แผนการจัดการเรียนรู้

รหัสวิชา3200-9001 วิชากฎหมายธุรกิจ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ

สาขางาน การบัญชี คอมพิวเตอร์ธุรกิจ

จัดทำโดย

นางสาวรุ่งนภา รอดดี

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือสกลนคร

คำนำ

แผนการสอนวิชา “กฎหมายธุรกิจ” รหัสวิชา 3200-9001จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน วิชา กฎหมายธุรกิจตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2557 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 18 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3ชั่วโมง เนื้อหาภายในแบ่งออกเป็น11หน่วยประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้ สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน สัญญาเช่าทรัพย์ สัญญาเช่าซื้อ สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ ค้ำประกัน จำนอง จำนำ ตัวแทน นายหน้า ตั๋วเงิน และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ห้างหุ้นส่วนจำกัด พระราชบัญญัติล้มละลาย และ พระราชบัญญัติโรงงาน

สำหรับแผนการสอนรายวิชานี้ ผู้จัดทำได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจและเวลาในการศึกษาค้นคว้า ทดลอง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจแบบพอเพียง

ท้ายที่สุดนี้ ผู้จัดทำขอขอบคุณผู้ที่สร้างแหล่งความรู้ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้แผนการสอนวิชากฎหมายธุรกิจเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์เป็นที่เรียบร้อย และหากผู้ใช้พบข้อบกพร่องหรือมีข้อเสนอแนะประการใด ขอได้โปรดแจ้งผู้จัดทำทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

นางสาวรุ่งนภา รอดดี
อาจารย์ประจำวิชา

แผนการเรียนรู้รายวิชา

ชื่อรายวิชา**กฎหมายธุรกิจ**รหัสวิชา**3200-9001**(ท-ป-น)**3-0-3**

ระดับชั้น**ปวส.**สาขาวิชา/กลุ่มวิชา/แผนกวิชา

หน่วยกิต **3**จำนวนคาบรวม**54**คาบ

ทฤษฎี **3**คาบ/สัปดาห์ปฏิบัติ**0**คาบ/สัปดาห์

ภาคเรียนที่**1**ปีการศึกษา **2559**

จุดประสงค์รายวิชาเพื่อให้

1. มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในธุรกิจ
2. มีความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารสัญญาต่างๆ ในธุรกิจ
3. มีทักษะในการร่างและเขียนสัญญา และเอกสารประกอบสัญญา
4. มีเจคติที่ดี มีความรับผิดชอบและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ

สมรรถนะรายวิชา

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในธุรกิจ
2. ร่างและเขียนสัญญาต่างๆ ตามสาระสำคัญของสัญญา
3. จัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายตามหลักการ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม หนี้ เอกเทศสัญญาที่สำคัญ ได้แก่ ซื้อขายแลกเปลี่ยน เช่าทรัพย์ เช่าซื้อ จ้างแรงงาน จ้างทำของ ฝากทรัพย์ ยืม ค้ำประกัน จำนอง จำนำ ตัวแทน นายหน้า ประนีประนอมยอมความ ตั๋วเงิน และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค การจัดตั้ง การดำเนินงานห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด พระราชบัญญัติล้มละลาย พระราชบัญญัติโรงงาน

รายการหน่วย ชื่อหน่วย และสมรรถนะประจำหน่วย

ชื่อเรื่อง	สมรรถนะและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
หน่วยที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้	**สมรรถนะ** - แสดงความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้ **จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม** **ด้านพุทธิพิสัย** 1. บอกความหมายของบุคคล นิติบุคคลได้ 2. อธิบายสิทธิและหน้าที่ของนิติบุคคลได้ 3. วิเคราะห์ความไม่สมบูรณ์และผลของนิติกรรมที่เป็นโมฆะและโมฆียะได้ 4. ชี้แจงเกี่ยวกับความระงับแห่งหนี้ได้ **ด้านทักษะพิสัย** 5. จัดตั้งนิติบุคคลได้ 6. บอกเลิกสัญญาได้ **ด้านจิตพิสัย** 7. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา และหนี้ ในชีวิตประจำวันได้ 8. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้

ชื่อเรื่อง	สมรรถนะและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
หน่วยที่ 2 สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน	**สมรรถนะ** - ทำสัญญาซื้อขาย และสัญญาแลกเปลี่ยน **จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม** **ด้านพุทธิพิสัย** 1. บอกความหมายและลักษณะของสัญญาซื้อขายและสัญญาแลกเปลี่ยนได้ 2. อธิบายวิธีการซื้อขาย และการโอนกรรมสิทธิ์ได้ 3. จำแนกประเภทของสัญญาซื้อขายได้ 4. อภิปรายสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้ขายและผู้ซื้อได้ 5. วิเคราะห์ธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงได้ **ด้านทักษะพิสัย** 6. ทำสัญญาซื้อขายได้ 7. ทำสัญญาแลกเปลี่ยนได้ **ด้านจิตพิสัย** 8. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาขาย และสัญญาแลกเปลี่ยนในชีวิตประจำวันได้ 9. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้

ชื่อเรื่อง	สมรรถนะและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
หน่วยที่ 3 สัญญาเช่าทรัพย์ สัญญาเช่าซื้อ	**สมรรถนะ** - ทำสัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ **จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม** **ด้านพุทธิพิสัย** 1. บอกความหมายและลักษณะของสัญญาเช่าทรัพย์และสัญญาเช่าซื้อได้ 2. อภิปรายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์ได้ 3. วิเคราะห์การให้เช่าช่วง การโอนสิทธิการเช่า และความระงับแห่งสัญญาเช่าซื้อได้ 4. อธิบายหน้าที่และความรับผิดของผู้ให้เช่าได้ 5. เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อกับเช่าทรัพย์ได้ 6. เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อกับสัญญาซื้อขายเงินผ่อนได้ **ด้านทักษะพิสัย** 7. ทำสัญญาเช่าซื้อได้ 8. ทำสัญญาเช่าทรัพย์ได้ **ด้านจิตพิสัย** 9. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ 10. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาเช่าซื้อและสัญญาเช่าทรัพย์ในชีวิตประจำวันได้

ชื่อเรื่อง	สมรรถนะและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
หน่วยที่ 4 สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ	**สมรรถนะ** - ทำสัญญาจ้างแรงงาน และสัญญาจ้างทำของ **จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม** **ด้านพุทธิพิสัย** 1. บอกความหมายของสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของได้ 2. อภิปรายความระงับแห่งสัญญาจ้างแรงงาน และสัญญาจ้างทำของได้ 3. อธิบายสิทธิ หน้าที่ของนายจ้างและลูกจ้างได้ 4. อธิบายสิทธิ หน้าที่ของผู้ว่าจ้าง และผู้รับจ้างได้ 5. วิเคราะห์ข้อแตกต่างระหว่างสัญญาจ้างทำของกับสัญญาจ้างแรงงานได้ **ด้านทักษะพิสัย** 6. ทำสัญญาจ้างแรงงานได้ 7. ทำสัญญาจ้างทำของได้ **ด้านจิตพิสัย** 8. ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของได้ 9. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ 10. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของในชีวิตประจำวันได้

ชื่อเรื่อง	สมรรถนะและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
หน่วยที่ 5 ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ	**สมรรถนะ** - ทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ **จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม** **ด้านพุทธิพิสัย** 1. บอกความหมายและลักษณะของสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ สัญญาประนีประนอมยอมความได้ 2. บอกวิธีการชำระหนี้ได้ 3. อธิบายหน้าที่ของผู้รับฝาก และผู้ฝากได้ 4. วิเคราะห์ความสมบูรณ์ของสัญญาประรีประนอมยอความได้ 5. ชี้แจงผลของสัญญาประนีประนอมยอมความได้ 6. คิดดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงินได้ **ด้านทักษะพิสัย** 7. ทำสัญญากู้ยืมเงิน สัญญาฝากทรัพย์ได้ 8. ทำสัญญาประนีประนอมยอมความได้ **ด้านจิตพิสัย** 9. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ 10. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับการทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความในชีวิตประจำวันได้

ชื่อเรื่อง	สมรรถนะและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
หน่วยที่ 6 ค้ำประกัน จำนอง จำนำ	**สมรรถนะ** - ทำสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำ **จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม** **ด้านพุทธิพิสัย** 1. บอกความหมายและลักษณะของสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำได้ 2. วิเคราะห์ความระงับแห่งสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำได้ 3. อธิบายสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาจำนองได้ 4. อภิปรายผลของการบังคับจำนองได้ 5. ยกตัวอย่างทรัพย์สินที่นำมาจำนองได้ **ด้านทักษะพิสัย** 6. ทำสัญญาค้ำประกันได้ 7. ทำสัญญาจำนอง และสัญญาจำนำได้ **ด้านจิตพิสัย** 8. ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การทำสัญญาค้ำประกันได้ 9. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ 10. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำในชีวิตประจำวันได้

ชื่อเรื่อง	สมรรถนะและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
หน่วยที่ 7 ตัวแทน นายหน้า	**สมรรถนะ** - ทำสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้า **จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม** **ด้านพุทธิพิสัย** 1. บอกความหมายและลักษณะของสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้าได้ 2. จำแนกประเภทของตัวแทนได้ 3. อธิบายหน้าที่และความรับผิดระหว่างตัวการกับตัวแทนได้ 4. อธิบายสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของนายหน้าได้ 5. วิเคราะห์ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทนได้ **ด้านทักษะพิสัย** 6. ทำสัญญาตัวแทนได้ 7. ทำสัญญานายหน้าได้ **ด้านจิตพิสัย** 8. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ 9. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้าในชีวิตประจำวันได้

ชื่อเรื่อง	สมรรถนะและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
หน่วยที่ 8 ตั๋วเงิน และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค	**สมรรถนะ** - แสดงความรู้เกี่ยวกับตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค **จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม** **ด้านพุทธิพิสัย** 1. บอกความหมายของตั๋วเงิน ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และเช็คได้ 2. จำแนกประเภทของตั๋วเงินได้ 3. วิเคราะห์ความผิดทางอาญาอันเกิดจากการใช้เช็คได้ 4. อธิบายอายุความฟ้องคดีตั๋วเงินได้ **ด้านทักษะพิสัย** 5. อาวัลเช็คและขีดคร่อมเช็คได้ 6. ยื่นเช็คเพื่อให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็คได้ **ด้านจิตพิสัย** 7. ปฏิบัติตามหลักการในกฎหมายที่ใช้กับตั๋วเงินทั้ง 3 ประเภท 8. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ 9. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คในชีวิตประจำวันได้

ชื่อเรื่อง	สมรรถนะและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
หน่วยที่ 9 ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด	**สมรรถนะ** - แสดงความรู้เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด **จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม** **ด้านพุทธิพิสัย** 1. บอกความหมายลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัดได้ 2. บอกข้อดีข้อเสียในการประกอบธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วนได้ 3. จำแนกประเภทของห้างหุ้นส่วนได้ 4. อธิบายสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันได้ 5. เปรียบเทียบห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด และหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดได้ **ด้านทักษะพิสัย** 6. จัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดได้ 7. ชำระบัญชีหุ้นส่วนสามัญได้ 8. จัดทำบัญชีตามกฎหมายของผู้ประกอบการได้ **ด้านจิตพิสัย** 9. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ 10. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัดในชีวิตประจำวันได้

ชื่อเรื่อง	สมรรถนะและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
หน่วยที่ 10 พระราชบัญญัติล้มละลาย	**สมรรถนะ** - แสดงความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลาย **จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม** **ด้านพุทธิพิสัย** 1. บอกมูลเหตุการณ์ฟ้องคดีล้มละลายได้ 2. อธิบายกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายได้ 3. พิจารณาคำพิพากษาให้ล้มละลายได้ 4. วิเคราะห์ลูกหนี้ที่อาจถูกฟ้องคดีล้มละลายได้ 5. วิเคราะห์เจ้าหนี้ที่มีสิทธิฟ้องคดีล้มละลายได้ **ด้านทักษะพิสัย** 6. ปิดคดีและยกเลิกการล้มละลายได้ 7. ดำเนินการหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ได้ 8. ประนอมหนี้ได้ **ด้านจิตพิสัย** 9. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ 10. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลายในชีวิตประจำวันได้

ชื่อเรื่อง	สมรรถนะและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
หน่วยที่ 11 พระราชบัญญัติโรงงาน	**สมรรถนะ** - แสดงความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงาน **จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม** **ด้านพุทธิพิสัย** 1. บอกความหมายของโรงงานและถ้อยคำที่เกี่ยวข้องได้ 2. จำแนกประเภทของโรงงานและการขออนุญาตจัดตั้งโรงงานได้ 3. อธิบายที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคารและลักษณะภายในโรงงานได้ 4. วิเคราะห์บทกำหนดโทษได้ **ด้านทักษะพิสัย** 5. จดทะเบียนเครื่องจักรได้ 6. โอนการประกอบกิจการได้ **ด้านจิตพิสัย** 7. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ 8. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงานในชีวิตประจำวันได้

รายชื่อหน่วยการสอน/การเรียนรู้

หน่วยการสอน/การเรียนรู้

วิชา กฎหมายธุรกิจ

รหัสวิชา 3200-9001

รหัส...3200-9001.....คาบ/สัปดาห์.....3.....คาบ

รวม.....54…… คาบ

บทที่	ชื่อหน่วยทฤษฎี	จำนวนคาบ	
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้	3	0
2	สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน	6	0
3	สัญญาเช่าทรัพย์ สัญญาเช่าซื้อ	6	0
4	สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ	6	0
5	ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ	6	0
6	ค้ำประกัน จำนอง จำนำ	6	0
7	ตัวแทน นายหน้า	3	0
8	ตั๋วเงิน และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค	6	0
9	ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด	6	0
10	พระราชบัญญัติล้มละลาย	3	0
11	พระราชบัญญัติโรงงาน	3	0
รวม		**54**	

แผนการสอน/แผนการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

	แผนการสอน/การเรียนรู้ภาคทฤษฎี	หน่วยที่ 1
	ชื่อวิชา กฎหมายธุรกิจ	สอนสัปดาห์ที่ 1
	ชื่อหน่วย ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้	คาบรวม 3
ชื่อเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้		จำนวนคาบ 3

สมรรถนะอาชีพประจำหน่วย

แสดงความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้

สาระสำคัญ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ก็คือบุคคล โดยในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลจะมีการทำนิติกรรมสัญญา และมีการชำระหนี้ที่เกิดขึ้นจากการทำนิติกรรมและสัญญานั้น ทั้งนี้ในการใช้สิทธิและการปฏิบัติตามหน้าที่ของบุคคลจะต้องอยู่ภายใต้หลักความสุจริตด้วยกฎหมายจึงจะคุ้มครองให้แต่อย่างไรก็ตามหากไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่ส่อไปในทางไม่สุจริตกฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นกระทำการโดยสุจริต (มาตรา 5 และมาตรา 6)

เรื่องที่จะศึกษา

1. ความหมายของบุคคล
2. ความหมาย การเริ่มสภาพ ส่วนประกอบและการสิ้นสภาพของบุคคลธรรมดา
3. ความหมาย การจัดตั้ง สิทธิและหน้าที่ ภูมิลำเนาและการสิ้นสภาพของนิติบุคคล
4. ความหมาย องค์ประกอบ ประเภท ความไม่สมบูรณ์และผลของนิติกรรมที่เป็นโมฆะ และโมฆียะ
5. ความหมาย องค์ประกอบ ประเภท และการบอกเลิกสัญญา
6. ความหมาย องค์ประกอบ ผล และความระงับแห่งหนี้

จุดประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของบุคคล และนิติบุคคล *(ด้านพุทธิพิสัย)*
2. เพื่อให้มีทักษะในการจัดตั้งนิติบุคคล และบอกเลิกสัญญา *(ด้านทักษะพิสัย)*
3. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน *(ด้านจิตพิสัย)*

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

9. บอกความหมายของบุคคล นิติบุคคลได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
10. อธิบายสิทธิและหน้าที่ของนิติบุคคลได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
11. วิเคราะห์ความไม่สมบูรณ์และผลของนิติกรรมที่เป็นโมฆะและโมฆียะได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
12. ชี้แจงเกี่ยวกับความระงับแห่งหนี้ได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
13. จัดตั้งนิติบุคคลได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
14. บอกเลิกสัญญาได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
15. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา และหนี้ ในชีวิตประจำวันได้ *(ด้านจิตพิสัย)*
16. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ *(ด้านจิตพิสัย)*

เนื้อหาสาระการสอน/การเรียนรู้

1. ความหมายของบุคคล

บุคคล หมายถึง สิ่งที่มีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย สาเหตุที่ใช้คำว่า “สิ่ง” เพราะบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ บุคคลธรรมดา และนิติบุคคล ซึ่งนิติบุคคลจะมิใช่บุคคลทั่วไปโดยแท้จริง แต่เป็นเพียงบุคคลตามกฎหมายเท่านั้น

2. ความหมาย การเริ่มสภาพ ส่วนประกอบและการสิ้นสภาพของบุคคลธรรมดา

บุคคลธรรมดา หมายถึง บุคคลโดยทั่วไปหรือบุคคลที่มีสภาพเป็นมนุษย์ มีข้อพิจารณาเกี่ยวกับบุคคลธรรมดา ได้แก่ การเริ่มสภาพบุคคล ส่วนประกอบของสภาพบุคคล และการสิ้นสภาพบุคคล

1. การเริ่มสภาพบุคคล สภาพบุคคลเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย อนึ่ง ทารกในครรภ์มารดาก็สามารถมีสิทธิต่างๆ ได้หากว่าภายหลังคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก (มาตรา 15)

การคลอด หมายถึง การที่ทารกพ้นจากครรภ์มารดาหมดทุกส่วน แม้จะยังไม่ตัดสายสะดือก็ตาม แต่ทารกนั้นจะมีสภาพบุคคลได้จะต้องมีชีวิตอยู่ภายหลังการคลอดด้วย กล่าวคือ ต้องหายใจแม้เพียงช่วงเวลาอันสั้นก็ตาม จึงจะสามารถมีสิทธิต่างๆ ได้ เช่น สิทธิในทางทรัพย์สิน โดยสามารถเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้แล้ว หรือมีสิทธิในการรับมรดกของเจ้ามรดกที่ถึงแก่ความตายก่อนทารกคลอดได้ แต่ต้องคลอดภายใน 310 วัน นับแต่วันที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตายหรือถือว่าเป็นบุตรของบิดา หากคลอดภายใน 310 วัน นับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง (มาตรา 1536 และมาตรา 1604)

เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกวันที่คลอดจึงเป็นวันเกิด แต่หากมีกรณีไม่ทราบวันเกิดทราบแต่เดือนและปีเกิดให้ถือว่าเกิดวันที่ 1 ของเดือนนั้น แต่ถ้าไม่ทราบทั้งวันที่เกิดและเดือนเกิดทราบแต่ปี พ.ศ. เกิด ให้นับอายุบุคคลนั้นตั้งแต่วันต้นปีปฏิทิน ซึ่งเป็นปีที่บุคคลนั้นเกิด (มาตรา 16) เช่น สมัย เกิดปี พ.ศ. 2504 แต่ไม่ทราบวันที่และเดือนเกิดให้ถือว่าสมัยเกิดวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2504 เป็นต้น

2. ส่วนประกอบของสภาพบุคคล เมื่อมีสภาพบุคคลแล้วบุคคลนั้นจะมีส่วนประกอบของสภาพบุคคล ได้แก่ ชื่อ ภูมิลำเนา และความสามารถ

2.1 ชื่อ คือ คำที่ตั้งขึ้นสำหรับใช้เรียกบุคคลโดยเฉพาะเจาะจงว่าหมายถึงใคร ซึ่งตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 ได้กำหนดส่วนประกอบของชื่อบุคคล ดังนี้

- ชื่อตัว หมายความว่า ชื่อประจำบุคคล
- ชื่อรอง หมายความว่า ชื่อประกอบถัดจากชื่อตัว
- ชื่อสกุล หมายความว่า ชื่อประจำวงศ์สกุล

สิทธิของบุคคลทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลในการใช้ชื่อใช้นามของตนนั้น หากมีการใช้ซ้ำกันและมีมูลเหตุเพียงพอทำให้ได้รับความเสียหายจากการที่มีผู้อื่นมาใช้ซ้ำเจ้าของชื่อเจ้าของนามมีสิทธิโต้แย้งให้ระงับความเสียหายได้ หรือจะใช้สิทธิทางศาลให้สั่งห้ามก็ได้ (มาตรา 18 ป.พ.พ.)

2.2 ภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดา ได้แก่ ถิ่นอันบุคคลนั้นมีสถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญ (มาตรา 37) มีข้อพิจารณาดังนี้

1) ถ้ามีถิ่นที่อยู่หลายแห่งสับเปลี่ยนกันไป หรือมีแหล่งทำมาหากินเป็นปกติหลายแห่งให้ถือเอา

แห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนา (มาตรา 38) เช่น ศิริพงศ์ มีบ้านอยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรี แต่มีกิจการจำหน่ายรถยนต์มือสองอยู่ที่กรุงเทพฯ ด้วย จึงต้องเดินทางไปมาระหว่างจังหวัดสุพรรณบุรีกับกรุงเทพฯ อยู่เสมอ ดังนั้นถือว่าศิริพงศ์มีภูมิลำเนาอยู่ทั้ง 2 จังหวัด

2) ถ้าภูมิลำเนาไม่ปรากฏ ให้ถือว่าถิ่นที่อยู่เป็นภูมิลำเนา (มาตรา 39) แต่หากไม่มีถิ่นที่อยู่เป็นหลักแหล่งและไม่มีหลักแหล่งการทำงาน กฎหมายกำหนดว่า พบตัวถิ่นไหนให้ถือว่าถิ่นนั้นเป็นภูมิลำเนา (มาตรา 40)

3) ภูมิลำเนาของสามีและภริยา ได้แก่ ถิ่นที่อยู่ที่สามีและภริยาอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา เว้นแต่สามีหรือภริยาได้แสดงเจตนาให้ปรากฏว่ามีภูมิลำเนาแยกต่างหากจากกัน (มาตรา 43)

4) ภูมิลำเนาของผู้เยาว์หรือคนไร้ความสามารถ ให้ถือตามภูมิลำเนาของผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล (มาตรา 44 และมาตรา 45)

5) ภูมิลำเนาของข้าราชการ ได้แก่ ถิ่นอันเป็นที่ทำการตามตำแหน่งหน้าที่ หากมิใช่เป็นตำแหน่งหน้าที่ชั่วคราว ชั่วระยะเวลา หรือเป็นเพียงแต่งตั้งไปเฉพาะการครั้งเดียวคราวเดียว (มาตรา 46)

6) ภูมิลำเนาของผู้ที่ถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลหรือตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่ เรือนจำหรือทัณฑสถานที่ถูกจำคุกอยู่จนกว่าจะได้รับการปล่อยตัว (มาตรา 47)

2.3 ความสามารถ ความสามารถในทางกฎหมายของบุคคลจะมี 2 กรณี คือ

1) ความสามารถในการมีสิทธิ โดยปกติความสามารถในการมีสิทธิของบุคคลจะไม่ค่อยมีปัญหาเพราะยังมิได้ดำเนินการใดๆ อันเป็นการเคลื่อนไหวในสิทธิ จึงยังไม่เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบแต่อย่างใด เช่น ผู้เยาว์มีสิทธิเป็นเจ้าของที่ดินได้ จึงมีสิทธิทำสัญญาซื้อที่ดินได้ แต่เมื่อยังไม่ได้ทำสัญญาซื้อขายที่ดินดังกล่าว ปัญหาความได้เปรียบเสียเปรียบ หรือปัญหาความสมบูรณ์ของสัญญาซื้อขายจึงยังไม่เกิดขึ้น เป็นต้น

2) ความสามารถในการใช้สิทธิ เนื่องจากบุคคลบางประเภทมีศักยภาพที่อาจเสียเปรียบผู้อื่นได้ เพื่อคุ้มครองบุคคลดังกล่าวกฎหมายจึงกำหนดเงื่อนไขในการใช้สิทธิของบุคคลเหล่านี้ไว้ ได้แก่ ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ และคนเสมือนไร้ความสามารถ

(ก) ผู้เยาว์ คือ บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งบุคคลย่อมบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ (มาตรา 19)

(ข) คนไร้ความสามารถ คือ บุคคลวิกลจริตที่ศาลได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถแล้ว โดยการร้องขอต่อศาลของคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพนักงานอัยการ คนไร้ความสามารถต้องอยู่ในความดูแลของผู้อนุบาล ซึ่งก็คือคู่สมรส บุพการี หรือผู้สืบสันดานตามที่ศาลเห็นสมควรแต่งตั้ง การทำนิติกรรมใดๆ ของคนได้ความสามารถจะต้องให้ผู้อนุบาลเป็นผู้ทำแทนเสมอ หากคนไร้ความสามารถทำนิติกรรมใดด้วยตนเอง นิติกรรมนั้นจะมีผลเป็นโมฆียะทั้งสิ้น (มาตรา 28 และ 29)

(ค) คนเสมือนไร้ความสามารถ คือ บุคคลที่ไม่สามารถจัดทำการงานของตนเองได้เพราะ

- กายพิการ เช่น ตาบอดทั้งสองข้าง หรือ
- จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ (แต่ไม่ถึงกับวิกลจริต) หรือ
- ประพฤติสุรุ่ยสุร่ายเสพลเป็นอาจิณ เช่น ใช้จ่ายเงินเกินตัว และหาสาระหรือหาแก่น

สารไม่ได้เลย หรือ

- ติดสุรายาเมา หรือมีเหตุอื่นใดทำนองเดียวกัน เช่น เสพสุราตลอดเวลาหรือติดยาเสพติดที่มีผลร้ายแรงต่อร่างกาย เป็นต้น

3. การสิ้นสภาพบุคคล เป็นธรรมดาของสรรพสิ่งทั้งหลาย เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ย่อมดับไป บุคคลธรรมดาก็เช่นกัน เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว วันเวลาผ่านไปก็จะต้องสิ้นสภาพไป ซึ่งบุคคลธรรมดาจะสิ้นสภาพได้ใน 2 กรณี คือ ตาย หรือสาบสูญ

3.1 การตาย ตาม ป.พ.พ. มาตรา 15 “สภาพบุคคล ..... สิ้นสุดลงเมื่อตาย” การตายเป็นการสิ้นสภาพบุคคลโดยแท้และโดยธรรมชาติ เมื่อบุคคลถึงแก่ความหมาย ย่อมทำให้สิทธิและหน้าที่ของบุคคลนั้นตกไปยังทายาท ในกรณีบุคคลหลายคนถึงแก่ความตายในเหตุภยันตรายร่วมกัน ถ้าเป็นการพ้นวินัยที่จะทราบได้ว่าคนไหนตายก่อนหลัง ให้ถือว่าตายพร้อมกัน (มาตรา 17) เหตุที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น เพราะกรณีเป็นญาติกันอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการตกทอดทางมรดกได้

3.2 การสาบสูญ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 61 ได้วางหลักเกณฑ์การเป็นคนสาบสูญไว้ ดังนี้

1) บุคคลใดไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ และไม่มีใครรู้แน่ว่าบุคคลนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ตลอดระยะเวลาห้าปี

2) ระยะเวลาที่หายไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ให้ลดลงเหลือสองปี ถ้าเป็นกรณี

- บุคคลนั้นอยู่ในการรบหรือสงคราม นับแต่วันที่การรบหรือสงครามสิ้นสุดลง
- บุคคลนั้นอยู่ในยานพาหนะที่กำลังเดินทาง นับแต่วันที่ยานพาหนะนั้นอับปางถูกทำลายหรือสูญหายไป
- บุคคลนั้นอยู่ในเหตุอันตรายแก่ชีวิตอื่นๆ นับแต่วันที่เหตุอันตรายนั้นได้ผ่านพ้นไป เช่น เหตุการณ์แผ่นดินไหว เหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิ เป็นต้น

3. ความหมาย การจัดตั้ง สิทธิและหน้าที่ ภูมิลำเนาและการสิ้นสภาพของนิติบุคคล

นิติบุคคล หมายถึง บุคคลที่กฎหมายกำหนดขึ้นโดยให้มีสิทธิและหน้าที่ได้ภายใต้ขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้น มีข้อพิจารณาเกี่ยวกับนิติบุคคล ดังต่อไปนี้

1. นิติบุคคลจัดตั้งขึ้นได้ 2 กรณี ดังนี้

1.1 โดยการจดทะเบียน ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด สมาคมและมูลนิธิที่ได้จดทะเบียนแล้ว สหกรณ์ พรรคการเมือง เป็นต้น

1.2 โดยผลของกฎหมาย ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน วัดวาอาราม เป็นต้น

2. สิทธิและหน้าที่ของนิติบุคคล นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหรือภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยผ่านทางผู้แทนของนิติบุคคล และหากการทำหน้าที่ของผู้แทนของนิติบุคคลก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่นิติบุคคลนั้นหรือแก่บุคคลอื่นผู้แทนนิติบุคคลจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายนั้นด้วย (ป.พ.พ. มาตรา 76 และตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539)

3. ภูมิลำเนา นิติบุคคลมีภูมิลำเนาตามถิ่นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ กรณีมีที่ทำการหลายแห่งหรือมี

สำนักงานสาขาให้ถือว่าที่ทำการแห่งนั้น หรือสาขานั้นเป็นภูมิลำเนาในส่วนกิจการอันได้กระทำ ณ ที่นั้นด้วย

4. การสิ้นสภาพของนิติบุคคล นิติบุคคลจะสิ้นสภาพไปในกรณี

4.1 นิติบุคคลที่จดทะเบียนจัดตั้ง เมื่อได้จดทะเบียนเลิกนิติบุคคลนั้นแล้ว

4.2 นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นโดยกฎหมาย เมื่อได้มีกฎหมายตราขึ้นมาให้เลิกนิติบุคคลนั้น

4. ความหมาย องค์ประกอบ ประเภท ความไม่สมบูรณ์และผลของนิติกรรมที่เป็นโมฆะและโมฆียะ

นิติกรรม หมายความว่า การใดๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัครมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ (มาตรา 149) จากคำนิยามดังกล่าวมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับนิติกรรม ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของนิติกรรม

1.1 ต้องมีการแสดงเจตนา กล่าวคือ มีการกระทำที่แสดงออกมาถึงความประสงค์ของตน ซึ่งอาจแสดงเจตนาโดยชัดแจ้ง เช่น หนึ่งเจรจาขอซื้อรถยนต์จากสองเป็นต้น ทั้งนี้ไม่ว่าการแสดงเจตนานั้นจะทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจาก็ตาม หรือแสดงเจตนาโดยปริยาย เช่น เอกส่งสินค้าให้โทโดยโทยังไม่ได้สั่ง แต่โทก็ชำระราคาสินค้าให้เอก เป็นการแสดงเจตนาซื้อสินค้านั้นแล้วโดยปริยาย เป็นต้น

1.2 โดยชอบกฎหมาย หมายถึง วัตถุประสงค์ไม่ผิดกฎหมายและเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยความสามารถของบุคคล ตลอดจนถูกต้องตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย

1.3 โดยใจสมัคร หมายถึง แสดงเจตนาโดยอสระปราศจากการข่มขู่ หลอกลวง ฉ้อฉล หรือการสำคัญผิดใดๆ ถ้าเป็นความสมัครใจแล้ว แม้จะตกลงให้ได้เปรียบหรือเสียเปรียบกันอย่างไรก็ใช้ได้ ส่วนจะเรียกร้อง หรือบังคับกันได้ตามนั้นทุกประการหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

1.4 มุ่งให้มีผลผูกพันทางกฎหมาย ใช้คำว่า “ผูกนิติสัมพันธ์” คือ ต้องการให้บังคับกันได้จริงหากอีกฝ่ายไม่ยอมปฏิบัติตาม ผลในทางกฎหมายคือการเคลื่อนไหวในสิทธิ 5 ประการ ได้แก่

- ก่อสิทธิ เช่น การทำสัญญาจ้างแรงงาน ทำให้นายจ้างใช้งานลูกจ้างได้ส่วนลูกจ้างเรียกให้ชำระค่าจ้างได้ เป็นต้น
- เปลี่ยนแปลงสิทธิ เช่น การแปลงหนี้ค่าสินค้าที่ค้างชำระเปลี่ยนเป็นหนี้เงินกู้ยืม เป็นต้น
- โอนสิทธิ เช่น การโอนความเป็นเจ้าหนี้ไปให้ผู้อื่นเป็นเจ้าหนี้แทน เป็นต้น
- สงวนสิทธิ เช่น เจ้าหนี้ให้ลูกหนี้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ เป็นต้น
- ระงับสิทธิ เช่น เจ้าหนี้ทำหนังสือปลอดหนี้ให้ลูกหนี้ เป็นต้น

2. **ประเภทของนิติกรรม** นิติกรรมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 นิติกรรมฝ่ายเดียว เช่น คำเสนอ คำสนอง การตั้งมูลนิธิ การทำพินัยกรรม การปลดหนี้ การบอกเลิกสัญญา คำมั่น เป็นต้น นิติกรรมฝ่ายเดียวนี้มีผลตามกฎหมายแล้ว แม้จะยังไม่มีผู้รับการแสดงเจตนาก็ตาม

2.2 นิติกรรมหลายฝ่าย เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาเช่าทรัพย์ สัญญาเช่าซื้อ เป็นต้น

3. ความไม่สมบูรณ์ของนิติกรรม

ปกติแล้วในการทำนิติกรรมผู้ทำก็หวังให้นิติกรรมนั้นมีความสมบูรณ์ถูกต้อง มีผลผูกพันหรือบังคับกันได้ตามความประสงค์ของตน แต่ในความเป็นจริงแล้วนิติกรรมที่ทำขึ้นอาจมีความบกพร่องบางประการจน

อาจทำให้นิติกรรมนั้นไม่สมบูรณ์ได้ ซึ่งจำแนกได้ 2 ประการ คือ โมฆะกรรม และโมฆียกรรม ดังนี้

3.1 โมฆะกรรม คือ นิติกรรมที่ทำขึ้นแล้วไม่มีผลตามกฎหมายใช้บังคับกันไม่ได้เสมือนหนึ่งมิได้ทำนิติกรรมนั้นขึ้นเลย สาเหตุของโมฆะกรรม มีดังนี้

(ก) นิติกรรมนั้นมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพ้นวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (มาตรา 150)

- มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เช่น สัญญาซื้อขาย เฮโรอีน สัญญาจ้างฆ่าคน หรือสัญญาเช่าเรือเพื่อขนของเถื่อน เป็นต้น หรือ

- มีวัตถุประสงค์อันเป็นการพ้นวิสัย หมายถึง กรณีที่ผู้ให้สัญญาไม่มีทางปฏิบัติตามสัญญาได้เลย เช่น สัญญาจะชุบชีวิตคนตายให้ฟื้นขึ้นมาได้ การพ้นวิสัย หมายถึง ไม่มีทางทำให้สำเร็จได้ ไม่ใช่เพียงแต่สัญญาที่ปฏิบัติยากหรือทำให้เสียเปรียบอย่างมากเท่านั้น หรือ

- มีวัตถุประสงค์เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น การโอนอำนาจการดำเนินคดีในศาล หรือซื้อขายความกัน หรือตกลงไม่แข่งขันกันในการประมูลงานของรัฐหรือที่เรียกว่า “ฮั้ว” กัน หรือตกลงกันหลีกเลี่ยงกฎหมายแรงงานเหล่านี้เป็นข้อตกลงที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนจึงตกเป็นโมฆะ ไม่มีผลทางกฎหมาย

(ข) นิติกรรมนั้นมิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้ (มาตรา 152)

แบบของนิติกรรมที่กฎหมายบังคับไว้ หมายถึง วิธีการทำนิติกรรมที่กฎหมายบังคับไว้และกำหนดให้นิติกรรมเป็นโมฆะหากไม่ทำตามให้ครบถ้วน แบบดังกล่าวมี 4 แบบด้วยกัน ดังนี้

(1) ต้องทำเป็นหนังสือ คือ ต้องมีการลงลายมือชื่อคู่กรณีทั้ง 2 ฝ่าย เช่น สัญญาเช่าซื้อ เป็นต้น

(2) ต้องทำเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น การทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง การทำพินัยกรรมแบบเอกสารลับ เป็นต้น

(3) ต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น การจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เป็นต้น

(4) ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ สัญญาจำนอง เป็นต้น

ทั้งนี้ หากกฎหมายมิได้กำหนดแบบของนิติกรรมเรื่องใดไว้ การทำนิติกรรมนั้นจะทำด้วยวาจา หรือทำหลักฐานไว้ก็ได้

(ค) นิติกรรมที่มีการแสดงเจตนาบกพร่องอย่างมาก

ในการทำนิติกรรมใดๆ จะเริ่มต้นด้วยการแสดงเจตนา ดังนั้นถ้าการแสดงเจตนามีความบกพร่อง ก็ย่อมทำให้นิติกรรมนั้นมีความบกพร่องไปด้วย ยิ่งถ้าเป็นการแสดงเจตนาที่มีความบกพร่องอย่างมากก็จะมีผลทำให้นิติกรรมนั้นตกเป็นโมฆะได้ ซึ่งมี 2 กรณี ดังนี้

(1) การแสดงเจตนาลวง (มาตรา 154 และมาตรา 155)

- การแสดงเจตนาลวงโดยสมรู้กับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นกรณีที่คู่สัญญามีเจตนาที่

จะไม่ให้สัญญามีผลผูกพันตามที่ได้แสดงออกมา แต่เป็นการทำเพื่อลวงบุคคลอื่น เช่น ดำเป็นหนี้เงินกู้ขาว ดำกลัวขาวจะมาบังคับชำระหนี้เอากับรถยนต์ของตน จึงสมคบกับเทาโอนรถยนต์ของตนให้แก่เทา ดังนั้นการโอนรถยนต์ดังกล่าวเป็นการแสดงเจตนาลวงมีผลเป็นโมฆะรถยนต์ยังเป็นของดำอยู่ตามเดิม แต่จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำโดยสุจริตและต้องเสียหายจากการแสดงเจตนาลวงนั้นมิได้ (มาตรา 155 วรรคหนึ่ง) ดังตัวอย่าง ดำ ขาว และเทา หากเทาได้ขายรถยนต์ดังกล่าวแก่ม่วง โดยม่วงไม่รู้ถึงการแสดงเจตนาลวงดังกล่าว ดังนี้ม่วงย่อมเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์คันนี้ ความเสียหายของดำเป็นเรื่องที่ดำกับเทาต้องสะสางกันเอง

- แต่ถ้าการแสดงเจตนาลวงนั้นคู่กรณีอีกฝ่ายไม่รู้ความจริงด้วย การแสดงเจตนานั้นย่อมใช้ได้ (มาตรา 154) ดังตัวอย่าง ดำ ขาว และเทา หากเทาไม่รู้ความจริงว่าดำโอนรถยนต์ให้ตน เพื่อหลอกขาวเจ้าหนี้ การโอนรถยนต์ให้แก่เทาถือว่าใช้ได้และมีผลสมบูรณ์

- นอกจากนี้ถ้าการแสดงเจตนาลวงดังกล่าวเป็นการทำนิติกรรมอย่างหนึ่งขึ้น เพื่ออำพรางนิติกรรมอีกอย่างหนึ่ง กฎหมายให้บังคับตามนิติกรรมที่ถูกอำพรางไว้ เช่น รวยต้องการให้ที่ดินแก่พอมี 1 แปลง แต่กลัวว่าพอกินจะเสียใจ จึงทำเป็นสัญญาซื้อขายแทนเช่นนี้กฎหมายให้บังคับตามสัญญาให้ที่ถูกอำพรางไว้

(2) การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมนั้นเป็นโมฆะ (มาตรา 156) ได้แก่ 3 กรณี ดังนี้

- สำคัญผิดในลักษณะของนิติกรรม เช่น ต้องการทำสัญญาจำนองแต่กลับไปทำสัญญาขายฝากโดยสำคัญผิด ดังนี้สัญญาขายฝากตกเป็นโมฆะ

- สำคัญผิดในตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีแห่งนิติกรรม เช่น ตั้งใจจะให้ของแก่เอกแต่ไปมอบให้กับโท โดยสำคัญผิดว่าโทเป็นเอก สัญญาให้โทย่อมเป็นโมฆะ

- สำคัญผิดในตัวทรัพย์ซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม เช่น สมศักดิ์ต้องการซื้อบ้านเดี่ยวแต่ไปตกลงซื้อบ้านแฝดด้วยความสำคัญผิด สัญญาซื้อขายจึงเป็นโมฆะ

อนึ่งความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมดังกล่าว ถ้าเกิดขึ้นโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของบุคคลผู้แสดงเจตนา บุคคลนั้นจะถือเอาความสำคัญผิดนั้นมาใช้ประโยชน์แก่ตนไม่ได้ (มาตรา 158) เช่น สมศักดิ์ต้องการซื้อบ้านเดี่ยวแต่ไปตกลงซื้อบ้านแฝดด้วยความสำคัญผิดทั้งๆ ที่พนักงานขายก็ได้พาชมบ้านตัวอย่างและอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างบ้านเดี่ยวกับบ้านแฝดแล้ว แต่สมศักดิ์ก็ยังสำคัญผิดโดยตกลงซื้อบ้านแฝดอีกจึงเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของสมศักดิ์เอง สัญญาซื้อบ้านแฝดจึงมีความสมบูรณ์แล้ว

3.2 โมฆียะกรรม คือ นิติกรรมที่ทำขึ้นแล้วมีผลตามกฎหมาย และใช้บังคับกันได้ แต่เนื่องจากมีความบกพร่องบางประการจึงทำให้อาจถูกบอกล้างได้ สาเหตุของโมฆียกรรม มีดังนี้

(ก) นิติกรรมที่มีความบกพร่องในเรื่องความสามารถ (มาตรา 153)

กล่าวคือ ถ้านิติกรรมใดได้ทำโดยผู้หย่อนความสามารถซึ่งได้แก่ ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ นิติกรรมนั้นย่อมตกเป็นโมฆียะ เว้นแต่จะเข้ากรณียกเว้นดังรายละเอียดในหัวข้อ 2.3 ว่าด้วยความสามารถในการทำนิติกรรม

(ข) นิติกรรมที่มีความบกพร่องในเรื่องการแสดงเจตนา นิติกรรมที่ทำขึ้นโดยการแสดงเจตนาที่บกพร่องจะมีผลเป็นโมฆียกรรม ซึ่งมี 3 กรณี ดังนี้

(1) การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์ (มาตรา 157) กรณีนี้ไม่ใช่สำคัญผิดเป็นบุคคลอื่นหรือทรัพย์อื่น แต่ความเป็นสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลนั้น หรือของทรัพย์นั้น เช่น สำคัญผิดว่าบุคคลนี้ เล่นกีฬาฟุตบอลเก่ง เล่นดนตรีเก่ง หรือใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ได้เก่งมาก หรือสำคัญผิดว่าเป็นแจกันโบราณ เป็นพระเครื่องของแท้ เป็นต้น ดังนี้จะมีผลให้การแสดงเจตนาเพื่อทำนิติกรรมใดๆ เป็นโมฆียะได้ แต่ถ้าความสำคัญผิดดังกล่าวเป็นเพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้แสดงเจตนาก็จะกล่าวอ้างให้เป็นโมฆียะไม่ได้ (มาตรา 158) เช่น ไม่สอบถามหรือตรวจสอบความรู้ ความสามารถของบุคคลนั้นเลย หรือไม่พิจารณาสิ่งนั้นให้ดี ไม่สอบถามผู้รู้ไม่หาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเลย เป็นต้น

(2) การแสดงเจตนาเพราะถูกกลฉ้อฉล (มาตรา 159) กรณีนี้เป็นการแสดงเจตนาเพราะถูกคู่สัญญาใช้กลอุบายหลอกลวง เช่น ซื้อสินค้าที่เป็นของเทียมโดยผู้ขายหลอกลวงว่าเป็นของแท้ เป็นต้น แต่ถ้าเป็นการทำกลฉ้อฉล โดยบุคคลภายนอกไม่ใช่คู่กรณี นิติกรรมจะเป็นโมฆียะต่อเมื่อคู่กรณีอีกฝ่ายได้รู้ หรือควรจะได้รู้ถึงกลฉ้อฉลนั้น เช่น กรณีซื้อของเทียมโดยเชื่อว่าเป็นของแท้นั้น ถ้าผู้ซื้อตกลงซื้อเพราะมีบุคคลอื่นมาบอกว่าเป็นของแท้ ดังนี้สัญญาซื้อขายจะเป็นโมฆียะต่อเมื่อผู้ขายได้รู้หรือควรจะได้รู้ว่าผู้ซื้อถูกคนอื่นหลอกให้มาซื้อ

(3) การแสดงเจตนาเพราะถูกข่มขู่ (มาตรา 164) การข่มขู่ คือ การทำให้กลัวภัยที่ร้ายแรงและใกล้จะถึง จนผู้ถูกข่มขู่กลัวภัยจึงเข้าทำนิติกรรมด้วย การข่มขู่ดังกล่าวแม้จะเป็นการข่มขู่ของบุคคลภายนอกก็มีผลให้นิติกรรมเป็นโมฆียะเช่นกัน แต่ถ้าเป็นเพียงการข่มขู่ว่าจะใช้สิทธิตามปกตินิยมหรือเป็นความกลัว เพราะนับถือยำเกรง (มาตรา 165) จะไม่ถือว่าเป็นการข่มขู่ เช่น เช่ารถยนต์มาแล้วนำไปขายให้บุคคลอื่น โดยทำเล่มทะเบียนปลอมด้วยจึงมีความผิดฐานยักยอกทรัพย์ และปลอมเอกสารราชการ ฝ่ายผู้เสียหายข่มขู่ว่าผู้กระทำผิดต้องมาทำสัญญากู้เงินให้ไว้ตามจำนวนที่เสียหายจริง มิเช่นนั้นจะแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อดำเนินคดีจนถึงที่สุด จึงเป็นการขู่ว่าจะใช้สิทธิตามปกตินิยม ไม่ถือเป็นการข่มขู่ที่จะทำให้นิติกรรม (สัญญากู้เงิน) เป็นโมฆียะ สัญญากู้เงินจึงใช้บังคับได้ (ตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 5426/2553)

4. ผลของนิติกรรมที่เป็นโมฆะและโมฆียะ

4.1 โมฆะกรรม เนื่องจากนิติกรรมที่เป็นโมฆะจะไม่มีผลบังคับตามกฎหมายเสมือนว่ามิได้ทำนิติกรรมนั้นขึ้นเลย โมฆะกรรมจึงมีผลดังนี้

(1) จะเรียกร้องหรือฟ้องร้องบังคับตามนิติกรรมนั้นไม่ได้

(2) จะมีการให้สัตยาบันเพื่อให้นิติกรรมนั้นใช้ได้ก็ทำไม่ได้ (การให้สัตยาบันคือการรับรองให้นิติกรรมที่ทำขึ้นโดยมีข้อบกพร่องบางประการนั้นมีผลใช้บังคับได้โดยสมบูรณ์)

4.2 โมฆียกรรม เนื่องจากนิติกรรมที่เป็นโมฆียะมีผลตามกฎหมายและใช้บังคับกันได้ แต่เนื่องจากเป็นนิติกรรมที่ทำขึ้นโดยมีความบกพร่องบางประการ จึงทำให้อาจถูกบอกล้างได้ โมฆียะกรรมจึงมีผลดังนี้

(1) โมฆียกรรมอาจถูกบอกล้างได้ โดยผู้มีสิทธิบอกล้างแสดงเจตนาไปยังคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง และมีผลให้นิติกรรมนั้นเป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรก รวมทั้งให้คู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิม แต่ถ้าเป็นการพ้นวิสัยที่จะกลับคืนสู่ฐานะเดิมได้ แต่ถ้าเป็นการพ้นวิสัยที่จะกลับคืนสู่ฐานะเดิมได้ ก็ให้ได้รับค่าเสียหายชดใช้แทน (มาตรา

176)

(2) ถ้าผู้มีสิทธิบอกล้างโมฆียกรรมผู้หนึ่งผู้ใดได้ให้สัตยาบัน แก่โมฆียะกรรมนั้นให้ถือว่านิติกรรมนั้นเป็นอันสมบูรณ์มาแต่เริ่มแรก (มาตรา 177)

อนึ่ง บุคคลต่อไปนี้มีสิทธิบอกล้างโมฆียกรรมได้ (ซึ่งหมายถึงมีสิทธิให้สัตยาบันได้ด้วย) (มาตรา 175)

1) ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้เยาว์ซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่ผู้เยาว์จะบอกล้างก่อนที่ตนจะบรรลุนิติภาวะก็ได้ ถ้าได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม

2) บุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ เมื่อบุคคลนั้นพ้นจากการเป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถแล้วหรือผู้อนุบาล ผู้พิทักษ์แล้วแต่กรณี แต่คนเสมือนไร้ความสามารถจะบอกล้างก่อนที่ตนจะพ้นจากการเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้ ถ้าได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์

3) บุคคลผู้แสดงเจตนาเพราะสำคัญผิด หรือถูกกลฉ้อฉล หรือถูกข่มขู่

4) บุคคลวิกลจริต (ยังไม่มีคำสั่งศาลให้เป็นคนไร้ความสามารถ) บอกล้างได้ในขณะที่จริตของบุคคลนั้นไม่วิกลแล้ว

ทั้งนี้ ถ้าบุคคลผู้ทำโมฆียกรรมถึงแก่ความตายก่อนมีการบอกล้างโมฆียกรรม ทายาทของบุคคลนั้นอาจบอกล้างโมฆียะกรรมดังกล่าวได้

(3) ถ้าภายหลังเวลาที่จะพึงให้สัตยาบันได้ ผู้มีสิทธิบอกล้างโมฆียกรรมกระทำการต่อไปนี้ โดยมิได้สงวนสิทธิไว้แจ้งชัดประการใด ให้ถือว่าเป็นการให้สัตยาบันแก่โมฆียกรรมนั้นแล้ว

1) ได้ปฏิบัติการชำระหนี้แล้วทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

2) ได้มีการเรียกให้ชำระหนี้นั้นแล้ว

3) ได้มีการแปลงหนี้ใหม่ เช่น ตกลงเปลี่ยนหนี้เงินค้างชำระเป็นหนี้เงินกู้ เป็นต้น

4) ได้มีการให้ประกันเพื่อหนี้นั้น เช่น จำนำประกันหนี้ เป็นต้น

5) ได้มีการโอนสิทธิหรือความรับผิดทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เช่น โอนหนี้ให้ผู้อื่น เป็นต้น

6) ได้มีการกระทำอย่างอื่นอันแสดงได้ว่าเป็นการให้สัตยาบัน เช่น นำสิ่งของที่ซื้อมาเพราะถูกข่มขู่มาใช้งานเป็นปกติแล้ว เป็นต้น

(4) กำหนดเวลาบอกล้างโมฆียกรรม ให้บอกล้างได้ภายในเวลา ดังนี้

- ภายใน 1 ปี นับแต่เวลาที่อาจให้สัตยาบันได้ หรือ
- ภายใน 10 ปี นับแต่เวลาที่ทำโมฆียกรรมนั้น (มาตรา 181) กล่าวคือ เมื่อผู้มีสิทธิบอกล้างรู้เรื่องโมฆียะกรรมแล้วจะบอกล้าง หรือให้สัตยาบันก็ได้ สำหรับการให้สัตยาบันกฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ เพราะโมฆียะกรรมมีผลบังคับได้ตามกฎหมายตลอดเวลาอยู่แล้วไม่ว่าจะให้สัตยาบันหรือไม่ก็ตาม แต่ถ้าจะเลือกใช้สิทธิบอกล้างต้องบอกล้างภายในกำหนดเวลาดังกล่าว และต้องไม่มีการกระทำอื่นใดอันถือว่าเป็นการให้สัตยาบันแล้วดังได้กล่าวไว้ใน (3)

5. ความหมาย องค์ประกอบ ประเภท และการบอกเลิกสัญญา

สัญญา หมายความว่า นิติกรรมที่มีบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปแสดงเจตนาเป็นคำเสนอและคำสนองถูกต้องตรงกัน และมีผลผูกพันกันตามกฎหมาย

จากความหมายดังกล่าวมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับสัญญา ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของสัญญา

1.1 ต้องมีบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ซึ่งบุคคลแต่ละฝ่ายอาจเป็นคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ เช่น เจ้าของหลายคนในที่ดินแปลงเดียวกันแสดงเจตนา ตกลงขายที่ดินนั้นแก่บุคคลอื่น เป็นต้น

1.2 ต้องมีการแสดงเจตนาถูกต้องตรงกัน กล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งแสดงเจตนาที่เรียกว่า “คำเสนอ” ส่วนอีกฝ่ายแสดงเจตนาที่เรียกว่า “คำสนอง” เพื่อตอบรับคำเสนอนั้น ซึ่งคำเสนอและคำสนองต้องถูกต้องตรงกันทุกประการสัญญาจึงจะเกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม “คำเสนอ” ต้องมีความชัดเจน แน่นอน เมื่อมีคำสนองตอบรับสัญญาจึงจะเกิดขึ้นได้ ถ้าคำเสนอยังไม่ชัดเจน เช่น บอกรายรถยนต์ 3 คัน ราคาตั้งแต่ 400,000 บาท ถึง 700,000 บาท หรือบอกขายรถยนต์คันเดียวราคา 500,000 บาท ถึง 600,000 บาท ดังนี้ยังไม่ใช่คำเสนอแต่เป็นเพียงคำเชิญชวนให้ทำคำเสนอมาเท่านั้น

ส่วน “คำสนอง” ก็ต้องมีความชัดเจน แน่นอน ปราศจากข้อแก้ไข ข้อจำกัดหรือข้อเพิ่มเติมใดๆ กล่าวคือ คำสนองจะต้องตรงกับคำเสนอเท่านั้น สัญญาจึงจะเกิดขึ้น มิเช่นนั้นคำสนองดังกล่าวจะเป็นการบอกปัดคำเสนอเดิมและกลายเป็นคำเสนอขึ้นมาใหม่เท่านั้น

ถ้าเป็นการทำคำเสนอแก่บุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้า หรือเสนอทางโทรศัพท์ก็สามารถทำคำสนองได้ในทันที ถ้าผู้เสนอกับผู้จะสนองอยู่ห่างกันโดยระยะทางสัญญาจะเดขึ้นเมื่อคำสนองไปถึงผู้เสนอ เช่น เขียวบอกกล่าวทางจดหมายเสนอขายสินค้าแก่แดง แดงตอบจดหมายสนองซื้อมายังเขียว สัญญาซื้อขายเกิดเมื่อจดหมายของแดงไปถึงเขียว แม้ว่าจะไม่อยู่บ้านหรือยังไม่ได้เปิดจดหมายออกอ่านก็ตาม

1.3 ต้องมีวัตถุประสงค์ เนื่องจากสัญญาเป็นนิติกรรมจึงต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อจะผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งวัตถุประสงค์ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายไม่เป็นการพ้นวิสัยหรือไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งอาจมีข้อตกลงเกี่ยวกับเงินมัดจำ หรืออาจกำหนดค่าเสียหายไว้ล่วงหน้าที่เรียกว่าเบี้ยปรับด้วยก็ได้

2. ประเภทของสัญญา สัญญาแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท ดังนี้

2.1 สัญญาต่างตอบแทนและสัญญาไม่ต่างตอบแทน เป็นการแบ่งประเภทของสัญญา โดยพิจารณาถึงหนี้หรือหน้าที่ที่คู่สัญญามีต่อกัน

“สัญญาต่างตอบแทน” หมายถึง สัญญาที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายเป็นทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ซึ่งกันและกัน หรือมีสิทธิและหน้าที่ซึ่งกันและกัน เช่น สัญญาซื้อขาย ผู้ขายเป็นลูกหนี้มีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์ที่ขายให้แก่ผู้ซื้อที่เป็นเจ้าหนี้ ส่วนผู้ซื้อก็เป็นลูกหนี้ต้องชำระราคาให้แก่ผู้ขายที่เป็นเจ้าหนี้ หรือสัญญาเช่าทรัพย์ ผู้ให้เช่าเป็นลูกหนี้มีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์ที่ให้เช่าแก่ผู้เช่าที่เป็นเจ้าหนี้ ส่วนผู้เช่าก็เป็นลูกหนี้มีหน้าที่ชำระค่าเช่าแก่ผู้ให้เช่าที่เป็นเจ้าหนี้เป็นต้น

"สัญญาไม่ต่างตอบแทน" หมายถึง สัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าหนี้และคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเพียงลูกหนี้เท่านั้น เช่น สัญญายืม ผู้ยืมเป็นลูกหนี้มีหน้าที่ต้องส่งมอบหรือคืนทรัพย์สินที่ยืมแก่ผู้ให้ยืม ส่วนผู้ให้ยืมไม่มีหนี้ที่จะต้องชำระตอบแทนแต่อย่างใด

2.2 สัญญามีค่าตอบแทนและสัญญาไม่มีค่าตอบแทน เป็นการแบ่งประเภทของสัญญาโดยพิจารณาถึงผลประโยชน์ตอบแทนว่ามีหรือไม่

"สัญญามีค่าตอบแทน" หมายถึง สัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับประโยชน์ต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น สัญญากู้ยืมเงินที่ผู้ยืมได้รับเงินที่ยืมไปใช้ประโยชน์แต่ต้องจ่ายดอกเบี้ยแก่ผู้ให้ยืมเป็นค่าตอบแทน เป็นต้น

"สัญญาไม่มีค่าตอบแทน" หมายถึง สัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับประโยชน์ไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น สัญญาฝากทรัพย์แบบไม่มีบำเหน็จหรือสัญญายืมเงินที่ไม่มีดอกเบี้ย เป็นต้น

2.3 สัญญาประธานและสัญญาอุปกรณ์ เป็นการแบ่งประเภทของสัญญา โดยพิจารณาถึงการดำรงอยู่ของสัญญานั้นโดยลำพังได้หรือไม่

"สัญญาประธาน" หมายถึง สัญญาที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วสามารถดำรงอยู่โดยลำพังได้ไม่ขึ้นอยู่กับสัญญาอื่นใด และความสมบูรณ์ของสัญญาก็พิจารณาจากตัวสัญญานั้นเองเท่านั้น เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาเช่าทรัพย์ สัญญาเช่าซื้อ เป็นต้น

"สัญญาอุปกรณ์" หมายถึง สัญญาที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้โดยลำพังตนเอง และความสมบูรณ์ของสัญญาอุปกรณ์ยังขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของสัญญาประธานอีกด้วย เช่น สัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาประธานมีสัญญาค้ำประกัน หรือสัญญาจำนอง หรือสัญญาจำนำ เป็นสัญญาอุปกรณ์ หากมีการชำระหนี้ครบถ้วนแล้วสัญญาอุปกรณ์ก็ระงับไปด้วย หรือหากสัญญากู้ยืมเงินทำเพียงด้วยวาจาไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ก็ทำให้บังคับตามสัญญาอุปกรณ์ดังกล่าวไม่ได้ด้วย

3. การบอกเลิกสัญญา

สัญญาใดๆ ก็ตาม เมื่อเกิดขึ้นแล้วและคู่สัญญาได้ปฏิบัติตามสัญญาครบถ้วนสัญญานั้นก็จะสิ้นผลบังคับไปหรือจบกันไปเสมือนหนึ่งเลิกสัญญากันไปเอง แต่ถ้าคู่สัญญาไม่ประสงค์จะบังคับตามสัญญา หรือไม่ประสงค์จะปล่อยให้สัญญาสิ้นผลบังคับไปเอง ก็สามารถบอกเลิกสัญญาได้ ภายใต้หลักเกณฑ์ดังนี้

3.1 บอกเลิกสัญญาโดยสมัครใจ กล่าวคือ คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งบอกเลิกสัญญาโดยที่อีกฝ่ายไม่ได้ทำผิดสัญญาแต่อย่างใด แล้วทั้งสองฝ่ายก็ตกลงเลิกสัญญากันได้ สัญญานั้นก็เป็นอันระงับลง เช่น สัญญาเช่าที่ดินที่ยังไม่ครบระยะเวลาเช่า และไม่มีฝ่ายใดผิดสัญญาเช่า หากผู้เช่าก็ดี ผู้ให้เช่าก็ดี บอกเลิกสัญญาเช่าและอีกฝ่ายก็ตกลงเลิกสัญญาด้วย สัญญาเช่าที่ดินก็เป็นอันระงับลง

3.2 บอกเลิกสัญญาโดยสิทธิ กล่าวคือ คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเลิกสัญญาซึ่งจะบอกเลิกสัญญานั้นหรือไม่ก็ได้ เพราะเป็นสิทธิที่จะบอกเลิกสัญญาไม่ใช่หน้าที่ต้องบอกเลิกสัญญา ดังนี้

(1) สิทธิบอกเลิกตามข้อตกลงในสัญญา โดยถือเอาการไม่ปฏิบัติตามสัญญาข้อใด หรือถือเอาเหตุการณ์ใด หรือเมื่อเวลาผ่านไปแล้วนานเพียงใด มาเป็นเกณฑ์ในการให้สิทธิฝ่ายใดบอกเลิกสัญญาก็ได้ เช่น

หากคู่สัญญาฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามข้อ 8 ดังกล่าว หรือหากเกิดน้ำท่วมหรือเมื่อเวลาผ่านไป 2 ปีแล้ว ให้บอกเลิกสัญญานี้ได้ เป็นต้น

(2) สิทธิบอกเลิกสัญญาโดยบทบัญญัติของกฎหมาย ได้แก่

1) ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ อีกฝ่ายหนึ่งจะกำหนดระยะเวลาพอสมควรแล้วบอกกล่าวให้ฝ่ายนั้นชำระหนี้ภายในระยะเวลานั้นก็ได้ ถ้าฝ่ายนั้นไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด อีกฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ (มาตรา 387)

2) ถ้าวัตถุประสงค์แห่งสัญญานั้นจะสำเร็จได้ต่อเมื่อมีการชำระหนี้ตามกำหนดเวลาและกำหนดเวลาได้ล่วงพ้นไป โดยมิได้มีการชำระหนี้ อีกฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ โดยมิต้องบอกกล่าวให้ชำระหนี้ก่อน (มาตรา 388)

3) ถ้าการชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่าวนกลายเป็นพ้นวิสัยเพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะโทษลูกหนี้ได้ เจ้าหนี้จะบอกเลิกสัญญานั้นก็ได้ (มาตรา 389)

ทั้งนี้ เมื่อมีการเลิกสัญญาแล้ว คู่สัญญาต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม คือ กลับคืนสภาพที่เป็นอยู่เดิมก่อนทำสัญญาแต่การเลิกสัญญาจะต้องไม่เป็นที่เสียหายหรือกระทบถึงสิทธิต่างๆ ของบุคคลภายนอก (มาตรา 391) ซึ่งหากมีความเสียหายประการใดคู่สัญญามีสิทธิเรียกร้องและชดใช้กันเองเท่านั้น จะเรียกร้องเอาจากบุคคลภายนอกไม่ได้

6. ความหมาย องค์ประกอบ ผล และความระงับแห่งหนี้

หนี้ หมายความว่า ความเกี่ยวพันระหว่างบุคคลสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า เจ้าหนี้ อีกฝ่ายเรียกว่า ลูกหนี้ และด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้

จากความหมายดังกล่าว มีข้อพิจารณาเกี่ยวกับหนี้ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของหนี้

1.1 ต้องมีบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า เจ้าหนี้ อีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ลูกหนี้

1.2 ต้องมีบ่อเกิดแห่งหนี้หรือที่มาแห่งหนี้ 5 ประการ ได้แก่

(1) นิติกรรมและสัญญา เช่น คำเสนอขาย คำสนองซื้อ สัญญาซื้อขาย เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ที่สำคัญที่สุด

(2) ละเมิด คือ การทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ โดยผิดกฎหมายให้บุคคลอื่นเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน ผู้กระทำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ที่เสียหายนั้น (มาตรา 420) เช่น การจงใจทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย การประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นบาดเจ็บสาหัส เป็นต้น

(3) จัดการงานนอกสั่ง คือ การทำภารกิจใดแทนผู้อื่นโดยเจ้าของเขาไม่ได้เรียกขานวานใช้ให้ทำ ถ้าทำไปแล้วสมประโยชน์แก่เจ้าของนั้นผู้กระทำเรียกค่าใช้จ่ายที่เสียไปจากเจ้าของนั้นได้ (มาตรา 395) เช่น เราเห็นว่าน้ำจะท่วมบ่อปลาใกล้บ้านเรา และเจ้าของบ่อปลาไม่อยู่บ้าน เราได้จัดการซื้ออุปกรณ์มาล้อมบ่อไม่ให้ปลากหนีออกไปได้ ดังนี้ถือว่าสมประโยชน์เจ้าของบ่อปลา เราเรียกค่าใช้จ่ายจากเจ้าของบ่อปลาได้ เป็นต้น

(4) ลาภมิควรได้ คือ การได้ทรัพย์สินจากบุคคลอื่นมาโดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ บุคคลที่ได้มาต้องคืนทรัพย์สินนั้นแก่เจ้าข้อง (มาตรา 406) เช่น เก็บของมีค่าได้จากทางเดินริมถนน ผู้เก็บได้มี

หน้าที่ต้องส่งคืนเจ้าของ หรือมอบเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินการต่อไป เป็นต้น

(5) บทบัญญัติตามกฎหมายอื่นใด เช่น ประมวลรัษฎากรกำหนดให้บุคคลเสียภาษีให้รัฐ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดให้สามีภรรยามีหน้าที่อุปการะซึ่งกันและกัน บิดามารดามีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ เป็นต้น

1.3 ต้องมีวัตถุแห่งหนี้

วัตถุแห่งหนี้ คือ ข้อกำหนดให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งได้แก่การกระทำการหรือการงดเว้นกระทำการ หรือการส่งมอบทรัพย์สิน

(1) กรณีทรัพย์ซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ได้ระบุไว้เป็นประเภท ซึ่งได้แก่การกระทำการหรือการงดเว้นกระทำการ หรือการส่งมอบทรัพย์สินชนิดปานกลางแก่เจ้าหนี้ (มาตรา 195)

(2) กรณีวัตถุแห่งหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศจะส่งใช้เป็นเงินไทยก็ได้ โดยคิดอัตราแลกเปลี่ยน ณ สถานที่และในเวลาที่ใช้เงิน (มาตรา 196)

(3) กรณีวัตถุแห่งหนี้เป็นการชำระหนี้ได้หลายอย่างแต่จะต้องชำระหนี้เพียงอย่างเดียว สิทธิที่จะเลือกนั้นอยู่แก่ฝ่ายลูกหนี้ เว้นแต่จะได้ตกลงเป็นอย่างอื่น (มาตรา 198)

2. ผลแห่งหนี้

เมื่อมีความเกี่ยวพันเป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้กันแล้ว ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้ถูกต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ มีข้อพิจารณาดังนี้

2.1 กำหนดเวลาชำระหนี้

(1) ถ้ากำหนดไว้ตามวันแห่งปฏิทิน ลูกหนี้ย่อมมีหน้าที่ชำระหนี้ตามกำหนดแห่งวันตามปฏิทินนั้น เช่น ครบกำหนดชำระหนี้วันที่ 8 เมษายน 2560 เป็นต้น

(2) ถ้าไม่ได้กำหนดตามวันแห่งปฏิทิน แต่อนุมานจากพฤติการณ์ได้ก็ให้ถือว่าถึงกำหนดชำระหนี้ตามวันนั้น เช่น ยืมรถจักรยานยนต์ไปใช้งานสัก 2-3 วัน ดังนี้เมื่อเวลาผ่านไป 3-4 วัน ถือได้ว่าผู้ยืมมีหน้าที่ต้องส่งมอบรถจักรยานยนต์คืนผู้ให้ยืมแล้ว

(3) ถ้าไม่ได้กำหนดตามวันแห่งปฏิทิน และไม่สามารถอนุมานจากพฤติการณ์ได้กฎหมายให้ถือว่าหนี้นั้นถึงกำหนดชำระโดยพลัน (มาตรา 203) กล่าวคือ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ทันที และฝ่ายลูกหนี้ก็มีหน้าที่ชำระหนี้ทันทีเช่นกัน

2.2 การผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ คือ การที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลา หรือชำระหนี้ล่าช้าทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย แยกพิจารณาได้ดังนี้

(1) กรณีหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว เจ้าหนี้ก็ให้คำเตือนแล้ว และลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ถือได้ว่าลูกหนี้ผิดนัดแล้ว (มาตรา 204 วรรคหนึ่ง)

(2) กรณีกำหนดชำระหนี้ตามวันแห่งปฏิทิน ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามกำหนด ลูกหนี้ย่อมเป็นผู้ผิดนัดโดยเจ้าหนี้ไม่ต้องเตือน (มาตรา 204 วรรคสอง)

(3) กรณีหนี้เกิดจากมูลละเมิด ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาตั้งแต่เวลาทำละเมิดแล้ว (มาตรา 206)

เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ หรือชำระหนี้ล่าช้า ถือว่าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ต้องตามความประสงค์

อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้จะเรียกอาค่าสินไหมทดแทน เพื่อความเสียหายอันเกิดจากการนั้นก็ได้ (มาตรา 215)

3. ความระงับแห่งหนี้

หนี้ย่อมระงับลงได้ด้วยเหตุดังต่อไปนี้

3.1 การชำระหนี้ คือ การที่ลูกหนี้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้

3.2 การปลดหนี้ คือ การที่เจ้าหนี้ยกหนี้ให้แก่ลูกหนี้

3.3 การหักกลับลบหนี้ คือ การที่เจ้าหนี้ลูกหนี้หักหนี้ซึ่งกันและกัน

3.4 การแปลงหนี้ใหม่ คือ การที่เจ้าหนี้ลูกหนี้ตกลงเปลี่ยนสาระสำคัญของหนี้

3.5 หนี้เกลื่อนกลืนกัน คือ การที่เจ้าหนี้ลูกหนี้กลายเป็นบุคคลเดียวกัน

การชำระหนี้จะเป็นวิธีการปกติของความระงับแห่งหนี้ การชำระหนี้ หมายถึง การที่ลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามความผูกพันที่มีต่อกัน ซึ่งในเรื่องนี้มีรายละเอียดที่ต้องพิจารณา ดังนี้ คือ

(1) ผู้ชำระหนี้

ตามปกติลูกหนี้ย่อมเป็นผู้มีหน้าที่ในการชำระหนี้นั้นเองเสมอเพราะเป็นผู้รับผิดชอบในหนี้นั้นโดยตรงอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามบุคคลภายนอกจะเป็นผู้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ก็ได้เว้นแต่สภาพแห่งนี้นั้นจะไม่เปิดช่องให้บุคคลภายนอกชำระ หรือขัดกับเจตนาของคู่กรณี (มาตรา 314)

(2) วัตถุในการชำระหนี้

ในการชำระหนี้ตามมูลหนี้นั้น หากเป็นการตกลงให้ชำระหนี้ด้วยการส่งมอบทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินอย่างนั้นโดยตรงจะนำทรัพย์สินอื่นมาชำระแทนไม่ได้ และจะบังคับให้เจ้าหนี้รับชำระหนี้แต่เพียงบางส่าวนก็ไม่ได้ (มาตรา 320) เช่น ดำตกลงซื้อชามสังคโลกจากแดง แดงก็ต้องชำระหนี้ด้วยการส่งมอบชามสังคโลกนั้นให้แก่ดำจะนำชามชนิดอื่นมาส่งมอบให้แก่ดำเจ้าหนี้มิได้ เจ้าหนี้มีสิทธิปฏิเสธไม่ยอมรับชำระหนี้ที่ผิดไปจากที่ตงลงกันได้ หรือดำกู้เงินจากขาวไป 5,000 บาท เมื่อถึงกำหนดชำระคืนถ้าจะชำระหนี้เพียงบางส่วน เช่น เพียง 2,500 บาท ดังนี้เจ้าหนี้มีสิทธิปฏิเสธไม่รับชำระหนี้ได้ เป็นต้น

(3) สถานที่ชำระหนี้

ในเรื่องสถานที่ชำระหนี้นั้นคู่กรณีสามารถตกลงกันกำหนดสถานที่ในการชำระหนี้ได้เสมอ เช่น ภูมิลำเนาของเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือสถานที่อื่นๆ ใดก็ได้ แต่หากคู่กรณีไม่ได้ตกลงกันไว้เกี่ยวกับสถานที่ชำระหนี้ ถ้าเป็นการชำระหนี้ด้วยการส่งมอบทรัพย์เฉพาะสิ่ง กฎหมายให้ส่งมอบกัน ร สถานที่ซึ่งทรัพย์นั้นได้อยู่ในเวลาเมื่อก่อให้เกิดหนี้นั้นขึ้น (มาตรา 324) เช่น ดำทำสัญญาซื้อช้างที่ชื่อ “พลายพันธุ์” จากแดงที่กรุงเทพฯ แต่ในขณะนั้นช้างพลายพันธุ์อยู่ที่จังหวัดสุรินทร์ หากดำและแดงไม่ได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว สถานที่ในการชำระหนี้คือการส่งมอบช้างพลายพันธุ์ก็คือจังหวัดสุรินทร์

สำหรับสถานที่ชำระหนี้ในกรณีอื่นๆ นั้น หากไม่ได้ตกลงกันไว้กฎหมายกำหนดให้ต้องชำระหนี้ ณ สถานที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาปัจจุบันของเจ้าหนี้ (มาตรา 324) เช่น ดำกู้เงินขาว ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ที่เชียงใหม่ไป 5,000 บาท ถ้าไม่มีข้อตกลงไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ดำต้องไปชำระหนี้รายนี้ให้แก่ขายที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นภูมิลำเนาปัจจุบันของเจ้าหนี้

(4) ค่าใช้จ่ายในการชำระหนี้

ในเรื่องค่าใช้จ่ายในการชำระหนี้นั้นก็ทำนองเดียวกับเรื่องสถานที่ในการชำระหนี้ กล่าวคือ คู่กรณีอาจจะตกลงกันให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการชำระหนี้ก็ได้ แต่หากไม่ได้ตกลงกันเอาไว้ กฎหมายกำหนดให้ฝ่ายลูกหนี้เป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย เช่น ลูกหนี้ต้องส่งมอบทรัพย์ไปยังจังหวัดยะลา อันเป็นภูมิลำเนาปัจจุบันของเจ้าหนี้ ค่าใช้จ่ายในการขนส่งทรัพย์ไปยังจังหวัดยะลานั้นลูกหนี้ต้องเป็นผู้ออกเองทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามถ้าจำนวนค่าใช้จ่ายนั้นเพิ่มมากขึ้น เพราะเหตุเจ้าหนี้ย้ายภูมิลำเนาก็ดี หรือเพราะการกระทำอื่นใดของเจ้าหนี้ก็ดี ค่าใช้จ่ายส่วนที่เพิ่มขึ้นนั้นเจ้าหนี้ต้องเป็นผู้ออก

(5) หลักฐานแห่งการชำระหนี้

เมื่อลูกหนี้ได้ปฏิบัติการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เป็นที่เรียบร้อย ลูกหนี้ก็มีสิทธิที่จะได้รับใบเสร็จจากผู้รับชำระหนี้นั้น และถ้าเป็นกรณีที่ได้ชำระหนี้โดยสิ้นเชิงแล้ว ก็มีสิทธิที่จะได้รับเวนคืนเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ หรือขอให้ทำลายหลักฐานการกู้นั้นหรือขีดฆ่าเอกสารนั้นเสียได้ ถ้าเจ้าหนี้อ้างว่าเอกสารนั้นสูญหายไปแล้วก็มีสิทธิที่จะให้เจ้าหนี้หรือผู้รับชำระหนี้จดแจ้งข้อความว่าหนี้ได้ระงับแล้วลงในใบเสร็จ หรือลงในเอกสารอื่นอีกฉบับหนึ่งต่างหากก็ได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักฐานว่าได้มีการชำระหนี้แล้ว

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (15 นาที) 1. ผู้สอนจัดเตรียมเอกสาร พร้อมกับแนะนำรายวิชา วิธีการให้คะแนนและการประเมินผลที่ใช้กับวิชา กฎหมายธุรกิจ 2. ผู้สอนชี้แจงหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้ 3. ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคล และนิติบุคคล	**1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (15 นาที)** 1. ผู้เรียนหนังสือและฟังผู้สอนแนะนำรายวิชา วิธีการให้คะแนนและการประเมินผลที่ใช้กับวิชา กฎหมายธุรกิจ 2. ผู้เรียนฟังผู้สอนแจ้งหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้ 3. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคล และนิติบุคคล
2. ขั้นให้ความรู้ (105 นาที) 1. ผู้สอนให้ผู้เรียนเปิดเอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้ 2. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในข้อสงสัยเมื่ออธิบายเนื้อหาในหน่วยเรียนจบ	**2. ขั้นให้ความรู้ (105 นาที)** 1. ผู้เรียนฟังผู้สอนอธิบายและชี้แจงพร้อมเปิดเอกสารวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้ 2. ผู้เรียนซักถามผู้สอนหากมีข้อสงสัย

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
3. ขั้นประยุกต์ใช้ (30 นาที) 1. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 1. ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้ ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 2. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-8)* *(รวม 180 นาที หรือ 3 คาบเรียน)*	**3. ขั้นประยุกต์ใช้ (30 นาที)** 1. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 1. ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้ ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 2. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้หน่วยที่ 1 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-8)*

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล

ก่อนเรียน

1. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคล และนิติบุคคล

ขณะเรียน

1. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ตอนที่ 1

หลังเรียน

1. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

1. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ตอนที่ 1
2. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ตอนที่ 2

สื่อการเรียนการสอน/การเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

1. เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ (ใช้ประกอบการเรียนการสอนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-8)
2. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ตอนที่ 1 ใช้ขั้นประยุกต์ใช้ข้อ 1
3. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ตอนที่ 2 ใช้ขั้นสรุปและประเมินผลข้อ 2

สื่อโสตทัศน์ (ถ้ามี)

1. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์
2. วีดีทัศน์
3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI
4. งานนำเสนอ

สื่อของจริง

-

แหล่งการเรียนรู้

ในสถานศึกษา

1. ห้องสมุด
2. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

นอกสถานศึกษา

ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ในท้องถิ่น

การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

1. บูรณาการกับวิชาภาษาไทย เรื่อง การบอกความหมายของบุคคล นิติบุคคล การอธิบายสิทธิและหน้าที่ของนิติบุคคล และการชี้แจงเกี่ยวกับความระงับแห่งหนี้
2. บูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์ความไม่สมบูรณ์และผลของนิติกรรมที่เป็นโมฆะและโมฆียะ
3. บูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การจัดตั้งนิติบุคคล และการบอกเลิกสัญญา

การประเมินผลการเรียนรู้

- **หลักการประเมินผลการเรียนรู้**

ก่อนเรียน

1. ฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคล และนิติบุคคล

ขณะเรียน

1. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ตอนที่ 1

หลังเรียน

1. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ผลสำเร็จของผู้เรียน

1. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ตอนที่ 1
2. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ตอนที่ 2

สมรรถนะที่พึงประสงค์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ บุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้

1. วิเคราะห์และตีความหมาย
2. สาธิตพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
3. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
4. ประยุกต์ความรู้สู่งานอาชีพ

สมรรถนะการปฏิบัติงานอาชีพ

แสดงความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้

สมรรถนะการขยายผล

ความสอดคล้อง

จากการเรียนสัปดาห์ที่ 1 เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้ ผู้เรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับความหมายของบุคคล ความหมาย การเริ่มสภาพ ส่วนประกอบและการสิ้นสภาพของบุคคลธรรมดา ความหมาย การจัดตั้ง สิทธิและหน้าที่ ภูมิลำเนาและการสิ้นสภาพของนิติบุคคล ความหมาย องค์ประกอบ ประเภท ความไม่สมบูรณ์และผลของนิติกรรมที่เป็นโมฆะ และโมฆียะ ความหมาย องค์ประกอบ ประเภท และการบอกเลิกสัญญา ความหมาย องค์ประกอบ ผล และความระงับแห่งหนี้ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถจัดตั้งนิติบุคคล และบอกเลิกสัญญาได้

รายละเอียดการประเมินผลการเรียนรู้

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 1 บอกความหมายของบุคคล นิติบุคคลได้
  1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกความหมายของบุคคล นิติบุคคลได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 2 อธิบายสิทธิและหน้าที่ของนิติบุคคลได้
  1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายสิทธิและหน้าที่ของนิติบุคคลได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 3 วิเคราะห์ความไม่สมบูรณ์และผลของนิติกรรมที่เป็นโมฆะและโมฆียะได้
  1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : วิเคราะห์ความไม่สมบูรณ์และผลของนิติกรรมที่เป็นโมฆะและโมฆียะได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 4 ชี้แจงเกี่ยวกับความระงับแห่งหนี้ได้
  1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : ชี้แจงเกี่ยวกับความระงับแห่งหนี้ได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 5 จัดตั้งนิติบุคคลได้
  1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : จัดตั้งนิติบุคคลได้ จะได้ 2 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 6 บอกเลิกสัญญาได้
  1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกเลิกสัญญาได้ จะได้ 2 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 7 ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา และหนี้ ในชีวิตประจำวันได้

  1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา และหนี้ ในชีวิตประจำวันได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 8 แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้

  1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ จะได้ 1 คะแนน

แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 1

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. บุคคล หมายถึง ……...

   ……

   ……

2. บุคคลธรรมดา หมายถึง ……..

   ……

3. บุคคลธรรมดาที่หย่อนความสามารถในการใช้สิทธิมีใครบ้าง และหย่อนความสามารถอย่างไรบ้าง

   ……

   ……

   ……

   ……

   ……

4. กฎหมายได้วางหลักเกณฑ์การสาบสูญของบุคคลไว้อย่างไรบ้าง ……...

   ……

   ……

   ……

   ……

5. นิติบุคคลคืออะไร จัดตั้งได้กี่กรณี อย่างไรบ้าง ……...

   ……

   ……

   ……

6. นิติกรรมคืออะไร มีกี่ประเภท อะไรบ้าง .....

   ……

   ……

   ……

   ……

7. โมฆะกรรม คืออะไร มีสาเหตุจากกรณีใดบ้าง ……

   ……

   ……

   ……

   ……

8. โมฆียกรรม คืออะไร มีสาเหตุจากกรณีใดบ้าง ……

   ……

   ……

……

……

9. นิติกรรมที่เป็นโมฆะมีผลอย่างไรบ้าง ……

……

……

……

10. นิติกรรมที่เป็นโมฆียะมีผลอย่างไรบ้าง ……...

……

……

……

……

……

11. สัญญาหมายถึงอะไร มีองค์ประกอบอะไรบ้าง

……

……

……

……

12. คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสัญญาได้ในกรณีใดบ้าง

……

……

……

……

13. หนี้หมายความว่าอะไร และหนี้มีบ่อเกิดจากอะไรบ้าง

……

……

……

……

……

14. การผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้คืออะไร และมีหลักเกณฑ์อย่างไรบ้าง

……

……

……

……..

15. หนี้จะระงับลงได้ในกรณีใดบ้าง

……..

……..

……..

……..

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลมีข้อแตกต่างหันหลายประการ ยกเว้นข้อใด
   ก. สิทธิและหน้าที่
   ข. การเริ่มสภาพบุคคล
   ค. การสิ้นสภาพบุคคล

ง. การสาบสูญ

จ. การปฏิบัติตามกฎหมายทั่วไป

2. ผู้เยาว์มีสิทธิทำพินัยกรรมได้เมื่อมีอายุกี่ปีบริบูรณ์

ก. 14 ปี

ข. 15 ปี

ค. 16 ปี

ง. 17 ปี

จ. 20 ปี

3. ผู้เยาว์มีสิทธิทำการสมรสได้เมื่อมีอายุกี่ปีบริบูรณ์

ก. 14 ปี

ข. 16 ปี

ค. 17 ปี

ง. 18 ปี

จ. 20 ปี

4. ดวงใจเกิดเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2520 แต่ไม่รู้วันที่เกิด ดังนี้ตามกฎหมายถือว่าดวงใจเกิดวันที่เท่าใด

ก. 1 สิงหาคม

ข. 6 สิงหาคม

ค. 15 สิงหาคม

ง. 21 สิงหาคม

จ. 31 สิงหาคม

5. ผู้เยาว์จะบรรลุนิติภาวะโดยอายุ จะต้องมีอายุกี่ปี

ก. ย่างเข้า 18 ปี

ข. ครบ 18 ปีบริบูรณ์

ค. ย่างเข้า 20 ปี

ง. ครบ 20 ปีบริบูรณ์

จ. 25 ปีบริบูรณ์

6. บุคคลธรรมดาจะสิ้นสภาพบุคคลเมื่อเข้ากรณีใด

ก. ตาย

ข. สาบสูญ

ค. ล้มละลาย

ง. ทั้ง ก. และ ข. ถูกต้อง

จ. ไม่มีข้อใดถูกต้อง

7. โฉมฉายหายไปจากภูมิลำเนาตั้งแต่วันที่ 5 มีนาคม 2557 ดังนี้ผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอต่อศาลให้โฉม

ฉายเป็นคนสาบสูญได้เร็วสุดเมื่อใด

ก. 5 มีนาคม 2558

ข. 5 มีนาคม 2559

ค. 5 มีนาคม 2560

ง. 5 มีนาคม 2561

จ. 5 มีนาคม 2562

8. เชิดชายไปเที่ยวชายทะเลแห่งหนึ่ง เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2556 แล้วเกิดคลื่นยักษ์สึนามิที่ชายหาดนั้น หลังเหตุการณ์สงบเชิดชายหายตัวไป ดังนี้ผู้มีส่วนได้เสียจะร้องของต่อศาลให้เชิดชายเป็นคนสาบสูญได้เร็วสุดเมื่อใด

ก. 26 ธันวาคม 2557

ข. 26 ธันวาคม 2558

ค. 26 ธันวาคม 2559

ง. 26 ธันวาคม 2560

จ. 26 ธันวาคม 2561

9. ข้อใดไม่ใช่นิติบุคคล

ก. ห้างหุ้นส่วนสามัญ

ข. ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน

ค. ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ง. บริษัทจำกัด

จ. บริษัทมหาชนจำกัด

10. สมชายจดทะเบียนขายที่ดินแก่สมศักดิ์ดังนี้เป็นนิติกรรมที่เกิดอะไรกับสิทธิ

ก. ก่อสิทธิ

ข. เปลี่ยนแปลงสิทธิ

ค. โอนสิทธิ

ง. สงวนสิทธิ

จ. ระงับสิทธิ

11. สัญญาต่างตอบแทน ได้แก่สัญญาในข้อใด

ก. สัญญาซื้อขาย

ข. สัญญายืม

ค. สัญญาให้

ง. สัญญาฝากทรัพย์ไม่มีบำเหน็จ

จ. สัญญาพินัยกรรม

12. แดงเสนอขายบ้านทางโทรศัพท์แก่ดำ ดังนี้ตามกฎหมายถือเป็นคำเสนอในข้อใด

ก. คำเสนอของผู้อยู่ห่างโดยระยะทาง

ข. คำเสนอทางไกล

ค. คำเสนอแก่บุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้า

ง. คำเสนอโดยเครื่องมือสื่อสาร

จ. คำเสนอแบบสมัยใหม่

13. หนี้ที่มิได้กำหนดระยะเวลาชำระหนี้ไว้และจะอนุมานจากพฤติการณ์ก็ไม่ได้ เจ้าหนี้มีสิทธิจะเรียกให้ชำระหนี้ได้เมื่อใด

ก. 3 ปี ผ่านไป

ข. 1 ปี ผ่านไป

ค. 6 เดือนผ่านไป

ง. 3 เดือนผ่านไป

จ. เรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลัน

14. บ่อเกิดแห่งหนี้ในข้อใดที่เป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ที่สำคัญที่สุด

ก. ละเมิด

ข. จัดการงานนอกสั่ง

ค. ลาภมิควรได้

ง. นิติกรรมสัญญา

จ. บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

15. โทเป็นหนี้เงินกู้เอกซึ่งเป็นบิดา ต่อมาเอกถึงแก่ความตายก่อนได้รับชำระหนี้จากโท ดังนี้ถือว่าหนี้ระหว่างโทกับเอกเป็นอันระงับลงตามข้อใด

ก. การชำระหนี้

ข. ปลดหนี้

ค. หักกลบลบหนี้

ง. แปลงหนี้ใหม่

จ. หนี้เกลื่อนกลืนกัน

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม……ชั้น……ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1……เลขที่……. 2……เลขที่…….

3……เลขที่……. 4……เลขที่…….

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง

3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์

2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์

1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์

2. รูปแบบการนำเสนอ

3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการ นำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด

2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอที่น่าสน ใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้ วัสดุในท้องถิ่น

1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม

3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. ความสนใจของผู้ฟัง

3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70-90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 1 เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้

ผลการใช้แผนการเรียนรู้

1. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. สามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนได้ครบตามกระบวนการเรียนการสอน
3. สื่อการสอนเหมาะสมดี

ผลการเรียนของนักเรียน

1. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจใฝ่รู้ เข้าใจในบทเรียน อภิปรายตอบคำถามในกลุ่ม และร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
2. ผู้เรียนกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จทันเวลาที่กำหนด
3. ผู้เรียนนำความรู้เรื่องบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้ไปประยุกต์ใช้

ผลการสอนของครู

1. สอนเนื้อหาได้ครบตามหลักสูตร
2. แผนการสอนและวิธีการสอนครอบคลุมเนื้อหาการสอนทำให้ผู้สอนสอนได้อย่างมั่นใจ
3. สอนได้ทันตามเวลาที่กำหนด

แผนการสอน/แผนการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

	แผนการสอน/การเรียนรู้ภาคทฤษฎี	หน่วยที่ 2
	ชื่อวิชา กฎหมายธุรกิจ	สอนสัปดาห์ที่ 2-3
	ชื่อหน่วย สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน	คาบรวม 6
ชื่อเรื่อง สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน		จำนวนคาบ 6

สมรรถนะอาชีพประจำหน่วย

ทำสัญญาซื้อขาย และสัญญาแลกเปลี่ยน

สาระสำคัญ

สัญญาซื้อขายเป็นสัญญาที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนเราเป็นอย่างมาก เพราะคงไม่มีบุคคลใดที่ไม่เคยซื้อของ เพียงแต่ในการซื้อสิ่งของส่วนใหญ่จะทำเพียงตกลงกันด้วยวาจา มีการส่งมอบสิ่งของและชำระราคา บางคนอาจจะบอกว่าเคยซื้อของแต่ไม่เคยทำสัญญาซื้อขาย ซึ่งความจริงแล้วเป็นเรื่องเดียวกัน เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดรูปแบบวิธีการทำสัญญาซื้อขายเฉพาะทรัพย์สินบางอย่างเท่านั้น ทรัพย์ส่วนใหญ่ผู้ซื้อผู้ขายทำการซื้อขายด้วยวาจาได้

เรื่องที่จะศึกษา

1. ความหมายและลักษณะของสัญญาซื้อขาย
2. บุคคลที่มีสิทธิทำสัญญาซื้อขาย
3. ทรัพย์สินที่ซื้อขายไม่ได้
4. ประเภทของซื้อขาย
5. วิธีการซื้อขาย
6. การโอนกรรมสิทธิ์
7. สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ขาย
8. สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ซื้อ
9. การซื้อขายเฉพาะบางอย่าง
10. ธุรกิจขายตรง และตลาดแบบตรง
11. ความหมายของสัญญาแลกเปลี่ยน

12. การนำบทบัญญัติลักษณะสัญญาซื้อขายมาใช้ในสัญญาแลกเปลี่ยน

13. การเพิ่มเงินไปกับทรัพย์สินที่แลกเปลี่ยนได้

จุดประสงค์ทั่วไป

4. เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของสัญญาซื้อขายและสัญญาแลกเปลี่ยน *(ด้านพุทธิพิสัย)*

5. เพื่อให้มีทักษะในการทำสัญญาซื้อขาย และสัญญาแลกเปลี่ยน *(ด้านทักษะพิสัย)*

6. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน *(ด้านจิตพิสัย)*

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

10. บอกความหมายและลักษณะของสัญญาซื้อขายและสัญญาแลกเปลี่ยนได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*

11. อธิบายวิธีการซื้อขาย และการโอนกรรมสิทธิ์ได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*

12. จำแนกประเภทของสัญญาซื้อขายได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*

13. อภิปรายสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้ขายและผู้ซื้อได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*

14. วิเคราะห์ธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*

15. ทำสัญญาซื้อขายได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*

16. ทำสัญญาแลกเปลี่ยนได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*

17. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาขาย และสัญญาแลกเปลี่ยนในชีวิตประจำวันได้ *(ด้านจิตพิสัย)*

18. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ *(ด้านจิตพิสัย)*

เนื้อหาสาระการสอน/การเรียนรู้

1. ความหมายและลักษณะของสัญญาซื้อขาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.) มาตรา 453 บัญญัติว่า “อันว่าซื้อขายนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย”

ตามมาตรา 453 และบทบัญญัติในเรื่องซื้อขาย สัญญาซื้อขายมีลักษณะดังนี้

1. คู่สัญญาเรียกว่า ผู้ขาย มีหน้าที่โอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ และอีกฝ่ายเรียกว่า ผู้ซื้อ มีหน้าที่ชำระราคาทรัพย์สินที่ซื้อให้แก่ผู้ขาย

2. เป็นสัญญาต่างตอบแทน ผู้ขายโอนกรรมสิทธิ์ให้ผู้ซื้อ ส่วนผู้ซื้อชำระราคาให้ผู้ขายเป็นการตอบแทน

3. การซื้อขายทรัพย์สินโดยทั่วไปไม่มีแบบ เพียงแต่ตกลงกันด้วยวาจาสัญญาซื้อขายก็เกิดขึ้นแล้ว เฉพาะการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษเท่านั้นที่ต้องทำตามแบบ คือ จะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (ป.พ.พ. มาตรา 456)

2. บุคคลที่มีสิทธิทำสัญญาซื้อขาย

ผู้ซื้อ

โดยปกติแล้วบุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิซื้อทรัพย์สินที่ตนต้องการได้ถ้าตนมีเงินพอหรือมีข้อตกลงผ่อนชำระ และทรัพย์สินที่ซื้อไม่ใช่สิ่งของต้องห้ามมิให้ซื้อขาย แต่มีบางกรณีที่กฎหมายห้ามมิให้เป็นผู้ซื้อ แต่มีบางกรณีที่กฎหมายห้ามมิให้เป็นผู้ซื้อ หรือบางกรณีแม้ไม่ถึงกับห้ามซื้อแต่ก็ทำให้สัญญาซื้อขายมีข้อบกพร่องบางอย่างได้ ดังนี้

1. ผู้หย่อนความสามารถ ได้แก่ ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ และคนเสมือนไร้ความสามารถ ดังรายละเอียดในหน่วยที่ 1

2. การซื้อทรัพย์จากการขายทอดตลาด

2.1 ป.พ.พ. มาตรา 511 ได้บัญญัติห้ามผู้ทอดตลาดเข้าสู่ราคา หรือใช้ให้ผู้หนึ่งใดเข้าส่าคาในการขายทอดตลาด ซึ่งตนเป็นผู้อำนวยการเอง

2.2 ป.พ.พ. มาตรา 512 ได้บัญญัติห้ามผู้ขาย (เจ้าของทรัพย์) เข้าสู้ราคาเองหรือใช้ให้ผู้หนึ่งผู้ใดเข้าสู้ราคา เว้นแต่จะได้แถลงไว้โดยเฉพาะในคำโฆษณาบอกการทอดตลาดนั้นว่าผู้ขายถือสิทธิที่จะเข้าสู้ราคาด้วย

3. บุคคลต่างด้าว

ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ได้บัญญัติห้ามคนต่างด้าวถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อน แม้แต่เป็นคนไทยมีความประสงค์ซื้อที่ดิน แต่เป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับคนต่างด้าว เช่น เป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน เจ้าพนักงานที่ดินก็จะต้องทำการสอบปากคำเป็นหลักฐานประกอบสัญญาซื้อขายว่ามิได้ซื้อที่ดินแปลงนั้นเพื่อคนต่างด้าว เจ้าพนักงานที่ดินจึงจะดำเนินการจดทะเบียนซื้อขายต่อไป

ผู้ขาย

ตามปกติบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินย่อมมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนได้ (ป.พ.พ.

มาตรา 1336) กรณีเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมก็จำหน่ายเฉพาะส่วนของตนได้ แต่หากจะจำหน่ายทรัพย์สินนั้นทั้งหมด จะต้องได้รับความยินยอมแห่งเจ้าของรวมทุกคน (ป.พ.พ. มาตรา 1361) นอกจากนี้มีบางกรณีที่ผู้ที่มิใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์แต่มีอำนาจขายทรัพย์สินนั้นได้ ดังนี้

1. ผู้จัดการมรดก มีอำนาจขายทรัพย์มรดกของผู้ตายได้ แม้ตนเองจะมิใช่เจ้าของทรัพย์ที่ขายนั้นก็ตาม (ป.พ.พ. มาตรา 1719)

2. ผู้ใช้อำนาจปกครอง มีอำนาจขายทรัพย์ของผู้เยาว์ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว (ป.พ.พ. มาตรา 1574)

3. เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ มีอำนาจจัดการขายทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 22

4. เจ้าพนักงานบังคับคดี มีอำนาจดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ตามคำสั่งศาล (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ว่าด้วยการบังคับคดี)

5. เจ้าพนักงานของรัฐที่มีอำนาจขายทรัพย์สินของบุคคลอื่นซึ่งได้ใช้ในการกระทำผิดหรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือเกี่ยวกับการกระทำผิด ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1327

6. ผู้ขายเดิม ในกรณีที่ผู้ขายได้ขายทรัพย์นั้นไปและกรรมสิทธิ์ได้โอนไปยังผู้ซื้อแล้ว แต่ผู้ขายได้ยึดหน่วงทรัพย์นั้นไว้ เพราะผู้ซื้อไม่ชำระราคา กฎหมายให้อำนาจผู้ขายนำทรัพย์นั้นขายได้อีกตาม ป.พ.พ. มาตรา 470

3. ทรัพย์สินที่ซื้อขายไม่ได้

ตามปกติแล้วทรัพย์สินใดที่บุคคลสามารถเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ได้ ทรัพย์สินนั้นย่อมสามารถซื้อขายกันได้ แต่หากเป็นทรัพย์สินที่บุคคลใดไม่อาจอ้างเป็นเจ้าของได้หรือมีกฎหมายระบุห้ามโอนกรรมสิทธิ์ก็จะซื้อขายไม่ได้ ได้แก่

1. ทรัพย์นอกพาณิชย์ (มาตรา 143) เป็นทรัพย์ไม่สามารถถือเอาได้ และทรัพย์ที่โอนแก่กันมิได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะเป็นการพ้นวิสัยที่บุคคลจะนำมายึดถือเป็นของตนได้ เช่น ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว ก้อนเมฆ เป็นต้น

2. ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ได้แก่ ทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดิน ซึ่งมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเล ทะเลสาบ (มาตรา 1304) เว้นแต่จะมีพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกาให้ทำการซื้อขายได้ (มาตรา 1305)

3. ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เว้นแต่จะเป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2479

4. ทรัพย์ที่ได้มาโดยมีข้อกำหนดห้ามโอน (มาตรา 1700)

5. ที่วัดและที่ธรณีสงฆ์ เว้นแต่จะออกเป็นพระราชบัญญัติให้ทำการซื้อขายได้

6. ทรัพย์สินที่กฎหมายห้ามขาย หรือจำหน่าย หรือมีไว้เป็นความผิดอาญา เช่น สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ วีซีดี หรือดีวีดีลามกอนาจาร ภาพลามกอนาจาร ปืนเถื่อน อาวุธสงคราม ธนบัตรปลอม ยาเสพติดร้ายแรง ได้แก่

ยาบ้า ฝิ่น เฮโรอีน เป็นต้น

7. สิทธิของบุคคลชนิดที่กฎหมายห้ามโอน เช่น สิทธิที่จะได้รับบำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ พ.ศ. 2494 สิทธิในการได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูตามมาตรา 1598/41 สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน เป็นต้น

4. ประเภทของซื้อขาย

แม้ว่าจะมีทรัพย์สินบางอย่างทำการซื้อขายกันไม่ได้ดังกล่าวแล้ว แต่ทรัพย์สินที่ซื้อขายได้ก็มีมากมาย และนอกจากนี้ในการตกลงซื้อขายหรือการแสดงเจตนา เพื่อก่อให้เกิดการซื้อขายขึ้นนั้นคู่สัญญาสามารถที่จะแสดงเจตนาหรือตกลงกันได้หลายระดับ ซึ่งสามารถนำมาจำแนกเป็นประเภทของซื้อขายได้ 3 ประเภทด้วยกัน ดังนี้

1. สัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.) มาตรา 455 บัญญัติว่า “เมื่อกล่าวต่อไปเบื้องหน้าถึงเวลาซื้อขาย ท่านหมายความว่าเวลาซึ่งทำสัญญาซื้อขายสำเร็จบริบูรณ์” ปกติแล้วเมื่อบุคคลใดมีความประสงค์จะซื้อขายสิ่งของใดๆ ก็จะตกลงซื้อขายกัน มีการส่งมอบของและชำระราคากันซึ่งถือว่าเสร็จเรียบร้อย เรียกว่า สัญญาซื้อขายสำเร็จบริบูรณ์ แต่นักกฎหมายโดยทั่วไปนิยมเรียกว่า สัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาย กล่าวโดยสรุปได้ว่า การซื้อขายเสร็จสิ้นแล้วคู่สัญญาเดิมไม่ต้องทำการซื้อขายทรัพย์สินนั้นกันอีก แม้อาจจะยังไม่ได้ส่งมอบ หรืออาจจะยังไม่ได้ชำระราคากันก็ตาม

2. สัญญาจะซื้อจะขาย

ดังกล่าวแล้วว่าตามปกติเมื่อตกลงซื้อขายก็จะเป็นสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาย แม้หากจะยังไม่ได้ส่งมอบ หรือหากยังไม่ได้ชำระราคา ก็เป็นสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด เพราะการส่งมอบก็ดี การชำระราคาก็ดี เป็นเพียงผลของสัญญาซื้อขายที่คู่สัญญาต้องปฏิบัติต่อกัน แต่มีการซื้อขายสิ่งของบางอย่างที่การซื้อขายจะต้องทำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม ป.พ.พ. มาตรา 456 วรรคแรกบัญญัติว่า “การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนตอพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นโมฆะ วิธีนี้ให้ใช้ถึงซื้อขายเรือมีระวางตั้งแต่หน้าตันขึ้นไป ทั้งซื้อขายแพและสัตว์พาหนะด้วย”

อสังหาริมทรัพย์คืออะไร ตาม ป.พ.พ. มาตรา 139 บัญญัติว่า “อสังหาริมทรัพย์ หมายความว่า ที่ดินและทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินมีลักษณะเป็นการถาวรหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น และหมายความรวมถึงทรัพยสิทธิอันเกี่ยวกับที่ดิน หรือทรัพย์อันติดอยู่กับที่ดิน หรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้นด้วย” กล่าวโดยสรุปได้ว่า อสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ที่ดิน บ้าน หรือโรงเรียน อาคาร ที่ติดอยู่กับที่ดินอย่างถาวร ซึ่งคงเป็นเรื่องแปลกทีเดียวที่ผู้ซื้อผู้ขายจะได้ตกลงซื้อขายที่ดินก็ดี บ้านก็ดี บ้านพร้อมที่ดินก็ดี โดยพูดจาตกลงกันได้ขณะอยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานที่ดินทั้งได้ดำเนินการทำเป็นสัญญาซื้อขายตามแบบของกรมที่ดินและมีการจดทะเบียนซื้อขายกันในขณะนั้นทันที แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้ซื้อผู้ขายที่ตกลงซื้อขายบ้าน ที่ดินหรือบ้านพร้อมที่ดินนั้นในขณะที่ตกลงกันได้อาจจะกำลังอยู่ที่บ้านหรือสำนักงานของผู้ขายหรือบ้านหรือสำนักงานของผู้ซื้อ หรืออยู่ที่สถานที่ใดๆ และเมื่อตกลงซื้อขายกันได้แล้วก็จะมีการนัดหมายกันว่าจะชำระเงินกันอย่างไร เมื่อใด และจะไปจดทะเบียนต่อหน้าเจ้าพนักงานที่ดินเมื่อใด ในวันที่ตกลงกันได้นั้นเรียกว่า เป็นสัญญาจะซื้อขาย ไม่ได้หมายความว่า

ยังไม่แน่ว่าจะซื้อขายกันหรือไม่ แต่เป็นการตกลงซื้อขายกันแน่นอนแล้ว ที่เรียกว่าสัญญาจะซื้อจะขายก็เพราะคู่สัญญาจะต้องไปดำเนินการซื้อขายเสร็จเด็ดขาดต่อหน้าเจ้าพนักงานที่ดินให้เสร็จสิ้นไปอีกครั้งหนึ่ง และวิธีการหรือเหตุผลเดียวกันนี้ให้ใช้กับการซื้อขายเรือ มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป รวมทั้งการซื้อขายแพบ้านและสัตว์พาหนะ ได้แก่ ช้าง ม้า โค กระบือ ลา ล่อ (ทำตั๋วพิมพ์รูปพรรณแล้ว) ด้วย

3. คำมั่นว่าจะซื้อหรือจะขาย

แม้ว่าการซื้อขายโดยทั่วไปเมื่อผู้ซื้อผู้ขายตกลงซื้อขายกันได้จะเป็นสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด และหากเป็นทรัพย์ชนิดที่เมื่อซื้อขายจะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในขณะตกลงกันได้จะเป็นเพียงสัญญาจะซื้อจะขายดังได้กล่าวแล้ว ในการที่บุคคลจะซื้อขายกันยังมีอีกกรณีหนึ่งที่ผู้ซื้อหรือผู้ขายเพียงฝ่ายเดียวได้แสดงเจตนาเป็นที่แน่นอนว่าประสงค์จะซื้อหรือมีความประสงค์จะขายและให้เวลาเพื่อคอยคำตอบด้วย แต่อีกฝ่ายยังไม่ได้ตอบตกลง ซึ่งอาจเป็นเพราะไม่ต้องการทำสัญญาซื้อขายด้วย หรืออาจจะกำลังตัดสินใจอยู่ ดังนี้ จึงเรียกว่า มีคำสั่นว่าจะซื้อหรือคำมั่นว่าจะขายแล้ว นับว่าเป็นประเภทของการซื้อขายที่ควรศึกษาไว้อีกประเภทหนึ่ง

ผลของคำมั่น

คำมั่นเป็นเพียงการแสดงเจตนาของบุคคลฝ่ายเดียว ไม่ว่าจะแสดงเจตนาจะขายหรือแสดงเจตนาจะซื้อเมื่ออีกฝ่ายตอบรับและมีความถูกต้องเข้าใจตรงกันสัญญาซื้อขายก็เกิดขึ้น ตาม ป.พ.พ. มาตรา 454 บัญญัติว่า “การที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งให้คำมั่นไว้ก่อนว่าจะซื้อหรือขายนั้น จะมีผลเป็นการซื้อขายต่อเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งได้บอกกล่าวความจำนงว่าจะทำการซื้อขายนั้นให้สำเร็จตลอดไป และคำบอกกล่าวเช่นนั้นได้ไปถึงบุคคลผู้ให้คำมั่นแล้ว

ถ้าในคำมั่นมิได้กำหนดเวลาไว้เพื่อการบอกกล่าวเช่นนั้นไซร้ ท่านว่าบุคคลผู้ให้คำมั่นจะกำหนดเวลาพอสมควร และบอกกล่าวไปยังคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งให้ตอบมาเป็นแน่นอนภายเวลากำหนดนั้นก็ได้ว่าจะทำการซื้อขายให้สำเร็จตลอดไปหรือไม่ ถ้าและไม่ตอบเป็นแน่นอนภายในกำหนดเวลานั้นไซร้ คำมั่นซึ่งได้ให้ไว้ก่อนนั้นก็เอ็นอันไร้ผล”

ตามความในมาตรา 454 วรรคสอง เป็นการให้คำมั่นที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาการตอบรับว่าจะให้สิ้นผลเมื่อไร เมื่อได้ให้คำมั่นแล้วผู้ให้คำมั่นไม่อาจถอนคำมั่นได้นอกจากผู้ให้คำมั่นจะได้ทำตามวรรคสองนี้แล้ว กล่าวคือ ให้กำหนดระยะเวลาพอสมควรและบอกกล่าวไปยังอีกฝ่ายให้ตอบมาภายในเวลาที่กำหนดว่าจะซื้อหรือขายหรือไม่ หากอีกฝ่ายตอบไม่ตกลงก็ดี ไม่ตอบมาภายในกำหนดก็ดี ถือว่าคำมั่นตกเป็นอันไร้ผล

เมื่อผู้รับคำมั่นได้ตอบรับตามคำมั่นนั้นแล้ว จะมีสิทธิอย่างไรให้พิจารณาดังนี้

ก. กรณีให้คำมั่นว่าจะขายและทรัพย์ยังอยู่กับผู้ให้คำมั่น ผู้ตอบรับตามคำมั่น (ผู้ซื้อ) มีสิทธิเรียกให้ส่งมอบทรัพย์นั้นพร้อมทั้งชำระราคาตอบแทน

ข. กรณีให้คำมั่นว่าจะขายแต่ทรัพย์ได้ถูกจำหน่ายจ่ายโอนไปยังบุคคลอื่นก่อนมีการตอบรับคำมั่น ผู้ตอบรับไม่มีสิทธิเรียกให้ส่งมอบทรัพย์นั้น คงมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้ให้คำมั่นเท่านั้น

ค. กรณีให้คำมั่นว่าจะซื้อ เมื่อมีการตอบรับตามคำมั่น ผู้ให้คำมั่นคงต้องดำเนินการซื้อขายต่อไป มิเช่นนั้นอาจถูกใช้สิทธิทางศาลบังคับเอาได้

5. วิธีการซื้อขาย

ในการซื้อขายโดยทั่วไปกฎหมายไม่ได้กำหนดแบบหรือวิธีการไว้ การซื้อขายส่วนมากจึงสมบูรณ์แม้เพียงตกลงกันด้วยวาจา แต่มีการซื้อขายทรัพย์สินบางประเภทที่กฎหมายกำหนดแบบซึ่งหากไม่ทำตามแบบสัญญาซื้อขายจะตกเป็นโมฆะ และในการซื้อขายบางกรณีกฎหมายได้กำหนดให้มีหลักฐานในการฟ้องร้องไว้ด้วย มิเช่นนั้นหากฝ่ายใดผิดสัญญาอีกฝ่ายก็จะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้

1. แบบของสัญญาซื้อขาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456 วรรคแรก “การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นโมฆะ วิธีนี้ให้ใช้ถึงซื้อขายเรือมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ทั้งซื้อขายแพและสัตว์พาหนะด้วย”

แบบของสัญญาซื้อขาย คือ การทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่มิเช่นนั้นเป็นโมฆะ

ตามมาตรา 456 วรรคแรก เรื่องแบบของสัญญาซื้อขาย มีข้อต้องพิจารณาดังนี้

ก. การซื้อขายทรัพย์สินอะไรบ้างที่ต้องทำตามแบบ

ข. การซื้อขายประเภทใดที่ต้องทำตามแบบ

ค. แบบของสัญญาซื้อขายจะต้องจดทะเบียนที่ใด

ง. ค่าฤชาธรรมเนียมในการซื้อขาย

2. หลักฐานในการฟ้องร้องของซื้อขาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456 วรรคสอง บัญญัติว่า “สัญญาจะขายหรือจะซื้อ หรือคำมั่นในการซื้อขายทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้องรับผิดเป็นสำคัญ หรือได้วางประจำไว้ หรือได้ชำระหนี้บางส่านแล้ว จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่”

วรรคสาม “บทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ให้ใช้บังคับถึงสัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ซึ่งตกลงกันเป็นราคาสองหมื่นบาท หรือกว่านั้นขึ้นไปด้วย”

ทรัพย์สิน ตามมาตรา 456 วรรคหนึ่ง ได้แก่

- อสังหาริมทรัพย์
- เรือ มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป
- แพบ้าน (เรือนแพ Floating House)
- สัตว์พาหนะ (ช้าง ม้า โค กระบือ ลา และล่อ ที่มีตั๋วพิมพ์รูปพรรณ)

เมื่อพิจารณามาตรา 456 ทั้งสามวรรคแล้ว การทำธุรกรรมเกี่ยวกับการซื้อขายที่จะต้องมีหลักฐานในการฟ้องร้องด้วย มีดังนี้

ก. สัญญาจะซื้อจะขายอสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ

ข. คำมั่นว่าจะซื้อหรือจะขายอสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ

ค. สัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป

6. การโอนกรรมสิทธิ์

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า กรรมสิทธิ์หมายความว่า ความเป็นเจ้าของทรัพย์ หรือสิทธิทั้งปวงที่ผู้เป็นเจ้าของมีอยู่เหนือทรัพย์สิน อันได้แก่ สิทธิใช้สอย จำหน่าย ได้ดอกผล กับทั้งสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตน และสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

กรรมสิทธิ์ในทรรัพย์สินที่ซื้อขายจะโอนไปยังผู้ซื้อเมื่อใด ป.พ.พ. มาตรา 458 บัญญัติไว้ว่า “กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้น ย่อมโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่ขณะเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกัน” และตามมาตรา 455 ที่บัญญัติว่า “เมื่อกล่าวต่อไปเบื้องหน้าถึงเวลาซื้อขาย ท่านหมายความว่าเวลาซึ่งทำสัญญาซื้อขายสำเร็จบริบูรณ์” จากหลักกฎหมายดังกล่าวแสดงว่าในกรณีเป็นสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายได้โอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่ขณะเมื่อทำสัญญาซื้อขายกันแล้ว

ส่วนสัญญาจะซื้อจะขายนั้นคู่สัญญาจะต้องทำการซื้อขายตามแบบ คือ การทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่อีกครั้งหนึ่งกรรมสิทธิ์จึงยังไม่โอน และกรรมสิทธิ์จะโอนไปยังผู้ซื้อเมื่อได้ทำตามแบบเรียบร้อยแล้ว สำหรับคำมั่นว่าจะซื้อหรือจะขายเนื่องจากยังไม่เป็นสัญญาซื้อขายจึงยังไม่เกี่ยวข้องกับกรรมสิทธิ์แต่อย่างใด

กฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ว่าแม้จะเป็นสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาดก็ตาม กรรมสิทธิ์ก็จะยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อหากเข้าข้อยกเว้นใน 3 กรณี ต่อไปนี้

1. การซื้อขายที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนเวลา

มาตรา 459 บัญญัติว่า “ถ้าสัญญาซื้อขายมีเงื่อนไขหรือเงื่อนเวลาบังคับไว้ ท่านว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังไม่โอนไปจนกว่าการจะได้เป็นไปตามเงื่อนไขหรือถึงกำหนดเงื่อนเวลานั้น”

2. การซื้อขายทรัพย์สินซึ่งยังมิได้กำหนดลงไว้แน่นอน หรือยังไม่เป็นทรัพย์เฉพาะสิ่ง

มาตรา 460 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการซื้อขายทรัพย์สินซึ่งมิได้กำหนดลงไว้แน่นอนนั้นท่านว่ากรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปจนกว่าจะได้หมาย หรือนับ ชั่ง ตวง วัด หรือคัดเลือก หรือทำโดยวิธีอื่นเพื่อให้บ่งตัวทรัพย์สินนั้นออกเป็นแน่นอนแล้ว

การซื้อขายทรัพย์สินใดๆ ที่ผู้ขายมีทรัพย์สินนั้นมากกว่าจำนวนที่ซื้อจึงยังไม่รู้ว่าเป็นอันไหน กรรมสิทธิ์จึงยังไม่โอน แต่เมื่อผู้ขายได้กระทำการใดๆ เพื่อให้ทราบตัวทรัพย์ที่ขายให้แน่นอนกรรมสิทธิ์จึงจะโอนไปยังผู้ซื้อตามหลักกฎหมายในมาตรา 458

3. การซื้อขายทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์เฉพาะสิ่งแล้ว แต่ผู้ขายยังต้องกระทำการใดๆ เพื่อให้รู้ราคา

มาตรา 460 วรรคสอง “ในการซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ถ้าผู้ขายยังจะต้องนับ ชั่ง ตวง วัด หรือทำการอย่างอื่น หรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเกี่ยวแก่ทรัพย์สินเพื่อให้รู้ถึงกำหนดราคาทรัพย์สินนั้นแน่นอน ท่านว่ากรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อจนกว่าการหรือสิ่งนั้นได้ทำแล้ว”

ความจริงการซื้อขายทรัพย์เฉพาะสิ่ง กล่าวคือ เป็นทรัพย์ที่ระบุตัวไว้แน่นอน กรรมสิทธิ์ก็น่าจะโอนไปยังผู้ซื้อตามหลักการโอนกรรมสิทธิ์ แต่เนื่องจากยังไม่รู้ราคา กฎหมายจึงกำหนดให้ผู้ขายกระทำการบางอย่างเพื่อให้รู้ราคาก่อนกรรมสิทธิ์จึงจะโอนไปยังผู้ซื้อ

ผลของการโอนกรรมสิทธิ์

เมื่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายได้โอนไปยังผู้ซื้อแล้ว หากขณะที่ผู้ขายยังไม่ได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ซื้อ ได้เกิดภัยพิบัติหรือความวินาศใดๆ แก่ทรัพย์สินนั้น ความเสียหายย่อมตกแก่ผู้ซื้อ เว้นแต่ความเสียหายนั้นจะได้เกิดขึ้นจากความผิดของผู้ขายเอง หรือได้มีข้อตกลงให้ภัยพิบัตินั้นอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ขาย จนกว่าจะได้มีการส่งมอบกันเรียบร้อยแล้ว

7. สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของผู้ขาย

ดังได้กล่าวแล้วว่าสัญญาซื้อขายเป็นสัญญาต่างตอบแทนผู้ซื้อผู้ขายต่างมีสิทธิหน้าที่ซึ่งกันและกัน ในส่วนของสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของผู้ขายมีดังนี้

1. มีสิทธิได้รับชำระราคาของทรัพย์สินที่ขาย (มาตรา 453)

2. มีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินที่ขายจนกว่าจะได้รับชำระราคา เว้นแต่มีข้อตกลงให้ชำระราคากันภายหลังหรือมีกำหนดเงื่อนเวลาให้ใช้ราคา (มาตรา 468)

3. มีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินที่ขายในกรณีผู้ซื้อตกเป็นบุคคลล้มละลาย หรือผู้ซื้อทำให้หลักประกันที่ให้ไว้เสื่อมเสียหรือลดน้อยลง แม้จะตกลงให้ระยะเวลาในการชำระราคาก็ตามเว้นแต่ผู้ซื้อจะหาประกันที่สมควรให้ (มาตรา 460)

4. มีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ (มาตรา 461)

5. ต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่อง

6. ต้องรับผิดในการรอนสิทธิ

8. สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของผู้ซื้อ

เมื่อได้ทราบถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของผู้ขาย ดังกล่าวไว้ว่าสัญญาซื้อขายเป็นสัญญาต่างตอบแทน ต่อไปจะได้กล่าวถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ซื้อ ดังนี้

1. มีสิทธิเรียกให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินซึ่งขายนั้นให้แก่ตน

2. มีสิทธิยึดหน่วงไม่ชำระราคา

1) กรณีผู้ซื้อพบเห็นความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินที่ตนซื้อ เว้นแต่ผู้ขายจะหาประกันที่สมควรให้ผู้ซื้อ (มาตรา 488)

2) กรณีผู้ซื้อถูกผู้รับจำนอง หรือบุคคลผู้เรียกร้องเอาทรัพย์สินที่ขายนั้นขู่จะฟ้องคดีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะถูกข่มขู่เช่นนั้นผู้ซื้อชอบที่จะยึดหน่วงราคาไว้ทั้งหมดหรือบางส่วน จนกว่าผู้ขายจะได้บำบัดภัยนั้นให้สิ้นไป หรือจนกว่าผู้ขายจะหาประกันที่สมควรให้ผู้ซื้อ (มาตรา 489)

3. มีหน้าที่รับมอบทรัพย์สินที่ซื้อ และใช้ราคาแก่ผู้ขาย (มาตรา 486) แต่ถ้าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามสัญญาซื้อขาย ผู้ซื้อก็คงไม่มีหน้าที่รับมอบแต่อย่างใด

4. มีความรับผิดในค่าขนส่งที่เพิ่มขึ้นจากการที่ผู้ขายต้องส่งของไปยังที่แห่งอื่นนอกจากสถานที่ตามที่ควรส่ง (มาตรา 464)

5. มีความรับผิดในกรณีผู้ซื้อบ่ายเบี่ยงไม่ยอมรับมอบโดยไม่มีเหตุอ้างตามกฎหมายทำให้ผู้ขายต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

6. มีความรับผิดเกี่ยวกับดอกเบี้ยในกรณีผู้ซื้อชำระราคาล่าช้าโดยไม่มีเหตุอ้างตามกฎหมาย

7. ในข้อความรับผิดของผู้ซื้อนี้ใช้อายุความทั่วไป 10 ปี (มาตรา 193/30)

9. การซื้อขายเฉพาะบางอย่าง

การซื้อขายเฉพาะบางอย่างไม่ใช่ประเภทของซื้อขาย และไม่ใช่การกล่าวถึงทรัพย์สินบางอย่างที่จะทำการซื้อขาย แต่เป็นการกล่าวถึงสัญญาซื้อขายที่มีลักษณะเฉพาะบางประการแตกต่างจากการซื้อขายโดยทั่วไป ดังนี้

1. ขายฝาก

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.) มาตรา 491 บัญญัติว่า "อันว่าขายฝากนั้น คือ สัญญาซื้อขายซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกไปยังผู้ซื้อ โดยมีข้อตกลงกันว่าผู้ขายอาจไถ่ทรัพย์นั้นคืนได้" ขายฝากเป็นสัญญาซื้อขายซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกไปยังผู้ซื้อฝากนับตั้งแต่ได้ทำสัญญาขายฝากกันแล้ว เพียงแต่มีข้อตกลงให้ผู้ขายฝากมีสิทธิไถ่ทรัพย์สินนั้นคืนได้ภายในกำหนดเวลา

2. ขายตามตัวอย่าง

ป.พ.พ. มาตรา 503 วรรคแรก บัญญัติว่า "ในการขายตามตัวอย่างนั้น ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามตัวอย่าง"

ลักษณะสำคัญของสัญญาขายตามตัวอย่าง คือ ผู้ขายไม่ได้นำเอาทรัพย์สินที่จะขายให้ผู้ซื้อดูมีแต่ตัวอย่างให้ผู้ซื้อดู ดังนี้ผู้ขายจึงต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้ตรงตามตัวอย่างและจะต้องให้โอกาสผู้ซื้อได้ตรวจดูทรัพย์สินว่ามีลักษณะและคุณภาพเหมือนกับตัวอย่างหรือไม่ เมื่อผู้ซื้อยอมรับมอบแล้วกรรมสิทธิ์จึงจะโอนมายังผู้ซื้อ ซึ่งต่างจากสัญญาซื้อขายทั่วไปที่กรรมสิทธิ์ได้โอนไปยังผู้ซื้อแล้วตั้งแต่ขณะเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกัน (มาตรา 458)

3. ขายตามคำพรรณนา

ป.พ.พ. มาตรา 503 วรรคสอง บัญญัติว่า "ในการขายตามคำพรรณนานา ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามคำพรรณนา"

การขายตามคำพรรณนาเป็นการซื้อขายที่ผู้ซื้อตกลงซื้อโดยอาจจะมีโอกาสหรือไม่มีโอกาสได้ตรวจดูทรัพย์สินก่อนก็ได้ แต่ผู้ซื้อตกลงซื้อโดยเชื่อตามคำพรรณนาของผู้ขายเป็นสำคัญ ผู้ขายจึงมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามคำพรรณนา กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ส่งมอบยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อจนกว่าผู้ซื้อจะได้ตรวจดูว่าผู้ขายได้ส่งมอบทรัพย์สินตรงตามคำพรรณนาแล้ว

4. ขายเผื่อชอบ

ป.พ.พ. มาตรา 505 บัญญัติว่า "อันว่าขายเผื่อชอบนั้น คือ การซื้อขายกันโดยมีเงื่อนไขว่าให้ผู้ซื้อได้มีโอกาสตรวจดูทรัพย์สินก่อนรับซื้อ"

ขายเผื่อชอบเป็นสัญญาซื้อขายที่มีเงื่อนไขโดยให้โอกาสแก่ผู้ซื้อได้ตัดสินใจว่าจะต้องการทรัพย์สินนั้นหรือไม่ ผู้ขายจะส่งมอบของแก่ผู้ซื้อไปก่อน ถ้าผู้ซื้อไม่ส่งมอบกลับคืนภายในเวลาอันสมควรหรือภายในเวลาที่กำหนดไว้ถือว่าเงื่อนไขสำเร็จแล้ว สัญญาซื้อขายก็เกิดขึ้นบริบูรณ์ อย่างไรก็ตาม กรณีจะเป็นขายเผื่อชอบผู้ซื้อจะต้องรับรู้หน้าที่ของตนเองด้วยว่าตนมีหน้าที่ต้องตรวจดูทรัพย์ว่าจะซื้อหรือไม่ หรือจะส่งคืน ถ้าหากผู้ซื้อไม่

ประสงค์จะซื้อเลยแต่ผู้ขายขอร้องให้ลองใช้สินค้านั้นดู ดังนี้ไม่ใช่ขายเผื่อชอบ ผู้ซื้อ (ผู้ทดลองใช้) ไม่มีหน้าที่ต้องส่งคืนเว้นแต่ตนจะพอใจและมีความประสงค์จะซื้อจึงจะเกิดเป็นสัญญาซื้อขายต่อไป

5. ขายทอดตลาด

ป.พ.พ. ไม่ได้ให้คำนิยามของคำว่าการขายทอดตลาดไว้ แต่เป็นที่เข้าใจกันว่าเป็นการขายโดยเปิดเผยและให้โอกาสแก่บุคคลทั่วไปเข้าประมูลสู้ราคา ผู้ให้ราคาสูงสุดเป็นผู้ได้สิทธิซื้อทรัพย์สินนั้นไป

10. ธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรง

นอกจากการซื้อขายโดยทั่วไป การซื้อขายเฉพาะบางอย่าง อันได้แก่ ขายฝาก ขายตามตัวอย่าง ขายตามคำพรรณนา ขายเผื่อชอบ และขายทอดตลาดแล้วยังมีการซื้อขายนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์คือ การซื้อขายตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ซึ่งพอจำแนกพิจารณาได้ดังนี้

1. ธุรกิจขายตรง

“ขายตรง” หมายความถึง การทำตลาดสินค้าหรือบริการในลักษณะของการนำเสนอขายต่อผู้บริโภคโดยตรง ณ ที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ทำงานของผู้บริโภคหรือของผู้อื่นหรือสถานที่อื่นที่มิใช่สถานที่ประกอบการค้าเป็นปกติธุระ โดยผ่านตัวแทนขายตรง หรือผู้จำหน่ายอิสระชั้นเดียวหรือหลายชั้น (มาตรา 3)

2. ตลาดแบบตรง

“ตลาดแบบตรง” หมายความถึงการทำตลาดสินค้าหรือบริการในลักษณะของการสื่อสารข้อมูลเพื่อเสนอขายสินค้าหรือบริการโดยตรงต่อผู้บริโภคซึ่งอยู่ห่างโดยระยะทางและมุ่งหวังให้ผู้บริโภคแต่ละรายตอบกลับเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงนั้น (มาตรา 3)

3. เปรียบเทียบลักษณะธุรกิจขายตรงกับตลาดแบบตรง

ธุรกิจขายตรง	ธุรกิจตลาดแบบตรง
1. เสนอขายสินค้าหรือบริการต่อผู้บริโภคโดยตรง ณ ที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ทำงานของผู้บริโภคหรือของผู้อื่น หรือสถานที่อื่นที่มิใช่สถานที่ประกอบการค้าเป็นปกติธุระ 2. เสนอขายโดยผ่านตัวแทนขายตรงหรือผู้จำหน่ายอิสระชั้นเดียวหรือหลายชั้น และพบผู้บริโภคโดยตรง 3. มุ่งหวังให้ผู้บริโภคตอบตกลงซื้อสินค้าหรือบริการ ร ที่เสนอขายนั้น 4. ผู้ประกอบการจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ 5. อยู่ในกำกับดูแลของคณะกรรมการขายตรง	1. เสนอขายสินค้าหรือบริการต่อผู้บริโภคโดยตรงซึ่งอยู่ห่างโดยระยะทาง 2. เสนอขายโดยผ่านสื่อโฆษณาทุกสื่อจากผู้ประกอบการธุรกิจตลาดแบบตรง และไม่มีการเข้าพบผู้บริโภคโดยตรง 3. มุ่งหวังให้ผู้บริโภคตอบกลับเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการโดยวิธีที่ประกาศผ่านสื่อดังกล่าวนั้น 4. ผู้ประกอบการจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ 5. อยู่ในกำกับดูแลของคณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรง

และตลาดแบบตรง 6. จะประกอบธุรกิจได้เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงหรือตลาดแบบตรงแล้ว 7. มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนหรือคำสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนหรือคำสั่งเพิกถอน 8. เมื่อกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุก หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ	6. จะประกอบธุรกิจได้เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงหรือตลาดแบบตรงแล้ว 7. มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนหรือคำสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนหรือคำสั่งเพิกถอน 8. เมื่อกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุก หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ

4. บุคคลที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง

บุคคลที่พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.2545 ให้ความคุ้มครองคือผู้บริโภคและผู้จำหน่ายอิสระ

4.1 “ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการ จากผู้จำหน่ายอิสระ ตัวแทนขายตรงผู้ประกอบธุรกิจขายตรง หรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง หรือผู้ซื้อได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้จำหน่ายอิสระ ตัวแทนขายตรง ผู้ประกอบธุรกิจขายตรง หรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือบริบริการ (มาตรา 3)

4.2 “ผู้จำหน่ายอิสระ” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าหรือบริการจากผู้ประกอบธุรกิจขายตรงและนำสินค้าหรือบริการดังกล่าวไปเสนอขายตรงต่อผู้บริโภค (มาตรา 3)

5. บทกำหนดโทษ

ความผิดตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 เป็นความผิดที่มีโทษทางอาญาถึงจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ และเนื่องจากเป็นเรื่องที่กระทบกับความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็นอย่างมาก จึงมีระดับโทษค่อนข้างรุนแรง ดังนี้

5.1 การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรงที่สั่งให้บุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 45)

5.2 ถ้าผู้ประกอบการดำเนินกิจการในลักษณะชักชวนบุคคลเข้าร่วมเป็นเครือข่ายโดยตกลงจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนจากการหาผู้เข้าร่วมเครือข่าย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท (มาตรา 46)

5.3 ถ้าผู้ประกอบการมิได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

(มาตรา 47)

5.4 ถ้าผู้ประกอบธุรกิจขายตรงไม่ดำเนินตามแผนการจ่ายผลตอบแทนที่ได้ยื่นต่อนายทะเบียนต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท (มาตรา 48)

5.5 ถ้าผู้ประกอบการธุรกิจขายตรงได้เรียกค่าธรรมเนียมต่างๆ จากผู้จำหน่ายอิสระหรือตัวแทนขายตรงในอัตราสูงกว่าที่คณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรงกำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 49)

5.6 ถ้าผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงใช้ข้อความในการสื่อสารข้อมูล เพื่อเสนอขายสินค้าหรือบริการไม่เป็นไปตามกฎกระทรวง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 49)

5.7 ถ้าผู้จำหน่ายอิสระกับผู้ประกอบธุรกิจขายตรง ได้ทำสัญญาเป็นหนังสือโดยไม่มีรายละเอียดตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด ผู้กระทำฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท (มาตรา 50)

5.8 ถ้าผู้ประกอบธุรกิจขายตรงไม่ยอมซื้อสินค้า วัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมการขายที่ซื้อไปจากผู้ประกอบธุรกิจตามราคาที่ผู้จำหน่ายอิสระได้จ่ายไปภายในระยะเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันที่ผู้จำหน่ายอิสระใช้สิทธิคืน ผู้ประกอบธุรกิจขายตรงต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท (มาตรา 50)

5.9 ถ้าผู้จำหน่ายอิสระหรือตัวแทนขายตรงเข้าไปขายสินค้าให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง ณ ที่อยู่อาศัยของผู้บริโภคโดยไม่ได้รับอนุญาตก่อน หรือแม้ได้รับอนุญาตแต่ได้กระทำการรบกวนหรือก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภค หรือไม่แสดงบัตรประจำตัวประชาชนและบัตรผู้จำหน่ายอิสระ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท (มาตรา 51)

5.10 ถ้าผู้จำหน่ายอิสระ ตัวแทนขายตรง หรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงไม่ส่งมอบเอกสารการซื้อขายให้แก่ผู้บริโภค ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท (มาตรา 51)

5.11 ถ้าเอกสารการซื้อขายที่ผู้จำหน่ายอิสระ ตัวแทนขายตรง หรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงส่งมอบให้แก่ผู้บริโภค มีคำรับประกันที่ไม่ได้จัดทำเป็นภาษาไทย และไม่มีการระบุถึงสิทธิของผู้บริโภคในการเรียกร้องสิทธิตามคำรับประกัน ผู้จำหน่ายอิสระ ตัวแทนขายตรง หรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท (มาตรา 51)

5.12 ถ้าผู้ประกอบธุรกิจขายตรงไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงแผนการจ่ายผลตอบแทนให้นายทะเบียนทราบ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท (มาตรา 52)

11. สัญญาแลกเปลี่ยน

ความหมายของสัญญาแลกเปลี่ยน

สัญญาแลกเปลี่ยนเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งที่ทำให้คู่สัญญาต่างฝ่ายต่างโอนกรรมสิทธิ์ตอบแทนซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนนอกจากเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างทรัพย์ต่อทรัพย์ด้วยกันแล้ว ในบางครั้งคู่สัญญาอาจจะมีการเพิ่มเงินเข้าไปด้วยก็ได้

หลักเกณฑ์การทำสัญญาแลกเปลี่ยน มาตรา 518 บัญญัติว่า “อันว่าแลกเปลี่ยนนั้นคือสัญญา ซึ่งคู่กรณีต่างโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้กันและกัน” สาระสำคัญของสัญญาแลกเปลี่ยนมีดังนี้

1. เป็นสัญญาต่างตอบแทน
2. คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างมีการโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่กันและกัน
3. ต้องเข้าหลักเกณฑ์การทำสัญญาทั่วไป

12. การนำบทบัญญัติลักษณะสัญญาซื้อขายมาใช้ในสัญญาแลกเปลี่ยน

การนำบทบัญญัติลักษณะสัญญาซื้อขายมาใช้สัญญาแลกเปลี่ยน

มาตรา 519 ที่ให้นำบทบัญญัติลักษณะซื้อขายมาใช้ในสัญญาแลกเปลี่ยน หมายถึง คู่สัญญาแลกเปลี่ยนทั้งสองต่างผลัดกันเป็นผู้ซื้อและผู้ขาย เช่น ดำนำเอาโทรทัศน์ไปแลกกับรถจักรยานของขาว ตามความหมายในมาตรา 519 ดำเป็นผู้ขายโทรทัศน์ให้กับขาว และขาวเป็นผู้ซื้อโทรทัศน์จากดำ ในเวลาเดียวกันขาวก็เป็นผู้ขายรถจักรยานให้ดำ และดำเป็นผู้ซื้อรถจักรยานจากขาวเป็นต้น

การนำบทบัญญัติลักษณะซื้อขายมาใช้ในสัญญาแลกเปลี่ยนนั้น แยกพิจารณาได้ดังนี้

1. การแลกเปลี่ยนทรัพย์ตามมาตรา 456 วรรคแรก (อสังหาริมทรัพย์, สังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ) ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่เช่นนั้นสัญญาแลกเปลี่ยนเป็นโมฆะ

2. ถ้าเป็นสัญญาจะแลกเปลี่ยนทรัพย์ตามมาตรา 456 วรรคแรก คู่สัญญาต้องมีหลักฐานทำเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดเป็นสำคัญ หรือได้วางประจำไว้หรือได้ชำระหนี้บางส่วนจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีกันได้

3. ถ้าเป็นการแลกเปลี่ยนสังหาริมทรัพย์ทั่วไปที่มีราคาตั้งแต่ 20,000 บาท หรือกว่านั้นขึ้นไป คู่สัญญาต้องมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดเป็นสำคัญ หรือได้วางประจำไว้ หรือได้ชำระหนี้บางส่วน จึงจะฟ้องร้องบังคับคดีกันได้

4. การโอนกรรมสิทธิ์ในสัญญาแลกเปลี่ยนย่อมโอนไปยังคู่สัญญาในขณะที่ทำสัญญาแลกเปลี่ยนกัน

5. คู่สัญญามีหน้าที่ต้องมอบทรัพย์ให้แก่กัน และการส่งมอบนั้นจะทำอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ สุดแต่ว่าเป็นผลให้ทรัพย์แลกเปลี่ยนนั้นตกอยู่ในเงื้อมมือของคู่สัญญาก็แล้วกัน

6. คู่สัญญาต้องรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่อง หรือต้องรับผิดในการรอนสิทธิต่อทรัพย์ที่แลกเปลี่ยนกัน เช่น วันเช่าซื้อตู้เย็นจากเดือน ขณะที่ยังชำระค่าเช่าซื้อไม่ครบ (กรรมสิทธิ์ตู้เย็นยังอยู่กับเดือน) วันนำตู้เย็นไปแลกเปลี่ยนเครื่องปรับอากาศกับปี ภายหลังจากนั้นเดือนเจ้าของตู้เย็นมาทำการยึดตู้เย็นคืนเพราะว่าวันผ่อนชำระยังไม่ครบ ถือว่าปีถูกรอนสิทธิได้รับความเสียหายเนื่องจากเดือนเป็นผู้ที่มีสิทธิเหนือทรัพย์สินมากล่าวอ้างสิทธิในทรัพย์สินที่แลกเปลี่ยน กรณีเช่นนี้วันต้องรับผิดต่อปี

13. การเพิ่มเงินไปกับทรัพย์สินที่แลกเปลี่ยน

การเพิ่มเงินไปกับทรัพย์สินที่แลกเปลี่ยน

ตามที่กล่าวไว้แต่เบื้องต้นว่าสัญญาแลกเปลี่ยนเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ที่แลกเปลี่ยนโดยคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ต้องมีการชำระราคาแต่อย่างใด แต่ในทางปฏิบัติบางครั้งคู่สัญญาอาจต้องเพิ่มเงินเข้ามาในทรัพย์ที่แลกเปลี่ยนด้วยก็ได้ ซึ่งดูแล้วคล้ายกับสัญญาซื้อขาย ให้พิจารณาจากมาตรา 520 ดังนี้

มาตรา 520 บัญญัติว่า “ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งในสัญญาแลกเปลี่ยนตกลงจะโอนเงินเพิ่มเข้ากับทรัพย์สินสิ่งอื่นให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งไซร้ บททั้งหลายอันว่าด้วยราคาในลักษณะซื้อขายนั้นให้ใช้ถึงเงินเช่นว่านั้นด้วย”

การที่กฎหมายยินยอมให้มีการเพิ่มวงเงินรวมเข้ากับทรัพย์สินที่แลกเปลี่ยน เพราะทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งมีราคามากกว่าทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่ง และคู่สัญญายังมีความพอใจที่ต้องการทรัพย์สินเหล่านั้น จึงยินยอมเพิ่มเงินเข้ากับทรัพย์สินที่จะแลกเปลี่ยน

การเพิ่มเงินรวมเข้ากับทรัพย์สินที่แลกเปลี่ยนนั้น กฎหมายให้นำบทบัญญัติว่าด้วยราคาในลักษณะซื้อขายมาใช้กับเงินที่ต้องชำระให้แก่กัน เช่น แพรวขอแลกเปลี่ยนเครื่องซักผ้าของตนกับเครื่องดูดฝุ่นของต่าง แต่เนื่องจากเครื่องซักผ้าราคาสูงกว่า แพรวจึงให้ต่ายเพิ่มเงินให้กับตนอีก 2,000 บาท หากเป็นที่ตกลงกันได้สัญญานั้นก็เป็นสัญญาแลกเปลี่ยน และถ้าในสัญญาไม่ได้กำหนดไว้ให้ต่ายให้เงินเมื่อไร ต่ายจึงยังไม่ส่งมอบเงิน เช่นนี้แล้วแพรวมีสิทธิยึดหน่วงเครื่องซักผ้าของตนไว้ จนกว่าต่ายจะยอมชำระราคาอีก 2,000 บาทได้

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที) 4. ผู้สอนชี้แจงหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 2 สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญาซื้อขาย และสัญญาแลกเปลี่ยน **2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที)** 3. ผู้สอนให้ผู้เรียนเปิดเอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 2 สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน 4. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในข้อสงสัยเมื่ออธิบายเนื้อหาในหน่วยเรียนจบ	**1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)** 4. ผู้เรียนฟังผู้สอนแจ้งหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 2 สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน 5. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญาซื้อขาย และสัญญาแลกเปลี่ยน **2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที)** 3. ผู้เรียนฟังผู้สอนอธิบายและชี้แจงพร้อมเปิดเอกสารวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 2 สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน 4. ผู้เรียนซักถามผู้สอนหากมีข้อสงสัย

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที) 2. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 3. ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 2 สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 4. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-9)* *(รวม 360 นาที หรือ 6 คาบเรียน)*	**3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที)** 2. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 3. ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 2 สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 4. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้หน่วยที่ 2 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-9)*

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล

ก่อนเรียน

2. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญาซื้อขาย และสัญญาแลกเปลี่ยน

ขณะเรียน

2. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ตอนที่ 1

หลังเรียน

2. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

3. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ตอนที่ 1
4. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ตอนที่ 2

สื่อการเรียนการสอน/การเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

4. เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ (ใช้ประกอบการเรียนการสอนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-9)
5. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ตอนที่ 1 ใช้ขั้นประยุกต์ใช้ข้อ 1
6. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ตอนที่ 2 ใช้ขั้นสรุปและประเมินผลข้อ 2

สื่อโสตทัศน์ (ถ้ามี)

1. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์
2. วีดีทัศน์
3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI
4. งานนำเสนอ

สื่อของจริง

-

แหล่งการเรียนรู้

ในสถานศึกษา

3. ห้องสมุด
4. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

นอกสถานศึกษา

ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ในท้องถิ่น

การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

4. บูรณาการกับวิชาภาษาไทย เรื่อง การบอกความหมายและลักษณะของสัญญาซื้อขายและสัญญาแลกเปลี่ยน การอธิบายวิธีการซื้อขาย และการโอนกรรมสิทธิ์ และการอภิปรายสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้ขายและผู้ซื้อ
5. บูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การจำแนกประเภทของสัญญาซื้อขาย และการวิเคราะห์ธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรง
6. บูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การทำสัญญาซื้อขาย และการทำสัญญาแลกเปลี่ยน

การประเมินผลการเรียนรู้

- **หลักการประเมินผลการเรียนรู้**

ก่อนเรียน

2. ฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญาซื้อขาย และสัญญาแลกเปลี่ยน

ขณะเรียน

2. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ตอนที่ 1

หลังเรียน

2. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ผลสำเร็จของผู้เรียน

3. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ตอนที่ 1
4. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ตอนที่ 2

สมรรถนะที่พึงประสงค์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน

5. วิเคราะห์และตีความหมาย
6. สาธิตพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
7. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
8. ประยุกต์ความรู้สู่งานอาชีพ

สมรรถนะการปฏิบัติงานอาชีพ

ทำสัญญาซื้อขาย และสัญญาแลกเปลี่ยน

สมรรถนะการขยายผล

ความสอดคล้อง

จากการเรียนสัปดาห์ที่ 2-3 เรื่อง สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน ผู้เรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับความหมายและลักษณะของสัญญาซื้อขาย บุคคลที่มีสิทธิทำสัญญาซื้อขาย ทรัพย์สินที่ซื้อขายไม่ได้ ประเภทของซื้อขาย วิธีการซื้อขาย การโอนกรรมสิทธิ์ สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ขาย สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ซื้อ การซื้อขายเฉพาะบางอย่าง ธุรกิจขายตรง และตลาดแบบตรง ความหมายของสัญญาแลกเปลี่ยน การนำบทบัญญัติลักษณะสัญญาซื้อขายมาใช้ในสัญญาแลกเปลี่ยน การเพิ่มเงินไปกับทรัพย์สินที่แลกเปลี่ยนได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถทำสัญญาซื้อขาย และสัญญาแลกเปลี่ยนได้

รายละเอียดการประเมินผลการเรียนรู้

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 1 บอกความหมายและลักษณะของสัญญาซื้อขายและสัญญาแลกเปลี่ยนได้

  4. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  5. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  6. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกความหมายและลักษณะของสัญญาซื้อขายและสัญญาแลกเปลี่ยนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 2 อธิบายวิธีการซื้อขาย และการโอนกรรมสิทธิ์ได้

  4. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  5. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  6. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายวิธีการซื้อขาย และการโอนกรรมสิทธิ์ได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 3 จำแนกประเภทของสัญญาซื้อขายได้

  4. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  5. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  6. เกณฑ์การให้คะแนน : จำแนกประเภทของสัญญาซื้อขายได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 4 อภิปรายสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้ขายและผู้ซื้อได้

  4. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  5. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  6. เกณฑ์การให้คะแนน : อภิปรายสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้ขายและผู้ซื้อได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 5 วิเคราะห์ธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงได้

  4. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  5. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  6. เกณฑ์การให้คะแนน : วิเคราะห์ธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 6 ทำสัญญาซื้อขายได้

4. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
5. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
6. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญาซื้อขายได้ จะได้ 2 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 7 ทำสัญญาแลกเปลี่ยนได้
  4. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  5. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  6. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญาแลกเปลี่ยนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 8 ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาขาย และสัญญาแลกเปลี่ยนในชีวิตประจำวันได้
  4. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  5. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  6. เกณฑ์การให้คะแนน : ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาขาย และสัญญาแลกเปลี่ยนในชีวิตประจำวันได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 9 แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้
  1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ จะได้ 1 คะแนน

แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. สัญญาซื้อขาย คือ .....
   .....
   .....
2. ผู้หย่อนความสามารถมีบุคคลใดบ้าง และหย่อนความสามารถอย่างไร.....
   .....
   .....
   .....
   .....
   .....
   .....
3. ให้บอกทรัพย์สินที่ซื้อขายไม่ได้มา 4 ประการ พร้อมยกตัวอย่าง.....
   .....
   .....
   .....
   .....
4. ศรลักษณ์ตกลงซื้อที่ดินมีโฉนด 1 แปลงจากศรราม โดยตกลงว่าจะไม่ไปโอนทางทะเบียนเพื่อประหยัดเงิน จึงมอบโฉนดและจ่ายเงินกัน ดังนี้ เป็นการซื้อขายที่เรียกว่าประเภทใดและมีผลอย่างไร
   .....
   .....
   .....
   .....
   .....
5. จากข้อ 4. ถ้าทั้งสองตกลงซื้อขายเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 และตกลงจะไปโอนทางทะเบียนในวันที่ 1 มิถุนายน 2558 ดังนี้
   5.1 สัญญาซื้อขายในวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 เรียกว่า .....
   5.2 สัญญาซื้อขายในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2558 เรียกว่า .....
6. จากข้อ 5. การตกลงซื้อขายในวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 กฎหมายกำหนดให้มีหลักฐานดังนี้
   .....
   .....
   .....
   .....

7. กฎหมายกำหนดแบบของสัญญาซื้อขายไว้ว่าต้องทำอย่างไร.....
.....
.....
.....
.....

8. แบบของสัญญาซื้อขาย ใช้กับการซื้อขายประเภทใด และใช้กับทรัพย์สินชนิดใดบ้าง.....
.....
.....
.....
.....

9. กรรมสิทธิ์ หมายความว่าอย่างไร กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายจะโอนไปยังผู้ซื้อเมื่อใดและมีข้อยกเว้นประการใดบ้าง.....
.....
.....
.....
.....

10. ให้อธิบายความรับผิดในความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่ซื้อขาย และข้อยกเว้น.....
.....
.....
.....
.....

11. สัญญาขายฝาก คือ.....
.....
.....
.....
.....

12. ให้บอกความแตกต่างของสัญญาขายฝากกับสัญญาซื้อขายโดยทั่วไป.....
.....
.....
.....
.....

13. ดำรับซื้อฝากที่ดินจากแดง มีการจดทะเบียนถูกต้องเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 255 กำหนดไถ่คืนภายในวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2557 เมื่อครบกำหนดบุคคลทั้งสองตกลงเลื่อนกำหนดไถ่กันเองเป็นภายในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2558 ดังนี้

    13.1 ดำจะไม่ยอมให้แดงไถ่ที่ดินคืนภายในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2558 ได้หรือไม่.....
    .....

    13.2 หากดำบ่ายเบี่ยงนักศึกษาจะแนะนำให้แดงทำอย่างไรจึงจะไถ่ได้.....
    .....
    .....

14. ให้อธิบายว่าการซื้อขายเฉพาะบางอย่างต่อไปนี้ แตกต่างกับการซื้อขายทั่วไปอย่างไร

    14.1 ขายตามตัวอย่าง.....
    .....
    .....

    14.2 ขายตามคำพรรณนา.....
    .....
    .....

    14.3 ขายเผื่อชอบ.....
    .....
    .....

15. ในการขายทอดตลาด ผู้สู้ราคาจะพ้นความผูกพันในคำสู้ราคาเมื่อใด.....
    .....
    .....
    .....
    .....

16. ธุรกิจขายตรง คือ .....
    .....
    .....
    .....
    .....

17. ธุรกิจตลาดแบบตรง คือ.....
    .....
    .....
    .....

18. ให้บอกความแตกต่างของธุรกิจขายตรง และธุรกิจตลาดแบบตรงมา 3 ประการ.....

.....

.....

.....

19. ให้บอกความเหมือนของธุรกิจขายตรง และธุรกิจตลาดแบบตรงมา 3 ประการ.....

.....

.....

.....

20. ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติขายตรง ในกรณีใดบ้าง.....

.....

.....

.....

.....

.....

21. ผู้จำหน่ายอิสระได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติขายตรง ในกรณีใดบ้าง.....

.....

.....

.....

22. ให้บอกกรณีความผิดและบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติขายตรงมา 5 กรณี.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

23. สัญญาแลกเปลี่ยน คือ.....
.....

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. สัญญาซื้อขายเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อมีกรณีตามข้อใด
   ก. เมื่อมีคำเสนอแล้ว
   ข. เมื่อมีคำสนองถูกต้องตรงกับคำเสนอ
   ค. เมื่อส่งมอบของแล้ว
   ง. เมื่อชำระราคาแล้ว
   จ. เมื่อผู้ซื้อได้รับมอบของแล้ว
2. บุคคลใด ไม่มี สิทธิทำสัญญาซื้อขาย (ไม่มีการมอบอำนาจ)
   ก. พี่ชายเจ้าของกรรมสิทธิ์
   ข. เจ้าของรวม (ขายเฉพาะส่วนของตน)
   ค. ผู้จัดการมรดก
   ง. ผู้อนุบาล (ทำแทนบุคคลได้ความสามารถ)
   จ. ถูกทุกข้อ
3. สมชายตกลงซื้อที่ดินจากสมศรี ส่งมอบโฉนดและชำระราคาแล้ว ตกลงว่าไม่ต้องไปจดทะเบียนที่สำนักงานที่ดิน ดังนี้เป็นสัญญาอะไร
   ก. สัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด
   ข. คำมั่นว่าจะซื้อหรือจะขาย
   ค. สัญญาจะซื้อจะขาย
   ง. สัญญาขายเฉพาะตัว
   จ. สัญญาขายเฉพาะบางอย่าง
4. จากข้อ 3. สัญญามีผลอย่างไร
   ก. สมบูรณ์ทุกประการ
   ข. เป็นโมฆียะ
   ค. เป็นโมฆะกรรม
   ง. ทั้งสมบูรณ์และบริบูรณ์
   จ. บังคับตามสัญญาได้

5. ศักดิ์ชายตกลงซื้อบ้านและที่ดินจากศักดิ์ศรี ตกลงและทำสัญญาเป็นหนังสือที่บ้านของศักดิ์ชาย นัดไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในภายหน้าดังนี้เป็นสัญญาอะไร
   ก. สัญญาจะซื้อจะขายเสร็จเด็ดขาด
   ข. คำมั่นว่าจะซื้อจะขาย
   ค. สัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด
   ง. สัญญาขายเหมา
   จ. สัญญาจะซื้อจะขาย
6. จากข้อ 5. สัญญามีผลอย่างไร
   ก. สมบูรณ์
   ข. เป็นโมฆียะ
   ค. เป็นโมฆะกรรม
   ง. ไม่สมบูรณ์
   จ. สมบูรณ์เพียงบางส่วน
7. หากผู้ซื้อมีความจำเป็นต้องฟ้องผู้ขายในเรื่องความชำรุดบกพร่องของทรัพย์ที่ขายต้องฟ้องภายในกำหนดอายุความเท่าใด บุคคลในข้อใดที่กฎหมายห้ามเข้าสู้ราคาในการขายทอดตลาดโดยไม่มีข้อยกเว้น
   ก. 6 เดือน นับแต่วันส่งมอบ
   ข. 6 เดือน นับแต่พบเห็นความชำรุดบกพร่อง
   ค. 1 ปี นับแต่วันส่งมอบ
   ง. 1 ปี นับแต่พบเห็นความชำรุดบกพร่อง
   จ. ตามที่คู่สัญญาตกลงกัน
8. บุคคลในข้อใดที่กฎหมายห้ามเข้าสู้ราคาในการขายทอดตลาดโดยไม่มีข้อยกเว้น
   ก. เจ้าของกรรมสิทธิ์
   ข. ผู้ทอดตลาด
   ค. เจ้าพนักงานบังคับคดี
   ง. เจ้าพนักงานสรรพากร
   จ. เจ้าพนักงานที่ดิน
9. ในสัญญาขายฝาก คู่สัญญาสามารถตกลงระยะเวลาการไถ่คืนในการขายฝากรถยนต์ไว้นานที่สุดกี่ปี
   ก. 1 ปี
   ข. 2 ปี
   ค. 3 ปี
   ง. 5 ปี
   จ. 10 ปี

10. ผู้ซื้อฝากสามารถกำหนดเงินสินไถ่ได้สูงกว่าราคาขายฝากได้เท่าใด
    ก. เท่าใดก็ได้
    ข. ร้อยละ 30 ต่อปี
    ค. ร้อยละ 25 ต่อปี
    ง. ร้อยละ 15 ต่อปี
    จ. ร้อยละ 5 ต่อปี
11. ในสัญญาขายฝากที่ดินคู่สัญญาตกลงกำหนดระยะเวลาการไถ่คืนไว้ 6 ปี ดังนี้ หากคู่สัญญาจะตกลงขยายระยะเวลาการไถ่คืน สามารถขยายได้หรือไม่ และขยายได้กี่ปี
    ก. ได้ ไม่เกิน 9 ปี
    ข. ไม่ได้ ไม่มีข้อยกเว้น
    ค. ได้ ไม่เกิน 4 ปี
    ง. ไม่ได้ นอกจากศาลอนุญาต
    จ. ได้ ไม่เกิน 2 ปี
12. ขาวตกลงซื้อสุกรจากเขียน 20 ตัว ราคาตัวละ 2,000 บาท โดยขาวได้จับสุกรไปในวันตกลงซื้อขาย 5 ตัว อีก 15 ตัว ที่เหลือเขียวไม่ยอมให้จับไปในเวลาต่อมา ดังนี้ขาวจะฟ้องบังคับเขียวได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
    ก. ไม่ได้ เพราะไม่มีหลักฐาน
    ข. ไม่ได้ เพราะไม่ได้วางมัดจำ
    ค. ได้ เพราะราคาไม่แพงมาก
    ง. ได้ เพราะชำระหนี้บางส่วนแล้ว
    จ. ไม่ได้ เพราะกฎหมายห้าม
13. ส้มตกลงแลกเปลี่ยนแหวนกับแสด โดยส้มรับแหวนของแสดไปก่อน แต่ส้มไม่ยอมส่งมอบแหวนของตนแก่แสด ดังนี้แสดจะฟ้องบังคับส้มได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
    ก. ไม่ได้ เพราะไม่มีหลักฐาน
    ข. ไม่ได้ เพราะไม่ได้วางมัดจำ
    ค. ไม่ได้ เพราะกฎหมายห้าม
    ง. ได้ เพราะราคาไม่แพงมาก
    จ. ได้ เพราะชำระหนี้กันแล้ว

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม……ชั้น……ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1……เลขที่……. 2……เลขที่…….

3……เลขที่……. 4……เลขที่…….

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง

3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์

2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์

1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์

2. รูปแบบการนำเสนอ

3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการ นำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด

2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอที่น่าสน ใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้ วัสดุในท้องถิ่น

1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม

3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. ความสนใจของผู้ฟัง

3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70-90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 2 เรื่อง สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน

ผลการใช้แผนการเรียนรู้

4. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
5. สามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนได้ครบตามกระบวนการเรียนการสอน
6. สื่อการสอนเหมาะสมดี

ผลการเรียนของนักเรียน

4. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจใฝ่รู้ เข้าใจในบทเรียน อภิปรายตอบคำถามในกลุ่ม และร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
5. ผู้เรียนกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จทันเวลาที่กำหนด
6. ผู้เรียนนำความรู้เรื่องสัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยนไปประยุกต์ใช้

ผลการสอนของครู

4. สอนเนื้อหาได้ครบตามหลักสูตร
5. แผนการสอนและวิธีการสอนครอบคลุมเนื้อหาการสอนทำให้ผู้สอนสอนได้อย่างมั่นใจ
6. สอนได้ทันตามเวลาที่กำหนด

แผนการสอน/แผนการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

	แผนการสอน/การเรียนรู้ภาคทฤษฎี	หน่วยที่ 3
	ชื่อวิชา กฎหมายธุรกิจ	สอนสัปดาห์ที่ 4-5
	ชื่อหน่วย สัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ	คาบรวม 6
ชื่อเรื่อง สัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ		จำนวนคาบ 6

สมรรถนะอาชีพประจำหน่วย

ทำสัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ

สาระสำคัญ

สัญญาเช่าทรัพย์เป็นสัญญาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการพาณิชย์เป็นอย่างมากอีกสัญญาหนึ่งเนื่องจากการนำทรัพย์สินออกให้เช่าเพื่อหารายได้มีการกระทำกันอย่างกว้างขวางและในการประกอบธุรกิจใดๆ ผู้ประกอบการจำนวนหนึ่งก็ได้เช่าอาคารสถานที่คลอดจนทรัพย์สินอื่นๆ มาใช้ในกิจการทั่วไปเช่นกัน ดังนั้นหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์ก็ดี สิทธิหน้าที่ของคู่สัญญาก็ดีตลอดจนความระงับของสัญญาเช่าทรัพย์จึงเป็นเรื่องที่ควรทำความเข้าใจ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ต่อไป

เรื่องที่จะศึกษา

1. ความหมายและลักษณะของสัญญาเช่าทรัพย์
2. บุคคลผู้มีอำนาจให้เช่าทรัพย์สิน
3. หลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์
4. ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาเช่า
5. สัญญาต่างตอบแทนพิเศษยิ่งกว่าสัญญาเช่าธรรมดา
6. คำมั่นจะให้เช่า
7. บุคคลหลายคนเรียกเอาทรัพย์สินเดียวกันโดยอาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย
8. การให้เช่าช่วงและการโอนสิทธิการเช่า
9. หน้าที่และความรับผิดของผู้ให้เช่า
10. หน้าที่และความรับผิดของผู้เช่า
11. อายุความสัญญาเช่าทรัพย์

12. ความระงับแห่งสัญญาเช่าทรัพย์
13. ความหมายและลักษณะของสัญญาเช่าซื้อ
14. สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่าซื้อและผู้เช่าซื้อ
15. ความระงับแห่งสัญญาเช่าซื้อ
16. อายุความสัญญาเช่าซื้อ
17. เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อ กับสัญญาเช่าทรัพย์
18. เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อ กับสัญญาซื้อขายเงินผ่อน

จุดประสงค์ทั่วไป

7. เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของสัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ *(ด้านพุทธิพิสัย)*

8. เพื่อให้มีทักษะในการทำสัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ *(ด้านทักษะพิสัย)*

9. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน *(ด้านจิตพิสัย)*

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

11. บอกความหมายและลักษณะของสัญญาเช่าทรัพย์และสัญญาเช่าซื้อได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
12. อภิปรายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์ได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
13. วิเคราะห์การให้เช่าช่วง การโอนสิทธิการเช่า และความรับงับแห่งสัญญาเช่าซื้อได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
14. อธิบายหน้าที่และความรับผิดของผู้ให้เช่าได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
15. เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อกับเช่าทรัพย์ได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
16. เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อกับสัญญาซื้อขายเงินผ่อนได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
17. ทำสัญญาเช่าซื้อได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
18. ทำสัญญาเช่าทรัพย์ได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
19. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ *(ด้านจิตพิสัย)*
20. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาเช่าซื้อและสัญญาเช่าทรัพย์ในชีวิตประจำวันได้ *(ด้านจิตพิสัย)*

เนื้อหาสาระการสอน/การเรียนรู้

1. ความหมายและลักษณะของสัญญาเช่าทรัพย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 537 บัญญัติว่า “อันว่าเช่าทรัพย์สินนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้ให้เช่า ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้เช่า ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งชั่วระยะเวลาอันมีจำกัด และผู้เช่าตกลงจะให้ค่าเช่าเพื่อการนั้น”

จากคำนิยามดังกล่าวสัญญาเช่าทรัพย์ มีลักษณะดังนี้ คือ

1. คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ให้เช่า และอีกฝ่ายเรียกว่า ผู้เช่า
2. เป็นสัญญาต่างตอบแทน

2.1 ผู้เช่ามีสิทธิได้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่เช่า ซึ่งแม้จะเช่าทรัพย์กันนานเพียงใดผู้เช่าก็มีสิทธิเพียงได้ใช้ทรัพย์ ผู้เช่าจะไม่ได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่า เช่น ผู้เช่าบ้านจะมีเพียงสิทธิครอบครองใช้ประโยชน์ในการอยู่อาศัย แม้จะเช่าต่อไปเรื่อยๆ นานเพียงใดผู้เช่าก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์

2.2 ผู้ให้เช่ามีสิทธิได้รับค่าเช่า ปกติค่าเช่าจะกำหนดเป็นเงิน แต่ความจริงค่าเช่านั้นไม่จำเป็นต้องเป็นเงินตราเสมอไป คู่สัญญาจะตกลงกำหนดค่าเช่าเป็นทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้ เช่น ตกลงค่าเช่าที่นาเป็นข้าวเปลือกเป็นต้น

3. มีกำหนดระยะเวลาเช่า เช่น กำหนดเป็นวัน เป็นเดือน หรือเป็นปี แม้คู่สัญญาจะสามารถกำหนดระยะเวลาเช่าได้ตลอดอายุของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าได้ ก็ยังคงถือว่ามีกำหนดระยะเวลาจำกัดนั่นเอง

2. บุคคลผู้มีอำนาจให้เช่าทรัพย์สิน

เนื่องจากสัญญาเช่าทรัพย์เป็นสัญญาที่ไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินที่เช่า ดังนั้นผู้ให้เช่าจึงเป็นเจ้าของทรัพย์ที่ให้เช่าหรือไม่ก็ได้ ถ้าได้รับมอบหมายหรือได้รับความยินยอมจากเจ้าของก็สามารถนำออกให้เช่าได้ หรือแม้จะปรากฏว่าผู้ให้เช่าอาจจะไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของทรัพย์สัญญาเช่าก็ผูกพันคู่สัญญาแล้ว หากมีการผิดสัญญาใดๆ คู่สัญญาก็สามารถบังคับตามสัญญาหรือเรียกค่าเสียหายกันได้

3. หลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์

1. การเช่าอสังหาริมทรัพย์

มาตรา 538 บัญญัติว่า “เช่าอสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดเป็นสำคัญท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่ ถ้าเช่ามีกำหนดกว่าสามปีขึ้นไปหรือกำหนดตลอดอายุของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าไซร้หากมิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ท่านว่าการเช่านั้นจะฟ้องร้องให้บังคับคดีได้แต่เพียงสามปี”

2. การเช่าสังหาริมทรัพย์

สำหรับการเช่าสังหาริมทรัพย์ กฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่าจะต้องทำอย่างไร หรือจะต้องมีหลักฐานะการเช่าอย่างไร รวมทั้งมิได้จำกัดระยะเวลาเช่าไว้แต่อย่างใดด้วย ดังนั้นเพียงแต่ตกลงด้วยวาจาสัญญาเช่าก็สมบูรณ์สามารถฟ้องร้องบังคับกันได้โดยใช้เพียงพยานบุคคลนำสืบ การเช่าสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวนี้ใช้กับสังหาริมทรัพย์ทุกประเภท เช่น รถยนต์ หนังสือ เรือใหญ่ แพบ้าน สัตว์พาหนะ เป็นต้น แต่หากได้จัดทำหลักฐานการเช่า และลงลายมือคู่สัญญาไว้ก็ย่อมดีกว่าการตกลงด้วยวาจาเพียงอย่างเดียว

4. ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาเช่า

การเช่าที่กฎหมายบังคับให้ต้องจดทะเบียน ซึ่งก็คือ การเช่าอสังหาริมทรัพย์เกินกว่า 3 ปีขึ้นไป ซึ่งเมื่อจดทะเบียนการเช่าก็จะต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมด้วย มาตรา 539 บัญญัติไว้ว่า “ค่าฤชาธรรมเนียมทำสัญญาเช่านั้นคู่สัญญาพึงออกใช้เสมอกันทั้งสองฝ่าย” อย่างไรก็ตามคู่สัญญาสามารถตกลงในส่วนของค่าฤชาธรรมเนียมนี้เป็นอย่างอื่นได้ เช่น ให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งออกเงินค่าฤชาธรรมเนียมเพียงฝ่ายเดียว หรือให้ออกใช้ไม่เท่ากันก็ได้ เพราะไม่ใช่บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

5. สัญญาต่างตอบแทนพิเศษยิ่งกว่าสัญญาเช่าธรรมดา

นอกจากผู้เช่าและผู้ให้เช่าจะตกลงทำสัญญาเช่าทรัพย์ดังได้กล่าวมาแล้ว ยังมีสัญญาเช่าอีกชนิดหนึ่งเรียกว่า สัญญาต่างตอบแทนพิเศษยิ่งกว่าสัญญาเช่าธรรมดา ซึ่งไม่มีระบุไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยตรง แต่เป็นสัญญาที่เกิดจากความตกลงและมีแนวคำพิพากษาของศาลฎีการองรับเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม โดยนอกเหนือจากข้อตกลงทั่วๆ ไปของสัญญาเช่าทรัพย์แล้ว ผู้เช่าและผู้ให้เช่าอาจมีข้อตกลงที่จะก่อให้เกิดเป็นสัญญาต่างตอบแทนพิเศษยิ่งกว่าสัญญาเช่าธรรมดา ดังนี้

1. ผู้เช่าตกลงออกเงินช่วยค่าก่อสร้างอาคารที่เช่า
2. ผู้เช่าตกลงซ่อมแซม ต่อเติม อาคารที่เช่าอย่างมาก มิใช่ทำเพียงเพื่อความสะดวกสบายของผู้เช่าเองเท่านั้น
3. ผู้เช่าตกลงปลูกต้นไม้ยืนต้นจำนวนมากลงบนที่ดินที่เช่า ซึ่งจะตกเป็นของผู้ให้เช่าในเวลาต่อมา

กรณีผู้เช่าจ่ายเงินกินเปล่าหรือเงินแป๊ะเจี๊ยะให้แก่ผู้ให้เช่า ถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าเช่าไม่ทำให้เป็นสัญญาต่างตอบแทนพิเศษยิ่งกว่าสัญญาเช่าธรรมดา

เมื่อเป็นสัญญาต่างตอบแทนพิเศษยิ่งกว่าสัญญาเช่าธรรมดาแล้ว จะมีผลให้สัญญานี้แตกต่างไปจากสัญญาเช่าธรรมดา ดังนี้

1) การเช่าอสังหาริมทรัพย์ ไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือทำเป็นหนังสือและจะทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ก็สามารถฟ้องร้องบังคับคดีให้เป็นไปตามข้อตกลงได้

2) ในกรณีเช่าอสังหาริมทรัพย์เกินกว่า 3 ปี และยังไม่ได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้เช่ามีสิทธิเรียกให้ผู้เช่าไปจดทะเบียนการเช่าให้ได้

3) สิทธิตามสัญญาต่างตอบแทนพิเศษนี้ไม่เป็นสิทธิเฉพาะตัว เมื่อผู้เช่าตายสิทธิการเช่าตกทอดไปยังทายาทได้

6. คำมั่นจะให้เช่า

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของ “คำมั่น” ว่าหมายถึง คำรับรองซึ่งบุคคลหนึ่งให้ไว้กับบุคคลอื่นว่าจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น คำมั่นในการซื้อขาย (ป.พ.พ. มาตรา 456 วรรคสอง) คำมั่นว่าจะให้ (ป.พ.พ. มาตรา 526) แต่คำมั่นจะให้เช่าไม่มีบัญญัติไว้โดยตรงจึงต้องถือตามบัญญัติทั่วไปว่าบุคคลย่อมมีสิทธิให้คำมั่นว่าจะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ไม่ขัดต่อกฎหมายได้ โดยต้องมีความชัดเจนเพียงพอที่เมื่อผู้รับคำมั่นตอบรับตามคำมั่นแล้วจะเกิดเป็นสัญญาต่อไปได้

เมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์ เนื่องจากการเช่าอสังหาริมทรัพย์จะต้องมีหลักฐานเป็น

หนังสือ ดังนั้นคำมั่นจะให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ก็จะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วยซึ่งส่วนใหญ่แล้วคำมั่นจะให้เช่ามักเป็นการให้คำมั่นหลังจากทำสัญญาเช่ากันแล้ว และมีคำมั่นว่าจะให้เช่ากันต่อไปอีก โดยคำมั่นดังกล่าวได้ปรากฏในสัญญาเช่าเดิม และผู้เช่าจะต้องแสดงเจตนาขอเช่าต่อผู้ให้เช่าก่อนครบอายุสัญญาเช่าเดิม มิเช่นนั้นคำมั่นจะให้เช่าดังกล่าวก็จะสิ้นผลไป

7. บุคคลหลายคนเรียกเอาทรัพย์สินเดียวกันโดยอาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย

มีความเป็นไปได้ที่ผู้ให้เช่าจะเกิดความโลภหรือเกิดความผิดหลงนำเอาทรัพย์สินที่มีผู้เช่าแล้วนำไปให้บุคคลอื่นเช่าอีก จึงเกิดกรณีบุคคลหลายคนเรียกเอาทรัพย์โดยอาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย เนื่องจากมีวัตถุแห่งสัญญาเช่าเพียงสิ่งเดียวจึงมีปัญหาว่าผู้เช่ารายใดจะเป็นผู้มีสิทธิดีกว่ากันแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. กรณีสังหาริมทรัพย์ มาตรา 542 “บุคคลหลายคนเรียกเอาสังหาริมทรัพย์อันเดียวกันอาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย ท่านว่าทรัพย์ตกไปอยู่ในครอบครัวผู้เช่าคนใดก่อนด้วยสัญญาเช่าทรัพย์นั้น คนนั้นมีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่นๆ”

ตามมาตรานี้กรณีเป็น สังหาริมทรัพย์ ผู้เช่ารายใดจะมีสิทธิดีกว่าให้ถือหลักการครอบครองกล่าวคือทรัพย์ตกไปยู่ในความครอบครองของผู้เช่ารายใดก่อน ผู้เช่ารายนั้นมีสิทธิดีกว่าผู้เช่ารายอื่น

2. กรณีอสังหาริมทรัพย์ มาตรา 543 “บุคคลหลายคนเรียกร้องเอาอสังหาริมทรัพย์อันเดียวกันอาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย ท่านให้วินิจฉัยดังต่อไปนี้

(1) ถ้าการเช่านั้นเป็นประเภทซึ่งมิได้บังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องจดทะเบียน ท่านให้ถือว่าผู้เช่าซึ่งได้ทรัพย์สินไปไว้ในครอบครองก่อนด้วนสัญญาเช่าของตนนั้นมีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่นๆ

(2) ถ้าการเช่าทุกๆ รายเป็นประเภทซึ่งบังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องจดทะเบียน ท่านให้ถือว่าผู้เช่าซึ่งได้จดทะเบียนการเช่าของตนก่อนมีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่นๆ

(3) ถ้าการเช่ามีทั้งประเภทซึ่งต้องจดทะเบียนและประเภทซึ่งไม่ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายยันกันอยู่ไซร้ ท่านว่าผู้เช่าคนที่ได้จดทะเบียนการเช่าของตนนั้นมีสิทธิยิ่งกว่า เว้นแต่ผู้เช่าคนอื่นจะได้ทรัพย์สินนั้นไปไว้ในครอบครองด้วยการเช่าของตนเสียแต่ก่อนวันจดทะเบียนนั้นแล้ว

8. การให้เช่าช่วงและการโอนสิทธิการเช่า

การให้เช่าช่วง

ดังได้กล่าวแล้วว่าผู้ให้เช่าทรัพย์ไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของทรัพย์ที่ให้เช่าก็ได้เพราะสัญญาเช่าทรัพย์เป็นสัญญาที่ไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ ดังนั้นหากผู้ให้เช่าอนุญาตหรือยินยอมตั้งแต่แรกก็ดีอนุญาตหรือยินยอมในภายหลังก็ดีที่จะให้ผู้เช่าสามารถนำทรัพย์สินที่เช่ามานั้นให้คนอื่นเช่าต่อไปได้ เรียกว่าให้เช่าช่วง ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 544 “ทรัพย์สินซึ่งเช่านั้น ผู้เช่าจะให้เช่าช่วงหรือโอนสิทธิของตนอันมีในทรัพย์สินนั้นไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้บุคคลภายนอก ท่านว่าหาอาจทำได ไม่ เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาเช่า

9. หน้าที่และความรับผิดของผู้ให้เช่า

ป.พ.พ. ได้กำหนดให้ผู้เช่ามีหน้าที่และความรับผิดตามสัญญาเช่าดังต่อไปนี้

1. ต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้เช่าในสภาพอันซ่อมแซมดีแล้ว (มาตรา 546)
2. ต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ผู้เช่าได้จ่ายไปโดยความจำเป็นและสมควรเพื่อรักษาทรัพย์สินที่เช่านั้น เว้นแต่

เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการบำรุงรักษาตามปกติและซ่อมแซมเพียงเล็กน้อย (มาตรา 547)

3. ต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นให้เหมาะแก่การใช้เพื่อประโยชน์ที่เช่ามา มิเช่นนั้นผู้เช่าบอกเลิกสัญญาได้ (มาตรา 548) กล่าวคือ นอกเหนือจากหน้าที่ของผู้ให้เช่าตามมาตรา 546 ที่จะต้องส่งมอบทรัพย์ที่ให้เช่าในสภาพดีแล้วยังจะต้องส่งมอบให้เหมาะแก่การใช้งานของผู้เช่าตามวัตถุประสงค์ของผู้เช่าด้วย

4. ต้องรับผิดกรณีทรัพย์สินที่ให้เช่าชำรุดบกพร่อง หรือมีการรอนสิทธิ โดยนำบทบัญญัติในเรื่องซื้อขายมาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา 549)

5. ต้องรับผิดในความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นในระหว่างเวลาเช่าโดยต้องซ่อมแซมทุกอย่างที่จำเป็น ยกเว้นการซ่อมชนิดซึ่งมีกฎหมายหรือจารีตประเพณีว่าผู้เช่าจะพึงต้องทำเอง (มาตรา 550)

10. หน้าที่และความรับผิดของผู้เช่า

ป.พ.พ. ได้กำหนดให้ผู้เช่ามีหน้าที่และความรับผิดตามสัญญาเช่า ดังต่อไปนี้

1. ต้องใช้ทรัพย์สินที่เช่าตามประเพณีนิยม หรือตามที่ได้กำหนดไว้ในสัญญาเช่า (มาตรา 552) ถ้าผู้เช่าฝ่าฝืนผู้ให้เช่าจะบอกกล่าวให้ปฏิบัติให้ถูกต้องก็ได้ ถ้าผู้เช่ายังละเลยไม่ปฏิบัติตามผู้เช่าบอกเลิกสัญญาได้ (มาตรา 554)

2. ต้องสงวนทรัพย์ที่เช่าเสมือนวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง และต้องบำรุงรักษารวมทั้งซ่อมแซมเล็กน้อยด้วย ถ้าผู้เช่าฝ่าฝืนผู้ให้เช่าจะบอกกล่าวให้ปฏิบัติให้ถูกต้องก็ได้ ถ้าผู้เช่ายังละเลยไม่ปฏิบัติตามผู้ให้เช่าบอกเลิกสัญญาได้ (มาตรา 554)

3. ต้องยอมให้ผู้ให้เช่าหรือตัวแทนของผู้ให้เช่าเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เช่าเป็นครั้งคราวในเวลาและระยะอันสมควร (มาตรา 555)

4. ต้องยอมให้ผู้เช่าซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่าในกรณีเร่งด่วน ถึงแม้ว่าการนั้นจะเป็นความไม่สะดวกแก่ผู้เช่าก็ตาม แต่ถ้าการซ่อมแซมนั้นต้องกินเวลานานเกินสมควรจนเป็นสาเหตุให้ทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะแก่การใช้ประโยชน์ ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก็ได้ (มาตรา 556)

5. ต้องแจ้งเหตุดังต่อไปนี้แก่ผู้ให้เช่าโดยพลัน

5.1 ถ้าทรัพย์สินที่เช่านั้นชำรุดควรที่จะต้องซ่อมแซม

5.2 ถ้าจะต้องจัดการป้องกันภยันตรายแก่ทรัพย์สินที่เช่า

5.3 ถ้ามีบุคคลภายนอกเข้ารุกล้ำในทรัพย์สินที่เช่า หรือเรียกร้องอ้างสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเหนือทรัพย์สินที่เช่า เว้นแต่ว่าผู้ให้เช่าได้ทราบเหตุเหล่านั้นอยู่แล้ว ถ้าผู้เช่าละเลยไม่ยอมแจ้งเหตุดังกล่าวผู้เช่าจะต้องรับผิดต่อผู้ให้เช่า ถ้าผู้ให้เช่าต้องเสียหายเพราะความละเลยชักช้าของผู้เช่า (มาตรา 557)

6. ต้องไม่ดัดแปลงหรือต่อเติมทรัพย์สินที่เช่าโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ให้เช่า หากฝ่าฝืนผู้ให้เช่ามีสิทธิเรียกให้ผู้เช่าทำให้ทรัพย์กลับคืนสู่สภาพเดิม และยังต้องรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากการดัดแปลงนั้นด้วย (มาตรา 558)

7. ต้องชำระค่าเช่า (มาตรา 559)

7.1 กรณีมีการกำหนดเวลาชำระค่าเช่าไว้ในสัญญา ผู้เช่าชำระค่าเช่าตามกำหนดและหากไม่ชำระจะตกเป็นผู้ผิดนัดโดยผู้ให้เช่ามิได้ถือเอากำหนดเวลาชำระค่าเช่าเป็นสาระสำคัญ เช่น เมื่อผู้เช่าชำระค่าเช่าล่าช้าผู้ให้

เช่าก็ยินยอมเสมอมา ดังนี้หากผู้ให้เช่าจะถือว่าผู้เช่าผิดสัญญาเช่าผู้ให้เช่าต้องเตือนผู้เช่าก่อน

7.2 กรณีไม่มีกำหนดเวลาชำระค่าเช่าไว้ในสัญญา ผู้เช่าต้องชำระค่าเช่าเมื่อสิ้นระยะเวลาอันได้ตกลงกำหนดไว้ทุกคราวไป เช่น ตกลงค่าเช่าเป็นรายเดือนก็ชำระค่าเช่าเมื่อสิ้นเดือน เป็นต้น

เมื่อผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าผู้ให้เช่ามีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ แต่ในกรณีชำระค่าเช่าเป็นรายเดือนหรือนานกว่านั้น ผู้ให้เช่าจะต้องบอกกล่าวผู้เช่าล่วงหน้าให้ชำระค่าเช่าภายในเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน (มาตรา 560 วรรคสอง) หากผู้เช่ายังไม่ชำระผู้ให้เช่าจึงจะบอกเลิกสัญญาเช่าและฟ้องเรียกค่าเช่าที่ค้างชำระได้

8. ผู้เช่าต้องส่งคืนทรัพย์สินที่เช่าเมื่อสัญญาเลิกหรือระงับลง ในสภาพอันซ่อมแซมดีแล้วเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์นั้นมิได้ซ่อมแซมไว้ดีในขณะที่ส่งมอบแก่ผู้เช่า (มาตรา 561)

9. ผู้เช่าต้องรับผิดในความสูญเสียหรือบุบสลายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เช่าเพราะความผิดของผู้เช่าเอง หรือบุคคลซึ่งอยู่กับผู้เช่า หรือของผู้เช่าช่วง แต่ถ้าเป็นการใช้ทรัพย์สินที่เช่านั้นโดยชอบแล้วเกิดความสูญหายหรือบุบสลายขึ้น ผู้เช่าไม่ต้องรับผิดชอบ (มาตรา 562)

11. อายุความสัญญาเช่าทรัพย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดอายุความของสัญญาเช่าทรัพย์ไว้ดังนี้

1. กรณีผู้ให้เช่าฟ้องผู้เช่าเกี่ยวกับสัญญาเช่าต้องฟ้องภายในกำหนด 6 เดือน รับแต่วันส่งคืนทรัพย์สินที่เช่า (มาตรา 563) แต่ถ้ายังไม่ส่งคืนทรัพย์สินที่เช่าจะไม่ใช้กำหนดอายุความ 6 เดือน ดังกล่าวนี้ เช่น จำเลยเช่ารถยนต์แล้วรถยนต์ถูกคนร้ายลักไป โจทก์ฟ้องให้จำเลยชำระราคารถยนต์ เนื่องจากโจทย์ไม่ได้รับรถยนต์ที่ให้เช่าคืนมา จึงมิใช่การฟ้องตามมาตรา 563 และไม่มีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดอายุความไว้ จึงใช้อายุความ 10 ปี ตามมาตรา 193/30 (ตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 2805/2540)

2. กรณีฟ้องเรียกค่าเช่าที่ต้องชำระ มีกำหนดอายุความ 5 ปี (มาตรา 193/33) แต่ถ้าผู้ให้เช่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจในการให้เช่าสังหาริมทรัพย์การฟ้องเรียกค่าเช่ามีกำหนดอายุความ 2 ปี (มาตรา 193/34 (6))

3. กรณีผู้เช่าฟ้องเรียกเงินทดรองที่ออกแทนผู้ให้เช่าก็ดี ผู้ให้เช่าฟ้องเรียกเอาทรัพย์คืนก็ดี ผู้ให้เช่าฟ้องเรียกค่าขาดประโยชน์ที่ควรได้โดยคิดจากอัตราค่าเช่าก็ดี มีกำหนดอายุความ 10 ปี (มาตรา 193/30)

4. ในกรณีผู้ให้เช่าเป็นเจ้าของทรัพย์ด้วยการฟ้องเรียกเอาทรัพย์คืนจากผู้เช่าไม่มีกำหนดอายุความ (มาตรา 1336)

12. ความระงับแห่งสัญญาเช่าทรัพย์

สัญญาเช่าทรัพย์ย่อมสิ้นสุดหรือระงับลงด้วยเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. กรณีระงับลงด้วยผลของกฎหมาย

1.1 เมื่อสิ้นกำหนดเวลาเช่าตามที่ตงลงไว้ในสัญญา (มาตรา 564)

สัญญาเช่าทรัพย์ที่ได้มีการกำหนดระยะเวลาเช่าไว้ กฎหมายกำหนดให้สัญญาระงับ เมื่อสิ้นกำหนดเวลาโดยมิต้องบอกกล่าวอีกฝ่ายก่อน เช่น ทำสัญญาเช่าทรัพย์มีกำหนด 3 ปี เมื่อครบกำหนด 3 ปี สัญญาเช่าก็ระงับลงโดยผลของกฎหมายทันที

1.2 เมื่อผู้เช่าถึงแก่ความตาย

สัญญาเช่าระงับด้วยเหตุความตายของผู้เช่านี้ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยตรงแต่จากการพิจารณา

ลักษณะของสัญญาเช่าทรัพย์ทั้งหมดนักกฎหมายเห็นพ้องกันว่าลักษณะของสัญญาเช่าทรัพย์นั้นคุณสมบัติของผู้เช่าเป็นสาระสำคัญ ดังนั้นสิทธิการเช่าจึงเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้เช่าอันไม่อาจตกทอดเป็นมรดกแก่ทายาทได้ เมื่อผู้เช่าตายสัญญาเช่าจึงระงับ

1.3 เมื่อทรัพย์สินที่เช่าสูญหายไปทั้งหมด (มาตรา 567)

ทรัพย์สินที่เช่าถือเป็นสาระสำคัญของสัญญาเช่าทรัพย์ ดังนั้น เมื่อไม่มีทรัพย์ที่เป็นวัตถุแห่งสัญญาเช่าทรัพย์แล้วสัญญาเช่าจึงต้องระงับลง เช่น ทำสัญญาเช่าตึกแถว ต่อมาในระหว่างอายุสัญญาเช่าเกิดเพลิงไหม้ตึกแถวห้องนี้ทั้งหมดสัญญาเช่าย่อมระงับไป

1.4 เมื่อโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่า (มาตรา 569)

(ก)เช่าสังหาริมทรัพย์ เมื่อมีการโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินที่เช่าสัญญาเช่าย่อมระงับลง

(ข)เช่าอสังหาริมทรัพย์ เมื่อมีการโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินที่เช่าสัญญาเช่าไม่ระงับ ผู้รับโอนย่อมรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้โอนที่มีต่อผู้เช่าด้วย

2. กรณีระงับลงด้วยการบอกเลิกสัญญา

2.1 บอกเลิก ตามข้อตกลงในสัญญาที่ระบุให้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ แม้จะมีการผิดสัญญากันหรือไม่ก็ตาม เช่น สัญญาเช่าที่ดินได้จดทะเบียนการเช่ามีกำหนด 15 ปี แต่ระบุว่าคู่สัญญาสามารถบอกเลิกสัญญาเช่าได้โดยบอกกล่าวล่วงหน้า 60 วัน ดังนี้คู่สัญญาย่อมใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าก่อนครบกำหนด 15 ปี ได้โดยต้องบอกกล่าวล่วงหน้า 60 วัน

2.2 บอกเลิกเมื่อคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดสัญญาเช่า หรือผิดหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ในสัญญาเช่าทรัพย์นั้นกฎหมายได้กำหนดหน้าที่ต่างๆ ให้ทั้งผู้เช่าและผู้ให้เช่าปฏิบัติตามรวมทั้งในสัญญาเช่าทรัพย์ที่คู่สัญญาสามารถจะกำหนดหน้าที่ใดๆ ไว้ได้ หากฝ่ายใดไม่ปฏิบัติย่อมก่อให้เกิดสิทธิแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายที่จะบอกเลิกสัญญาได้ และสามารถบอกเลิกสัญญาได้ทันทีเว้นแต่กรณีผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่า เมื่อผู้ให้เช่าจะบอกเลิกสัญญาถ้าค่าเช่านั้นจะพึงส่งเป็นรายเดือนหรือยาวกว่ารายเดือน ผู้ให้เช่าต้องบอกกล่าวแก่ผู้เช่าก่อนว่าให้ชำระค่าเช่าภายในเวลาใด ซึ่งพึงกำหนดอย่าให้น้อยกว่า 15 วัน (มาตรา 560) หากผู้เช่าเพิกเฉยผู้ให้เช่าจึงบอกเลิกสัญญาได้

2.3 บอกเลิกกรณีที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของสัญญาเช่าไว้ หากสัญญาเช่าไม่ได้กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดไว้และไม่อาจสันนิษฐานได้ว่าระยะเวลาเช่าจะสิ้นสุดลงเมื่อใด กฎหมายได้กำหนดให้สิทธิในการบอกเลิกสัญญาแก่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายไว้ ในการบอกเลิกสัญญาจะต้องบอกกล่าวเมื่อถึงกำหนดชำระค่าเช่าได้ทุกระยะแต่ต้องบอกให้อีกฝ่ายรู้ตัวก่อนหนึ่งช่วงกำหนดชำระค่าเช่าระยะหนึ่งเป็นอย่างน้อย แต่ไม่จำต้องบอกกล่าวล่วงหน้ากว่า 2 เดือน เช่น กำหนดจ่ายค่าเช่าเป็นรายเดือนก็บอกกล่าวล่วงหน้า 1 เดือน แต่ถ้าจ่ายค่าเช่าเป็นราย 3 เดือน ก็บอกกล่าวล่วงหน้าเพียง 2 เดือนก็พอ เป็นต้น

2.4 บอกเลิกกรณีทรัพย์สินที่เช่าสูญหายไปเพียงบางส่วนและมิได้เป็นเพราะความผิดของผู้เช่าและส่วนที่เหลือผู้เช่าไม่สามารถใช้สอยได้ประโยชน์ตามความมุ่งหมายได้

13.ความหมายและลักษณะของสัญญาเช่าซื้อ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 บัญญัติว่า “อันว่าเช่าซื้อนั้นคือ สัญญาซึ่งเจ้าของเอาทรัพย์สินออกให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้นหรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดย

เงื่อนไขที่ผู้ให้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้คราว

สัญญาเช่าซื้อนั้นถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ”

จากคำนิยามดังกล่าวสัญญาเช่าซื้อ มีลักษณะดังนี้

1. คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ให้เช่าซื้อ และอีกฝ่ายเรียกว่า ผู้เช่าซื้อ
2. เป็นสัญญาต่างตอบแทน

2.1 เจ้าของทรัพย์นำทรัพย์สินออกให้เช่า ทำนองเดียวกับสัญญาเช่าทรัพย์แต่ผู้ให้เช่าซื้อต้องเป็นเจ้าของทรัพย์ เพราะเมื่อผู้เช่าซื้อปฏิบัติตามสัญญาครบถ้วนจะต้องมีการโอนกรรมสิทธิ์ให้ผู้เช่าซื้อต่อไป

2.2 ผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ชำระราคาที่เป็นจำนวนเงิน ครบตามจำนวนครั้งที่กำหนดในสัญญา

3. กฎหมายกำหนดแบบของสัญญาเช่าซื้อว่าต้องทำเป็นหนังสือ มิเช่นนั้นเป็นโมฆะ

สัญญาเช่าซื้อไม่ว่าจะเป็นการเช่าซื้อสังหาริมทรัพย์ หรืออสังหาริมทรัพย์ กฎหมายได้กำหนดแบบของสัญญาไว้เหมือนกัน คือ ต้องทำเป็นหนังสือ มิเช่นนั้นสัญญาจะตกเป็นโมฆะ ที่ว่าต้องทำเป็นหนังสือนั้น หมายความว่าคู่สัญญาต้องลงลายมือชื่อในสัญญาทั้งสองฝ่าย หากลงลายมือชื่อฝ่ายเดียว สัญญาเช่าซื้อย่อมตกเป็นโมฆะ

14. สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่าซื้อและผู้เช่าซื้อ

1. หน้าที่ของผู้ให้เช่าซื้อ

1.1 ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อแก่ผู้เช่าซื้อ

1.2 ต้องโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์ที่ให้เช่าซื้อแก่ผู้เช่าซื้อ เมื่อได้รับชำระเงินครบถ้วน

1.3 ต้องรับผิดในความชำรุดบกพร่อง และการรอนสิทธิทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อตามหลักเรื่องซื้อขาย

2. สิทธิของผู้ให้เช่าซื้อ

2.1 มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ในกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ใช้เงินค่าเช่าซื้อ 2 หรือ 3 งวดติดๆ กัน หรือผู้เช่าซื้อกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ (มาตรา 574)

2.2 มีสิทธิรับเงินค่าเช่าซื้อที่ผู้เช่าซื้อได้ใช้มาแล้วทั้งหมด เมื่อมีการบอกเลิกสัญญา (มาตรา 574)

2.3 มีสิทธิกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อ เมื่อมีการบอกเลิกสัญญา (มาตรา 574)

2.4 มีสิทธิบอกเลิกสัญญาในกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ใช้เงินค่าเช่าซื้อในคราวสุดท้ายต่อเมื่อระยะเวลาชำระเงินได้พ้นกำหนดไปอีกงวดหนึ่ง (มาตรา 574 วรรคสอง)

3. หน้าที่ของผู้เช่าซื้อ

3.1 ต้องชำระค่าเช่าซื้อตามเวลาที่ได้ตกลงกันไว้

3.2 ต้องสงวนทรัพย์สินที่เช่าซื้อโดยใช้ด้วยความระมัดระวังเสมอกับวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมด้วย

4. สิทธิของผู้เช่าซื้อ

4.1 มีสิทธิครองครองและใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อ

4.2 มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเมื่อใดก็ได้ด้วยการส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อ โดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง (มาตรา 573)

15.ความระงับแห่งสัญญาเช่าซื้อ

สัญญาเช่าซื้อย่อมระงับลงด้วยเหตุดังต่อไปนี้

1. ด้วยการบอกเลิกสัญญา

1.1 ผู้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญา

กฎหมายกำหนดให้ผู้เช่าซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อเมื่อใดก็ได้ โดยการส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อกลับคืนให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อ (มาตรา 573) เช่น เช่าซื้อรถยนต์มาได้ 4 เดือน เมื่อผู้เช่าซื้อต้องการบอกเลิกสัญญาก็ทำได้โดยการส่งมอบรถยนต์คืนให้แก่เจ้าของ แต่ในสัญญาเช่าซื้ออาจมี

1.2 ผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญา

(1) เมื่อผู้เช่าผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติดๆ กัน (มาตรา 574) ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ แต่ถ้าเป็นสัญญาเช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ ผู้ให้เช่าซื้อจะบอกเลิกสัญญาได้ต่อเมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ 3 งวดติดๆ กัน และผู้ให้เช่าซื้อได้มีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ชำระราคาค่างวดที่ค้างชำระแล้ว แต่ผู้เช่าซื้อละเลยไม่ยอมปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวภายในเวลาอย่างน้อย 30 วัน นับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้น ผู้ให้เช่าซื้อจึงจะมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้เนื่องจากได้มีประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 ทวิแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ประกอบกับมาตรา 3 มาตรา 4 และมาตรา 5 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดธุรกิจที่ควบคุมสัญญาและลักษณะของสัญญา พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้ธุรกิจให้เช่าซื้อจะต้องส่งคำบอกกล่าวเลิกสัญญาเป็นหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้แก่ผู้เช่าซื้อตามที่อยู่ที่ระบุไว้ในสัญญาเช่าซื้อ เมื่อดำเนินการครบถ้วนถูกต้องจึงจะยึดรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่ให้เช่าซื้อนั้นจากผู้เช่าซื้อได้

(2) เมื่อผู้เช่าซื้อกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ (มาตรา 574) สัญญาข้อใดเป็นส่วนสำคัญนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่ต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป เช่น เช่าซื้อรถยนต์มีข้อสัญญาให้ต้องนำรถยนต์มาตรวจเช็กระบบเครื่องเป็นประจำทุกเดือน ดังนี้หากผู้เช่าซื้อผิดสัญญาถือได้ว่าเป็นการผิดสัญญาในส่วนสำคัญผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาได้

1.3 ผลของการบอกเลิกสัญญา

เมื่อมีการบอกเลิกสัญญาผู้ให้เช่าซื้อซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้น และริบเงินทั้งหมดที่ผู้เช่าซื้อได้ชำระมาแล้ว (มาตรา 574) นอกจากนี้ยังเรียกค่าเสียหายนับจากวันเลิกสัญญาจนถึงวันได้รับคืนทรัพย์ หรือเรียกค่าเสียหายตามสัญญาตามควรได้อีก

2. ด้วยเหตุตัวทรัพย์ที่เช่าซื้อสูญหายทั้งหมด

ตามบทบัญญัติว่าด้วยเช่าทรัพย์ (มาตรา 567) คำพิพากษาฎีกาที่ 161/2546 เมื่อรถยนต์ที่เช่าซื้อถูกคนร้ายลักไป จำเลยที่ 1 ผู้เช่าซื้อก็ต้องใช้รถยนต์นั้นให้แก่โจทก์ แม้สัญญาเช่าซื้อจะระงับเพราะวัตถุแห่งสัญญาสูญหาย ความรับผิดของจำเลยที่ 1 ก็ยังมีอยู่ตามสัญญา

16.อายุความสัญญาเช่าซื้อ

1. กรณีผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญา หากผู้เช่าซื้อไม่ส่งคืนทรัพย์ ผู้ให้เช่าซื้อซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์มีสิทธิติ

ตามเอาทรัพย์คืนได้ตลอดเวลาไม่มีอายุความ

2. กรณีฟ้องเรียกค่าเสียหายเป็นค่าขาดประโยชน์ที่ผู้ให้เช่าซื้อไม่ได้เข้าครอบครองทรัพย์มีกำหนดอายุความ 10 ปี (มาตรา 193/30)

3. กรณีฟ้องเรียกค่าเช่าซื้อที่ค้างชำระถ้าเป็นผู้ให้เช่าซื้อที่ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อมีอายุความ 2 ปี ถ้าไม่ได้ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อจะมีอายุความ 5 ปี

4. กรณีผู้ให้เช่าซื้อฟ้องเรียกค่าเสียหายที่ผู้เช่าซื้อทำทรัพย์สินที่เช่าซื้อชำรุดบุบสลาย มีอายุความ 6 เดือน นับแต่วันส่งคืนทรัพย์สิน

17.เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อ กับสัญญาเช่าทรัพย์

1. สัญญาเช่าทรัพย์แม้เช่านานเพียงใดก็ไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ไปยังผู้เช่า สัญญาเช่าซื้อเมื่อผู้เช่าซื้อชำระเงินงวดครบถ้วนจะได้รับโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์ที่เช่าซื้อ

2. ค่าเช่าทรัพย์จะเป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้ ค่าเช่าซื้อต้องเป็นเงินเท่านั้น (มาตรา 572)

3. สัญญาเช่าทรัพย์ไม่มีแบบของสัญญา เฉพาะการเช่าอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือจะต้องจดทะเบียนการเช่า (หลักฐานการฟ้องร้อง) สัญญาเช่าซื้อจะต้องทำตามแบบเสมอ คือ ต้องทำเป็นหนังสือ มิเช่นนั้นจะตกเป็นโมฆะ

18.เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อ กับสัญญาซื้อขายเงินผ่อน

1. สัญญาซื้อขายเงินผ่อนมีลักษณะเป็นสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาดแล้ว กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่ขณะทำสัญญา นอกเสียจากจะตกลงกันไม่ให้กรรมสิทธิ์โอนจนกว่าจะชำระราคาครบถ้วน (มาตรา 458, 459)

สัญญาเช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อจะได้มีกรรมสิทธิ์เมื่อชำระราคาครบถ้วนแล้วเท่านั้น (มาตรา 572)

2. สัญญาซื้อขายเงินผ่อน โดยทั่วไปไม่มีแบบของสัญญา เฉพาะการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษเท่านั้นที่ต้องทำตามแบบ คือ ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา 456)

สัญญาเช่าซื้อไม่ว่าจะเป็นการเช่าซื้อทรัพย์ประเภทใดจะต้องทำตามแบบ คือ ทำเป็นหนังสือมิเช่นนั้นเป็นโมฆะ (มาตรา 572)

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที) 6. ผู้สอนชี้แจงหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 3 สัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ 7. ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ	**1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)** 6. ผู้เรียนฟังผู้สอนแจ้งหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 3 สัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ 7. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ
2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที) 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนเปิดเอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 3 สัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ 6. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในข้อสงสัยเมื่ออธิบายเนื้อหาในหน่วยเรียนจบ	**2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที)** 5. ผู้เรียนฟังผู้สอนอธิบายและชี้แจงพร้อมเปิดเอกสารวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 3 สัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ 6. ผู้เรียนซักถามผู้สอนหากมีข้อสงสัย

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที) 3. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 5. ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 3 สัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 6. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)* *(รวม 360 นาที หรือ 6 คาบเรียน)*	**3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที)** 3. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 5. ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 3 สัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 6. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้หน่วยที่ 3 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)*

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล

ก่อนเรียน

3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ

ขณะเรียน

3. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ตอนที่ 1

หลังเรียน

3. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

5. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ตอนที่ 1
6. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ตอนที่ 2

สื่อการเรียนการสอน/การเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

7. เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ (ใช้ประกอบการเรียนการสอนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)
8. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ตอนที่ 1 ใช้ขั้นประยุกต์ใช้ข้อ 1
9. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ตอนที่ 2 ใช้ขั้นสรุปและประเมินผลข้อ 2

สื่อโสตทัศน์ (ถ้ามี)

1. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์
2. วีดีทัศน์
3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI
4. งานนำเสนอ

สื่อของจริง

-

แหล่งการเรียนรู้

ในสถานศึกษา

5. ห้องสมุด
6. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

นอกสถานศึกษา

ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ในท้องถิ่น

การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

7. บูรณาการกับวิชาภาษาไทย เรื่อง การบอกความหมายและลักษณะของสัญญาเช่าทรัพย์และสัญญาเช่าซื้อ การอภิปรายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์ การอธิบายหน้าที่และความรับผิดของผู้ให้เช่า
8. บูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์การให้เช่าช่วง การโอนสิทธิการเช่าและความระงับแห่งสัญญาเช่าซื้อ การเปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อกับเช่าทรัพย์ และการเปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อกับสัญญาซื้อขายเงินผ่อน
9. บูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การทำสัญญาเช่าซื้อ และการทำสัญญาเช่าทรัพย์

การประเมินผลการเรียนรู้

- **หลักการประเมินผลการเรียนรู้**

ก่อนเรียน

3. ฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ

ขณะเรียน

3. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ตอนที่ 1

หลังเรียน

3. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ผลสำเร็จของผู้เรียน

5. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ตอนที่ 1
6. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ตอนที่ 2

สมรรถนะที่พึงประสงค์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ สัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ

9. วิเคราะห์และตีความหมาย
10. สาธิตพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
11. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
12. ประยุกต์ความรู้สู่งานอาชีพ

สมรรถนะการปฏิบัติงานอาชีพ

ทำสัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ

สมรรถนะการขยายผล

ความสอดคล้อง

จากการเรียนสัปดาห์ที่ 4-5 เรื่อง สัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ ผู้เรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับความหมายและลักษณะของสัญญาเช่าทรัพย์ บุคคลผู้มีอำนาจให้เช่าทรัพย์สิน หลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์ ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาเช่า สัญญาต่างตอบแทนพิเศษยิ่งกว่าสัญญาเช่าธรรมดา คำมั่นจะให้เช่า บุคคลหลายคนเรียกเอาทรัพย์สินเดียวกันโดยอาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย การให้เช่าช่วงและการโอนสิทธิการเช่า หน้าที่และความรับผิดของผู้ให้เช่า หน้าที่และความรับผิดของผู้เช่า อายุความสัญญาเช่าทรัพย์ ความระงับแห่งสัญญาเช่าทรัพย์ ความหมายและลักษณะของสัญญาเช่าซื้อ สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่าซื้อและผู้เช่าซื้อ ความระงับแห่งสัญญาเช่าซื้อ อายุความสัญญาเช่าซื้อ เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อ กับสัญญาเช่าทรัพย์ เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อ กับสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำสัญญาเช่าซื้อ และสัญญาเช่าทรัพย์ได้

รายละเอียดการประเมินผลการเรียนรู้

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 1 บอกความหมายและลักษณะของสัญญาเช่าทรัพย์และสัญญาเช่าซื้อได้

  7. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  8. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  9. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกความหมายและลักษณะของสัญญาเช่าทรัพย์และสัญญาเช่าซื้อได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 2 อภิปรายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์ได้

  7. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  8. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  9. เกณฑ์การให้คะแนน : อภิปรายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์ได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 3 วิเคราะห์การให้เช่าช่วง การโอนสิทธิการเช่า และความรับงับแห่งสัญญาเช่าซื้อได้

  7. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  8. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  9. เกณฑ์การให้คะแนน : วิเคราะห์การให้เช่าช่วง การโอนสิทธิการเช่า และความรับงับแห่งสัญญาเช่าซื้อได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 4 อธิบายหน้าที่และความรับผิดของผู้ให้เช่าได้

  7. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  8. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  9. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายหน้าที่และความรับผิดของผู้ให้เช่าได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 5 เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อกับเช่าทรัพย์ได้

  7. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  8. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  9. เกณฑ์การให้คะแนน : เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อกับเช่าทรัพย์ได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 6 เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อกับสัญญาซื้อขายเงินผ่อนได้

7. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
8. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
9. เกณฑ์การให้คะแนน : เปรียบเทียบสัญญาเช่าซื้อกับสัญญาซื้อขายเงินผ่อนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 7 ทำสัญญาเช่าซื้อได้
  7. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  8. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  9. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญาเช่าซื้อได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 8 ทำสัญญาเช่าทรัพย์ได้
  7. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  8. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  9. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญาเช่าทรัพย์ได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 9 แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้
  4. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  5. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  6. เกณฑ์การให้คะแนน : แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 10 ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาเช่าซื้อและสัญญาเช่าทรัพย์ในชีวิตประจำวันได้
  1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาเช่าซื้อและสัญญาเช่าทรัพย์ในชีวิตประจำวันได้ จะได้ 1 คะแนน

แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 3

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. สัญญาเช่าทรัพย์ คือ

   .....

   .....

2. ให้อธิบายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์ โดยตอบแยกตามประเภทของทรัพย์

   .....

   .....

   .....

   .....

3. ผู้เช่าทรัพย์จะนำทรัพย์สินที่เช่าไปจำหน่าย ให้หรือแลกเปลี่ยนกับทรัพย์ผู้อื่นได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

   .....

   .....

4. การเช่าช่วงคืออะไร ปกติแล้วผู้เช่าจะทำสัญญาให้เช่าช่วงได้หรือไม่

   .....

   .....

5. กรณีผู้ให้เช่าตาย สัญญาเช่าทรัพย์จะระงับหรือไม่ เพราะเหตุใด

   .....

   .....

6. โสภิตเช่าบ้านจากโสภา มีกำหนดเวลาเช่า 5 ปี โดยตกลงเพียงด้วยวาจา ดังนี้สัญญาเช่าจะมีผลใช้บังคับได้หรือไม่ เพียงใด

   .....

   .....

7. ดำเช่าบ้านแดงเพื่ออยู่อาศัย ต่อมาดำถึงแก่กรรม เขียวภรรยาของดำก็พร้อมจะชำระค่าเช่าต่อไป และดำก็ไม่เคยค้างค่าเช่า ถามว่าแดงจะปฏิเสธไม่ให้เช่าได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

   .....

   .....

8. ก ตกลงเช่าตึกแถวของ ข เป็นเวลา 9 ปี โดยทำหนังสือสัญญาเช่ากันเองเป็น 3 ฉบับๆ ละ 3 ปี ดังนี้ สัญญาเช่าจะมีผลบังคับกันได้กี่ปี จงอธิบาย

   .....

   .....

9. ให้อธิบายอายุความที่ผู้ให้เช่าจะฟ้องผู้เช่ามา 2 กรณี

.....

.....

10. สัญญาเช่าซื้อ คือ

.....

.....

11. ให้อธิบายแบบของสัญญาเช่าซื้อว่าทำอย่างไร

.....

.....

12. ให้บอกสิทธิของผู้ให้เช่าซื้อมา 3 ประการ

.....

.....

13. ให้บอกสิทธิของผู้เช่าซื้อมา 2 ประการ

.....

.....

14. นายพรศักดิ์ได้ทำสัญญาเช่าซื้อบ้านพร้อมที่ดินจากนายสุวรรณ เมื่อผ่อนส่งครบถ้วนตามสัญญาแล้ว กรรมสิทธิ์ในบ้านพร้อมที่ดินจะตกเป็นของนายพรศักดิ์เมื่อใด

.....

.....

15. นางสมัยทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์จากบริษัท ค้ารถ จำกัด ถามว่ากฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ผู้ให้เช่าซื้อจะบอกเลิกสัญญาเพราะเหตุผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่างวดไว้อย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. สัญญาเช่าทรัพย์ตามปกติจะเกิดขึ้นเมื่อคู่สัญญาทำอย่างไร
   ก. ตกลงกันด้วยวาจา
   ข. ส่งมอบทรัพย์ที่เช่า
   ค. ทำหลักฐานเป็นหนังสือ
   ง. ทำเป็นหนังสือ
   จ. ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
2. สัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้าน ที่ดิน กฎหมายกำหนดระยะเวลาเช่าไว้นานที่สุดกี่ปี
   ก. 10 ปี
   ข. 20 ปี
   ค. 30 ปี
   ง. 50 ปี
   จ. เท่าไรก็ได้
3. เขียวเช่นบ้านขาว ดังนี้กฎหมายกำหนดให้ขาวต้องส่งมอบบ้านแก่เขียวในสภาพอย่างไร
   ก. สภาพอย่างไรก็ได้
   ข. สภาพที่เป็นอยู่ในขณะนั้น
   ค. สภาพเหมือนบ้านใหม่
   ง. สภาพที่ซ่อมแซมดีแล้ว
   จ. สภาพที่วิญญูชนจะพึงอยู่อาศัยได้
4. สายสมรทำสัญญาเช่ารถยนต์จากสายสุดา มีกำหนดเวลา 4 ปี โดยตกลงเพียงด้วยวาจาดังนี้ สัญญาเช่าจะมีผลใช้ได้กี่ปี
   ก. 1 ปี
   ข. 2 ปี
   ค. 3 ปี
   ง. 4 ปี
   จ. 5 ปี
5. เอกเช่าบ้านโท มีกำหนดเวลา 2 ปี เมื่อเช่าได้ 1 ปี เกิดเพลิงไหม้บ้างทั้งหลัง ดังนี้สัญญาเช่าจะมีผลอย่างไรต่อไป
   ก. ระงับสิ้นไป
   ข. ตกเป็นโมฆียะ
   ค. ตกเป็นโมฆะ
   ง. สมบูรณ์
   จ. กฎหมายไม่ได้กำหนดกรณีนี้ไว้

6. เมื่อสัญญาเช่าสิ้นสุดลงแล้วแต่ผู้เช่ายังครอบครองใช้ประโยชน์และจ่ายค่าเช่ารายเดือนตามปกติ ดังนี้คู่สัญญาจะบอกเลิกสัญญาด้วยวิธีใด
   ก. บอกเลิกสัญญาได้ทันทีเมื่อใดก็ได้
   ข. ต้องบอกเลิกล่วงหน้า 15 วัน
   ค. ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า 1 เดือน
   ง. บอกเลิกสัญญาไม่ได้
   จ. ต้องรอให้อีกฝ่ายผิดสัญญาเสียก่อน
7. ผู้ให้เช่าจะฟ้องผู้เช่าเกี่ยวกับสัญญาเช่านี้ ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดอายุความตามข้อใด
   ก. 6 เดือน นับแต่วันส่งคืนทรัพย์ที่เช่า
   ข. 6 เดือน นับแต่วันทำสัญญาเช่า
   ค. 1 ปี นับแต่วันส่งคืนทรัพย์ที่เช่า
   ง. 1 ปี นับแต่วันทำสัญญาเช่า
   จ. ข้อ ข. และ ค. ถูกต้อง
8. ผู้เช่าจะต้องส่งคืนทรัพย์สินที่เช่าในสภาพใด
   ก. ในสภาพดีเยี่ยม
   ข. ในสภาพอันซ่อมแซมดีแล้ว
   ค. ในสภาพที่เป็นอยู่ในเวลาเช่า
   ง. ข้อ ก. และ ข. ถูกต้อง
   จ. ข้อ ข. และ ค. ถูกต้อง
9. การทำสัญญาเช่าซื้อกฎหมายกำหนดให้ทำอย่างไร
   ก. ทำด้วยวาจาก็พอแล้ว
   ข. จะต้องส่งมอบทรัพย์ที่เช่าซื้อก่อน
   ค. ทำหลักฐานเป็นหนังสือ
   ง. ทำเป็นหนังสือ
   จ. ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
10. การทำสัญญาเช่าซื้อ ถ้ามิได้ทำตามที่กฎหมายกำหนดจะมีผลอย่างไร
   ก. โมฆะ
   ข. โมฆียะ
   ค. สมบูรณ์
   ง. บริบูรณ์
   จ. คู่สัญญาบังคับให้ทำตามที่กฎหมายกำหนดได้

11. สิงห์ดงเช่าซื้อรถยนต์จากโกฮะ ต่อมาสิงห์ดงต้องการเลิกสัญญาเช่าซื้อกฎหมายกำหนดให้สิงห์ดงทำอย่างไร
    ก. บอกเลิกสัญญาเช่าซื้อ
    ข. บอกเลิกสัญญาเช่าซื้อและงดชำระค่าเช่าซื้อ
    ค. บอกเลิกสัญญาเช่าซื้อและส่งมอบรถยนต์คืน
    ง. จะต้องมอบให้ทนายความบอกเลิกสัญญา
    จ. จะต้องมอบให้ตำรวจบอกเลิกสัญญา
12. ศุภนุชทำสัญญาเช่าซื้อตู้เย็นจากบริษัทแห่งหนึ่ง ถามว่าศุภนุชจะต้องผิดนัดชำระเงินค่างวดกี่งวด ผู้ให้เช่าซื้อจึงจะบอกเลิกสัญญาได้
    ก. 1 งวด
    ข. 2 งวด
    ค. 3 งวด
    ง. 4 งวด
    จ. 5 งวด
13. จากข้อ 12. หากสิ่งที่ศุภนุชทำสัญญาเช่าซื้อเป็นรถยนต์ ศุภนุชจะต้องผิดนัดชำระเงินค่างวดกี่งวด ผู้ให้เช่าซื้อจึงจะบอกเลิกสัญญาได้
    ก. 1 งวด
    ข. 2 งวด
    ค. 3 งวด
    ง. 4 งวด
    จ. 5 งวด
14. โดยหลักแล้วกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายจะโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่ขณะซื้อขายกัน ถามว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อจะโอนไปยังผู้เช่าซื้อเมื่อใด (กรณีเป็นสังหาริมทรัพย์ธรรมดา)
    ก. เมื่อตกลงเช่าซื้อด้วยวาจาแล้ว
    ข. เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อแล้ว
    ค. เมื่อทำหลักฐานเป็นหนังสือแล้ว
    ง. เมื่อทำสัญญาเป็นหนังสือแล้ว
    จ. เมื่อผู้เช่าซื้อชำระเงินค่างวดครบแล้ว
15. จากข้อ 14. ถ้าทรัพย์ที่เช่าซื้อเป็นอสังหาริมทรัพย์ กรรมสิทธิ์จะโอนไปยังผู้เช่าซื้อเมื่อใด
    ก. เมื่อผู้เช่าซื้อชำระเงินค่างวดครบแล้ว
    ข. เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อแล้ว
    ค. เมื่อทำหลักฐานเป็นหนังสือแล้ว
    ง. เมื่อทำสัญญาเป็นหนังสือแล้ว
    จ. เมื่อทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม……ชั้น……ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1……เลขที่……. 2……เลขที่…….

3……เลขที่……. 4……เลขที่…….

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง

3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์

2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์

1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์

2. รูปแบบการนำเสนอ

3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการ นำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด

2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอที่น่าสน ใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้ วัสดุในท้องถิ่น

1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม

3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. ความสนใจของผู้ฟัง

3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70-90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 3 เรื่อง สัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อ

ผลการใช้แผนการเรียนรู้

7. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
8. สามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนได้ครบตามกระบวนการเรียนการสอน
9. สื่อการสอนเหมาะสมดี

ผลการเรียนของนักเรียน

7. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจใฝ่รู้ เข้าใจในบทเรียน อภิปรายตอบคำถามในกลุ่ม และร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
8. ผู้เรียนกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จทันเวลาที่กำหนด
9. ผู้เรียนนำความรู้เรื่องสัญญาเช่าทรัพย์ และสัญญาเช่าซื้อไปประยุกต์ใช้

ผลการสอนของครู

7. สอนเนื้อหาได้ครบตามหลักสูตร
8. แผนการสอนและวิธีการสอนครอบคลุมเนื้อหาการสอนทำให้ผู้สอนสอนได้อย่างมั่นใจ
9. สอนได้ทันตามเวลาที่กำหนด

แผนการสอน/แผนการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

	แผนการสอน/การเรียนรู้ภาคทฤษฎี	หน่วยที่ 4
	ชื่อวิชา กฎหมายธุรกิจ	สอนสัปดาห์ที่ 6-7
	ชื่อหน่วย สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ	คาบรวม 6
ชื่อเรื่อง สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ		จำนวนคาบ 6

สมรรถนะอาชีพประจำหน่วย

ทำสัญญาจ้างแรงงาน และสัญญาจ้างทำของ

สาระสำคัญ

สัญญาจ้างแรงงานเป็นสัญญาที่เสริมสร้างความเจริญเติบโตของธุรกิจการพาณิชย์เป็นอย่างมาก ถ้าปราศจากการจ้างแรงงานแล้วการขยายตัวทางเศรษฐกิจคงเป็นไปได้ยากมาก เพราะจะอาศัยเพียงแรงกายและสติปัญญาของผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการก็คงจะทำอะไรได้ไม่มาก การทำสัญญาจ้างแรงงานก็สะดวกมากเพียงทำด้วยวาจาสัญญาก็เกิดขึ้นแล้ว สัญญาจ้างทำของก็เช่นเดียวกับสัญญาจ้างแรงงาน กล่าวคือ เป็นสัญญาที่ใช้ในธุรกิจการพาณิชย์เป็นอย่างมาก ผู้เรียนจึงควรศึกษาลักษณะของสัญญา สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง และเหตุแห่งความระงับของสัญญาจ้างทำของ ทั้งนี้ ควรศึกษาในเชิงเปรียบเทียบกับสัญญาจ้างแรงงานด้วยเพื่อความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น

เรื่องที่จะศึกษา

1. ความหมายของสัญญาจ้างแรงงาน
2. หลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างแรงงาน
3. สิทธิและหน้าที่ของนายจ้าง
4. สิทธิและหน้าที่ของลูกจ้าง
5. ความระงับแห่งสัญญาจ้างแรงงาน
6. อายุความเรียกร้องสินจ้าง
7. ความหมายของสัญญาจ้างทำของ
8. หลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างทำของ
9. สิทธิและหน้าที่ของผู้ว่าจ้าง

10. สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจ้าง
11. ความระงับแห่งสัญญาจ้างทำของ
12. อายุความสัญญาจ้างทำของ
13. ข้อแตกต่างระหว่างสัญญาจ้างทำของกับสัญญาจ้างแรงงาน

จุดประสงค์ทั่วไป

10.เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของสัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ *(ด้านพุทธิพิสัย)*

11.เพื่อให้มีทักษะในการทำสัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ *(ด้านทักษะพิสัย)*

12.เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน *(ด้านจิตพิสัย)*

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

11. บอกความหมายของสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
12. อภิปรายความระงับแห่งสัญญาจ้างแรงงาน และสัญญาจ้างทำของได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
13. อธิบายสิทธิ หน้าที่ของนายจ้างและลูกจ้างได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
14. อธิบายสิทธิ หน้าที่ของผู้ว่าจ้าง และผู้รับจ้างได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
15. วิเคราะห์ข้อแตกต่างระหว่างสัญญาจ้างทำของกับสัญญาจ้างแรงงานได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
16. ทำสัญญาจ้างแรงงานได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
17. ทำสัญญาจ้างทำของได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
18. ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของได้ *(ด้านจิตพิสัย)*
19. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ *(ด้านจิตพิสัย)*
20. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของในชีวิตประจำวันได้ *(ด้านจิตพิสัย)*

เนื้อหาสาระการสอน/การเรียนรู้

1. ความหมายของสัญญาจ้างแรงงาน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 575 บัญญัติว่า “อันว่าจ้างแรงงานนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าลูกจ้างตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่านายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้”

จากคำนิยามดังกล่าวสัญญาจ้างแรงงาน มีลักษณะดังนี้

1. คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ลูกจ้าง และอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า นายจ้าง
2. เป็นสัญญาต่างตอบแทน
   2.1 ลูกจ้างตกลงทำงานให้นายจ้าง
   2.2 นายจ้างตกลงทำงานให้นายจ้าง

2. หลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างแรงงาน

กฎหมายไม่ได้กำหนดแบบของการทำสัญญาจ้างแรงงานหรือหลักฐานในการฟ้องร้องเอาไว้จึงใช้หลักทั่วไป กล่าวคือ เมื่อมีคำเสนอและคำสนองของนายจ้างและลูกจ้างถูกต้องตรงกันก็เกิดเป็นสัญญาจ้างแรงงานขึ้นแล้ว

บุคคลผู้เป็นนายจ้างกฎหมายไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับอายุไว้แต่ในส่วนของลูกจ้างได้มีพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดห้ามจ้างแรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี และการจ้างแรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ให้นายจ้างแจ้งต่อพนักงานตรวจแรงงานภายใน 15 วัน นับแต่วันที่นายจ้างรับเด็กเข้าทำงาน

ดังนั้นแม้นายจ้างและลูกจ้างจะสามารถตกลงด้วยวาจาได้แต่บุคคลที่จะเป็นลูกจ้างได้จะต้องมีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และสำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี ยังต้องได้รับการควบคุมดูแลการจ้างงานจากทางราชการอีกด้วย

3. สิทธิและหน้าที่ของนายจ้าง

สิทธิของนายจ้าง

1. มีสิทธิเรียกให้ลูกจ้างทำงานตามที่ได้ตกลงกันไว้ และมีสิทธิออกคำสั่งเกี่ยวกับงานที่จ้างให้ทำด้วย
2. มีสิทธิโอนสิทธิความเป็นนายจ้างให้แก่บุคคลอื่นได้เมื่อลูกจ้างตกลงยินยอมด้วย (มาตรา 577 วรรคแรก)
3. มีสิทธิบอกเลิกสัญญาจ้างแรงงานได้ ในกรณี
   3.1 ลูกจ้างไม่ทำงานตามที่ตกลง หรือตามที่ลูกจ้างได้รับรองว่าเป็นผู้มีฝีมือ (มาตรา 578)
   3.2 ลูกจ้างให้บุคคลภายนอกทำงานแทนตนโดยนายจ้างมิได้ตกลงยินยอมด้วย (มาตรา 577 วรรคสอง)
   3.3 กรณีเป็นสัญญาจ้างที่ไม่มีกำหนดเวลา โดยนายจ้างบอกกล่าวเมื่อถึงหรือก่อนจะถึงกำหนดจ่ายสินจ้าง เพื่อให้เป็นผลเลิกสัญญาเมื่อถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวถัดไป แต่ไม่จำต้องบอกกล่าวล่วงหน้าสามเดือน (เป็นกรณีจ่ายสินจ้างครั้งละสามเดือนหรือนานกว่าสามเดือน ซึ่งในทางปฏิบัติคงไม่มีกรณีเช่นนี้) แต่นายจ้างจะจ่ายสินจ้างให้ครบจำนวนแทนการบอกกล่าวล่วงหน้าแล้วให้ลูกจ้างออกจากงานทันทีก็ได้ (มาตรา 582)

4. มีสิทธิไล่ลูกจ้างออกจากงานโดยมิต้องบอกกล่าวล่วงหน้าหรือให้ค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 583) ดังนี้

4.1 ลูกจ้างจงใจขัดคำสั่งของนายจ้างอันชอบด้วยกฎหมาย

4.2 ลูกจ้างละเลยไม่นำพาต่อคำสั่งเช่นว่านั้นเป็นอาจิณ

4.3 ลูกจ้างละทิ้งการงานไปเสีย

4.4 ลูกจ้างกระทำความผิดอย่างร้ายแรง

4.5 ลูกจ้างกระทำการอันไม่สมควรแก่การปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ล่วงไปโดยถูกต้องและสุจริต

หน้าที่ของนายจ้าง

1. ต้องจ่ายสินจ้างให้ลูกจ้างตลอดเวลาที่ลูกจ้างทำงานให้ สินจ้างนั้นกฎหมายคุ้มครองแรงงาน กฎหมายประกันสังคม และกฎหมายเงินทดแทนได้กำหนดว่าเป็นเงิน มิได้บัญญัติว่าอาจเป็นทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้จึงต้องเป็นเงินเท่านั้น ส่วนกำหนดเวลาจ่ายสินจ้างนั้น มาตรา 580 บัญญัติว่า “ถ้าไม่มีกำหนดโดยสัญญาหรือจารีตประเพณีว่าจะพึงจ่ายสินจ้างเมื่อไร ท่านว่าพึงจ่ายเมื่องานได้ทำเสร็จแล้ว ถ้าการจ่ายสินจ้างนั้นได้กำหนดกันไว้เป็นระยะเวลา ก็ให้พึงจ่ายเมื่อสุดระยะเวลาเช่นนั้นทุกคราวไป

2. มีหน้าที่ออกใบสำคัญให้แก่ลูกจ้างเมื่อการจ้างแรงงานนั้นได้สิ้นสุดลง เพื่อแสดงว่าลูกจ้างนั้นได้ทำงานมานานเท่าไร และงานที่ทำนั้นเป็นงานอย่างไร (มาตรา 585) ซึ่งจะทำให้ลูกจ้างมีโอกาสได้ทำงานกับนายจ้างใหม่ได้ง่ายขึ้นและมีโอกาสได้ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นตามประสบการณ์

3. มีหน้าที่ออกค่าเดินทางกลับถิ่นเดิมให้ลูกจ้างถ้าลูกจ้างมาจากต่างถิ่นโดยนายจ้างออกค่าเดินทางให้ เว้นแต่จะตกลงเป็นอย่างอื่นในสัญญาจ้าง (มาตรา 586) แต่จะต้องเป็นดังต่อไปนี้คือ

3.1 สัญญามิได้ระงับลงเพราะการทำความผิดของลูกจ้าง และ

3.2 ลูกจ้างกลับไปยังถิ่นที่ได้จ้างเอามาภายในเวลาอันสมควร

4. นายจ้างต้องร่วมรับผิดกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิดซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้าง (มาตรา 425) ดังนั้นถ้าลูกจ้างได้ทำไปนอกเหนือทางการที่จ้างนายจ้างก็ไม่ต้องร่วมรับผิดด้วย เมื่อนายจ้างได้จ่ายค่าเสียหายแก่บุคคลภายนอกไปแล้วนายจ้างมีสิทธิไล่เบี้ยจากลูกจ้างได้เต็มจำนวนภายในกำหนดอายุความ 10 ปี (มาตรา 193/30) เว้นแต่นายจ้างจะมีส่าวนทำละเมิดร่วมด้วย จึงจะไล่เบี้ยได้เพียงบางส่วนเท่านั้น

4. สิทธิและหน้าที่ของลูกจ้าง

สิทธิของลูกจ้าง

1. มีสิทธิได้รับสินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้นายจ้าง (มาตรา 575)

2. มีสิทธิให้บุคคลภายนอกทำงานแทนตนได้ถ้านายจ้างยินยอม (มาตรา 577 วรรคสอง)

3. มีสิทธิได้รับใบสำคัญแสดงการผ่านงานเมื่อสัญญาจ้างสิ้นสุด ว่าได้ทำงานมานานเท่าไร และงานที่ทำนั้นเป็นงานอย่างไร (มาตรา 585)

4. มีสิทธิขาดงานได้ชั่วระยะเวลาพอสมควรและมีเหตุอันควร (มาตรา 579) เช่น ประสบอุบัติเหตุเจ็บป่วยกะทันหัน เป็นต้น

5. มีสิทธิได้รับค่าเดินทางกลับถิ่นเดิม เมื่อสัญญาจ้างสิ้นสุดลง (มาตรา 586)

6. บอกเลิกสัญญาได้ถ้าสัญญาจ้างไม่ได้กำหนดเวลาลงได้ โดยบอกกล่าวนายจ้าง เมื่อถึงหรือก่อนถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวใดคราวหนึ่ง เพื่อให้เป็นผลเลิกสัญญากันเมื่อถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวถัดไป (มาตรา 582)

7. บอกเลิกสัญญาได้ถ้านายจ้างโอนสิทธิความเป็นนายจ้างให้บุคคลภายนอกโดยไม่ได้รับความยินยอมของลูกจ้าง (มาตรา 577 วรรคแรก)

หน้าที่ของลูกจ้าง

1. ต้องทำงานให้แก่นายจ้างตามที่ตกลง โดยใช้ฝีมือตามที่รับรองไว้ และไม่กระทำการใดอันไม่สมควรแก่การปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต (มาตรา 578 มาตรา 579 และมาตรา 583)

2. ต้องทำงานด้วยตนเองจะให้ผู้อื่นทำแทนไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากนายจ้าง (มาตรา 577 วรรคสอง)

5. ความระงับแห่งสัญญาจ้างแรงงาน

สัญญาจ้างแรงงานย่อมระงับลงด้วยสาเหตุ ดังนี้

1. เมื่อครบกำหนดเวลาตามที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญา หรืองานที่จ้างสำเร็จลง

2. เมื่อลูกจ้างตายหรือวิกลจริต เพราะสัญญาจ้างแรงงานเป็นสัญญาเฉพาะตัวของบุคคลซึ่งเป็นลูกจ้าง

3. เมื่อนายจ้างตายถ้าสัญญานั้นมีสาระสำคัญอยู่ที่ตัวนายจ้างด้วย เช่น จ้างลูกจ้างให้คุ้มกันนายจ้าง หากนายจ้างตายสัญญาจ้างย่อมสิ้นสุดลง

4. เมื่อมีการบอกเลิกสัญญา ตามสิทธิอันพึงมีของทั้งฝ่ายนายจ้างและลูกจ้าง

6. อายุความเรียกร้องสินจ้าง

เมื่อลูกจ้างจะใช้สิทธิเรียกร้องเอาสินจ้างจากนายจ้าง หากจำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาลจะต้องฟ้องร้องภายในกำหนดอายุความ 2 ปี (ป.พ.พ. มาตรา 193/34 (8), (9))

7. ความหมายของสัญญาจ้างทำของ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 587 บัญญัติว่า “อันว่าจ้างทำของนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้รับจ้าง ตกลงจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำนั้น”

จากคำนิยามดังกล่าว สัญญาจ้างทำของมีลักษณะดังนี้

1. คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้รับจ้าง และอีกฝ่ายเรียกว่า ผู้ว่าจ้าง

2. เป็นสัญญาต่างตอบแทน

   2.1 ผู้รับจ้าง ตกลงรับทำการงานจนสำเร็จให้แก่ผู้ว่าจ้าง

   2.2 ผู้ว่าจ้าง ตกลงให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำนั้น

8. หลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างทำของ

กฎหมายไม่ได้กำหนดแบบของการทำสัญญาจ้างทำของหรือหลักฐานในการฟ้องร้องเอาไว้ทำนองเดียวกับสัญญาจ้างแรงงาน จึงใช้หลักทั่วไปกล่าวคือ เมื่อมีคำเสนอและคำสนองของผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างถูกต้องตรงกันก็เกิดเป็นสัญญาจ้างทำของขึ้นแล้ว

9. สิทธิและหน้าที่ของผู้ว่าจ้าง

สิทธิของผู้ว่าจ้าง

1. มีสิทธิเข้าตรวจตราการที่ว่าจ้างได้ตลอดเวลาที่ทำอยู่นั้น (มาตรา 592) แต่ไม่มีสิทธิออกคำสั่ง หากผู้ว่าจ้างสั่งการอย่างไรแล้วผู้รับจ้างปฏิบัติตามจนเกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกผู้ว่าจ้างจะต้องร่วมรับผิดชอบด้วย (มาตรา 428)

ในการออกคำสั่งของผู้ว่าจ้างนั้นหากเป็นการสั่งเพื่อให้แก้ไขข้อบกพร่องของงานผู้ว่าจ้างมีสิทธิสั่งให้ผู้รับจ้างแก้ไขได้ (มาตรา 594)

2. มีสิทธิลดสินจ้าง ยึดหน่วงสินจ้าง และไม่จ่ายสินจ้าง ดังนี้

2.1 มีสิทธิลดสินจ้าง ตามมาตรา 596 กล่าวคือ ถ้าผู้รับจ้างส่งมอบการที่ทำไม่ทันเวลาที่ได้กำหนดไว้ในสัญญา หรือถ้าไม่ได้กำหนดเวลาไว้ในสัญญาเมื่อล่วงพ้นเวลาอันควรแก่เหตุผู้ว่าจ้างก็ชอบที่จะได้ลดสินจ้างลง หรือถ้าสาระสำคัญแห่งสัญญาอยู่ที่เวลาก็ชอบที่จะเลิกสัญญาได้ เช่น จ้างซ่อมรถยนต์หากผู้รับจ้างดำเนินการล่าช้าผู้ว่าจ้างมีสิทธิลดสินจ้างลงได้ แต่ถ้าเป็นการว่าจ้างตัดชุดแต่งงานและผู้รับจ้างทำเสร็จไม่ทันวันแต่งงานผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

2.2 มีสิทธิยึดหน่วงสินจ้าง ตามมาตรา 599 กล่าวคือ ถ้าผู้รับจ้างส่งมอบการที่ทำเนิ่นช้าไป หรือส่งมอบการที่ทำชำรุดบกพร่อง ผู้ว่าจ้างชอบที่จะยึดหน่วงสินจ้างไว้ได้ เว้นแต่ผู้รับจ้างจะให้ประกันตามสมควร ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้รับจ้างเร่งดำเนินงานหรือแก้ไขผลงานให้ถูกต้องเรียบร้อย

2.3 มีสิทธิไม่จ่ายสินจ้าง ตามมาตรา 603 กล่าวคือ ถ้าผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระและการที่จ้างทำนั้นพังทลาย หรือบุบสลายลงก่อนได้ส่งมอบกันถูกต้อง และความวินาศนั้นมิได้เป็นเพราะการกระทำของผู้ว่าจ้าง และตามมาตรา 604 กล่าวคือ ถ้าผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระและการที่จ้างทำนั้นพังทลายหรือบุบสลายลงก่อนได้ส่งมอบกันถูกต้อง ความวินาศย่อมตกเป็นพับแก่ผู้ว่าจ้างหากมิได้เกิดเพราะการกระทำของผู้รับจ้าง

3. มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

3.1 ถ้าผู้รับจ้างไม่เริ่มทำงานในเวลาอันควร หรือทำการชักช้าฝ่าฝืนข้อกำหนดแห่งสัญญาหรือทำการชักช้าโดยปราศจากความผิดของผู้ว่าจ้าง จนอาจคาดหมายได้ว่าจะไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องรอให้ถึงกำหนดเสียก่อน (มาตรา 593)

3.2 ถ้าสาระสำคัญของการจ้างอยู่ที่เวลาและผู้รับจ้างทำการไม่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลานั้น (มาตรา 596)

3.3 ถ้าการที่จ้างยังทำไม่แล้วเสร็จผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ แต่คงจะต้องเสียค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้รับจ้างด้วย (มาตรา 605)

หน้าที่ของผู้ว่าจ้าง

1. รับมอบผลงานที่ว่าจ้าง แต่พึงระวังหากผู้ว่าจ้างยอมรับมอบการที่ทำโดยมิได้อิดเอื้อนผู้รับจ้างจะไม่ต้องรับผิดเพื่อการส่งมอบเนิ่นช้า (มาตรา 597) และถ้าผู้ว่าจ้างรับมอบการที่ทำที่มีความชำรุดบกพร่องโดยมิได้อิดเอื้อน ผู้รับจ้างก็ไม่ต้องรับผิดเว้นแต่เป็นความชำรุดบกพร่องที่ไม่สามารถเห็นได้ในขณะรับมอบ หรือผู้รับจ้างได้ปิดบังความชำรุดบกพร่องนั้น (มาตรา 598)

2. จ่ายสินจ้างเพื่อผลสำเร็จของงาน (มาตรา 587) โดยจ่ายเมื่อรับมอบผลงานที่ว่าจ้าง (มาตรา 602) แต่ถ้าได้ตกลงกันว่าจะส่งมอบงานเป็นส่วนๆ และได้ระบุจำนวนสินจ้างไว้เป็นส่วนๆ ด้วย ก็ให้จ่ายสินจ้างเพื่อการแต่ละส่วนในเวลารับเอาส่วนนั้น (มาตรา 602 วรรคสอง)

3. รับผิดในกรณีผู้รับจ้างได้กระทำละเมิดต่อบุคคลหลายนอกอันเนื่องมาจากผู้ว่าจ้างมีส่วนผิดในส่าวนการงานที่สั่งให้ทำ หรือคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง (มาตรา 428)

10. สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจ้าง

สิทธิของผู้รับจ้าง

1. มีสิทธิได้รับสินจ้างเมื่อได้ส่งมอบการที่ทำแล้ว และถ้าการที่ทำนั้นมีกำหนดว่าจะส่งมอบกันเป็นส่วนได้ทั้งระบุสินจ้างไว้เป็นส่วนๆ ด้วย ผู้รับจ้างก็จะได้รับสินจ้างเมื่อได้ส่งมอบการแต่ละส่วนนั้น (มาตรา 602)

2. มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนถ้าผู้ว่าจ้างได้บอกเลิกสัญญาก่อนที่การงานจะทำสำเร็จโดยมิใช่เพราะความผิดของผู้รับจ้าง (มาตรา 605)

3. มีสิทธิจ้างผู้รับจ้างช่วงได้ เว้นแต่สาระสำคัญแห่งสัญญาจะอยู่ที่ความรู้ความสามารถของผู้รับจ้าง จึงจะจ้างช่วงต่อไปไม่ได้ (ม. 607)

4. มีสิทธิบอกเลิกสัญญาจ้างได้ เมื่อผู้ว่าจ้างผิดสัญญา เช่น ผู้ว่าจ้างไม่ชำระสินจ้างเมื่อได้รับมอบการงานตามส่วนแล้ว เป็นต้น

หน้าที่ของผู้รับจ้าง

1. ต้องทำงานให้สำเร็จตามที่ตกลงกับผู้ว่าจ้างไว้ (มาตรา 587)

2. จัดหาเครื่องมือสำหรับใช้ทำการงานให้สำเร็จ (มาตรา 588)

3. จัดหาสัมภาระชนิดที่ดี (มาตรา 589) เว้นแต่จะตกลงกันให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระ

4. ในกรณีผู้ว่าจ้างเป็นฝ่ายจัดหาสัมภาระ ผู้รับจ้างจะต้องใช้สัมภาระด้วยความระมัดระวังและประหยัด เมื่อทำงานเสร็จแล้วยังมีสัมภาระเหลืออยู่ให้คืนแก่ผู้ว่าจ้าง

5. ต้องยอมให้ผู้ว่าจ้างหรือตัวแทนของผู้ว่าจ้างเข้าตรวจตราการงานได้ตลอดเวลาที่ทำอยู่นั้น

6. รับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องภายใน 1 ปี นับแต่วันส่งมอบ หรือภายใน 5 ปี ถ้าการที่ทำนั้นเป็นสิ่งปลูกสร้างกับพื้นดินนอกจากโรงเรือนที่ทำด้วยเครื่องไม้ แต่ข้อจำกัดเวลานี้มิให้ใช้บังคับถ้าปรากฏว่าผู้รับจ้างได้ปิดบังความชำรุดบกพร่องนั้น ทั้งนี้คู่สัญญาสามารถตกลงเรื่องระยะเวลารับผิดชอบเรื่องนี้เป็นอย่างอื่นได้ (มาตรา 600)

7. รับผิดในการทำงานของผู้รับจ้างช่วงด้วย (มาตรา 607)

11. ความระงับแห่งสัญญาจ้างทำของ

1. เมื่อการที่ทำได้สำเร็จลงแล้ว และผู้ว่าจ้างได้ตรวจรับมอบงานเป็นที่เรียบร้อย แต่ผู้ว่าจ้างยังคงต้องปฏิบัติตามสัญญาในการจ่ายสินจ้างต่อไป

2. เมื่อมีการบอกเลิกสัญญา

2.1 ผู้ว่าจ้างใช้สิทธิเลิกสัญญาก่อนการงานที่จ้างจะแล้วเสร็จ โดยใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้รับจ้าง (มาตรา 605)

2.2 ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดสัญญา คู่สัญญาอีกฝ่ายจึงมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

3. เมื่อผู้รับจ้างถึงแก่ความตายหรือตกเป็นผู้ไม่สามารถทำการงานที่รับจ้างต่อไปได้ (มาตรา 606)

4. เมื่อการที่ทำได้พังทลายหรือสูญหายไปก่อนส่งมอบ และเข้ากรณีการชำระหนี้ของผู้รับจ้างเป็นอันพ้นวิสัย ก็ทำให้สัญญาระงับลง (มาตรา 219)

12. อายุความสัญญาจ้างทำของ

1. การฟ้องเพื่อให้ผู้รับจ้างรับผิดในความชำรุดบกพร่อง ต้องฟ้องภายในกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่ความชำรุดบกพร่องได้ปรากฏขึ้น (มาตรา 601) เช่น ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่พบรอยร้าวที่เพดานของอาคารที่จ้างก่อสร้าง

2. การฟ้องกรณีผิดสัญญาจ้างทำของในเรื่องอื่นๆ ใช้อายุความ 10 ปี (มาตรา 193/30) เช่น ฟ้องเรียกค่าเสียหายกรณีทำการก่อสร้างไม่สำเร็จตามสัญญา เป็นต้น

13. ข้อแตกต่างระหว่างสัญญาจ้างทำของกับสัญญาจ้างแรงงาน

1. จ่ายสินจ้าง

สัญญาจ้างทำของ จ่ายสินจ้างตามผลสำเร็จของงาน

สัญญาจ้างแรงงาน จ่ายสินจ้างโดยคำนวณตามระยะเวลาที่ทำงาน

2. การทำงานตามที่ว่าจ้าง

สัญญาจ้างทำของ ผู้รับจ้างไม่ต้องทำงานภายใต้บังคับบัญชาของผู้ว่าจ้าง เพียงแต่ทำงานให้สำเร็จเท่านั้น

สัญญาจ้างแรงงาน ลูกจ้างต้องทำงานภายใต้การบังคับบัญชาของนายจ้าง

3. ความรับผิดของผู้ว่าจ้างในกรณีละเมิด

สัญญาจ้างทำของ ผู้ว่าจ้างไม่ต้องรับผิดร่วมกับผู้รับจ้างในผลแห่งละเมิด เว้นแต่ผู้ว่าจ้างมีส่วนผิดอยู่ด้วย (มาตรา 428)

สัญญาจ้างแรงงาน นายจ้างต้องร่วมรับผิดกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิดที่ลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้าง (มาตรา 425)

4. สิทธิในการจ้างผู้รับจ้างช่วง

สัญญาจ้างทำของ ผู้รับจ้างสามารถว่าจ้างบุคคลอื่นรับจ้างช่วงต่อไปได้ เว้นแต่สาระสำคัญของสัญญาจะอยู่ที่ความรู้ความสามารถของผู้รับจ้าง (มาตรา 607)

สัญญาจ้างแรงงาน ลูกจ้างต้องทำงานด้วยตนเองจะให้ผู้อื่นทำแทนไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากนายจ้าง (มาตรา 577 วรรคสอง)

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที) 8. ผู้สอนชี้แจงหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 4 สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ 9. ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ	**1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)** 8. ผู้เรียนฟังผู้สอนแจ้งหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 4 สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ 9. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ
2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที) 7. ผู้สอนให้ผู้เรียนเปิดเอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 4 สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ 8. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในข้อสงสัยเมื่ออธิบายเนื้อหาในหน่วยเรียนจบ	**2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที)** 7. ผู้เรียนฟังผู้สอนอธิบายและชี้แจงพร้อมเปิดเอกสารวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 4 สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ 8. ผู้เรียนซักถามผู้สอนหากมีข้อสงสัย

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที) 4. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 7. ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 4 สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 8. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)* *(รวม 360 นาที หรือ 6 คาบเรียน)*	**3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที)** 4. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 7. ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 4 สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 8. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้หน่วยที่ 4 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)*

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล

ก่อนเรียน

4. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ

ขณะเรียน

4. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ตอนที่ 1

หลังเรียน

4. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

7. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ตอนที่ 1
8. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ตอนที่ 2

สื่อการเรียนการสอน/การเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

10.เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ (ใช้ประกอบการเรียนการสอนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)

11.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ตอนที่ 1 ใช้ขั้นประยุกต์ใช้ข้อ 1

12.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ตอนที่ 2 ใช้ขั้นสรุปและประเมินผลข้อ 2

สื่อโสตทัศน์ (ถ้ามี)

1. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์
2. วีดีทัศน์
3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI
4. งานนำเสนอ

สื่อของจริง

-

แหล่งการเรียนรู้

ในสถานศึกษา

7. ห้องสมุด
8. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

นอกสถานศึกษา

ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ในท้องถิ่น

การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

10. บูรณาการกับวิชาภาษาไทย เรื่อง การบอกความหมายของสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของ การอภิปรายความระงับแห่งสัญญาจ้างแรงงาน และสัญญาจ้างทำของ การอธิบายสิทธิ หน้าที่ของนายจ้างและลูกจ้าง และการอธิบายสิทธิ หน้าที่ของผู้ว่าจ้าง และผู้รับจ้าง
11. บูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์ข้อแตกต่างระหว่างสัญญาจ้างทำของกับสัญญาจ้างแรงงาน
12. บูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การทำสัญญาจ้างแรงงาน การทำสัญญาจ้างทำของ และการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของ

การประเมินผลการเรียนรู้

- **หลักการประเมินผลการเรียนรู้**

ก่อนเรียน

4. ฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ

ขณะเรียน

4. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ตอนที่ 1

หลังเรียน

4. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ผลสำเร็จของผู้เรียน

7. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ตอนที่ 1
8. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ตอนที่ 2

สมรรถนะที่พึงประสงค์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ

13. วิเคราะห์และตีความหมาย
14. สาธิตพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
15. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
16. ประยุกต์ความรู้สู่งานอาชีพ

สมรรถนะการปฏิบัติงานอาชีพ

ทำสัญญาจ้างแรงงาน และสัญญาจ้างทำของ

สมรรถนะการขยายผล

ความสอดคล้อง

จากการเรียนสัปดาห์ที่ 6-7 เรื่อง สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ ผู้เรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับความหมายของสัญญาจ้างแรงงาน หลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างแรงงาน สิทธิและหน้าที่ของนายจ้าง สิทธิและหน้าที่ของลูกจ้าง ความระงับแห่งสัญญาจ้างแรงงาน อายุความเรียกร้องสินจ้าง ความหมายของสัญญาจ้างทำของ หลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างทำของ สิทธิและหน้าที่ของผู้ว่าจ้าง สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจ้าง ความระงับแห่งสัญญาจ้างทำของ อายุความสัญญาจ้างทำของ และข้อแตกต่างระหว่างสัญญาจ้างทำของกับสัญญาจ้างแรงงาน ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับในประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของ สามารถทำสัญญาจ้างแรงงาน และสัญญาจ้างทำของได้

รายละเอียดการประเมินผลการเรียนรู้

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 1 บอกความหมายของสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของได้

  10. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  11. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  12. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกความหมายของสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 2 อภิปรายความระงับแห่งสัญญาจ้างแรงงาน และสัญญาจ้างทำของได้

  10. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  11. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  12. เกณฑ์การให้คะแนน : อภิปรายความระงับแห่งสัญญาจ้างแรงงาน และสัญญาจ้างทำของได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 3 อธิบายสิทธิ หน้าที่ของนายจ้างและลูกจ้างได้

  10. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  11. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  12. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายสิทธิ หน้าที่ของนายจ้างและลูกจ้างได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 4 อธิบายสิทธิ หน้าที่ของผู้ว่าจ้าง และผู้รับจ้างได้

  10. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  11. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  12. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายสิทธิ หน้าที่ของผู้ว่าจ้าง และผู้รับจ้างได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 5 วิเคราะห์ข้อแตกต่างระหว่างสัญญาจ้างทำของกับสัญญาจ้างแรงงานได้

  10. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  11. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  12. เกณฑ์การให้คะแนน : วิเคราะห์ข้อแตกต่างระหว่างสัญญาจ้างทำของกับสัญญาจ้างแรงงานได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 6 ทำสัญญาจ้างแรงงานได้

10. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
11. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
12. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญาจ้างแรงงานได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 7 ทำสัญญาจ้างทำของได้

10. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
11. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
12. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญาจ้างทำของได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 8 ทำ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของได้

10. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
11. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
12. เกณฑ์การให้คะแนน : ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 9 แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้

7. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
8. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
9. เกณฑ์การให้คะแนน : แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 10 ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของในชีวิตประจำวันได้

4. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
5. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
6. เกณฑ์การให้คะแนน : ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของในชีวิตประจำวันได้ จะได้ 1 คะแนน

แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 4

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. สัญญาจ้างแรงงาน คือ

   .....

   .....

   .....

2. ให้อธิบายหลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างแรงงาน

   .....

   .....

   .....

3. ให้บอกสิทธิของนายจ้างมา 3 ประการ

   .....

   .....

   .....

4. ให้บอกสิทธิของลูกจ้างมา 5 ประการ

   .....

   .....

   .....

   .....

5. ให้บอกเหตุแห่งความระงับของสัญญาจ้างแรงงานมา 3 กรณี

   .....

   .....

   .....

   .....

6. นายเอกชัยเป็นลูกจ้างบริษัทแห่งหนึ่งถูกนายจ้างจ่ายค่าจ้างมาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2556 เป็นเวลา 1 ปี หลังจากนั้นได้จ่ายค่าจ้างปัจจุบัน แต่ค่าจ้างเก่าก็ยังไม่ได้จ่าย นายเอกชัยมาปรึกษานักเรียนว่าอย่างฟ้องบริษัทนายจ้างเรียกค่าจ้างระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2556 – มิถุนายน พ.ศ. 2557 นักเรียนจะให้คำปรึกษาว่าอย่างไร (อ้างหลักกฎหมายด้วย)

   .....

   .....

   .....

   .....

7. สัญญาจ้างทำของคือ

……

……

……

8. ให้อธิบายหลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างทำของ

……

……

……

9. ให้อธิบายสิทธิของผู้ว่าจ้างตามสัญญาจ้างทำของมา 2 ประการ

……

……

……

……

10. สมเจตน์ได้ว่าจ้างสมหมายสร้างบ้าน 1 หลัง ตกลงค่าก่อสร้างจนบ้านเสร็จเรียบร้อยเป็นเงิน 500,000 บาท ต่อมาสมเจตน์ได้ถึงแก่กรรมก่อนสมหมายจะสร้างบ้านเสร็จ ดังนี้สัญญาจ้างทำของจะระงับลงหรือไม่ เพราะเหตุใด จงอธิบาย

……

……

……

……

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ตามกฎหมายแรงงานบุคคลที่จะเป็นลูกจ้างได้จะต้องมีอายุเท่าไรเป็นอย่างน้อย
   ก. 13 ปี
   ข. 14 ปี
   ค. 15 ปี
   ง. 16 ปี
   จ. 17 ปี
2. ตามกฎหมายแรงงานบุคคลที่เป็นลูกจ้างที่กฎหมายถือเสมือนเป็นผู้ใหญ่แล้วจะต้องมีอายุอย่างน้อยเท่าไร (นับปีบริบูรณ์)
   ก. 16 ปี
   ข. 17 ปี
   ค. 18 ปี
   ง. 19 ปี
   จ. 20 ปี
3. ข้อใด มิใช่ ลักษณะของสัญญาจ้างแรงงาน
   ก. ไม่มุ่งผลสำเร็จของงานเป็นสำคัญ
   ข. คำนึงถึงคุณสมบัติของคู่กรณีเป็นสำคัญ
   ค. เป็นสัญญาต่างตอบแทน
   ง. มีหลักฐานการจ้างเป็นหนังสือหรือไม่ก็ได้
   จ. ต้องทำสัญญาจ้างเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
4. นายจ้างจะต้องร่วมรับผิดกับลูกจ้างต่อบุคคลภายนอกในเรื่องใดซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้าง
   ก. นิติกรรม
   ข. สัญญา
   ค. จัดการงานนอกสั่ง
   ง. ละเมิด
   จ. ลาภมิควรได้
5. สัญญาจ้างในข้อใดเป็นสัญญาจ้างแรงงาน
   ก. จ้างนายหน้าให้ขายที่ดินโดยให้ค่านายหน้า
   ข. จ้างช่างตัดเสื้อให้ตัดเสื้อ 1 ตัว
   ค. จ้างช่างซ่อมนาฬิกาตกลงค่าจ้าง 300 บาท
   ง. จ้างนักแต่งเพลงให้ค่าแต่งเพลงละ 3,000 บาท
   จ. จ้างช่างสร้างบ้านตกลงค่าจ้างวันละ 500 บาท
   ฉ.

6. หากลูกจ้างจำเป็นจะต้องใช้สิทธิทางศาลเรียกร้องเอาค่าจ้างจากนายจ้าง จะต้องฟ้องศาลภายในกำหนดอายุความเท่าไร
   ก. 1 ปี
   ข. 2 ปี
   ค. 3 ปี
   ง. 5 ปี
   จ. 10 ปี
7. สัญญาจ้างทำของสมบูรณ์แล้วเมื่อใด
   ก. ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างตกลงกันแล้ว
   ข. ได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือแล้ว
   ค. ได้ทำเป็นหนังสือแล้ว
   ง. ได้มีการวางมัดจำแล้ว
   จ. ได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว
8. ข้อใดเป็นลักษณะของสัญญาจ้างทำของ
   ก. เป็นสัญญาไม่ต่างตอบแทน
   ข. เป็นสัญญาที่มุ่งผลสำเร็จของงาน
   ค. ผู้ว่าจ้างตายสัญญาจ้างระงับ
   ง. คุณสมบัติของคู่กรณีไม่สำคัญเลย
   จ. ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดในการทำละเมิดของผู้รับจ้างเสมอ
9. นายประสิทธิ์จ้างนายประสงค์ก่อสร้างอาคาร 1 หลัง สร้างเสร็จส่งมอบเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ต่อมานายประสิทธิ์ได้พบรอยร้าวที่คานหลายแห่ง เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2554 แต่นายประสงค์ไม่รับผิดชอบ ดังนั้นนายประสิทธิ์ต้องฟ้องนายประสงค์ภายในกำหนดในข้อใด
   ก. 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555
   ข. 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556
   ค. 20 ตุลาคม พ.ศ. 2555
   ง. 20 ตุลาคม พ.ศ. 2556
   จ. 1 มกราคม พ.ศ. 2557
10. ข้อใดเป็นสิทธิของผู้ว่าจ้าง
   ก. สั่งให้ผู้รับจ้างทำงานตามที่ตนต้องการแม้ไม่ถูกหลักการ
   ข. กำหนดขั้นตอนการทำงานให้ผู้รับจ้างปฏิบัติ
   ค. รับผิดในความชำรุดบกพร่องของงาน
   ง. ยึดหน่วงสินจ้างเมื่อผู้รับจ้างส่งมอบงานช้ากว่าที่ตกลงกัน
   จ. ทำร้ายร่างกายผู้รับจ้างได้ถ้าทำงานไม่ด

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม……ชั้น……ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1……เลขที่……. 2……เลขที่…….

3……เลขที่……. 4……เลขที่…….

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง

3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์

2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์

1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์

2. รูปแบบการนำเสนอ

3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการ นำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด

2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอที่น่าสน ใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้ วัสดุในท้องถิ่น

1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม

3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. ความสนใจของผู้ฟัง

3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70-90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 4 เรื่อง สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ

ผลการใช้แผนการเรียนรู้

10. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
11. สามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนได้ครบตามกระบวนการเรียนการสอน
12. สื่อการสอนเหมาะสมดี

ผลการเรียนของนักเรียน

10. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจใฝ่รู้ เข้าใจในบทเรียน อภิปรายตอบคำถามในกลุ่ม และร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
11. ผู้เรียนกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จทันเวลาที่กำหนด
12. ผู้เรียนนำความรู้เรื่องสัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของไปประยุกต์ใช้

ผลการสอนของครู

10. สอนเนื้อหาได้ครบตามหลักสูตร
11. แผนการสอนและวิธีการสอนครอบคลุมเนื้อหาการสอนทำให้ผู้สอนสอนได้อย่างมั่นใจ
12. สอนได้ทันตามเวลาที่กำหนด

แผนการสอน/แผนการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

	แผนการสอน/การเรียนรู้ภาคทฤษฎี	หน่วยที่ 5
	ชื่อวิชา กฎหมายธุรกิจ	สอนสัปดาห์ที่ 8-9
	ชื่อหน่วย ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ	คาบรวม 6
ชื่อเรื่อง ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ		จำนวนคาบ 6

สมรรถนะอาชีพประจำหน่วย

ทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ

สาระสำคัญ

ปกติการยืมไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับธุรกิจเพราะไม่มีค่าตอบแทน เว้นแต่การยืมเงินที่มีโอกาสคิดค่าตอบแทนที่เรียกว่าดอกเบี้ยได้ ซึ่งการยืมเงินเกินกว่าสองพันบาทจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือและลงมายชื่อผู้ยืมด้วย มิเช่นนั้นผู้ให้ยืมจะฟ้องร้องผู้ยืมไม่ได้ ส่วนสัญญาฝากทรัพย์เป็นสัญญาซึ่งผู้ฝากได้ส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้รับฝากเพื่อเก็บรักษาไว้ในอารักขาแห่งตนโดยไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ ซึ่งจะมีบำเหน็จค่าฝากหรือไม่ก็ได้ สำหรับสัญญาประนีประนอมยอมความใช้ได้กับความผูกพันระหว่างคู่กรณีเพื่อเป็นการระงับข้อพิพาทที่มีขึ้นแล้ว หรืออาจมีขึ้นในภายหน้าให้ระงับสิ้นไปด้วยต่างยอมผ่อนผันแก่กัน โดยทำหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อกันไว้ หากมีการไม่ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความฝ่ายที่เสียหายก็สามารถใช้สิทธิบังคับได้ตามกฎหมายต่อไป

เรื่องที่จะศึกษา

1. สัญญายืม
2. ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้คงรูป
3. ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง
4. สัญญากู้ยืมเงิน
5. การคิดดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงิน
6. การชำระหนี้
7. อายุความฟ้องคดีให้ชำระหนี้
8. ความหมายและลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์

9. หน้าที่ของผู้รับฝาก
10. หน้าที่ของผู้ฝาก
11. อายุความฟ้องคดี
12. วิธีเฉพาะการฝากเงิน
13. ความหมายของสัญญาประนีประนอมยอมความ
14. ความสมบูรณ์ของสัญญาประนีประนอมยอมความ
15. ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความ
16. อายุความของสัญญาประนีประนอมยอมความ

จุดประสงค์ทั่วไป

13.เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของสัญญากู้ยืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ *(ด้านพุทธิพิสัย)*

14.เพื่อให้มีทักษะในการทำสัญญากู้ยืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ *(ด้านทักษะพิสัย)*

15.เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน *(ด้านจิตพิสัย)*

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

11. บอกความหมายและลักษณะของสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ สัญญาประนีประนอมยอมความได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
12. บอกวิธีการชำระหนี้ได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
13. อธิบายหน้าที่ของผู้รับฝาก และผู้ฝากได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
14. วิเคราะห์ความสมบูรณ์ของสัญญาประรีประนอมยอความได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
15. ชี้แจงผลของสัญญาประนีประนอมยอมความได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
16. คิดดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงินได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
17. ทำสัญญากู้ยืมเงิน สัญญาฝากทรัพย์ได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
18. ทำสัญญาประนีประนอมยอมความได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
19. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ *(ด้านจิตพิสัย)*
20. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับการทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความในชีวิตประจำวันได้ *(ด้านจิตพิสัย)*

เนื้อหาสาระการสอน/การเรียนรู้

1. สัญญายืม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แบ่งสัญญายืมเป็น 2 ประเภท คือ สัญญายืมใช้คงรูป และสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง

2. ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้คงรูป

ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้คงรูป

มาตรา 640 บัญญัติว่า "อันว่ายืมใช้คงรูปนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้ยืม ให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ยืม ใช้สอยทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เปล่า และผู้ยืมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สินนั้น เมื่อได้ใช้สอยเสร็จแล้ว

จากคำนิยมดังกล่าวสัญญายืมใช้คงรูป มีลักษณะดังนี้

1. คู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ให้ยืม และอีกฝ่ายเรียกว่า ผู้ยืม
2. เป็นสัญญาไม่ต่างตอบแทน เนื่องจากผู้ยืมได้ใช้สอยทรัพย์สินที่ยืม โดยฝ่ายผู้ให้ยืมไม่ได้รับประโยชน์ตอบแทน
3. ไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ เมื่อผู้ยืมใช้สอยเสร็จแล้วต้องคืนให้ผู้ยืม

สาระสำคัญประการอื่นๆ ของสัญญายืมใช้คงรูป มีดังนี้

1. ทรัพย์สินที่ยืมใช้คงรูปได้ต้องเป็นสิ่งที่ยังคงสภาพเดิมเมื่อถูกใช้งาน เช่น หนังสือ นาฬิกา อาคาร บ้านเรือน เป็นต้น
2. สัญญายืมย่อมบริบูรณ์เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ให้ยืมแก่ผู้ยืม
3. ผู้ให้ยืมมีสิทธิเรียกทรัพย์สินที่ให้ยืมคืนได้ เมื่อ
   3.1 ผู้ยืมใช้สอยเสร็จแล้ว
   3.2 บอกเลิกสัญญาแล้ว เนื่องจากมีการใช้ทรัพย์สินนอกเหนือการใช้ตามปกติ ให้บุคคลอื่นใช้สอย ใช้สอยนานกว่าที่ควรหรือไม่สงวนรักษาเหมือนอย่างวิญญูชน
4. ผู้ให้ยืมมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้ยืมได้ถ้าเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่ยืมเพราะความผิดของผู้ยืม โดยมีกำหนดอายุความ 6 เดือน นับแต่วันสิ้นสัญญา (มาตรา 649) แต่ถ้าผู้ยืมไม่ยอมคืนทรัพย์สินที่ยืม ผู้ให้ยืมมีสิทธิติดตามเอาคืนได้โดยไม่กำหนดอายุความ (มาตรา 1336)
5. ผู้ยืมมีสิทธิใช้สอยทรัพย์สินที่ยืมโดยไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทน (มาตรา 640)

3. ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง

ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง

มาตรา 650 บัญญัติว่า "อันว่ายืมใช้สิ้นเปลืองนั้น คือสัญญาซึ่งผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใช้ไปสิ้นไปนั้นเป็นปริมาณมีกำหนดให้ไปแก่ผู้ยืม และผู้ยืมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น สัญญานี้ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม"

จากคำนิยามดังกล่าวสัญญายืมใช้สิ้นเปลืองมีลักษณะดังนี้

1. คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ให้ยืม และอีกฝ่ายเรียกว่า ผู้ยืม

2. เป็นสัญญาไม่ต่างตอบแทน คือ ผู้ยืมไม่ต้องเสียค่าตอบแทนให้แก่ผู้ยืม อย่างไรก็ตามสัญญายืมใช้สิ้นเปลืองบางกรณี เช่น สัญญากู้ยืมเงิน กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้ให้ยืมเรียกผลประโยชน์ตอบแทนได้ เรียกว่าดอกเบี้ย

3. มีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ยืมไปยังผู้ยืมแล้ว ผู้ยืมจะต้องส่งคืนทรัพย์สินที่เป็นประเภท ชนิด และประมาณเช่นเดียวกันให้แทนแก่ผู้ให้ยืม

สาระสำคัญประการอื่นๆ ของสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง มีดังนี้

1. ทรัพย์สินที่มีการยืมใช้สิ้นเปลืองได้จะต้องมีสภาพเมื่อใช้แล้วย่อมเสื่อมสลายไป หรือเมื่อใช้แล้วย่อมสิ้นเปลืองหมดไป เช่น กระดาษ น้ำตาล น้ำมัน สบู่ ข้าวสาร เทียนไข เงินตรา เป็นต้น เมื่อผู้ยืมจะคืนทรัพย์สินที่ยืมจึงต้องนำทรัพย์สินที่เป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันมาคืนให้แก่ผู้ให้ยืม

2. สัญญายืมย่อมบริบูรณ์เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ให้ยืมแก่ผู้ยืม (มาตรา 650 วรรคสอง)

3. ผู้ให้ยืมมีสิทธิเรียกคืนทรัพย์สินที่ให้ยืมเมื่อครบกำหนดตามสัญญายืม หรือเมื่อครบกำหนดตามคำบอกกล่าวกรณีไม่ได้กำหนดเวลาคืนทรัพย์สินที่ยืม (มาตรา 652) โดยผู้ให้ยืมใช้สิทธิเรียกคืนได้ภายในกำหนดอายุความทั่วไปคือ 10 ปี (มาตรา 193/30) นับแต่วันครบกำหนดที่จะต้องส่งคืน เนื่องจากสัญญายืมใช้สิ้นเปลืองมิได้กำหนดอายุความไว้เป็นการเฉพาะ

4. สัญญากู้ยืมเงิน

สัญญากู้ยืมเงินจัดเป็นสัญญายืมใช้สิ้นเปลืองอย่างหนึ่งที่บุคคลโดยทั่วไปทำสัญญาชนิดนี้กันมาก กฎหมายจึงได้บัญญัติหลักเกณฑ์ หลักฐานวิธีการของการกู้ยืมเงินไว้เป็นพิเศษ และจัดเป็นสัญญายืมที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์โดยตรง

หลักฐานการกู้ยืมเงิน

มาตรา 653 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การกู้ยืมเงินกว่าสองพันบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่”

จากบทบัญญัติมาตรานี้แสดงว่า การกู้ยืมเงินกว่า 2,000 บาทขึ้นไป เช่น 2,001 บาท กฎหมายบังคับว่าจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ผู้ให้กู้ยืมจึงจะสามารถฟ้องบังคับคดีได้ บทบัญญัติมาตรานี้ไม่ใช่แบบของสัญญา หากคู่สัญญาไม่ได้ปฏิบัติตามนี้ก็ไม่มีผลให้สัญญายืมเป็นโมฆะ เพียงแต่ทำให้ขาดหลักฐานในการฟ้องร้องเท่านั้น ดังนั้นการกู้ยืมเงินกว่า 2,000 บาท โดยไม่มีหลักฐานการกู้ยืมและลงมายชื่อผู้ยืมไว้ แม้จะมีบุคคลรู้เห็นการกู้ยืมเงินครั้งนี้หลายคนก็ฟ้องร้องผู้ยืมไม่ได้ แต่ถ้ากู้ยืมเงินเพียง 2,000 บาท หรือน้อยกว่านี้แม้มิได้ทำหลักฐานดังกล่าวไว้ ผู้ให้กู้ยืมก็ฟ้องร้องเรียกคืนจากผู้กู้ยืมได้ เพราะกฎหมายมิได้บังคับให้ต้องทำหลักฐาน เพียงแต่จะคุ้มกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

5. การคิดดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงิน

มาตรา 654 บัญญัติว่า “ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี”

ตามกฎหมายถือว่าดอกเบี้ยเป็นดอกผลนิตินัยที่ผู้กู้ยืมให้แก่ผู้ให้ยืมเป็นการตอบแทน เนื่องจากผู้กู้ยืมได้รับประโยชน์จากการใช้สอยเงินที่ยืมมา แต่การกู้ยืมเงินนั้นจะมีการคิดดอกเบี้ยหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่มีการคิด

ดอกเบี้ยคู่สัญญาอาจตกลงอัตราดอกเบี้ยกันได้ในระดับหนึ่งคือต้องไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี ถ้าในสัญญาตกลงกำหนดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่านี้แม้มาตรา 654 ให้ลดลงมาเป็นร้อยละ 15 ต่อปีก็ตาม (ใช้บังคับปี พ.ศ. 2472) แต่ได้มีพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มาตรา 3 ห้ามคิดดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้ให้ยืมและผู้ยืมไม่อาจตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้ หากตกลงกันกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้เกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ในส่วนของดอกเบี้ยจะตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา 150 แต่ในส่วนของเงินต้นยังคงสมบูรณ์ตามเดิม ลูกหนี้จึงมีหน้าที่ใช้คืนเพียงเงินต้นแก่เจ้าหนี้เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของดอกเบี้ยนี้หากเป็นการคิดดอกเบี้ยให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะสามารถคิดดอกเบี้ยสูงกว่าร้อยละ 15 ต่อปีได้ ตามประกาศกระทรวงการคลังลงวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2524 และลงวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2533 เรื่องอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดจากผู้กู้ยืม กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือธนาคารพาณิชย์คิดดอกเบี้ยจากผู้กู้ยืมได้ไม่เกินร้อยละ 19 ต่อปี และบริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ คิดดอกเบี้ยจากผู้กู้ยืมได้ไม่เกินร้อยละ 21 ต่อปี ซึ่งอัตราดังกล่าวเป็นอัตราขั้นสูงสถานบันการเงินจะคิดดอกเบี้ยต่ำกว่านี้เพียงใดก็ได้ตามกลไกของตลาดการเงิน

อนึ่ง หากคู่สัญญากำหนดให้คิดดอกเบี้ยแต่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ กฎหมายให้คิดอัตราดอกเบี้ยได้เพียงร้อยละ 7.5 ต่อปีเท่านั้น (ป.พ.พ. มาตรา 7)

การคิดดอกเบี้ยทบต้น

การคิดดอกเบี้ยทบต้น คือ การคิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระ ตามปกติกฎหมายห้ามคิดดอกเบี้ยทบต้นไว้ แต่มีกรณียกเว้น 2 ประการ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 655 คือ

1. คู่สัญญาได้ตกลงกันไว้เป็นหนังสือว่าให้คิดดอกเบี้ยทบต้นได้ในกรณีค้างชำระดอกเบี้ยไม่น้อยกว่าปีหนึ่งแล้ว

2. มีประเพณีการค้าขายให้คิดดอกเบี้ยทบต้นได้ เช่น ข้อตกลงที่ยอมให้ธนาคารพาณิชย์คิดดอกเบี้ยทบต้นได้ ซึ่งเป็นข้อตกลงตามประเพณีการค้าที่คำนวณดอกเบี้ยทบต้นในบัญชีเดินสะพัด จึงใช้ได้ไม่เป็นโมฆะ

6. การชำระหนี้

การชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน แยกพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ

1. การชำระหนี้ด้วยเงิน ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรคสอง บัญญัติว่า “ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น ท่านว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้เวนคืนแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว”

ดังนั้นถ้าการกู้ยืมเงินไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ การชำระหนี้ก็ไม่จำเป็นต้องมีหรือทำหลักฐานตามมาตรา 653 วรรคสอง หรือหากจะทำหลักฐานดังกล่าวไว้ก็ได้

2. การชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินอย่างอื่น ป.พ.พ. มาตรา 656 บัญญัติว่า “ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกันและผู้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแทนจำนวนเงินนั้นไซร้ ท่านให้คิดเป็นหนี้เงินค้างชำระโดยจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของทรัพย์สินนั้นในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบ

ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกัน และผู้ให้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงินที่กู้ยืมไซร้ หนี้อันระงับไปเพราะการชำระเช่นนั้น ท่านให้คิดเป็นจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของ

หรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบ

ความตกลงกันอย่างใดๆ ขัดกับข้อความดังกล่าวมานี้ ท่านว่าเป็นโมฆะ"

มีความเป็นไปได้ที่คู่สัญญากู้ยืมเงินจะตกลงกันให้ผู้กู้ยืมรับสิ่งของไปแทนเงินหรือเมื่อเป็นหนี้เงินกันแล้วอาจมีการชำระหนี้เงินด้วยสิ่งของแทน ทั้งสองกรณีนี้ให้คิดเป็นเงินที่เป็นหนี้หรือจำนวนเงินที่ชำระหนี้เท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบ ซึ่งหากคู่สัญญาตกลงกันขัดกับบทบัญญัติมาตรานี้ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ

แต่ในการชำระหนี้เงินกู้ยืมด้วยสิ่งของอย่างอื่นนี้ เจ้าหนี้จะยอมรับหรือไม่ก็ได้ลูกหนี้จะบังคับให้เจ้าหนี้ยอมรับชำระหนี้ดังกล่าวนี้ไม่ได้ เพียงแต่ถ้าเจ้าหนี้ยอมรับการชำระหนี้อย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันไว้ ท่านว่าหนี้นั้นก็เป็นอันระงับสิ้นไป (ป.พ.พ. มาตรา 321 วรรคหนึ่ง)

7. อายุความฟ้องคดีให้ชำระหนี้

บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยเรื่องยืมเงินไม่มีมาตราใดกำหนดเรื่องอายุความฟ้องร้องไว้ ดังนั้นหากผู้ให้กู้ยืมจะใช้สิทธิทางศาลบังคับลูกหนี้จะต้องฟ้องศาลภายในกำหนด 10 ปี (มาตรา 193/30) นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระหนี้

8. ความหมายและลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 657 บัญญัติว่า "อันว่าฝากทรัพย์นั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้ฝาก ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับฝาก และผู้รับฝากตกลงจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในอารักขาแห่งตนแล้วจะคืนให้"

จากคำนิยามดังกล่าว สัญญาฝากทรัพย์ มีลักษณะดังนี้

1. คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ฝาก อีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้รับฝาก
2. เมื่อมีการส่งมอบทรัพย์สินที่ฝากแก่ผู้รับฝากสัญญาฝากทรัพย์จึงสมบูรณ์แล้ว
3. มีข้อตกลงว่าผู้รับฝากจะเก็บรักษาทรัพย์สินที่รับฝากไว้ในอารักขาของตนแล้วจะคืนให้

การที่ผู้รักฝากได้รับทรัพย์สินที่ผู้ฝากส่งมอบมาเก็บรักษาไว้ในอารักขาของตนนั้นมีปัญหาว่าอย่างไรถือว่าอยู่ในอารักขาของตนแล้ว จึงต้องอาศัยพฤติการณ์เป็นสำคัญ หลักสำคัญ คือ ผู้รับฝากได้กระทำการครอบครองทรัพย์สินนั้นแล้วหรือไม่

9. หน้าที่ของผู้รับฝาก

1. เก็บรักษาทรัพย์สินที่รับฝากด้วยตนเอง และใช้ความระมัดระวังในการดูแลทรัพย์สินที่รับฝาก ดังนี้

1.1 กรณีไม่มีบำเหน็จค่าฝาก ผู้รับฝากต้องใช้ความระมัดระวังเหมือนเช่นเคยประพฤติในกิจการของตนเอง เช่น ดูแลและเก็บรักษารถยนต์ของตนเองอย่างไรเมื่อรับฝากรถยนต์ของบุคคลอื่นไว้ ก็ต้องดูแลและเก็บรักษาไว้เหมือนเช่นของตนเอง

1.2 กรณีมีบำเหน็จค่าฝาก ผู้รับฝากต้องใช้ความระมัดระวังเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงกระทำ กล่าวคือ เป็นการเปรียบเทียบกับบุคคลทั่วไปว่าควรใช้ความระมัดระวังระดับใด แสดงให้เห็นว่าผู้รับฝากต้องมีความรับผิดชอบสูงกว่ากรณีไม่มีบำเหน็จค่าฝาก

1.3 กรณีผู้รับฝากเป็นผู้มีวิชาชีพเฉพาะ ผู้รับฝากจะต้องใช้ความระมัดระวังดูแลทรัพย์ที่รับฝากไว้ใน

อารักขาของตนอย่างรอบคอบเป็นพิเศษ ได้แก่ ผู้มีอาชีพรับฝากทรัพย์โดยตรงหรือแม้จะมิได้ประกอบอาชีพรับฝากทรัพย์โดยตรงแต่โดยอาชีพในการประกอบกิจการใดๆ จำเป็นจะต้องรับฝากทรัพย์จากลูกค้าหรือบุคคลใดโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย

2. ต้องรีบบอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลัน ถ้ามีบุคคลภายนอกมาอ้างว่ามีสิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งฝากและยื่นฟ้องผู้รับฝาก หรือมายึดทรัพย์ที่รับฝาก ผู้รับฝากต้องรีบบอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลัน (มาตรา 661)

3. คืนทรัพย์สินที่รับฝาก เมื่อถึงกำหนดคืน หรือคืนก่อนถึงกำหนดถ้ามีเหตุจำเป็นอย่างยิ่ง เช่น ผู้รับฝากป่วยหนัก หรือจะเดินทางไปต่างจังหวัด เป็นต้น

10. หน้าที่ของผู้ฝาก

1. เสียค่าใช้จ่ายในการคืนทรัพย์สินที่ฝาก (มาตรา 667) เว้นแต่ตกลงเป็นอย่างอื่น

2. เสียค่าใช้จ่ายอันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งฝาก (มาตรา 668) เว้นแต่ตกลงเป็นอย่างอื่น

3. เสียบำเหน็จค่าฝาก (มาตรา 669) ตามที่ตกลงกัน

หากผู้ฝากยังค้างชำระเงินตามหน้าที่ของผู้ฝากนี้ ผู้รับฝากมีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินที่รับฝากไว้ได้ (มาตรา 670)

11. อายุความฟ้องคดี

ในข้อความรับผิดต้องใช้บำเหน็จค่าฝาก ชดใช้เงินค่าใช้จ่ายหรือใช้ค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์ มีกำหนดอายุความ 6 เดือน นับแต่วันสิ้นสัญญา (มาตรา 671) ใช้กับความรับผิดตามสัญญาฝากทรัพย์ใน 3 กรณี ดังนี้

1. ผู้รับฝากเรียกร้องให้ใช้เงินบำเหน็จค่าฝากทรัพย์

2. ผู้รับฝากเรียกร้องเงินค่าใช้จ่ายที่เสียไปเกี่ยวกับทรัพย์ที่รับฝาก

3. ผู้ฝากเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดกับทรัพย์ที่ฝาก เช่น บุบสลาย หรือชำรุดแต่ไม่ถึงกับสูญหาย

แต่ถ้าเป็นการเรียกร้องในกรณีอื่น ได้แก่ ผู้ฝากที่เป็นเจ้าของทรัพย์เรียกร้องจากผู้รับฝากที่ประมาททำให้ทรัพย์ที่ฝากสูญหาย สามารถเรียกร้องได้โดยไม่มีกำหนดอายุความ (มาตรา 1336) เป็นต้น

12. วิธีเฉพาะการฝากเงิน

กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะการฝากเงิน ไว้ดังนี้

1. ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้รับฝากไม่ต้องคืนเงินตราอันเดียวกับที่ฝาก แต่ต้องคืนให้ครบจำนวน แสดงว่าหากมีข้อตกลงเป็นอย่างอื่นก็ต้องเป็นไปตามนั้น

2. ตามปกติผู้รับฝากจะเอาเงินที่รับฝากออกใช้ก็ได้ เพียงแต่ต้องคืนให้ครบถ้วน

3. ตามปกติแล้วผู้ฝากจะเรียกคืนเงินที่ฝากเมื่อใด หรือผู้รับฝากจะคืนเงินที่รับฝากเมื่อใด จะเป็นไปตามกำหนดที่ตกลงกัน

ด้วยเหตุที่กฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการฝากเงินไว้เพียง 2 มาตรา จึงต้องนำเอาหลักทั่วไปในเรื่องสัญญาฝากทรัพย์มาใช้กับการฝากเงินด้วย

13.ความหมายของสัญญาประนีประนอมยอมความ

"สัญญาประนีประนอมยอมความ" คือสัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน (มาตรา 850)

องค์ประกอบของสัญญาประนีประนอมยอมความแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. เป็นสัญญาซึ่งประกอบด้วยคู่สัญญา 2 ฝ่าย ซึ่งแต่ละฝ่ายจะมีบุคคลคนเดียวหรือหลายคนและจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้เกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาของคู่กรณี มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย ไม่เป็นการพ้นวิสัย หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน (มาตรา 150) ไม่บกพร่องในเรื่องความสามารถ (มาตรา 153) และไม่บกพร่องในเรื่องการแสดงเจตนา คือไม่สำคัญผิด ถูกกลฉ้อฉลหรือถูกข่มขู่จากคู่สัญญาอีกฝ่ายหรือจากบุคคลที่สาม

2. เป็นสัญญาระงับข้อพิพาท หมายความว่า วัตถุประสงค์ของคู่สัญญาในการทำสัญญาก็เพื่อระงับข้อพิพาทหรือข้อโต้เถียงเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของบุคคลซึ่งมีอยู่แล้วในขณะทำสัญญาหรือคาดหมายกันไว้อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตให้เสร็จสิ้นไป แม้คู่สัญญาตั้งใจจะทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน แต่หากสัญญานั้นไม่มีข้อความเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทก็ไม่ถือว่าเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ เช่น หนึ่งทำร้ายร่างหายสองได้รับความเสียหาย บาดเจ็บสาหัส คำนวณค่าเสียหายยังไม่แน่นอน ในวันเกิดเหตุหนึ่งได้ชดใช้ค่าเสียหายแก่สองเป็นเงิน 8,000 บาท ซึ่งในเอกสารการรับเงินก็ไม่มีข้อความว่าเป็นจำนวนค่าเสียหายทั้งสิ้น หรือผู้เสียหายไม่ติดใจเรียกร้องจากผู้กระทำละเมิดอีก หรือผู้เสียหายจะไม่ฟ้องร้องหรือเรียกร้องจากผู้กระทำละเมิดอีก แสดงว่าเป็นเพียงหลักฐานการรับเงินมิใช่สัญญาประนีประนอมยอมความแต่อย่างใด

3. เป็นสัญญาที่คู่สัญญาต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน หมายถึง คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างยอมสละสิทธิเรียกร้องที่ตนมีเพื่อเข้ารับสิทธิใหม่ตามที่ได้ตกลงกันไว้ เช่น นายดำขับรถชนรถยนต์ นายแดงเสียหาย นายแดงเรียกค่าเสียหายเป็นเงิน 5,000 บาท นายดำเห็นว่าค่าเสียหายดังกล่าวเป็นจำนวนเงินมากเกินไป จึงได้ต่อรองค่าเสียหายให้ลดลงมาเหลือ 3,000 บาท ทั้งนายดำและนายแดงต่างไม่ต้องการที่จะเป็นความกันที่ศาล นายแดงจึงยินยอมตามที่นายดำต่อรอง และได้ทำสัญญาขึ้นฉบับหนึ่ง ระบุว่านายดำยินยอมชดใช้ค่าเสียหายให้แก่นายแดงเป็นเงินจำนวน 3,000 บาท ตามที่ตกลงกันเพื่อเป็นการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นและเป็นกรณีที่ต่างฝ่ายต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน ถ้าภายหลังปรากฏว่านายดำไม่ยอมปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความ นายแดงสามารถฟ้องร้องนายดำเรียกค่าเสียหายตามสัญญาประนีประนอมยอมความได้ แต่จะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในฐานะละเมิดอีกไม่ได้ เพราะเมื่อมีการตกลงกันทำสัญญาประนีประนอมยอมความแล้วหนี้ละเมิดย่อมเป็นอันระงับสิ้นไป ต้องบังคับกันตามสัญญาประนีประนอมยอมความ แต่ถ้าเป็นกรณีที่คู่กรณีตกลงกันเป็นอย่างอื่นไม่ได้ ก็จะตกลงผ่อนผันแก่กันไม่ได้ เช่น การตกลงให้ลูกจ้างได้รับค่าจ้างขั้นต่ำ ค่าล่วงเวลา หรือค่าชดเชยน้อยกว่าที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานกำหนดไว้ไม่ได้ เป็นต้น

14.ความสมบูรณ์ของสัญญาประนีประนอมยอมความ

สัญญาประนีประนอมยอมความสมบูรณ์ได้ด้วยการแสดงเจตนาตกลงระหว่างคู่กรณี โดยต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิด หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ (มาตรา 851) เช่น นายแดงตกลงประนีประนอมยอมความกับนายดำว่า นายแดงทำละเมิดต่อนายดำ โดยในการ

ตกลงดังกล่าวเป็นแต่เพียงกระทำกันด้วยวาจาเท่านั้น หากนายแดงไม่ชดใช้ตามที่ได้ตกลงกันไว้ นายดำจะฟ้องร้องบังคับนายแดงให้ชดใช้ไม่ได้ เพราะการประนีประนอมยอมความดังกล่าวไม่ได้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อนายแดงผู้รับรับผิดชอบแต่อย่างใด แต่ถ้านายแดงได้ชำระเงินจำนวน 10,000 บาท ให้แก่นายดำไปแล้วก็ถือว่าเป็นการชำระหนี้ที่สมบูรณ์ นายแดงจะเรียกเอาเงินที่ให้ไปแล้วกลับคืนฐานลาภมิควรได้ไม่ได้ เพราะสัญญาประนีประนอมยอมนั้นสมบูรณ์มิได้โมฆะ เพียงแต่ใช้ฟ้องร้องต่อศาลไม่ได้เท่านั้น

การลงลายมือชื่อในสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นไม่จำเป็นต้องลงลายมือชื่อของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย เพียงแต่ลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดเพียงฝ่ายเดียวก็เป็นการเพียงพอ เมื่อไม่มีการปฏิบัติตามสัญญา คู่สัญญาฝ่ายที่ไม่ได้ลงลายมือชื่อก็สามารถฟ้องร้องบังคับให้คู่สัญญาฝ่ายที่ลงลายมือชื่อให้ปฏิบัติตามสัญญาได้ แต่ฝ่ายที่ลงลายมือชื่อฝ่ายเดียวจะฟ้องร้องฝ่ายที่ไม่ได้ลงลายมือชื่อด้วยไม่ได้ หากลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่าย เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญา คู่สัญญาอีกฝ่ายก็สามารถฟ้องร้องบังคับคดีอีกฝ่ายหนึ่งได้ เพราะถือว่าแต่ละฝ่ายเป็นฝ่ายที่ต้องรับผิดตามสัญญา

15.ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความ

ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงในสัญญานั้นว่าเป็นของตน (มาตรา 852) หมายความว่า เมื่อคู่สัญญาได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันแล้ว ก่อให้เกิดผล 2 ประการ ดังต่อไปนี้

1. สิทธิเรียกร้องเดิมซึ่งแต่ละฝ่ายมีอยู่เป็นอันระงับสิ้นไป
2. คู่สัญญาแต่ละฝ่ายได้สิทธิใหม่ตามที่ได้ตกลงกันในสัญญาประนีประนอมยอมความว่าเป็นของตน คู่สัญญาจะเรียกร้องตามสิทธิเดิมไม่ได้

สัญญาประนีประนอมยอมความอาจทำกันเองนอกศาลหรือทำในศาลก็ได้ แต่มีผลบังคับต่างกันดังนี้

1. สัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำกันนอกศาล ได้แก่ สัญญาประนีประนอมยอมความที่คู่กรณีหรือคู่สัญญาตกลงกันเองที่จะทำสัญญาขึ้น มีผลทำให้ข้อพิพาทที่มีอยู่เดิมหรือคาดว่าจะมีเป็นอันระงับสิ้นไป และก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องขึ้นใหม่ระหว่างคู่สัญญาตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำกัน แต่หากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ยอมปฏิบัติตามสัญญานั้นคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลบังคับตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นเสียก่อน
2. สัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำในศาล การจะทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันในศาลได้จะต้องมีกรณีพิพาทกันเกิดขึ้น และคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้นำไปฟ้องร้องต่อศาลแล้ว ต่อมาคู่กรณีประสงค์ที่จะระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นนั้น จึงไดทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันต่อหน้าศาลเพื่อระงับข้อพิพาทที่มีอยู่ในศาล ศาลก็จะมีคำพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น หากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่ต่อศาลอีก แต่สามารถร้องขอต่อศาลให้ออกหมายบังคับคดีไปได้เลย

16.อายุความของสัญญาประนีประนอมยอมความ

เมื่อสัญญาประนีประนอมยอมความมีผลสมบูรณ์แล้วย่อมทำให้สิทธิเรียกร้องเดิมของแต่ละฝ่ายซึ่งได้สละนั้นเป็นอันระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามสัญญาประนีประนอมยอมความขึ้นใหม่ ดังนั้นเรื่องอายุความในมูลหนี้เดิมจึงไม่นำมาใช้ หากโต้แย้งกันมีการฟ้องร้องต้องถือตามสัญญาประนีประนอมยอมความ

ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ 10 ปี (มาตรา 193/32) เช่น มูลหนี้เดิมเป็นเรื่องละเมิดซึ่งมีอายุความ 1 ปี (มาตรา 448) เมื่อคู่กรณีได้ตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันมูลหนี้ละเมิดระงับจะใช้อายุความละเมิด 1 ปี ไม่ได้แล้ว เพราะคู่กรณีได้สิทธิเรียกร้องใหม่ตามสัญญาประนีประนอมยอมความจึงต้องใช้กำหนดอายุความของสัญญาประนีประนอมยอมความคือ 10 ปี โดยไม่ต้องคำนึงถึงมูลหนี้เดิมว่ามีกำหนดอายุความเท่าใด

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที) 10.ผู้สอนชี้แจงหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 5 ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ 11.ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ	**1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)** 10.ผู้เรียนฟังผู้สอนแจ้งหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 5 ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ 11.ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ
2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที) 9. ผู้สอนให้ผู้เรียนเปิดเอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 5 ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ 10.ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในข้อสงสัยเมื่ออธิบายเนื้อหาในหน่วยเรียนจบ	**2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที)** 9. ผู้เรียนฟังผู้สอนอธิบายและชี้แจงพร้อมเปิดเอกสารวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 5 ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ 10.ผู้เรียนซักถามผู้สอนหากมีข้อสงสัย

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที) 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 9. ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 5 ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 10. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)* *(รวม 360 นาที หรือ 6 คาบเรียน)*	**3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที)** 5. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 9. ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 5 ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 10. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)*

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล

ก่อนเรียน

5. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ

ขณะเรียน

5. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1

หลังเรียน

5. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

9. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1
10. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2

สื่อการเรียนการสอน/การเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

13.เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ (ใช้ประกอบการเรียนการสอนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)

14.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1 ใช้ขั้นประยุกต์ใช้ข้อ 1

15.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2 ใช้ขั้นสรุปและประเมินผลข้อ 2

สื่อโสตทัศน์ (ถ้ามี)

1. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์
2. วีดีทัศน์
3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI
4. งานนำเสนอ

สื่อของจริง

-

แหล่งการเรียนรู้

ในสถานศึกษา

9. ห้องสมุด
10. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

นอกสถานศึกษา

ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ในท้องถิ่น

การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

13. บูรณาการกับวิชาภาษาไทย เรื่อง การบอกความหมายและลักษณะของสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ สัญญาประนีประนอมยอมความ การบอกวิธีการชำระหนี้ การอธิบายหน้าที่ของผู้รับฝาก และผู้ฝาก และการชี้แจงผลของสัญญาประนีประนอมยอมความ
14. บูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์ความสมบูรณ์ของสัญญาประรีประนอมยอมความ
15. บูรณาการกับวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคิดดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงิน
16. บูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การทำสัญญากู้ยืมเงิน สัญญาฝากทรัพย์ และการทำสัญญาประนีประนอมยอมความ

การประเมินผลการเรียนรู้

- **หลักการประเมินผลการเรียนรู้**

ก่อนเรียน

5. ฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ

ขณะเรียน

5. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1

หลังเรียน

5. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ผลสำเร็จของผู้เรียน

9. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1
10. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2

สมรรถนะที่พึงประสงค์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ

17. วิเคราะห์และตีความหมาย
18. สาธิตพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
19. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
20. ประยุกต์ความรู้สู่งานอาชีพ

สมรรถนะการปฏิบัติงานอาชีพ

ทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ

สมรรถนะการขยายผล

ความสอดคล้อง

จากการเรียนสัปดาห์ที่ 8-9 เรื่อง ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ ผู้เรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับสัญญายืม ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้คงรูป ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง สัญญากู้ยืมเงิน การคิดดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงิน การชำระหนี้ อายุความฟ้องคดีให้ชำระหนี้ ความหมายและลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์ หน้าที่ของผู้รับฝาก หน้าที่ของผู้ฝาก อายุความฟ้องคดี วิธีเฉพาะการฝากเงิน ความหมายของสัญญาประนีประนอมยอมความ ความสมบูรณ์ของสัญญาประนีประนอมยอมความ ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความ อายุความของสัญญาประนีประนอมยอมความ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความได้

รายละเอียดการประเมินผลการเรียนรู้

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 1 บอกความหมายและลักษณะของสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ สัญญาประนีประนอมยอมความได้

  13. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  14. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  15. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกความหมายและลักษณะของสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ สัญญาประนีประนอมยอมความได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 2 บอกวิธีการชำระหนี้ได้

  13. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  14. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  15. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกวิธีการชำระหนี้ได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 3 อธิบายหน้าที่ของผู้รับฝาก และผู้ฝากได้

  13. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  14. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  15. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายหน้าที่ของผู้รับฝาก และผู้ฝากได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 4 วิเคราะห์ความสมบูรณ์ของสัญญาประรีประนอมยอมความได้

  13. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  14. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  15. เกณฑ์การให้คะแนน : ความสมบูรณ์ของสัญญาประรีประนอมยอมความได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 5 ชี้แจงผลของสัญญาประนีประนอมยอมความได้

  13. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  14. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  15. เกณฑ์การให้คะแนน : ชี้แจงผลของสัญญาประนีประนอมยอมความได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 6 คิดดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงินได้

  13. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  14. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  15. เกณฑ์การให้คะแนน : ดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงินได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 7 ทำสัญญากู้ยืมเงิน สัญญาฝากทรัพย์ได้

13. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

14. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

15. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญากู้ยืมเงิน สัญญาฝากทรัพย์ได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 8 ทำสัญญาประนีประนอมยอมความได้

13. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

14. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

15. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญาประนีประนอมยอมความได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 9 แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้

10. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

11. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

12. เกณฑ์การให้คะแนน : แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 10 ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับการทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความในชีวิตประจำวันได้

7. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

8. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

9. เกณฑ์การให้คะแนน : ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับการทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความในชีวิตประจำวันได้ จะได้ 1 คะแนน

แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. สัญญายืมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายเมื่อใด

   ……

   ……

   ……

   ……

2. คำว่า “ผู้ยืมต้องสงวนทรัพย์สินที่ยืมอย่างวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง” หมายความว่าอย่างไร

   ……

   ……

   ……

   ……

3. หลักฐานการกู้ยืมเงิน กฎหมายกำหนดไว้อย่างไร

   ……

   ……

   ……

   ……

4. ผู้ให้กู้ยืมสามารถคิดดอกเบี้ยกู้ยืมได้เท่าไร จงอธิบาย

   ……

   ……

   ……

   ……

5. ศรีวรรณตกลงให้ศรีอรกู้ยืมเงินจำนวน 50,000 บาท ศรีวรรณต้องการคิดดอกเบี้ยทบต้นจากศรีอรด้วย ให้นักศึกษาแนะนำศรีวรรณด้วยว่ามีหลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ยทบต้นอย่างไร

   ……

   ……

   ……

   ……

6. สมศรีลูกหนี้เงินกู้ยืมที่มีหลักฐานการกู้เรียบร้อย ได้มาปรึกษานักศึกษาว่า การชำระหนี้เงินกู้คืนจะต้องทำหลักฐานอย่างไร เพียงใด จงอธิบาย

   ……

   ……

   ……

   ……

7. สัญญาฝากทรัพย์ คือ

   ……

   ……

   ……

   ……

8. ให้บอกหน้าที่ของผู้รับฝากมา 3 ประการ

   ……

   ……

   ……

   ……

9. ให้บอกหน้าที่ของผู้ฝากมา 2 ประการ

   ……

   ……

   ……

   ……

10. สัญญาประนีประนอมยอมความคืออะไร

    ……

    ……

    ……

    ……

11. สัญญาประนีประนอมยอความต้องทำอย่างไรจึงจะเป็นหลักฐานที่ถูกต้อง

    ……

    ……

    ……

    ……

12. สมศักดิ์และสมศรีทำสัญญาจ้างก่อสร้างบ้าน 1 หลัง ถามว่าสมศักดิ์และสมศรีจะทำสัญญาประนีประนอมยอมความได้หรือไม่เพราะเหตุใด

    .....

    .....

    .....

    .....

13. เมื่อมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความแล้วจะมีผลอย่างไรกับสิทธิเรียกร้องต่างๆ ของ คู่สัญญา

    .....

    .....

    .....

    .....

14. เมื่อมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันแล้วหากมีการผิดสัญญากันจะต้องมีการใช้สิทธิบังคับกันภายในกำหนดอายุความเท่าไร

    .....

    .....

    .....

    .....

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใด มิใช่ ลักษณะของสัญญายืมใช้คงรูป
   ก. เป็นสัญญาที่มีการโอนกรรมสิทธิ์
   ข. เป็นสัญญาไม่ต่างตอบแทน
   ค. กฎหมายไม่ได้กำหนดแบบไว้
   ง. สมบูรณ์เมื่อส่งมอบของแก่ผู้ยืม
   จ. ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ให้ยืม อีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ยืม
2. ถ้าผู้ยืมทำให้ทรัพย์สินที่ยืมเสียหายแล้วไม่รับผิดชอบ ผู้ให้ยืมจะต้องฟ้องผู้ยืมภายในอายุความนานเพียงใด นับจากวันสิ้นสัญญา
   ก. 1 เดือน
   ข. 3 เดือน
   ค. 6 เดือน
   ง. 1 ปี
   จ. 5 ปี
3. การกู้ยืมเงินเกินกว่าจำนวนเท่าไรมีกฎหมายกำหนดให้มีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย
   ก. 500 บาท
   ข. 1,500 บาท
   ค. 2,000 บาท
   ง. 10,000 บาท
   จ. 50,000 บาท
4. เจ้าหนี้เงินกู้จะสามารถคิดดอกเบี้ยเงินกู้ได้สูงสุดร้อยละเท่าใดต่อปี
   ก. 5
   ข. 7.5
   ค. 12
   ง. 15
   จ. 24
5. จากข้อ 4. ถ้าเจ้าหนี้เป็นธนาคารพาณิชย์ จะสามารถคิดดอกเบี้ยได้สูงสุดร้อยละเท่าใดต่อปี
   ก. 5
   ข. 7.5
   ค. 15
   ง. 19
   จ. 21

6. จากข้อ 5. ถ้าเจ้าหนี้เป็นบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ จะสามารถคิดดอกเบี้ยได้สูงสุดร้อยละเท่าใดต่อปี
   ก. 5
   ข. 7.5
   ค. 15
   ง. 19
   จ. 21
7. สัญญากู้ยืมเงินที่มีการคิดดอกเบี้ยแต่มิได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ กฎหมายให้คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเท่าใดต่อปี
   ก. 5
   ข. 7.5
   ค. 15
   ง. 19
   จ. 21
8. ขจรศิลป์เจ้าหนี้เงินกู้จะสามารถใจเย็นในการบังคับชำระหนี้จากสมัยลูกหนี้ภายในอายุความกี่ปี
   ก. 1 ปี
   ข. 3 ปี
   ค. 5 ปี
   ง. 10 ปี
9. ข้อใด ไม่ใช่ หน้าที่ของผู้รับฝาก
   ก. ระมัดระวังดูแลทรัพย์ที่ฝาก
   ข. เก็บรักษาทรัพย์ที่ฝากเอง
   ค. ต้องตรวจซ่อมทรัพย์ที่ฝาก
   ง. คืนทรัพย์ที่ฝากแก่ผู้ฝาก
   จ. ปกติจะต้องรับผิดชอบหากทรัพย์ที่รับฝากสูญหาย
10. ข้อใดคือวิธีการทำสัญญาฝากทรัพย์
    ก. ทำเป็นหนังสือ
    ข. จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
    ค. ส่งมอบทรัพย์ที่ฝาก
    ง. ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียน
    จ. ถูกทุกข้อ
11. การใช้ความระมัดระวังสงวนทรัพย์สินเหมือนวิญญูชน คำว่า “วิญญูชน” หมายถึงข้อใด
    ก. คนมีความรู้
    ข. คนมีความละเอียดมาก

ค. คนปกติทั่วไป

ง. คนมั่งมี

จ. คนจบปริญญาตรีขึ้นไป

12. ผู้ใดเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการคืนทรัพย์

ก. ผู้รับฝาก

ข. ผู้ฝาก

ค. ผู้โอน

ง. ทายาท

จ. ผู้รับโอน

13. การฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์ ต้องฟ้องภายในกำหนดอายุความตามข้อใด นับตั้งแต่วันสิ้นสัญญา

ก. 6 เดือน

ข. 1 ปี

ค. 2 ปี

ง. 10 ปี

จ. 20 ปี

14. มูลหนี้ตามข้อใดที่ทำสัญญาประนีประนอมยอมความได้

ก. สัญญา

ข. ละเมิด

ค. ลาภมิควรได้

ง. จัดการงานนอกสั่ง

จ. ถูกทุกข้อ

15. นายดำ นายแดง และเด็กชายดี มีข้อพิพาทเรื่องสัญญาเช่าและสัญญาเช่าช่วง ถามว่า บุคคลสามคนนี้ใครไม่สามารถทำสัญญาประนีประนอมยอมความด้วยตนเองได้

ก. ดำ

ข. แดง

ค. ดี

ง. ดำและดี

จ. ถูกทุกข้อ

16. กฎหมายกำหนดวิธีทำสัญญาประนีประนอมยอมความไว้อย่างไร

ก. ทำหลักฐานเป็นหนังสือ

ข. ทำเป็นหนังสือ

ค. ทำหนังสือและจดทะเบียน

ง. จดทะเบียนกับเจ้าหน้าที่

จ. ทำด้วยวาจาก็พอ

17. เฮ็งและเส็งทำสัญญาซื้อขายที่ดิน ปรากฏว่าเฮ็งส่งมอบที่ดินขาดไป 80 แต่เฮ็งและเส็งทำสัญญาประนีประนอมยอมความว่าเฮ็งจะส่งมอบที่ดินเพิ่มให้อีก 60 ตารางวา และเส็งไม่มีสิทธิเรียกร้องอย่างอื่นอีก ดังนี้ เส็งจะมีสิทธิในที่ดินอีกกี่ตารางวา

ก. 50 ตารางวา

ข. 60 ตารางวา

ค. 70 ตารางวา

ง. 80 ตารางวา

จ. 100 ตารางวา

18. เมื่อทำสัญญาประนีประนอมยอมความแล้ว สัญญานี้จะมีอายุความฟ้องร้องกี่ปี

ก. 5 ปี

ข. 10 ปี

ค. 15 ปี

ง. 18 ปี

จ. 20 ปี

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม……ชั้น……ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1……เลขที่……. 2……เลขที่…….

3……เลขที่……. 4……เลขที่…….

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง

3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์

2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์

1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์

2. รูปแบบการนำเสนอ

3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการ นำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด

2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอที่น่าสน ใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้ วัสดุในท้องถิ่น

1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม

3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. ความสนใจของผู้ฟัง

3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70-90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 5 เรื่อง ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ

ผลการใช้แผนการเรียนรู้

13. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
14. สามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนได้ครบตามกระบวนการเรียนการสอน
15. สื่อการสอนเหมาะสมดี

ผลการเรียนของนักเรียน

13. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจใฝ่รู้ เข้าใจในบทเรียน อภิปรายตอบคำถามในกลุ่ม และร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
14. ผู้เรียนกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จทันเวลาที่กำหนด
15. ผู้เรียนนำความรู้เรื่องยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความไปประยุกต์ใช้

ผลการสอนของครู

13. สอนเนื้อหาได้ครบตามหลักสูตร
14. แผนการสอนและวิธีการสอนครอบคลุมเนื้อหาการสอนทำให้ผู้สอนสอนได้อย่างมั่นใจ
15. สอนได้ทันตามเวลาที่กำหนด

แผนการสอน/แผนการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

	แผนการสอน/การเรียนรู้ภาคทฤษฎี	หน่วยที่ 5
	ชื่อวิชา กฎหมายธุรกิจ	สอนสัปดาห์ที่ 8-9
	ชื่อหน่วย ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ	คาบรวม 6
ชื่อเรื่อง ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ		จำนวนคาบ 6

สมรรถนะอาชีพประจำหน่วย

ทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ

สาระสำคัญ

ปกติการยืมไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับธุรกิจเพราะไม่มีค่าตอบแทน เว้นแต่การยืมเงินที่มีโอกาสคิดค่าตอบแทนที่เรียกว่าดอกเบี้ยได้ ซึ่งการยืมเงินเกินกว่าสองพันบาทจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือและลงมายชื่อผู้ยืมด้วย มิเช่นนั้นผู้ให้ยืมจะฟ้องร้องผู้ยืมไม่ได้ ส่วนสัญญาฝากทรัพย์เป็นสัญญาซึ่งผู้ฝากได้ส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้รับฝากเพื่อเก็บรักษาไว้ในอารักขาแห่งตนโดยไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ ซึ่งจะมีบำเหน็จค่าฝากหรือไม่ก็ได้ สำหรับสัญญาประนีประนอมยอมความใช้ได้กับความผูกพันระหว่างคู่กรณีเพื่อเป็นการระงับข้อพิพาทที่มีขึ้นแล้ว หรืออาจมีขึ้นในภายหน้าให้ระงับสิ้นไปด้วยต่างยอมผ่อนผันแก่กัน โดยทำหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อกันไว้ หากมีการไม่ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความฝ่ายที่เสียหายก็สามารถใช้สิทธิบังคับได้ตามกฎหมายต่อไป

เรื่องที่จะศึกษา

17. สัญญายืม
18. ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้คงรูป
19. ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง
20. สัญญากู้ยืมเงิน
21. การคิดดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงิน
22. การชำระหนี้
23. อายุความฟ้องคดีให้ชำระหนี้
24. ความหมายและลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์

25. หน้าที่ของผู้รับฝาก
26. หน้าที่ของผู้ฝาก
27. อายุความฟ้องคดี
28. วิธีเฉพาะการฝากเงิน
29. ความหมายของสัญญาประนีประนอมยอมความ
30. ความสมบูรณ์ของสัญญาประนีประนอมยอมความ
31. ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความ
32. อายุความของสัญญาประนีประนอมยอมความ

จุดประสงค์ทั่วไป

16.เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของสัญญากู้ยืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ *(ด้านพุทธิพิสัย)*

17.เพื่อให้มีทักษะในการทำสัญญากู้ยืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ *(ด้านทักษะพิสัย)*

18.เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน *(ด้านจิตพิสัย)*

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

21. บอกความหมายและลักษณะของสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ สัญญาประนีประนอมยอมความได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
22. บอกวิธีการชำระหนี้ได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
23. อธิบายหน้าที่ของผู้รับฝาก และผู้ฝากได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
24. วิเคราะห์ความสมบูรณ์ของสัญญาประรีประนอมยอความได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
25. ชี้แจงผลของสัญญาประนีประนอมยอมความได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
26. คิดดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงินได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
27. ทำสัญญากู้ยืมเงิน สัญญาฝากทรัพย์ได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
28. ทำสัญญาประนีประนอมยอมความได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
29. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ *(ด้านจิตพิสัย)*
30. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับการทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความในชีวิตประจำวันได้ *(ด้านจิตพิสัย)*

เนื้อหาสาระการสอน/การเรียนรู้

17.สัญญายืม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แบ่งสัญญายืมเป็น 2 ประเภท คือ สัญญายืมใช้คงรูป และสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง

18.ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้คงรูป

ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้คงรูป

มาตรา 640 บัญญัติว่า “อันว่ายืมใช้คงรูปนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้ยืม ให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ยืม ใช้สอยทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เปล่า และผู้ยืมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สินนั้น เมื่อได้ใช้สอยเสร็จแล้ว

จากคำนิยมดังกล่าวสัญญายืมใช้คงรูป มีลักษณะดังนี้

4. คู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ให้ยืม และอีกฝ่ายเรียกว่า ผู้ยืม

5. เป็นสัญญาไม่ต่างตอบแทน เนื่องจากผู้ยืมได้ใช้สอยทรัพย์สินที่ยืม โดยฝ่ายผู้ให้ยืมไม่ได้รับประโยชน์ตอบแทน

6. ไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ เมื่อผู้ยืมใช้สอยเสร็จแล้วต้องคืนให้ผู้ยืม

สาระสำคัญประการอื่นๆ ของสัญญายืมใช้คงรูป มีดังนี้

6. ทรัพย์สินที่ยืมใช้คงรูปได้ต้องเป็นสิ่งที่ยังคงสภาพเดิมเมื่อถูกใช้งาน เช่น หนังสือ นาฬิกา อาคาร บ้านเรือน เป็นต้น

7. สัญญายืมย่อมบริบูรณ์เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ให้ยืมแก่ผู้ยืม

8. ผู้ให้ยืมมีสิทธิเรียกทรัพย์สินที่ให้ยืมคืนได้ เมื่อ

8.1 ผู้ยืมใช้สอยเสร็จแล้ว

8.2 บอกเลิกสัญญาแล้ว เนื่องจากมีการใช้ทรัพย์สินนอกเหนือการใช้ตามปกติ ให้บุคคลอื่นใช้สอย ใช้สอยนานกว่าที่ควรหรือไม่สงวนรักษาเหมือนอย่างวิญญูชน

9. ผู้ให้ยืมมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้ยืมได้ถ้าเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่ยืมเพราะความผิดของผู้ยืม โดยมีกำหนดอายุความ 6 เดือน นับแต่วันสิ้นสัญญา (มาตรา 649) แต่ถ้าผู้ยืมไม่ยอมคืนทรัพย์สินที่ยืม ผู้ให้ยืมมีสิทธิติดตามเอาคืนได้โดยไม่กำหนดอายุความ (มาตรา 1336)

10.ผู้ยืมมีสิทธิใช้สอยทรัพย์สินที่ยืมโดยไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทน (มาตรา 640)

19.ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง

ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง

มาตรา 650 บัญญัติว่า “อันว่ายืมใช้สิ้นเปลืองนั้น คือสัญญาซึ่งผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใช้ไปสิ้นไปนั้นเป็นปริมาณมีกำหนดให้ไปแก่ผู้ยืม และผู้ยืมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น สัญญานี้ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม”

จากคำนิยามดังกล่าวสัญญายืมใช้สิ้นเปลืองมีลักษณะดังนี้

4. คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ให้ยืม และอีกฝ่ายเรียกว่า ผู้ยืม

5. เป็นสัญญาไม่ต่างตอบแทน คือ ผู้ยืมไม่ต้องเสียค่าตอบแทนให้แก่ผู้ยืม อย่างไรก็ตามสัญญายืมใช้สิ้นเปลืองบางกรณี เช่น สัญญากู้ยืมเงิน กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้ให้ยืมเรียกผลประโยชน์ตอบแทนได้ เรียกว่าดอกเบี้ย

6. มีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ยืมไปยังผู้ยืมแล้ว ผู้ยืมจะต้องส่งคืนทรัพย์สินที่เป็นประเภท ชนิด และประมาณเช่นเดียวกันให้แทนแก่ผู้ให้ยืม

สาระสำคัญประการอื่นๆ ของสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง มีดังนี้

4. ทรัพย์สินที่มีการยืมใช้สิ้นเปลืองได้จะต้องมีสภาพเมื่อใช้แล้วย่อมเสื่อมสลายไป หรือเมื่อใช้แล้วย่อมสิ้นเปลืองหมดไป เช่น กระดาษ น้ำตาล น้ำมัน สบู่ ข้าวสาร เทียนไข เงินตรา เป็นต้น เมื่อผู้ยืมจะคืนทรัพย์สินที่ยืมจึงต้องนำทรัพย์สินที่เป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันมาคืนให้แก่ผู้ให้ยืม

5. สัญญายืมย่อมบริบูรณ์เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ให้ยืมแก่ผู้ยืม (มาตรา 650 วรรคสอง)

6. ผู้ให้ยืมมีสิทธิเรียกคืนทรัพย์สินที่ให้ยืมเมื่อครบกำหนดตามสัญญายืม หรือเมื่อครบกำหนดตามคำบอกกล่าวกรณีไม่ได้กำหนดเวลาคืนทรัพย์สินที่ยืม (มาตรา 652) โดยผู้ให้ยืมใช้สิทธิเรียกคืนได้ภายในกำหนดอายุความทั่วไปคือ 10 ปี (มาตรา 193/30) นับแต่วันครบกำหนดที่จะต้องส่งคืน เนื่องจากสัญญายืมใช้สิ้นเปลืองมิได้กำหนดอายุความไว้เป็นการเฉพาะ

20. สัญญากู้ยืมเงิน

สัญญากู้ยืมเงินจัดเป็นสัญญายืมใช้สิ้นเปลืองอย่างหนึ่งที่บุคคลโดยทั่วไปทำสัญญาชนิดนี้กันมาก กฎหมายจึงได้บัญญัติหลักเกณฑ์ หลักฐานวิธีการของการกู้ยืมเงินไว้เป็นพิเศษ และจัดเป็นสัญญายืมที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์โดยตรง

หลักฐานการกู้ยืมเงิน

มาตรา 653 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การกู้ยืมเงินกว่าสองพันบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่”

จากบทบัญญัติมาตรานี้แสดงว่า การกู้ยืมเงินกว่า 2,000 บาทขึ้นไป เช่น 2,001 บาท กฎหมายบังคับว่าจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ผู้ให้กู้ยืมจึงจะสามารถฟ้องบังคับคดีได้ บทบัญญัติมาตรานี้ไม่ใช่แบบของสัญญา หากคู่สัญญาไม่ได้ปฏิบัติตามนี้ก็ไม่มีผลให้สัญญายืมเป็นโมฆะ เพียงแต่ทำให้ขาดหลักฐานในการฟ้องร้องเท่านั้น ดังนั้นการกู้ยืมเงินกว่า 2,000 บาท โดยไม่มีหลักฐานการกู้ยืมและลงมายชื่อผู้ยืมไว้ แม้จะมีบุคคลรู้เห็นการกู้ยืมเงินครั้งนี้หลายคนก็ฟ้องร้องผู้ยืมไม่ได้ แต่ถ้ากู้ยืมเงินเพียง 2,000 บาท หรือน้อยกว่านี้แม้มิได้ทำหลักฐานดังกล่าวไว้ ผู้ให้กู้ยืมก็ฟ้องร้องเรียกคืนจากผู้กู้ยืมได้ เพราะกฎหมายมิได้บังคับให้ต้องทำหลักฐาน เพียงแต่จะคุ้มกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

21. การคิดดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงิน

มาตรา 654 บัญญัติว่า “ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี”

ตามกฎหมายถือว่าดอกเบี้ยเป็นดอกผลนิตินัยที่ผู้กู้ยืมให้แก่ผู้ให้ยืมเป็นการตอบแทน เนื่องจากผู้กู้ยืมได้รับประโยชน์จากการใช้สอยเงินที่ยืมมา แต่การกู้ยืมเงินนั้นจะมีการคิดดอกเบี้ยหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่มีการคิด

ดอกเบี้ยคู่สัญญาอาจตกลงอัตราดอกเบี้ยกันได้ในระดับหนึ่งคือต้องไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี ถ้าในสัญญาตกลงกำหนดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่านี้แม้มาตรา 654 ให้ลดลงมาเป็นร้อยละ 15 ต่อปีก็ตาม (ใช้บังคับปี พ.ศ. 2472) แต่ได้มีพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มาตรา 3 ห้ามคิดดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้ให้ยืมและผู้ยืมไม่อาจตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้ หากตกลงกันกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้เกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ในส่วนของดอกเบี้ยจะตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา 150 แต่ในส่วนของเงินต้นยังคงสมบูรณ์ตามเดิม ลูกหนี้จึงมีหน้าที่ใช้คืนเพียงเงินต้นแก่เจ้าหนี้เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของดอกเบี้ยนี้หากเป็นการคิดดอกเบี้ยให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะสามารถคิดดอกเบี้ยสูงกว่าร้อยละ 15 ต่อปีได้ ตามประกาศกระทรวงการคลังลงวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2524 และลงวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2533 เรื่องอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดจากผู้กู้ยืม กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือธนาคารพาณิชย์คิดดอกเบี้ยจากผู้กู้ยืมได้ไม่เกินร้อยละ 19 ต่อปี และบริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ คิดดอกเบี้ยจากผู้กู้ยืมได้ไม่เกินร้อยละ 21 ต่อปี ซึ่งอัตราดังกล่าวเป็นอัตราขั้นสูงสถานบันการเงินจะคิดดอกเบี้ยต่ำกว่านี้เพียงใดก็ได้ตามกลไกของตลาดการเงิน

อนึ่ง หากคู่สัญญากำหนดให้คิดดอกเบี้ยแต่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ กฎหมายให้คิดอัตราดอกเบี้ยได้เพียงร้อยละ 7.5 ต่อปีเท่านั้น (ป.พ.พ. มาตรา 7)

การคิดดอกเบี้ยทบต้น

การคิดดอกเบี้ยทบต้น คือ การคิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระ ตามปกติกฎหมายห้ามคิดดอกเบี้ยทบต้นไว้ แต่มีกรณียกเว้น 2 ประการ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 655 คือ

3. คู่สัญญาได้ตกลงกันไว้เป็นหนังสือว่าให้คิดดอกเบี้ยทบต้นได้ในกรณีค้างชำระดอกเบี้ยไม่น้อยกว่าปีหนึ่งแล้ว

4. มีประเพณีการค้าขายให้คิดดอกเบี้ยทบต้นได้ เช่น ข้อตกลงที่ยอมให้ธนาคารพาณิชย์คิดดอกเบี้ยทบต้นได้ ซึ่งเป็นข้อตกลงตามประเพณีการค้าที่คำนวณดอกเบี้ยทบต้นในบัญชีเดินสะพัด จึงใช้ได้ไม่เป็นโมฆะ

22. การชำระหนี้

การชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน แยกพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ

3. การชำระหนี้ด้วยเงิน ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรคสอง บัญญัติว่า “ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น ท่านว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้เวนคืนแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว”

ดังนั้นถ้าการกู้ยืมเงินไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ การชำระหนี้ก็ไม่จำเป็นต้องมีหรือทำหลักฐานตามมาตรา 653 วรรคสอง หรือหากจะทำหลักฐานดังกล่าวไว้ก็ได้

4. การชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินอย่างอื่น ป.พ.พ. มาตรา 656 บัญญัติว่า “ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกันและผู้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแทนจำนวนเงินนั้นไซร้ ท่านให้คิดเป็นหนี้เงินค้างชำระโดยจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของทรัพย์สินนั้นในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบ

ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกัน และผู้ให้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงินที่กู้ยืมไซร้ หนี้อันระงับไปเพราะการชำระเช่นนั้น ท่านให้คิดเป็นจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของ

หรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบ

ความตกลงกันอย่างใดๆ ขัดกับข้อความดังกล่าวมานี้ ท่านว่าเป็นโมฆะ”

มีความเป็นไปได้ที่คู่สัญญากู้ยืมเงินจะตกลงกันให้ผู้กู้ยืมรับสิ่งของไปแทนเงินหรือเมื่อเป็นหนี้เงินกันแล้วอาจมีการชำระหนี้เงินด้วยสิ่งของแทน ทั้งสองกรณีนี้ให้คิดเป็นเงินที่เป็นหนี้หรือจำนวนเงินที่ชำระหนี้เท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบ ซึ่งหากคู่สัญญาตกลงกันขัดกับบทบัญญัติมาตรานี้ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ

แต่ในการชำระหนี้เงินกู้ยืมด้วยสิ่งของอย่างอื่นนี้ เจ้าหนี้จะยอมรับหรือไม่ก็ได้ลูกหนี้จะบังคับให้เจ้าหนี้ยอมรับชำระหนี้ดังกล่าวนี้ไม่ได้ เพียงแต่ถ้าเจ้าหนี้ยอมรับการชำระหนี้อย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันไว้ ท่านว่าหนี้นั้นก็เป็นอันระงับสิ้นไป (ป.พ.พ. มาตรา 321 วรรคหนึ่ง)

23. อายุความฟ้องคดีให้ชำระหนี้

บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยเรื่องยืมเงินไม่มีมาตราใดกำหนดเรื่องอายุความฟ้องร้องไว้ ดังนั้นหากผู้ให้กู้ยืมจะใช้สิทธิทางศาลบังคับลูกหนี้จะต้องฟ้องศาลภายในกำหนด 10 ปี (มาตรา 193/30) นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระหนี้

24. ความหมายและลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 657 บัญญัติว่า “อันว่าฝากทรัพย์นั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้ฝาก ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับฝาก และผู้รับฝากตกลงจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในอารักขาแห่งตนแล้วจะคืนให้”

จากคำนิยามดังกล่าว สัญญาฝากทรัพย์ มีลักษณะดังนี้

4. คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ฝาก อีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้รับฝาก
5. เมื่อมีการส่งมอบทรัพย์สินที่ฝากแก่ผู้รับฝากสัญญาฝากทรัพย์จึงสมบูรณ์แล้ว
6. มีข้อตกลงว่าผู้รับฝากจะเก็บรักษาทรัพย์สินที่รับฝากไว้ในอารักขาของตนแล้วจะคืนให้

การที่ผู้รักฝากได้รับทรัพย์สินที่ผู้ฝากส่งมอบมาเก็บรักษาไว้ในอารักขาของตนนั้นมีปัญหาว่าอย่างไรถือว่าอยู่ในอารักขาของตนแล้ว จึงต้องอาศัยพฤติการณ์เป็นสำคัญ หลักสำคัญ คือ ผู้รับฝากได้กระทำการครอบครองทรัพย์สินนั้นแล้วหรือไม่

25. หน้าที่ของผู้รับฝาก

4. เก็บรักษาทรัพย์สินที่รับฝากด้วยตนเอง และใช้ความระมัดระวังในการดูแลทรัพย์สินที่รับฝาก ดังนี้

4.1 กรณีไม่มีบำเหน็จค่าฝาก ผู้รับฝากต้องใช้ความระมัดระวังเหมือนเช่นเคยประพฤติในกิจการของตนเอง เช่น ดูแลและเก็บรักษารถยนต์ของตนเองอย่างไรเมื่อรับฝากรถยนต์ของบุคคลอื่นไว้ ก็ต้องดูแลและเก็บรักษาไว้เหมือนเช่นของตนเอง

4.2 กรณีมีบำเหน็จค่าฝาก ผู้รับฝากต้องใช้ความระมัดระวังเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงกระทำ กล่าวคือ เป็นการเปรียบเทียบกับบุคคลทั่วไปว่าควรใช้ความระมัดระวังระดับใด แสดงให้เห็นว่าผู้รับฝากต้องมีความรับผิดชอบสูงกว่ากรณีไม่มีบำเหน็จค่าฝาก

4.3 กรณีผู้รับฝากเป็นผู้มีวิชาชีพเฉพาะ ผู้รับฝากจะต้องใช้ความระมัดระวังดูแลทรัพย์ที่รับฝากไว้ใน

อารักขาของตนอย่างรอบคอบเป็นพิเศษ ได้แก่ ผู้มีอาชีพรับฝากทรัพย์โดยตรงหรือแม้จะมิได้ประกอบอาชีพรับฝากทรัพย์โดยตรงแต่โดยอาชีพในการประกอบกิจการใดๆ จำเป็นจะต้องรับฝากทรัพย์จากลูกค้าหรือบุคคลใดโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย

5. ต้องรีบบอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลัน ถ้ามีบุคคลภายนอกมาอ้างว่ามีสิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งฝากและยื่นฟ้องผู้รับฝาก หรือมายึดทรัพย์ที่รับฝาก ผู้รับฝากต้องรีบบอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลัน (มาตรา 661)

6. คืนทรัพย์สินที่รับฝาก เมื่อถึงกำหนดคืน หรือคืนก่อนถึงกำหนดถ้ามีเหตุจำเป็นอย่างยิ่ง เช่น ผู้รับฝากป่วยหนัก หรือจะเดินทางไปต่างจังหวัด เป็นต้น

26. หน้าที่ของผู้ฝาก

4. เสียค่าใช้จ่ายในการคืนทรัพย์สินที่ฝาก (มาตรา 667) เว้นแต่ตกลงเป็นอย่างอื่น

5. เสียค่าใช้จ่ายอันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งฝาก (มาตรา 668) เว้นแต่ตกลงเป็นอย่างอื่น

6. เสียบำเหน็จค่าฝาก (มาตรา 669) ตามที่ตกลงกัน

หากผู้ฝากยังค้างชำระเงินตามหน้าที่ของผู้ฝากนี้ ผู้รับฝากมีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินที่รับฝากไว้ได้ (มาตรา 670)

27. อายุความฟ้องคดี

ในข้อความรับผิดต้องใช้บำเหน็จค่าฝาก ชดใช้เงินค่าใช้จ่ายหรือใช้ค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์ มีกำหนดอายุความ 6 เดือน นับแต่วันสิ้นสัญญา (มาตรา 671) ใช้กับความรับผิดตามสัญญาฝากทรัพย์ใน 3 กรณี ดังนี้

4. ผู้รับฝากเรียกร้องให้ใช้เงินบำเหน็จค่าฝากทรัพย์

5. ผู้รับฝากเรียกร้องเงินค่าใช้จ่ายที่เสียไปเกี่ยวกับทรัพย์ที่รับฝาก

6. ผู้ฝากเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดกับทรัพย์ที่ฝาก เช่น บุบสลาย หรือชำรุดแต่ไม่ถึงกับสูญหาย

แต่ถ้าเป็นการเรียกร้องในกรณีอื่น ได้แก่ ผู้ฝากที่เป็นเจ้าของทรัพย์เรียกร้องจากผู้รับฝากที่ประมาททำให้ทรัพย์ที่ฝากสูญหาย สามารถเรียกร้องได้โดยไม่มีกำหนดอายุความ (มาตรา 1336) เป็นต้น

28. วิธีเฉพาะการฝากเงิน

กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะการฝากเงิน ไว้ดังนี้

4. ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้รับฝากไม่ต้องคืนเงินตราอันเดียวกับที่ฝาก แต่ต้องคืนให้ครบจำนวน แสดงว่าหากมีข้อตกลงเป็นอย่างอื่นก็ต้องเป็นไปตามนั้น

5. ตามปกติผู้รับฝากจะเอาเงินที่รับฝากออกใช้ก็ได้ เพียงแต่ต้องคืนให้ครบถ้วน

6. ตามปกติแล้วผู้ฝากจะเรียกคืนเงินที่ฝากเมื่อใด หรือผู้รับฝากจะคืนเงินที่รับฝากเมื่อใด จะเป็นไปตามกำหนดที่ตกลงกัน

ด้วยเหตุที่กฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการฝากเงินไว้เพียง 2 มาตรา จึงต้องนำเอาหลักทั่วไปในเรื่องสัญญาฝากทรัพย์มาใช้กับการฝากเงินด้วย

29.ความหมายของสัญญาประนีประนอมยอมความ

"สัญญาประนีประนอมยอมความ" คือสัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน (มาตรา 850)

องค์ประกอบของสัญญาประนีประนอมยอมความแยกพิจารณาได้ดังนี้

4. เป็นสัญญาซึ่งประกอบด้วยคู่สัญญา 2 ฝ่าย ซึ่งแต่ละฝ่ายจะมีบุคคลคนเดียวหรือหลายคนและจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้เกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาของคู่กรณี มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย ไม่เป็นการพ้นวิสัย หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน (มาตรา 150) ไม่บกพร่องในเรื่องความสามารถ (มาตรา 153) และไม่บกพร่องในเรื่องการแสดงเจตนา คือไม่สำคัญผิด ถูกกลฉ้อฉลหรือถูกข่มขู่จากคู่สัญญาอีกฝ่ายหรือจากบุคคลที่สาม

5. เป็นสัญญาระงับข้อพิพาท หมายความว่า วัตถุประสงค์ของคู่สัญญาในการทำสัญญาก็เพื่อระงับข้อพิพาทหรือข้อโต้เถียงเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของบุคคลซึ่งมีอยู่แล้วในขณะทำสัญญาหรือคาดหมายกันไว้อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตให้เสร็จสิ้นไป แม้คู่สัญญาตั้งใจจะทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน แต่หากสัญญานั้นไม่มีข้อความเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทก็ไม่ถือว่าเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ เช่น หนึ่งทำร้ายร่างหายสองได้รับความเสียหาย บาดเจ็บสาหัส คำนวณค่าเสียหายยังไม่แน่นอน ในวันเกิดเหตุหนึ่งได้ชดใช้ค่าเสียหายแก่สองเป็นเงิน 8,000 บาท ซึ่งในเอกสารการรับเงินก็ไม่มีข้อความว่าเป็นจำนวนค่าเสียหายทั้งสิ้น หรือผู้เสียหายไม่ติดใจเรียกร้องจากผู้กระทำละเมิดอีก หรือผู้เสียหายจะไม่ฟ้องร้องหรือเรียกร้องจากผู้กระทำละเมิดอีก แสดงว่าเป็นเพียงหลักฐานการรับเงินมิใช่สัญญาประนีประนอมยอมความแต่อย่างใด

6. เป็นสัญญาที่คู่สัญญาต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน หมายถึง คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างยอมสละสิทธิเรียกร้องที่ตนมีเพื่อเข้ารับสิทธิใหม่ตามที่ได้ตกลงกันไว้ เช่น นายดำขับรถชนรถยนต์ นายแดงเสียหาย นายแดงเรียกค่าเสียหายเป็นเงิน 5,000 บาท นายดำเห็นว่าค่าเสียหายดังกล่าวเป็นจำนวนเงินมากเกินไป จึงได้ต่อรองค่าเสียหายให้ลดลงมาเหลือ 3,000 บาท ทั้งนายดำและนายแดงต่างไม่ต้องการที่จะเป็นความกันที่ศาล นายแดงจึงยินยอมตามที่นายดำต่อรอง และได้ทำสัญญาขึ้นฉบับหนึ่ง ระบุว่านายดำยินยอมชดใช้ค่าเสียหายให้แก่นายแดงเป็นเงินจำนวน 3,000 บาท ตามที่ตกลงกันเพื่อเป็นการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นและเป็นกรณีที่ต่างฝ่ายต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน ถ้าภายหลังปรากฏว่านายดำไม่ยอมปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความ นายแดงสามารถฟ้องร้องนายดำเรียกค่าเสียหายตามสัญญาประนีประนอมยอมความได้ แต่จะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในฐานะละเมิดอีกไม่ได้ เพราะเมื่อมีการตกลงกันทำสัญญาประนีประนอมยอมความแล้วหนี้ละเมิดย่อมเป็นอันระงับสิ้นไป ต้องบังคับกันตามสัญญาประนีประนอมยอมความ แต่ถ้าเป็นกรณีที่คู่กรณีตกลงกันเป็นอย่างอื่นไม่ได้ ก็จะตกลงผ่อนผันแก่กันไม่ได้ เช่น การตกลงให้ลูกจ้างได้รับค่าจ้างขั้นต่ำ ค่าล่วงเวลา หรือค่าชดเชยน้อยกว่าที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานกำหนดไว้ไม่ได้ เป็นต้น

30.ความสมบูรณ์ของสัญญาประนีประนอมยอมความ

สัญญาประนีประนอมยอมความสมบูรณ์ได้ด้วยการแสดงเจตนาตกลงระหว่างคู่กรณี โดยต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิด หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ (มาตรา 851) เช่น นายแดงตกลงประนีประนอมยอมความกับนายดำว่า นายแดงทำละเมิดต่อนายดำ โดยในการ

ตกลงดังกล่าวเป็นแต่เพียงกระทำกันด้วยวาจาเท่านั้น หากนายแดงไม่ชดใช้ตามที่ได้ตกลงกันไว้ นายดำจะฟ้องร้องบังคับนายแดงให้ชดใช้ไม่ได้ เพราะการประนีประนอมยอมความดังกล่าวไม่ได้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อนายแดงผู้รับรับผิดชอบแต่อย่างใด แต่ถ้านายแดงได้ชำระเงินจำนวน 10,000 บาท ให้แก่นายดำไปแล้วก็ถือว่าเป็นการชำระหนี้ที่สมบูรณ์ นายแดงจะเรียกเอาเงินที่ให้ไปแล้วกลับคืนฐานลาภมิควรได้ไม่ได้ เพราะสัญญาประนีประนอมยอมนั้นสมบูรณ์มิได้โมฆะ เพียงแต่ใช้ฟ้องร้องต่อศาลไม่ได้เท่านั้น

การลงลายมือชื่อในสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นไม่จำเป็นต้องลงลายมือชื่อของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย เพียงแต่ลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดเพียงฝ่ายเดียวก็เป็นการเพียงพอ เมื่อไม่มีการปฏิบัติตามสัญญา คู่สัญญาฝ่ายที่ไม่ได้ลงลายมือชื่อก็สามารถฟ้องร้องบังคับให้คู่สัญญาฝ่ายที่ลงลายมือชื่อให้ปฏิบัติตามสัญญาได้ แต่ฝ่ายที่ลงลายมือชื่อฝ่ายเดียวจะฟ้องร้องฝ่ายที่ไม่ได้ลงลายมือชื่อด้วยไม่ได้ หากลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่าย เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญา คู่สัญญาอีกฝ่ายก็สามารถฟ้องร้องบังคับคดีอีกฝ่ายหนึ่งได้ เพราะถือว่าแต่ละฝ่ายเป็นฝ่ายที่ต้องรับผิดตามสัญญา

31.ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความ

ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงในสัญญานั้นว่าเป็นของตน (มาตรา 852) หมายความว่า เมื่อคู่สัญญาได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันแล้ว ก่อให้เกิดผล 2 ประการ ดังต่อไปนี้

3. สิทธิเรียกร้องเดิมซึ่งแต่ละฝ่ายมีอยู่เป็นอันระงับสิ้นไป

4. คู่สัญญาแต่ละฝ่ายได้สิทธิใหม่ตามที่ได้ตกลงกันในสัญญาประนีประนอมยอมความว่าเป็นของตน คู่สัญญาจะเรียกร้องตามสิทธิเดิมไม่ได้

สัญญาประนีประนอมยอมความอาจทำกันเองนอกศาลหรือทำในศาลก็ได้ แต่มีผลบังคับต่างกันดังนี้

3. สัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำกันนอกศาล ได้แก่ สัญญาประนีประนอมยอมความที่คู่กรณีหรือคู่สัญญาตกลงกันเองที่จะทำสัญญาขึ้น มีผลทำให้ข้อพิพาทที่มีอยู่เดิมหรือคาดว่าจะมีเป็นอันระงับสิ้นไป และก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องขึ้นใหม่ระหว่างคู่สัญญาตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำกัน แต่หากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ยอมปฏิบัติตามสัญญานั้นคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลบังคับตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นเสียก่อน

4. สัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำในศาล การจะทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันในศาลได้จะต้องมีกรณีพิพาทกันเกิดขึ้น และคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้นำไปฟ้องร้องต่อศาลแล้ว ต่อมาคู่กรณีประสงค์ที่จะระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นนั้น จึงไดทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันต่อหน้าศาลเพื่อระงับข้อพิพาทที่มีอยู่ในศาล ศาลก็จะมีคำพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น หากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่ต่อศาลอีก แต่สามารถร้องขอต่อศาลให้ออกหมายบังคับคดีไปได้เลย

32.อายุความของสัญญาประนีประนอมยอมความ

เมื่อสัญญาประนีประนอมยอมความมีผลสมบูรณ์แล้วย่อมทำให้สิทธิเรียกร้องเดิมของแต่ละฝ่ายซึ่งได้สละนั้นเป็นอันระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามสัญญาประนีประนอมยอมความขึ้นใหม่ ดังนั้นเรื่องอายุความในมูลหนี้เดิมจึงไม่นำมาใช้ หากโต้แย้งกันมีการฟ้องร้องต้องถือตามสัญญาประนีประนอมยอมความ

ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ 10 ปี (มาตรา 193/32) เช่น มูลหนี้เดิมเป็นเรื่องละเมิดซึ่งมีอายุความ 1 ปี (มาตรา 448) เมื่อคู่กรณีได้ตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันมูลหนี้ละเมิดระงับจะใช้อายุความละเมิด 1 ปี ไม่ได้แล้ว เพราะคู่กรณีได้สิทธิเรียกร้องใหม่ตามสัญญาประนีประนอมยอมความจึงต้องใช้กำหนดอายุความของสัญญาประนีประนอมยอมความคือ 10 ปี โดยไม่ต้องคำนึงถึงมูลหนี้เดิมว่ามีกำหนดอายุความเท่าใด

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที) 12.ผู้สอนชี้แจงหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 5 ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ 13.ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ	**1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)** 12.ผู้เรียนฟังผู้สอนแจ้งหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 5 ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ 13.ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ
2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที) 11.ผู้สอนให้ผู้เรียนเปิดเอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 5 ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ 12.ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในข้อสงสัยเมื่ออธิบายเนื้อหาในหน่วยเรียนจบ	**2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที)** 11.ผู้เรียนฟังผู้สอนอธิบายและชี้แจงพร้อมเปิดเอกสารวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 5 ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ 12.ผู้เรียนซักถามผู้สอนหากมีข้อสงสัย

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที) 6. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 11. ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 5 ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 12. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)* *(รวม 360 นาที หรือ 6 คาบเรียน)*	**3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที)** 6. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 11. ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 5 ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 12. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)*

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล

ก่อนเรียน

6. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ

ขณะเรียน

6. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1

หลังเรียน

6. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

11. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1
12. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2

สื่อการเรียนการสอน/การเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

16.เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ (ใช้ประกอบการเรียนการสอนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)

17.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1 ใช้ขั้นประยุกต์ใช้ข้อ 1

18.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2 ใช้ขั้นสรุปและประเมินผลข้อ 2

สื่อโสตทัศน์ (ถ้ามี)

1. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์
2. วีดีทัศน์
3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI
4. งานนำเสนอ

สื่อของจริง

-

แหล่งการเรียนรู้

ในสถานศึกษา

11.ห้องสมุด

12.ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

นอกสถานศึกษา

ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ในท้องถิ่น

การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

17. บูรณาการกับวิชาภาษาไทย เรื่อง การบอกความหมายและลักษณะของสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ สัญญาประนีประนอมยอมความ การบอกวิธีการชำระหนี้ การอธิบายหน้าที่ของผู้รับฝาก และผู้ฝาก และการชี้แจงผลของสัญญาประนีประนอมยอมความ
18. บูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์ความสมบูรณ์ของสัญญาประรีประนอมยอมความ
19. บูรณาการกับวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคิดดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงิน
20. บูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การทำสัญญากู้ยืมเงิน สัญญาฝากทรัพย์ และการทำสัญญาประนีประนอมยอมความ

การประเมินผลการเรียนรู้

- **หลักการประเมินผลการเรียนรู้**

ก่อนเรียน

6. ฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ

ขณะเรียน

6. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1

หลังเรียน

6. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ผลสำเร็จของผู้เรียน

11. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 1
12. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5 ตอนที่ 2

สมรรถนะที่พึงประสงค์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ

21. วิเคราะห์และตีความหมาย
22. สาธิตพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
23. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
24. ประยุกต์ความรู้สู่งานอาชีพ

สมรรถนะการปฏิบัติงานอาชีพ

ทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความ

สมรรถนะการขยายผล

ความสอดคล้อง

จากการเรียนสัปดาห์ที่ 8-9 เรื่อง ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ ผู้เรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับสัญญายืม ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้คงรูป ความหมายและลักษณะของสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง สัญญากู้ยืมเงิน การคิดดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงิน การชำระหนี้ อายุความฟ้องคดีให้ชำระหนี้ ความหมายและลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์ หน้าที่ของผู้รับฝาก หน้าที่ของผู้ฝาก อายุความฟ้องคดี วิธีเฉพาะการฝากเงิน ความหมายของสัญญาประนีประนอมยอมความ ความสมบูรณ์ของสัญญาประนีประนอมยอมความ ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความ อายุความของสัญญาประนีประนอมยอมความ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความได้

รายละเอียดการประเมินผลการเรียนรู้

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 1 บอกความหมายและลักษณะของสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ สัญญาประนีประนอมยอมความได้

  16. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  17. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  18. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกความหมายและลักษณะของสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ สัญญาประนีประนอมยอมความได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 2 บอกวิธีการชำระหนี้ได้

  16. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  17. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  18. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกวิธีการชำระหนี้ได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 3 อธิบายหน้าที่ของผู้รับฝาก และผู้ฝากได้

  16. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  17. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  18. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายหน้าที่ของผู้รับฝาก และผู้ฝากได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 4 วิเคราะห์ความสมบูรณ์ของสัญญาประรีประนอมยอมความได้

  16. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  17. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  18. เกณฑ์การให้คะแนน : ความสมบูรณ์ของสัญญาประรีประนอมยอมความได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 5 ชี้แจงผลของสัญญาประนีประนอมยอมความได้

  16. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  17. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  18. เกณฑ์การให้คะแนน : ชี้แจงผลของสัญญาประนีประนอมยอมความได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 6 คิดดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงินได้

  16. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  17. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  18. เกณฑ์การให้คะแนน : ดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงินได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 7 ทำสัญญากู้ยืมเงิน สัญญาฝากทรัพย์ได้

16. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

17. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

18. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญากู้ยืมเงิน สัญญาฝากทรัพย์ได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 8 ทำสัญญาประนีประนอมยอมความได้

16. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

17. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

18. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญาประนีประนอมยอมความได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 9 แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้

13. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

14. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

15. เกณฑ์การให้คะแนน : แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 10 ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับการทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความในชีวิตประจำวันได้

10. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

11. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

12. เกณฑ์การให้คะแนน : ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับการทำสัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ และสัญญาประนีประนอมยอมความในชีวิตประจำวันได้ จะได้ 1 คะแนน

แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 5

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

15. สัญญายืมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายเมื่อใด

    ……

    ……

    ……

    ……

16. คำว่า “ผู้ยืมต้องสงวนทรัพย์สินที่ยืมอย่างวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง” หมายความว่าอย่างไร

    ……

    ……

    ……

    ……

17. หลักฐานการกู้ยืมเงิน กฎหมายกำหนดไว้อย่างไร

    ……

    ……

    ……

    ……

18. ผู้ให้กู้ยืมสามารถคิดดอกเบี้ยกู้ยืมได้เท่าไร จงอธิบาย

    ……

    ……

    ……

    ……

19. ศรีวรรณตกลงให้ศรีอรกู้ยืมเงินจำนวน 50,000 บาท ศรีวรรณต้องการคิดดอกเบี้ยทบต้นจากศรีอรด้วย ให้นักศึกษาแนะนำศรีวรรณด้วยว่ามีหลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ยทบต้นอย่างไร

    ……

    ……

    ……

    ……

20. สมศรีลูกหนี้เงินกู้ยืมที่มีหลักฐานการกู้เรียบร้อย ได้มาปรึกษานักศึกษาว่า การชำระหนี้เงินกู้คืนจะต้อง

ทำหลักฐานอย่างไร เพียงใด จงอธิบาย

……

……

……

……

21. สัญญาฝากทรัพย์ คือ

……

……

……

……

22. ให้บอกหน้าที่ของผู้รับฝากมา 3 ประการ

……

……

……

……

23. ให้บอกหน้าที่ของผู้ฝากมา 2 ประการ

……

……

……

……

24. สัญญาประนีประนอมยอมความคืออะไร

……

……

……

……

25. สัญญาประนีประนอมยอความต้องทำอย่างไรจึงจะเป็นหลักฐานที่ถูกต้อง

……

……

……

……

26. สมศักดิ์และสมศรีทำสัญญาจ้างก่อสร้างบ้าน 1 หลัง ถามว่าสมศักดิ์และสมศรีจะทำสัญญาประนีประนอมยอมความได้หรือไม่เพราะเหตุใด

……

……

……

……

27. เมื่อมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความแล้วจะมีผลอย่างไรกับสิทธิเรียกร้องต่างๆ ของ คู่สัญญา

……

……

……

……

28. เมื่อมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันแล้วหากมีการผิดสัญญากันจะต้องมีการใช้สิทธิบังคับกันภายในกำหนดอายุความเท่าไร

……

……

……

……

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

19. ข้อใด มิใช่ ลักษณะของสัญญายืมใช้คงรูป
    ฉ. เป็นสัญญาที่มีการโอนกรรมสิทธิ์
    ช. เป็นสัญญาไม่ต่างตอบแทน
    ซ. กฎหมายไม่ได้กำหนดแบบไว้
    ฌ. สมบูรณ์เมื่อส่งมอบของแก่ผู้ยืม
    ญ. ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ให้ยืม อีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ยืม
20. ถ้าผู้ยืมทำให้ทรัพย์สินที่ยืมเสียหายแล้วไม่รับผิดชอบ ผู้ให้ยืมจะต้องฟ้องผู้ยืมภายในอายุความนานเพียงใด นับจากวันสิ้นสัญญา
    ฉ. 1 เดือน
    ช. 3 เดือน
    ซ. 6 เดือน
    ฌ. 1 ปี
    ญ. 5 ปี
21. การกู้ยืมเงินเกินกว่าจำนวนเท่าไรมีกฎหมายกำหนดให้มีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย
    ฉ. 500 บาท
    ช. 1,500 บาท
    ซ. 2,000 บาท
    ฌ. 10,000 บาท
    ญ. 50,000 บาท
22. เจ้าหนี้เงินกู้จะสามารถคิดดอกเบี้ยเงินกู้ได้สูงสุดร้อยละเท่าใดต่อปี
    ฉ. 5
    ช. 7.5
    ซ. 12
    ฌ. 15
    ญ. 24
23. จากข้อ 4. ถ้าเจ้าหนี้เป็นธนาคารพาณิชย์ จะสามารถคิดดอกเบี้ยได้สูงสุดร้อยละเท่าใดต่อปี
    ฉ. 5
    ช. 7.5
    ซ. 15
    ฌ. 19
    ญ. 21
24. จากข้อ 5. ถ้าเจ้าหนี้เป็นบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ จะสามารถคิดดอกเบี้ยได้สูงสุดร้อยละเท่าใดต่อปี

ฉ. 5

ช. 7.5

ซ. 15

ฌ. 19

ญ. 21

25. สัญญากู้ยืมเงินที่มีการคิดดอกเบี้ยแต่มิได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ กฎหมายให้คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเท่าใดต่อปี

ฉ. 5

ช. 7.5

ซ. 15

ฌ. 19

ญ. 21

26. ขจรศิลป์เจ้าหนี้เงินกู้จะสามารถใจเย็นในการบังคับชำระหนี้จากสมัยลูกหนี้ภายในอายุความกี่ปี

จ. 1 ปี

ฉ. 3 ปี

ช. 5 ปี

ซ. 10 ปี

27. ข้อใด ไม่ใช่ หน้าที่ของผู้รับฝาก

ฉ. ระมัดระวังดูแลทรัพย์ที่ฝาก

ช. เก็บรักษาทรัพย์ที่ฝากเอง

ซ. ต้องตรวจซ่อมทรัพย์ที่ฝาก

ฌ. คืนทรัพย์ที่ฝากแก่ผู้ฝาก

ญ. ปกติจะต้องรับผิดชอบหากทรัพย์ที่รับฝากสูญหาย

28. ข้อใดคือวิธีการทำสัญญาฝากทรัพย์

ฉ. ทำเป็นหนังสือ

ช. จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ซ. ส่งมอบทรัพย์ที่ฝาก

ฌ. ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียน

ญ. ถูกทุกข้อ

29. การใช้ความระมัดระวังสงวนทรัพย์สินเหมือนวิญญูชน คำว่า “วิญญูชน” หมายถึงข้อใด

ฉ. คนมีความรู้

ช. คนมีความละเอียดมาก

ซ. คนปกติทั่วไป

ฌ. คนมั่งมี

ญ. คนจบปริญญาตรีขึ้นไป

30. ผู้ใดเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการคืนทรัพย์

ฉ. ผู้รับฝาก

ช. ผู้ฝาก

ซ. ผู้โอน

ฌ. ทายาท

ญ. ผู้รับโอน

31. การฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์ ต้องฟ้องภายในกำหนดอายุความตามข้อใด นับตั้งแต่วันสิ้นสัญญา

ฉ. 6 เดือน

ช. 1 ปี

ซ. 2 ปี

ฌ. 10 ปี

ญ. 20 ปี

32. มูลหนี้ตามข้อใดที่ทำสัญญาประนีประนอมยอมความได้

ฉ. สัญญา

ช. ละเมิด

ซ. ลาภมิควรได้

ฌ. จัดการงานนอกสั่ง

ญ. ถูกทุกข้อ

33. นายดำ นายแดง และเด็กชายดี มีข้อพิพาทเรื่องสัญญาเช่าและสัญญาเช่าช่วง ถามว่า บุคคลสามคนนี้ใครไม่สามารถทำสัญญาประนีประนอมยอมความด้วยตนเองได้

ฉ. ดำ

ช. แดง

ซ. ดี

ฌ. ดำและดี

ญ. ถูกทุกข้อ

34. กฎหมายกำหนดวิธีทำสัญญาประนีประนอมยอมความไว้อย่างไร

ฉ. ทำหลักฐานเป็นหนังสือ

ช. ทำเป็นหนังสือ

ซ. ทำหนังสือและจดทะเบียน

ฌ. จดทะเบียนกับเจ้าหน้าที่

ญ. ทำด้วยวาจาก็พอ

35. เฮ็งและเส็งทำสัญญาซื้อขายที่ดิน ปรากฏว่าเฮ็งส่งมอบที่ดินขาดไป 80 แต่เฮ็งและเส็งทำสัญญาประนีประนอมยอมความว่าเฮ็งจะส่งมอบที่ดินเพิ่มให้อีก 60 ตารางวา และเส็งไม่มีสิทธิเรียกร้องอย่างอื่นอีก ดังนี้ เส็งจะมีสิทธิในที่ดินอีกกี่ตารางวา

ฉ. 50 ตารางวา

ช. 60 ตารางวา

ซ. 70 ตารางวา

ฌ. 80 ตารางวา

ญ. 100 ตารางวา

36. เมื่อทำสัญญาประนีประนอมยอมความแล้ว สัญญานี้จะมีอายุความฟ้องร้องกี่ปี

ฉ. 5 ปี

ช. 10 ปี

ซ. 15 ปี

ฌ. 18 ปี

ญ. 20 ปี

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม……ชั้น……ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1……เลขที่……. 2……เลขที่…….

3……เลขที่……. 4……เลขที่…….

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง

3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์

2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์

1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์

2. รูปแบบการนำเสนอ

3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการ นำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด

2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอที่น่าสน ใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้ วัสดุในท้องถิ่น

1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม

3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. ความสนใจของผู้ฟัง

3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70-90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 5 เรื่อง ยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความ

ผลการใช้แผนการเรียนรู้

16. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
17. สามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนได้ครบตามกระบวนการเรียนการสอน
18. สื่อการสอนเหมาะสมดี

ผลการเรียนของนักเรียน

16. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจใฝ่รู้ เข้าใจในบทเรียน อภิปรายตอบคำถามในกลุ่ม และร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
17. ผู้เรียนกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จทันเวลาที่กำหนด
18. ผู้เรียนนำความรู้เรื่องยืม ฝากทรัพย์ ประนีประนอมยอมความไปประยุกต์ใช้

ผลการสอนของครู

16. สอนเนื้อหาได้ครบตามหลักสูตร
17. แผนการสอนและวิธีการสอนครอบคลุมเนื้อหาการสอนทำให้ผู้สอนสอนได้อย่างมั่นใจ
18. สอนได้ทันตามเวลาที่กำหนด

แผนการสอน/แผนการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

	แผนการสอน/การเรียนรู้ภาคทฤษฎี	หน่วยที่ 6
	ชื่อวิชา กฎหมายธุรกิจ	สอนสัปดาห์ที่ 10-11
	ชื่อหน่วย ค้ำประกัน จำนอง จำนำ	คาบรวม 6
ชื่อเรื่อง ค้ำประกัน จำนอง จำนำ		จำนวนคาบ 6

สมรรถนะอาชีพประจำหน่วย

ทำสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำ

สาระสำคัญ

ในการทำนิติกรรมสัญญาใดๆ ที่มีผลผูกพันระหว่างบุคคลกันแล้ว ส่วนใหญ่จะก่อให้เกิดหนี้ระหว่างกัน ซึ่งลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามสัญญานั้นๆ แต่ในความเป็นจริงจะมีลูกหนี้จำนวนหนึ่งไม่ยอมชำระหนี้ไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้องตามกำหนดเวลา ดังนั้นเพื่อความแน่นอนในการได้รับชำระหนี้ กฎหมายจึงกำหนดให้มีการทำสัญญาค้ำประกัน จำนอง จำนำ เป็นประกันการชำระหนี้ได้ ซึ่งนับว่าเกี่ยวข้องกับธุรกิจพาณิชย์อย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังมีการจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับผู้จำนำ ผู้รับจำนำและการประกอบกิจการโรงรับจำนำแตกต่างไปจากการนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เรื่องที่จะศึกษา

1. ความหมายและลักษณะของสัญญาค้ำประกัน
2. หลักเกณฑ์การทำสัญญาค้ำประกัน
3. หนี้ที่มีการค้ำประกันได้
4. ผู้รับเรือน
5. ผู้ค้ำประกันหลายคน
6. ความรับผิดของผู้ค้ำประกัน
7. ผลก่อนชำระหนี้
8. ผลภายหลังชำระหนี้
9. ความระงับแห่งสัญญาค้ำประกัน
10. ความหมายของสัญญาจำนอง
11. ทรัพย์สินที่จำนองได้
12. แบบของสัญญาจำนอง
13. สิทธิจำนองครอบเพียงใด
14. สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาจำนอง
15. การบังคับจำนอง
16. วิธีการบังคับจำนอง
17. ผลของการบังคับจำนอง
18. กรณีมีการโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง
19. ความระงับแห่งสัญญาจำนอง
20. ความหมายของสัญญาจำนำ
21. แบบของสัญญาจำนำ
22. สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาจำนำ
23. การบังคับจำนำ
24. ความระงับแห่งสัญญาจำนำ
25. การจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

จุดประสงค์ทั่วไป

19.เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำ *(ด้านพุทธิพิสัย)*

20.เพื่อให้มีทักษะในการทำสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำ *(ด้านทักษะพิสัย)*

21.เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน *(ด้านจิตพิสัย)*

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

11. บอกความหมายและลักษณะของสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
12. วิเคราะห์ความระงับแห่งสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
13. อธิบายสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาจำนองได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
14. อภิปรายผลของการบังคับจำนองได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
15. ยกตัวอย่างทรัพย์สินที่นำมาจำนองได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
16. ทำสัญญาค้ำประกันได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
17. ทำสัญญาจำนอง และสัญญาจำนำได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
18. ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การทำสัญญาค้ำประกันได้ *(ด้านจิตพิสัย)*
19. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ *(ด้านจิตพิสัย)*
20. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำในชีวิตประจำวันได้ *(ด้านจิตพิสัย)*

เนื้อหาสาระการสอน/การเรียนรู้

1. ความหมายและลักษณะของสัญญาค้ำประกัน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 680 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “อันว่าค้ำประกันนั้นคือสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ค้ำประกัน ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่งเพื่อชำระหนี้ ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้นั้น” สัญญาค้ำประกันนี้เป็นการประกันหนี้ด้วยบุคคล ส่วนสัญญาจำนองและสัญญาจำนำดังจะได้กล่าวต่อไปเป็นประกันหนี้ด้วยทรัพย์

จากคำนิยามดังกล่าว สัญญาค้ำประกันมีลักษณะดังนี้

1. ผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นบุคคลภายนอก กล่าวคือ จะเป็นบุคคลใดก็ได้ที่มิใช่ตัวเจ้าหนี้หรือตัวลูกหนี้เอง
2. เป็นความผูกพันของคู่สัญญาระหว่างผู้ค้ำประกันกับเจ้าหนี้
3. ภาระหน้าที่ในการชำระหนี้ของผู้ค้ำประกันเกิดขึ้นเมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้
4. ต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ เรียกว่า “หนี้ประธาน” จึงจะมีหนี้ระหว่างผู้ค้ำประกันกับเจ้าหนี้ได้ ซึ่งเรียกว่า “หนี้อุปกรณ์”

2. หลักเกณฑ์การทำสัญญาค้ำประกัน

ป.พ.พ. มาตรา 680 วรรคสอง บัญญัติว่า “อนึ่งสัญญาค้ำประกันนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่”

จากบทบัญญัตินี้แสดงว่าสัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาที่ไม่ต้องมีแบบ แต่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันเป็นสำคัญ มิเช่นนั้นจะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ สัญญาค้ำประกันที่ทำโดยไม่มีหลักฐานดังกล่าว ไม่ตกเป็นโมฆะเพียงแต่เจ้าหนี้จะฟ้องให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ไม่ได้ แต่เจ้าหนี้ยังคงฟ้องลูกหนี้ให้ชำระหนี้ได้ตามมูลหนี้แห่งสัญญาประธานที่มีอยู่

3. หนี้ที่มีการค้ำประกันได้

ป.พ.พ. มาตรา 681 บัญญัติว่า “อันค้ำประกันนั้นจะมีได้แต่เฉพาะเพื่อหนี้อันสมบูรณ์

หนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไข จะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้นั้นอาจเป็นผลได้จริงก็ประกันได้ แต่ต้องระบุวัตถุประสงค์ในการก่อหนี้รายที่ค้ำประกัน ลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกัน และระยะเวลาในการก่อหนี้ที่จะค้ำประกัน เว้นแต่เป็นการค้ำประกันเพื่อกิจการต่อเนื่องกันไปหลายคราว ตามมาตรา 699 จะไม่ระบุระยะเวลาดังกล่าวก็ได้

สัญญาค้ำประกันต้องระบุหนี้หรือสัญญาที่ค้ำประกันไว้โดยชัดแจ้ง และผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดเฉพาะหนี้หรือสัญญาที่ระบุไว้เท่านั้น

หนี้อันเกิดแต่สัญญาซึ่งไม่ผูกพันลูกหนี้เพราะทำด้วยความสำคัญผิดหรือเพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้นก็อาจจะมีประกันอย่างสมบูรณ์ได้ ถ้าหากว่าผู้ค้ำประกันรู้เหตุสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถนั้นในขณะที่เข้าทำสัญญาผูกพันตน”

จากบทบัญญัติมาตรา 681 แยกประเด็นได้ดังนี้

1. หนี้ที่จะมีการค้ำประกันได้จะต้องเป็นหนี้ที่สมบูรณ์ หนี้ที่ไม่สมบูรณ์คือหนี้ที่เป็นโมฆะมีสาเหตุดังนี้
   1) หนี้ที่เกิดจากนิติกรรมหรือสัญญาที่มีวัตถุประสงค์ผิดกฎหมาย (ป.พ.พ. มาตรา 150) เช่น หนี้เกิด

จากการจ้างวานฆ่าผู้อื่น หนี้เกิดจากการจ้างหญิงสาวให้มาเป็นภรรยาน้อย เป็นต้น

2) หนี้ที่ไม่ได้ทำให้ถูกต้องตามแบบ (ป.พ.พ. มาตรา 152) เช่น สัญญาเช่าซื้อถ้าไม่ทำเป็นหนังสือหรือได้ทำเป็นหนังสือแล้วแต่คู่สัญญาไม่ได้ลงชื่อทั้งสองฝ่ายถือว่าเป็นโมฆะ

3) หนี้ที่เกิดจากการแสดงเจตนาลวงโดยสมรู้กับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น แดงกับดำตกลงกันว่า แดงยกบ้านพร้อมที่ดินให้แก่ดำเพื่อหลอกเขียวเจ้าหนี้ สัญญาให้ระหว่างแดงกับดำเป็นเจตนาลวงมีผลเป็นโมฆะ

4) หนี้ที่เกิดจากการสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม ได้แก่ ลักษณะของนิติกรรม ตัวบุคคล ทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม เช่น ต้องการจ้างนักร้องที่ชื่อลูกนก สุภาพร มาร้องเพลง แต่สำคัญผิดไปจ้างลูกนก อุมาถรณ์ ซึ่งเป็นคนละคนกันมีผลให้สัญญาว่าจ้างตกเป็นโมฆะ

หนี้ที่เป็นโมฆะ คือ หนี้ที่เสียเปล่าไม่มีความผูกพันตามกฎหมายระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้สัญญาค้ำประกันจึงไม่อาจมีได้

2. หนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไข จะมีการทำสัญญาค้ำประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้นั้นอาจเป็นผลได้จริงก็สามารถทำได้ แต่ต้องระบุรายละเอียดตามมาตรา 681 วรรคสอง ด้วย

หนี้ในอนาคต คือ หนี้ที่ยังไม่เกิดขึ้นในขณะนี้ เช่น ลูกจ้างตกลงกับนายจ้างว่าจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ แก่นายจ้าง มีบุคคลอื่นมาค้ำประกัน จึงเป็นการค้ำประกันหนี้ในอนาคต เพราะขณะนี้ลูกจ้างยังไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ แก่นายจ้าง (ฎีกาที่ 392/2502)

หนี้มีเงื่อนไข คือ หนี้ที่จะเป็นผลหรือสิ้นผลโดยถือเอาเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือไม่ ไม่แน่นอนมาเป็นตัวกำหนด

1) เงื่อนไขบังคับก่อน นิติกรรมจะมีผลเมื่อเงื่อนไขสำเร็จ เช่น ทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินระบุว่า ถ้าพรรคต้นตระกูลไทยได้เป็นรัฐบาลสัญญาจึงจะมีผลบังคับกันได้ เป็นต้น

2) เงื่อนไขบังคับหลัง นิติดรรมจะสิ้นผลเมื่อเงื่อนไขสำเร็จ เช่น ทำสัญญาซื้อขายรถยนต์กันแล้ว ระบุว่าถ้าพรรคมหาชนได้เป็นรัฐบาลให้สัญญาซื้อขายสิ้นผล เป็นต้น

3. หนี้ที่เกิดจากการสำคัญผิด ซึ่งต้องเป็นการสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์ (ป.พ.พ. มาตรา 157) และหนี้ที่เกิดจากการกระทำของผู้ไร้ความสามารถ ได้แก่ ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ (ป.พ.พ. มาตรา 153) จะมีผลเป็นโมฆียกรรม ซึ่งเมื่อถูกบอกล้างก็จะไม่ผูกพันลูกหนี้เพราะตกเป็นโมฆะ แต่หนี้ดังกล่าวมีการค้ำประกันได้ และผูกพันผู้ค้ำประกันเพียงแต่ผู้ค้ำประกันต้องรู้เหตุสำคัญผิด หรือไร้ความสามารถในขณะทำสัญญาค้ำประกัน

4. ผู้รับเรือน

ป.พ.พ. มาตรา 682 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ท่านว่าบุคคลจะยอมเข้าเป็นผู้รับเรือน คือ เป็นประกันของผู้ค้ำประกันอีกชั้นหนึ่งก็เป็นได้”

ผู้รับเรือนจึงหมายถึง ผู้ค้ำประกันของผู้ค้ำประกันอีกต่อหนึ่ง ปกติแล้วผู้ค้ำประกันจะประกันลูกหนี้ต่อเจ้าหนี้ว่าถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ผู้ค้ำประกันจะชำระหนี้ให้ แต่ผู้รับเรือนจะชำระหนี้ให้เจ้าหนี้เมื่อผู้ค้ำประกันไม่ชำระหนี้ ซึ่งเมื่อผู้รับเรือนชำระหนี้แก่เจ้าหนี้แล้ว ก็ย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากผู้ค้ำประกันและลูกหนี้ต่อไป

5. ผู้ค้ำประกันหลายคน

ป.พ.พ. มาตรา 682 วรรคนสอง บัญญัติว่า “ถ้าบุคคลหลายคนยอมตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกันในหนี้รายเดียวกันไซร้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันเหล่านั้นมีความรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมกัน แม้ถึงว่าจะมิได้เข้ารับค้ำประกันรวมกัน”

ผู้ค้ำประกันหลายคน หมายถึง การที่มีผู้ค้ำประกันหลายคนเข้ามาค้ำประกันลูกหนี้รายเดียวกัน โดยผู้ค้ำประกันทุกคนจะต้องรับผิดต่อเจ้าหนี้อย่างลูกหนี้ร่วมเมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ กล่าวคือ เมื่อลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้มีสิทธิจะเรียกให้ผู้ค้ำประกันคนใดคนหนึ่งหรือทุกคนให้รับผิดชำระหนี้ก็ได้และผู้ค้ำประกันที่ชำระหนี้แทนลูกหนี้ก็มีสิทธิไปไล่เบี้ยจากลูกหนี้และหรือผู้ค้ำประกันคนอื่นๆ ได้ตามความเสียหายที่ตนได้รับ

6. ความรับผิดของผู้ค้ำประกัน

ความรับผิดของผู้ค้ำประกันจะเกิดขึ้นเมื่อหนี้ประธานถึงกำหนดชำระแล้วแต่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ส่วนภาระของผู้ค้ำประกันจะครอบคลุมเพียงใดนั้นพิจารณาจากมาตรา 683 และมาตรา 684 สรุปได้ดังนี้

1. กรณีตกลงค้ำประกันโดยไม่จำกัดความรับผิดไว้ ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดดังนี้

   1.1 หนี้ประธาน

   1.2 ดอกเบี้ย

   1.3 ค่าสินไหมทดแทน

   1.4 ค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์

   1.5 ค่าฤชาธรรมเนียมแห่งคดีความ (ลูกหนี้จะต้องใช้แก่เจ้าหนี้เมื่อแพ้คดี เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ฟ้องคดีโดยไม่ได้เรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อน)

2. กรณีตกลงค้ำประกันโดยจำกัดจำนวนความรับผิดไว้ ผู้ค้ำประกันก็จะรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนที่ระบุไว้ เช่น มูลค่าหนี้จำนวน 100,000 บาท แต่ตกลงค้ำประกันไม่เกิน 50,000 บาท ดังนี้หากลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ผู้ค้ำประกันก็มีหน้าที่ชำระแทนเพียงไม่เกิน 50,000 บาท เท่านั้น ส่วนหนี้ที่เหลืออยู่ลูกหนี้ยังคงต้องรับผิดต่อเจ้าหนี้ต่อไป (มาตรา 685)

7. ผลก่อนชำระหนี้

เมื่อมีการทำสัญญาค้ำประกันแล้วก่อนที่ผู้ค้ำประกันจะชำระหนี้แก่เจ้าหนี้แทนลูกหนี้มีประเด็นให้พิจารณา ดังนี้

1. เจ้าหนี้จะมีสิทธิเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้ต่อเมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ก่อน และเจ้าหนี้ได้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด ข้อตกลงเป็นอย่างอื่น ตกเป็นโมฆะ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้ำประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ แม้ว่าบางกรณีลูกหนี้ไม่อาจถือเอาประโยชน์แห่งเงื่อนเวลาได้ต่อไป (ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ทันที)

2. ผู้ค้ำประกันมีสิทธิขอให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ก่อนได้ กล่าวคือ เมื่อเจ้าหนี้ได้ทวงถามให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้แล้วแต่ผู้ค้ำประกันก็ยังมีสิทธิขอให้เรียกลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนได้ เว้นแต่ลูกหนี้จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายแล้ว หรือไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ไปอยู่แห่งใดในราชอาณาจักร (มาตรา 688) และขอให้เจ้าหนี้บังคับเอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนได้ (มาตรา 689) (มาตรา 690)

3. กรณีเจ้าหนี้ได้ลดจำนวนหนี้ ดอกเบี้ย แล้วลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน เมื่อได้รับหนังสือแจ้งจากเจ้าหนี้ให้ทราบการลดหนี้ภายใน 60 วัน นับแต่วันตกลงกันนั้น ได้ชำระหนี้ตามที่เจ้าหนี้ลดให้แล้ว ไม่ว่าจะล่วงเลยเวลาที่เจ้าหนี้กำหนดหรือไม่ก็ตาม ให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากการค้ำประกันหนี้รายนั้น ข้อตกลงใดที่เพิ่มภาระแก้ผู้ค้ำประกันมากกว่าบทบัญญัติมาตรา 691 วรรคหนึ่งนี้ ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ เช่น เมื่อหนี้ถึงกำหนดเจ้าหนี้เห็นว่าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ครบถ้วนจึงลดหนี้ให้ โดยเจ้าหนี้ตั้งใจจะไปเรียกเอาจำนวนที่ลดให้จากผู้ค้ำประกันดังนี้ หากลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ตามที่เจ้าหนี้ลดจำนวนให้ ผู้ค้ำประกันก็เป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกันแล้ว

4. เมื่อมีกรณีอายุความสะดุดหยุดลงเป็นโทษแก่ลูกหนี้นั้น ย่อมเป็นโทษแก่ผู้ค้ำประกันด้วย (มาตรา 692)

ตาม ป.พ.พ. มาตรา 193/14 บัญญัติว่า (อายุความย่อมสะดุดหยุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ลูกหนี้รับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องโดยทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ให้ชำระหนี้ให้บางส่วน ชำระดอกเบี้ย ให้ประกัน หรือกระทำการใดๆ อันปราศจากข้อสงสัยแสดงให้เป็นเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง

(2) เจ้าหนี้ได้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้องหรือเพื่อให้ชำระหนี้

(3) เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ให้คดีล้มละลาย

(4) เจ้าหนี้ได้มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการพิจารณา

(5) เจ้าหนี้ได้กระทำการอื่นใดอันมีผลเป็นอย่างเดียวกันกับการฟ้องคดี

8. ผลภายหลังชำระหนี้

เมื่อผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ไปแล้วย่อมมีสิทธิ “ไล่เบี้ย” เอาจากลูกหนี้ได้ คือ

(1) ต้นเงิน

(2) ดอกเบี้ย

(3) ความเสียหายอย่างใดๆ เพราะการค้ำประกันนั้น

นอกจากนี้ผู้ค้ำประกันย่อมได้รับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีเหนือลูกหนี้ด้วย (มาตรา 693) เช่น ลูกหนี้ได้จำนำทรัพย์เป็นประกันหนี้ไว้ด้วย เมื่อผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปแล้วย่อมได้รับช่วงสิทธิการรับจำนำทรัพย์ของลูกหนี้แทนเจ้าหนี้ด้วย

อนึ่ง ในการใช้สิทธิไล่เบี้ยของผู้ค้ำประกันเอาจากลูกหนี้นั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้ด้วย

1. ผู้ค้ำประกันจะต้องยกข้อต่อสู้ซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหน้าที่ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ด้วย มิเช่นนั้น ผู้ค้ำประกันจะเสียสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ลูกหนี้เพียงเท่าที่ไม่ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้ว่ามีข้อต่อสู้เช่นนั้น และที่ไม่รู้นั้นมิได้เป็นเพราะความผิดของตนด้วย (มาตรา 694) (มาตรา 695)

2. ถ้าผู้ค้ำประกันไดชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปโดยมิได้บอกลูกหนี้และลูกหนี้มิได้รู้จังได้มาชำระหนี้ซ้ำอีก ในกรณีเช่นนี้ผู้ค้ำประกันจะเสียสิทธิไล่เบี้ยจากลูกหนี้และทำได้แต่เพียงแต่จะฟ้องเจ้าหนี้ให้คืนหนี้ที่ชำระไปตามหลักกฎหมายว่าด้วยลาภมิควรได้เท่านั้น (มาตรา 696)

3. ถ้าผู้ค้ำประกันรับช่วงสิทธิไม่ได้ย่อมหลุดพ้นเพียงเท่าที่เสียหาย

ป.พ.พ. มาตรา 697 บัญญัติว่า “ถ้าเพราะการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้เองเป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกันไม่อาจเข้ารับช่วงได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในสิทธิก็ดี จำนองก็ดี จำนำก็ดี และบุริมสิทธิอันได้ให้ไว้แก่เจ้าหนี้แต่ก่อนหรือในขณะทำสัญญาค้ำประกันเพื่อชำระหนี้นั้นท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดเพียงเท่าที่ตนต้องเสียหายเพราะการนั้น”

9. ความระงับแห่งสัญญาค้ำประกัน

สัญญาค้ำประกันจะระงับสิ้นไปด้วยสาเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. เมื่อหนี้ของลูกหนี้ระงับสิ้นไป (มาตรา 698)

ป.พ.พ บรรพ 2 หนี้ หมวด 5 ความระงับหนี้ ได้บทบัญญัติถึงสาเหตุที่ทำให้หนี้ระงับไว้ดังนี้

(1) การชำระหนี้

(2) การปลดหนี้

(3) การหักกลบลบหนี้

(4) การแปลงหนี้ใหม่

(5) หนี้เกลื่อนกลืนกัน

อย่างไรก็ตามแหนี้ที่ขาดอายุความจะยังไม่ถือว่าหนี้ระงับ แต่ก็ถือเป็นเหตุทำให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดด้วย

2. เมื่อบอกเลิกสัญญาค้ำประกัน (มาตรา 699)

ปกติผู้ค้ำประกันจะบอกเลิกสัญญาค้ำประกันไม่ได้นอกจากเจ้าหนี้จะยินยอม แต่ในบางกรณีผู้ค้ำประกันสามารถบอกเลิกสัญญาได้ ดังนี้

(1) ต้องเป็นการค้ำประกันหนี้ที่เนื่องกันไปหลายคราว และ

(2) บอกเลิกเพื่อคราวอันเป็นอนาคตเท่านั้น

3. เมื่อเจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ (มาตรา 700)

กรณีสัญญาค้ำประกันจะระงับลงเมื่อเจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ ต้องประกอบด้วย

(1) หนี้นั้นต้องกำหนดเวลาชำระแน่นอน

(2) เจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้

(3) ผู้ค้ำประกันมิได้ตกลงด้วยในการผ่อนเวลานั้น

การที่เจ้าหนี้ผ่อนเวลาชำระหนี้ให้ลูกหนี้อันจะทำให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจะต้องเป็นหนี้มีกำหนดเวลาชัดเจนแน่นอนเสียก่อน เช่น กำหนดชำระหนี้วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 เป็นต้น หากกำหนดเวลาชำระหนี้เพียงใช้คำว่าหลังปีใหม่ ก่อนสงกรานต์ หรือก่อนเข้าพรรษาจะถือว่าหนี้มีกำหนดเวลาชำระแน่นอนไม่ได้ และจะต้องมิใช่กรณีที่เจ้าหนี้ยังไม่ได้เร่งรัดที่จะดำเนินคดีกับลูกหนี้ก็จะถือเป็นการผ่อนเวลาไม่ได้เช่นกัน เช่น หนี้ครบกำหนดชำระวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 เมื่อหนี้ถึงกำหนดลูกหนี้ยังไม่ชำระแต่เจ้าหนี้ก็ยังมิได้ว่ากล่าวอะไร ดังนี้จะถือเป็นการผ่อนเวลามิได้ สรุปว่าการผ่อนเวลา คือ การตกลงเลื่อนวันครบกำหนดชำระหนี้จากกำหนดเดิมไปเป็นวันเดือนปีข้างหน้าตามแต่จะตกลงกัน ซึ่งจะทำให้เจ้าหนี้หมดสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามกำหนดเดิมแล้ว อนึ่งข้อตกลงที่ผู้ค้ำประกันยินยอมไว้ล่วงหน้าให้เจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ได้ข้อตกลงนั้นใช้

บังคับมิได้ (มาตรา 700 วรรคสอง)

4. เมื่อเจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้จากผู้ค้ำประกัน (มาตรา 701) มีสาระสำคัญคือ

(1) หนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว

(2) ผู้ค้ำประกันขอชำระหนี้ครบถ้วนและถูกต้อง

(3) เจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้

10. ความหมายของสัญญาจำนอง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 702 บัญญัติว่า "อันว่าจำนองนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้จำนอง เอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับจำนอง"

จากคำนิยามดังกล่าวสัญญาจำนองมีลักษณะดังนี้

1. คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้รับจำนอง และอีกฝ่ายเรียกว่า ผู้จำนอง

2. ต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้ (ผู้รับจำนอง) กับลูกหนี้ (ผู้จำนองหรือต่างคนกันก็ได้) เรียกว่า หนี้ประธาน ส่วนสัญญาจำนองเป็นหนี้อุปกรณ์

3. เป็นการนำทรัพย์สินไปตราไว้แก่ผู้รับจำนอง โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้จำนอง

4. ผู้รับจำนองมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญ

11. ทรัพย์สินที่จำนองได้

ป.พ.พ. มาตรา 703 ได้บัญญัติเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ทำสัญญาจำนองได้ มีดังนี้

1. อสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ที่ดิน สิ่งปลูกสร้างที่ติดอยู่กับที่ดิน เป็นต้น

2. สังหาริมทรัพย์ต่อไปนี้ หากว่าได้จดทะเบียนไว้แล้วตามกฎหมาย คือ

(1) เรือ มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป

(2) แพ (แพที่เป็นที่อยู่อาศัยหรือเรือนแพ)

(3) สัตว์พาหนะ (ที่มีตั๋วพิมพ์รูปพรรณแล้วได้แก่ ช้าง ม้า โค กระบือ ลา ล่อ)

(4) สังหาริมทรัพย์อื่นๆ ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติไว้ให้จดทะเบียนได้เป็นการเฉพาะ เช่น เครื่องจักรที่ได้จดทะเบียนแล้วตามพระราชบัญญัติการจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. 2514 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ที่กำหนดให้เครื่องจักรดังกล่าวเป็นสังหาริมทรัพย์ที่ทำจำนองได้

12. แบบของสัญญาจำนอง

ป.พ.พ. มาตรา 714 บัญญัติว่า "อันสัญญาจำนองนั้น ท่านว่าต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่"

ดังนั้น หากคู่สัญญาตกลงทำสัญญาจำนองกันเองโดยไม่ได้ทำตามแบบจะตกเป็นโมฆะ (ป.พ.พ. มาตรา 152) แบบดังกล่าวจะเหมือนกับสัญญาซื้อขาย ประกอบกับทรัพย์ที่เมื่อซื้อขายต้องทำตามแบบก็เป็นทรัพย์ทำนองเดียวกันกับทรัพย์ที่จำนองได้ ด้วยเหตุนี้สถานที่จดทะเบียนจำนอง จึงเป็นสถานที่เดียวกับสถานที่จดทะเบียนซื้อขายนั่นเอง (ให้ดูสถานที่จดทะเบียนในหน่วยที่ 2 เรื่องสัญญาซื้อขาย) สำหรับเครื่องจักรที่ได้จดทะเบียนแล้ว เมื่อจะจดทะเบียนจำนองให้ไปทำที่หน่วยงานในสังกัดกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

อนึ่ง ในการทำสัญญาจำนองจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อความสมบูรณ์ของสัญญาจำนองอีกหลายประการด้วยกันดังนี้

1. สัญญาจำนองต้องระบุทรัพย์สินซึ่งจำนอง (มาตรา 704)
2. ผู้จำนองต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จำนอง (มาตรา 705)
3. การจำนองต้องทำเพื่อประกันหนี้ที่สมบูรณ์เท่านั้น (มาตรา 707)
4. สัญญาจำนองต้องระบุเป็นเงินไทย จำนวนแน่นอน (มาตรา 708)
5. ผู้จำนองจะจำนองทรัพย์สินของตนเพื่อประกันหนี้ของบุคคลอื่นก็ได้ (มาตรา 709)
6. ผู้จำนองจะจำนองทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกันหนี้รายเดียวก็ได้ และจะตกลงกันดังนี้ก็ได้ (มาตรา 710)
   (1) ให้ผู้รับจำนองใช้สิทธิบังคับเอาแก่ทรัพย์สินซึ่งจำนองตามลำดับอันระบุไว้
   (2) ให้ถือเอาทรัพย์สินแต่ละสิ่งเป็นประกันหนี้เฉพาะแต่ส่วนหนึ่งส่วนใดที่ระบุไว้
7. ข้อตกลงบังคับจำนองก่อนหนี้ถึงกำหนดชำระเป็นอันไม่สมบูรณ์ (มาตรา 711)
8. ทรัพย์สินซึ่งติดจำนองอยู่แล้วยังนำไปจำนองประกันหนี้รายอื่นได้ (มาตรา 712)
9. ผู้จำนองมีสิทธิล้างจำนองเป็นงวดๆ ได้ เว้นแต่มีข้อตกลงเป็นอย่างอื่นในสัญญาจำนอง

13. สิทธิจำนองครอบเพียงใด

เมื่อได้ทำสัญญาจำนองแล้วมีปัญหาว่าสิทธิจำนองจะครอบคลุมหนี้และอุปกรณ์ของหนี้อย่างไรบ้าง รวมทั้งจะครอบคลุมทรัพย์สินเพียงใดบ้างนั้น แยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ทรัพย์สินซึ่งจำนองย่อมเป็นประกันเพื่อการชำระหนี้กับทั้งอุปกรณ์ต่อไปนี้ด้วย (มาตรา 715) คือ
   (1) ดอกเบี้ย
   (2) ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้
   (3) ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนอง
2. แม้ลูกหนี้จะได้ชำระหนี้บางส่วนแล้ว จำนองก็ยังครอบไปถึงทรัพย์จำนองทุกสิ่ง (มาตรา 716)
3. แม้ว่าทรัพย์จำนองจะถูกแบ่งออกเป็นหลานส่วนจำนองก็ยังครอบหมดทุกส่วน แต่ถ้าผู้รับจำนองยินยอมด้วยผู้จำนองจะโอนทรัพย์สินส่วนใดโดยปลอดจำนองก็ได้ (มาตรา 717)
4. โดยหลักแล้วจำนองย่อมครอบไปถึงทรัพย์ทั้งปวงอันติดพันอยู่กับทรัพย์สินซึ่งจำนองแต่ต้องอยู่ภายในบังคับต่อไปนี้ (มาตรา 718)

   4.1 จำนองที่ดินไม่ครอบไปถึงโรงเรือนอันผู้จำนองปลูกสร้างลงในที่ดินภายหลังวันจำนอง เว้นแต่มีข้อสัญญาให้ครอบไปถึง (มาตรา 719 วรรคหนึ่ง) แต่ผู้รับจำนองอาจใช้ขายโรงเรือนรวมไปกับที่ดินด้วยก็ได้ เพียงแต่ผู้รับจำนองจะใช้บุริมสิทธิของตนได้เพียงราคาที่ดินเท่านั้น (มาตรา 719 วรรคสอง)

   4.2 จำนองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นซึ่งได้ทำขึ้นไว้บนหรือใต้ดินในที่ดินของผู้อื่นไม่ครอบไปถึงที่ดินด้วยฉันใดกลับกันก็ฉันนั้น (มาตรา 720)

   4.3 จำนองไม่ครอบไปถึงดอกผลแห่งทรัพย์สินซึ่งจำนอง เว้นแต่ผู้รับจำนองได้บอกกล่าวแก่ผู้จำนองหรือผู้รับโอนแล้วว่าตนจะบังคับจำนอง (มาตรา 721)

14. สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาจำนอง

ผู้รับจำนองและผู้จำนองย่อมมีสิทธิและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ถ้าภายหลังจดทะเบียนจำนองมีการจดทะเบียนภาระจำยอมหรือทรัพยสิทธิอย่างอื่น โดยผู้รับจำนองมิได้ยินยอมด้วย สิทธิจำนองย่อมใหญ่กว่า ถ้าจะเป็นการเสื่อมเสียแก่ผู้รับจำนองในเวลาบังคับจำนองก็ให้ลบสิทธิที่กล่าวนั้นเสียจากทะเบียน (มาตรา 722)

2. ถ้าทรัพย์สินจำนองมีอันสูญหายหรือบุบสลายจนไม่เพียงพอแก่การประกัน ผู้รับจำนองจะบังคับจำนองทันทีก็ได้ เว้นแต่มิใช่ความผิดของผู้จำนองและผู้จำนองเสนอจำนองทรัพย์อื่นแทนให้มีราคาเพียงพอ หรือเสนอซ่อมแซมแก้ไขภายในเวลาอันสมควรแก่เหตุ (มาตรา 723)

3. ถ้าเป็นการจำนองประกันหนี้บุคคลอื่นและผู้จำนองชำระหนี้แทนเพื่อป้องกันมิให้ถูกบังคับจำนองผู้จำนองย่อมใช้สิทธิไล่เบี้ยจากลูกหนี้ได้ (มาตรา 724)

4. กรณีผู้จำนองหลายรายจำนองทรัพย์สินประกันหนี้บุคคลอื่นและมิได้ระบุลำดับไว้ ผู้จำนองรายหนึ่งที่ชำระหนี้แทนหรือต้องถูกบังคับจำนองจะไล่เบี้ยเอาจากผู้จำนองคนอื่นไม่ได้ (มาตรา 725)

5. กรณีมีผู้จำนองหลายรายจำนองทรัพย์สินประกันหนี้บุคคลอื่นและได้ระบุลำดับไว้ด้วย การที่ผู้รับจำนองยอมปลดหนี้ให้ผู้จำนองคนหนึ่ง ย่อมทำให้ผู้จำนองคนหลังหลุดพ้นเท่าจำนวนที่ได้รับความเสียหาย (มาตรา 726)

6. กรณีบุคคลจำนองทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้ซึ่งบุคคลอื่นจะต้องชำระ ให้นำบทบัญญัติมาตรา 691 มาตรา 697 มาตรา 700 และมาตรา 701 ในเรื่องสัญญาค้ำประกันมาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา 727) นอกจากนี้ผู้จำนองดังกล่าวจะไม่ต้องรับผิดในหนี้นั้นเกินราคาทรัพย์สินที่จำนองในเวลาบังคับจำนองหรือเอทรัพย์จำนองหลุด หากมีข้อตกลงอันมีผลให้ผู้จำนองรับผิดเกินราคาทรัพย์สินดังกล่าว หรือให้ผู้รับผิดอย่างผู้ค้ำประกัน ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ ทั้งนี้ไม่ว่าข้อตกลงนั้นจะมีอยู่ในสัญญาจำนองหรือทำเป็นข้อตกลงต่างหากก็ตาม (มาตรา 727/1)

15. การบังคับจำนอง

การบังคับจำนอง คือ การที่เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้รับจำนองบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินที่รับจำนอง ซึ่งเมื่อลูกหนี้ผิดนัดแล้วเจ้าหนี้จะบังคับชำระหนี้ด้วยวิธีบังคับจำนอง หรือด้วยวิธีบังคับชำระหนี้แบบเจ้าหนี้สามัญก็ได้ (ไม่ได้เจาะจงบังคับเอาจากทรัพย์ที่รับจำนอง)

16. วิธีการบังคับจำนอง

การบังคับจำนองมี 2 วิธี ดังนี้

1. การบังคับจำนองโดยเอาทรัพย์สินที่จำนองนั้นออกขายทอดตลาด (มาตรา 728) มีขั้นตอนดังนี้

(1) ผู้รับจำนองต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ก่อนให้ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาอันสมควร ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 60 วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ได้รับคำบอกกล่าว

(2) ผู้รับจำนองฟ้องคดีต่อศาล (กรณีลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้) เพื่อให้ศาลพิพากษาสั่งให้ยึดทรัพย์สินซึ่งจำนองออกขายทอดตลาดเอาเงินชำระหนี้ทั้งหนี้ประธานและหนี้อุปกรณ์

2. การบังคับจำนองโดยนำเอาทรัพย์สินที่จำนองหลุดเป็นสิทธิ (มาตรา 729) มีขั้นตอนดังนี้

(1) ผู้รับจำนองต้องมีจดหมายบอกกล่าว เหมือนมาตรา 728

(2) ผู้รับจำนองฟ้องคดีต่อศาล (ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้) เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์จำนองหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับจำนองภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

1) ลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึงห้าปี

2) ผู้รับจำนองแสดงให้เป็นที่พอใจแก่ศาลว่าราคาทรัพย์สินนั้นน้อยกว่าจำนวนเงินอันค้างชำระ และ

3) ไม่มีจำนองรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกันนั้น

17.ผลของการบังคับจำนอง

เมื่อผู้รับจำนองดำเนินการบังคับจำนองแล้ว จะมีผลดังนี้

1. เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองต้องใช้แก่ผู้รับจำนองเรียงตามลำดับถ้ายังมีเงินเหลืออยู่ก็ให้ส่งมอบแก่ผู้จำนอง (มาตรา 732)

2. กรณีเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้าง ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดในเงินที่ขาด (มาตรา 733)

18.กรณีมีการโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง

เนื่องจากเมื่อทำสัญญาจำนองแล้วกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินซึ่งจำนองยังคงอยู่กับผู้จำนอง ผู้จำนองจึงสามารถโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินซึ่งติดจำนองนั้นไปยังบุคคลอื่นได้ และเมื่อผู้จำนองโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองไปยังบุคคลอื่นแล้วจะทำให้เกิดสิทธิและหน้าที่บางประการแก่ผู้รับจำนองและผู้รับโอน ดังนี้

1. เมื่อผู้รับจำนองต้องการบังคับจำนองแก่ผู้รับโอน จะต้องมีจดหมายบอกกล่าวแก่ผู้รับโอนล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 60 วัน จึงจะบังคับจำนองได้ (มาตรา 735)

2. ผู้รับโอนจะไถ่ถอนจำนองเมื่อใดก็ได้แต่ถ้าผู้รับจำนองได้บอกกล่าวว่าต้องการบังคับจำนองผู้รับโอนจะต้องไถ่ถอนจำนองภายใน 60 วัน นับแต่วันรับคำบอกกล่าว (มาตรา 737) มิเช่นนั้นผู้รับโอนอาจถูกผู้รับจำนองฟ้องต่อศาลเพื่อบังคับจำนองต่อไปได้

19.ความระงับแห่งสัญญาจำนอง

ป.พ.พ. มาตรา 744 ได้บัญญัติให้สัญญาจำนองย่อมระงับสิ้นไปด้วยเหตุต่างๆ ดังนี้

1. เมื่อหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นใดมิใช่เหตุอายุความ
2. เมื่อปลดจำนองให้แก่ผู้จำนองด้วยหนังสือเป็นสำคัญ
3. เมื่อผู้จำนองหลุดพ้น
4. เมื่อถอนจำนอง
5. เมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจำนองตามคำสั่งศาลอันเนื่องมาแต่การบังคับจำนอง หรือถอนจำนอง หรือเมื่อมีการขายทอดตลาด ตามมาตรา 729/1
6. เมื่อเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้นหลุด

20.ความหมายของสัญญาจำนำ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 747 บัญญัติว่า “อันว่าจำนำนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง

เรียกว่าผู้จำนำ ส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับจำนำ เพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้”

จากคำนิยามดังกล่าวสัญญาจำนำมีลักษณะดังนี้

1. คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้รับจำนำและอีกฝ่ายเรียกว่า ผู้จำนำ
2. ต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้ (ผู้รับจำนำ) กับลูกหนี้ (ผู้จำนำ หรือต่างคนกันก็ได้) เรียกว่า หนี้ประธาน ส่วนสัญญาจำนำเป็นหนี้อุปกรณ์
3. ผู้จำนำต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งจำนำแก่ผู้รับจำนำ
4. ผู้รับจำนำมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินซึ่งจำนำก่อนเจ้าหนี้สามัญ

21.แบบของสัญญาจำนำ

สัญญาจำนำสามารถทำได้โดยง่ายและสะดวก กล่าวคือ เมื่อมีหนี้ประธานเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์แล้ว หากต้องการทำประกันหนี้ด้วยการทำสัญญาจำนำก็สามารถทำได้โดยผู้จำนำ (เป็นลูกหนี้เองหรือเป็นบุคคลอื่นก็ได้) ส่งมอบสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าหนี้ เพื่อประกันหนี้ทำให้เจ้าหนี้เป็นผู้รับจำนำ เพียงเท่านี้ก็เป็นอันเสร็จเรียบร้อย โดยไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือหลักฐานอื่นแต่อย่างใด แต่ให้พึงระวังไว้ว่ามีทรัพย์สินบางอย่าง เช่น อาวุธปืน มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดมีไว้ในครอบครองจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ดังนั้น หากรับจำนำอาวุธปืนต้องระวังความผิดตามกฎหมายนี้ด้วย

อย่างไรก็ตาม การทำจำนำหากมีการทำหลักฐานเป็นหนังสือและมีการลงลายมือชื่อผู้จำนำไว้ก็จะเป็นการป้องกันปัญหาในภายหน้ากรณีผู้จำนำเกิดบิดพลิ้วกล่าวอ้างว่าทรัพย์สินของตนไปอยู่ในความครอบครองของเจ้าหนี้โดยตนมิได้ยินยอมด้วย

แม้การทำสัญญาจำนำจะทำได้โดยผู้จำนำส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้รับจำนำ แต่ตาม ป.พ.พ. ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจำนำทรัพย์สินในบางประการที่น่าสนใจ ดังนี้

1. คู่สัญญาจำนำจะตกลงกันให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินจำนำไว้ก็ได้ (มาตรา 749)
2. การจำนำสิทธิซึ่งมีตราสาร ซึ่งหมายถึง ตราสารที่ใช้แทนสิทธิหรือแทนทรัพย์ เช่น ตั๋วเงิน พันธบัตร ใบประทวนสินค้า ใบรับของในคลังสินค้า เป็นต้น จะต้องปฏิบัติดังนี้ (มาตรา 750)

(1) ส่งมอบตราสารนั้นแก่ผู้รับจำนำ และ

(2) บอกกล่าวเป็นหนังสือแจ้งการจำนำแก่ลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วย ถ้ามิได้ทำดังกล่าวนี้การจำนำย่อมเป็นโมฆะ

3. คู่สัญญาจำนำจะตกลงกันไว้เสียแต่ก่อนเวลาหนี้ถึงกำหนดชำระเป็นข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งว่าถ้าไม่ชำระหนี้ให้ผู้รับจำนำเข้าเป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำ หรือให้จัดการแก่ทรัพย์สินนั้นเป็นประการอื่นนอกจากบทบัญญัติการบังคับจำนำไม่ได้ (มาตรา 756) เช่น ตกลงกันตั้งแต่ก่อนถึงกำหนดชำระหนี้ว่าหากผู้จำนำไม่ชำระหนี้ ให้ผู้รับจำนำได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนำไปทันที ข้อตกลงนี้ใช้ไม่ได้ไม่มีผลบังคับเท่ากับเป็นโมฆะนั่นเอง แต่เป็นโมฆะเฉพาะข้อตกลงนี้เท่านั้น การจำนำยังคงใช้ได้

4.

22. สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาจำนำ

ผู้จำนำและผู้รับจำนำ ต่างมีสิทธิและหน้าที่ต่อกัน ดังนี้

1. ผู้รับจำนำมีสิทธิยึดของจำนำ จนกว่าจะได้รับชำระหนี้รวมทั้งค่าอุปกรณ์ครบถ้วน (มาตรา 748) ได้แก่ ดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้ ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนำ ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งจำนำ และค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่ความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินจำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์

2. ผู้รับจำนำมีหน้าที่ต้องรักษาและสงวนทรัพย์สินจำนำให้ปลอดภัยอย่างเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง (มาตรา 759)

3. ผู้รับจำนำต้องไม่นำทรัพย์สินจำนำออกใช้หรือให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือเก็บรักษา โดยผู้จำนำมิได้ยินยอมด้วย เพราะหากเกิดการสูญหายบุบสลายแม้เพราะเหตุสุดวิสัยผู้รับจำนำจะต้องรับผิดชอบ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไรๆ ก็คงจะต้องสูญหายหรือบุบสลายอยู่นั่นเอง (มาตรา 760)

4. ผู้รับจำนำมีสิทธินำดอกผลนิตินัยของทรัพย์สินจำนำชำระแก่ตนได้ เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น (มาตรา 761)

5. ผู้รับจำนำมีหน้าที่ต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาทรัพย์สินจำนำ เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น (มาตรา 762)

6. ในการฟ้องคดีเกี่ยวกับการจำนำ มีกำหนดอายุความ 6 เดือน นับแต่วันส่งคืน หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนำ ในกรณีดังนี้ (มาตรา 763)

(1) ผู้จำนำฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน เพื่อความบุบสลายอันผู้รับจำนำก่อให้เกิดแก่ทรัพย์สินจำนำ

(2) ผู้รับจำนำฟ้องเรียกค่าใช้จ่ายเพื่อการบำรุงรักษาทรัพย์สินจำนำ

(3) ผู้รับจำนำฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแก่ผู้รับจำนำ เพราะความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินจำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์

23. การบังคับจำนำ

สัญญาจำนำเป็นสัญญาอุปกรณ์เพื่อประกันหนี้ซึ่งเป็นสัญญาประธานทำนองเดียวกับสัญญาจำนอง เมื่อครบกำหนดชำระหนี้ประธานแล้วลูกหนี้ได้ปฏิบัติการชำระหนี้อย่างครบถ้วนถูกต้องเรียบร้อย ก็ไม่ต้องมีการบังคับจำนำเกิดขึ้น แต่ถ้าลูกหนี้ละเลยเพิกเฉย หรือชำระหนี้ไม่ครบถ้วนถูกต้อง เจ้าหนี้ที่เป็นผู้รับจำนำก็จำเป็นต้องใช้สิทธิบังคับจำนำต่อไป ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. ผู้รับจำนำต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือ (จดหมาย) ไปยังลูกหนี้เพื่อให้ชำระหนี้และอุปกรณ์ภายในเวลาอันควร ซึ่งกำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้น (จดหมาย) ไปยังลูกหนี้เพื่อให้ชำระหนี้และอุปกรณ์

2. ถ้าลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำนำก็มีสิทธิที่จะเอาทรัพย์จำนำออกขายได้ แต่ต้องขายทอดตลาด (มาตรา 764 วรรคสอง)

3. ผู้รับจำนำต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้จำนำ (เป็นตัวลูกหนี้เองหรือเป็นบุคคลอื่น) บอกเวลาและสถานที่ซึ่งจะขายทอดตลาดด้วย (มาตรา 764 วรรคสาม)

4. ถ้าผู้รับจำนำไม่สามารถบอกกล่าวก่อนได้จะเอาทรัพย์จำนำออกขายทอดตลาดเมื่อหนี้ค้างชำระมา

ล่วงเวลา 1 เดือน ก็ทำได้ (มาตรา 765)

5. ถ้าจำนำตั๋วเงิน ให้ผู้รับจำนำเรียกเก็บเงินตามตั๋วเงินในวันถึงกำหนดโดยไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวก่อน (มาตรา 766)

6. เมื่อบังคับจำนำได้เงินจำนวนสุทธิเท่าใด ผู้รับจำนำต้องจัดสรรชำระหนี้และอุปกรณ์ ถ้ายังมีเงินเหลือก็ต้องส่งคืนให้แก่ผู้จำนำ (มาตรา 767 วรรคแรก)

แต่ถ้าได้เงินน้อยกว่าจำนวนค้างชำระ ลูกหนี้ยังคงต้องรับใช้ในส่วนที่ขาดอยู่นั้น (มาตรา 767 วรรคสอง)

7. ถ้าจำนำทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกันหนี้แต่รายเดียว ผู้รับจำนำจะเลือกเอาทรัพย์จำนำสิ่งใดขายก็ได้ แต่จะขายเกินกว่าความจำเป็นไม่ได้ (มาตรา 768)

24. ความระงับแห่งสัญญาจำนำ

สัญญาจำนำย่อมระงับสิ้นไป ในกรณี (มาตรา 769)

1. เมื่อหนี้ซึ่งจำนำเป็นประกันอยู่นั้นระงับสิ้นไปเพราะเหตุประการอื่นมิใช่เพราะอายุความ หรือ

2. เมื่อผู้รับจำนำยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่ครอบครองของผู้จำนำ

กรณีแรก สาเหตุที่หนี้ซึ่งมีจำนำเป็นประกันอยู่ขาดอายุความจะไม่ทำให้การจำนำระงับสิ้นไปก็เพราะหนี้ที่ขาดอายุความภาวะความเป็นลูกหนี้ยังมีอยู่เพียงแต่ลูกหนี้ยกข้อต่อสู้ได้ว่าหนี้ขาดอายุความแล้วซึ่งศาลก็ต้องพิพากษายกฟ้อง แต่เนื่องจากการจำนำเป็นบุริมสิทธิอย่างหนึ่งกฎหมายจึงบัญญัติให้ประโยชน์แก่เจ้าหนี้ที่เป็นผู้รับจำนำที่จะบังคับชำระหนี้ได้ต่อไปแม้จะขาดอายุความแล้ว

ส่วนเมื่อหนี้ประธานระงับสิ้นไป หนี้จำนำที่เป็นหนี้อุปกรณ์ก็ย่อมระงับไปด้วย

กรณีที่สอง เนื่องจากการจำนำ คือ การที่ผู้จำนำส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้รับจำนำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ ดังนั้นหากผู้รับจำนำยินยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนสู่ความครอบครองของผู้จำนำจะด้วยสาเหตุใดก็ตามย่อมทำให้การจำนำระงับสิ้นไป

25. การจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

การจำนำที่กล่าวมาแล้วเป็นการจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งมิได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้จำนำและผู้รับจำนำไว้ แต่ยังมีการจำนำตามกฎหมายพิเศษอีกกรณีหนึ่ง คือ การจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม ปี พ.ศ. 2517, พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2534 ได้กำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมจากการจำนำโดยทั่วไปหลายกรณี ดังนี้

“โรงรับจำนำ” หมายถึง สถานที่รับจำนำซึ่งประกอบการรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้เป็นปกติธุระแต่ละรายมีจำนวนไม่เกินหนึ่งแสนบาท และหมายความรวมถึงการรับหรือซื้อสิ่งของโดยจ่ายเงินให้สำหรับสิ่งของนั้นเป็นปกติธุระแต่ละรายมีจำนวนไม่เกินหนึ่งแสนบาท โดยมีข้อตกลงหรือเข้าใจกันโดยตรง หรือโดยปริยายว่าจะได้ไถ่คืนในภายหลัง

“ผู้รับจำนำ” หมายถึง ผู้รับใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ

“ทรัพย์จำนำ” หมายถึง สิ่งของที่รับจำนำ

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที) 14. ผู้สอนชี้แจงหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 6 ค้ำประกัน จำนอง จำนำ 15. ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับค้ำประกัน จำนอง จำนำ	**1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)** 14. ผู้เรียนฟังผู้สอนแจ้งหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 6 ค้ำประกัน จำนอง จำนำ 15. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับค้ำประกัน จำนอง จำนำ
2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที) 13. ผู้สอนให้ผู้เรียนเปิดเอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 6 ค้ำประกัน จำนอง จำนำ 14. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในข้อสงสัยเมื่ออธิบายเนื้อหาในหน่วยเรียนจบ	**2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที)** 13. ผู้เรียนฟังผู้สอนอธิบายและชี้แจงพร้อมเปิดเอกสารวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 6 ค้ำประกัน จำนอง จำนำ 14. ผู้เรียนซักถามผู้สอนหากมีข้อสงสัย

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที) 7. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 13. ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 6 ค้ำประกัน จำนอง จำนำ ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 14. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)* *(รวม 360 นาที หรือ 6 คาบเรียน)*	**3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที)** 7. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 13. ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 6 ค้ำประกัน จำนอง จำนำ ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 14. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้หน่วยที่ 6 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)*

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล

ก่อนเรียน

7. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับค้ำประกัน จำนอง จำนำ

ขณะเรียน

7. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ตอนที่ 1

หลังเรียน

7. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

13. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ตอนที่ 1
14. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ตอนที่ 2

สื่อการเรียนการสอน/การเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

19.เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ (ใช้ประกอบการเรียนการสอนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)

20.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ตอนที่ 1 ใช้ขั้นประยุกต์ใช้ข้อ 1

21.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ตอนที่ 2 ใช้ขั้นสรุปและประเมินผลข้อ 2

สื่อโสตทัศน์ (ถ้ามี)

1. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์
2. วีดีทัศน์
3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI
4. งานนำเสนอ

สื่อของจริง

-

แหล่งการเรียนรู้

ในสถานศึกษา

13.ห้องสมุด

14.ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

นอกสถานศึกษา

ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ในท้องถิ่น

การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

21. บูรณาการกับวิชาภาษาไทย เรื่อง การบอกความหมายและลักษณะของสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำ การอธิบายสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาจำนอง การอภิปรายผลของการบังคับจำนอง และการยกตัวอย่างทรัพย์สินที่นำมาจำนอง
22. บูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์ความระงับแห่งสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำ
23. บูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การทำสัญญาค้ำประกัน การทำสัญญาจำนอง และสัญญาจำนำ และการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การทำสัญญาค้ำประกัน

การประเมินผลการเรียนรู้

- **หลักการประเมินผลการเรียนรู้**

ก่อนเรียน

7. ฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับค้ำประกัน จำนอง จำนำ

ขณะเรียน

7. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ตอนที่ 1

หลังเรียน

7. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ผลสำเร็จของผู้เรียน

13. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ตอนที่ 1
14. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ตอนที่ 2

สมรรถนะที่พึงประสงค์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ ค้ำประกัน จำนอง จำนำ

25. วิเคราะห์และตีความหมาย
26. สาธิตพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
27. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
28. ประยุกต์ความรู้สู่งานอาชีพ

สมรรถนะการปฏิบัติงานอาชีพ

ทำสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำ

สมรรถนะการขยายผล

ความสอดคล้อง

จากการเรียนสัปดาห์ที่ 10-11 เรื่อง ค้ำประกัน จำนอง จำนำ ผู้เรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับ ความหมายและลักษณะของสัญญาค้ำประกัน หลักเกณฑ์การทำสัญญาค้ำประกัน หนี้ที่มีการค้ำประกันได้ ผู้รับเรือน ผู้ค้ำประกันหลายคน ความรับผิดของผู้ค้ำประกัน ผลก่อนชำระหนี้ ผลภายหลังชำระหนี้ ความระงับแห่งสัญญาค้ำประกัน ความหมายของสัญญาจำนอง ทรัพย์สินที่จำนองได้ แบบของสัญญาจำนอง สิทธิจำนองครอบเพียงใด สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาจำนอง การบังคับจำนอง วิธีการบังคับจำนอง ผลของการบังคับจำนอง กรณีมีการโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง ความระงับแห่งสัญญาจำนอง ความหมายของสัญญาจำนำ แบบของสัญญาจำนำ สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาจำนำ การบังคับจำนำ ความระงับแห่งสัญญาจำนำ และการจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถทำสัญญาค้ำประกันได้ ทำสัญญาจำนอง และทำสัญญาจำนำได้

รายละเอียดการประเมินผลการเรียนรู้

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ บอกความหมายและลักษณะของสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำได้

  19. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  20. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  21. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกความหมายและลักษณะของสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 2 วิเคราะห์ความระงับแห่งสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำได้

  19. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  20. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  21. เกณฑ์การให้คะแนน : วิเคราะห์ความระงับแห่งสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 3 อธิบายสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาจำนองได้

  19. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  20. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  21. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาจำนองได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 4 อภิปรายผลของการบังคับจำนองได้

  19. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  20. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  21. เกณฑ์การให้คะแนน : อภิปรายผลของการบังคับจำนองได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 5 ยกตัวอย่างทรัพย์สินที่นำมาจำนองได้

  19. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  20. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  21. เกณฑ์การให้คะแนน : ยกตัวอย่างทรัพย์สินที่นำมาจำนองได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 6 ทำสัญญาค้ำประกันได้

  19. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  20. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  21. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญาค้ำประกันได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 7 ทำสัญญาจำนอง และสัญญาจำนำได้

  19. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  20. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  21. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญาจำนอง และสัญญาจำนำได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 8 ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การทำสัญญาค้ำประกันได้

  19. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  20. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  21. เกณฑ์การให้คะแนน : ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การทำสัญญาค้ำประกันได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 9 แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้

  16. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  17. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  18. เกณฑ์การให้คะแนน : แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 10 ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำในชีวิตประจำวันได้

  13. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  14. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  15. เกณฑ์การให้คะแนน : ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง และสัญญาจำนำในชีวิตประจำวันได้ จะได้ 1 คะแนน

แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 6

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. สัญญาค้ำประกัน คือ

   ……

   ……

   ……

2. หนี้ที่มีการค้ำประกัน ถ้าหนี้ประธานเป็นโมฆะสัญญาค้ำประกันจะใช้ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

   ……

   ……

   ……

3. สัญญาจำนอง คือ

   ……

   ……

   ……

4. ทรัพย์สินที่จำนองได้จะต้องเป็นทรัพย์สินประเภทใด อย่างไร

   ……

   ……

   ……

5. วิธีการทำสัญญาจำนอง กฎหมายกำหนดไว้อย่างไร

   ……

   ……

   ……

6. เมื่อทำสัญญาจำนองที่ดินแล้วผู้จำนองได้ก่อสร้างอาคารบนที่ดินแปลงนั้น การจำนองจะครอบไปถึงอาคารนั้นหรือไม่ เพียงใด

   ……

   ……

   ……

7. การบังคับจำนองต้องทำอย่างไร

   ……

   ……

   ……

8. การเอาทรัพย์จำนองหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับจำนองมีวิธีการอย่างไรบ้าง

……

……

……

9. สัญญาจำนำ คือ

……

……

……

10. การทำสัญญาจำนำกฎหมายกำหนดวิธีการไว้อย่างไร

……

……

……

11. ทรัพย์สินที่ทำจำนำได้มีอะไรบ้าง จงอธิบายและยกตัวอย่าง

……

……

……

12. สัญญาจำนำระงับลงในกรณีใดบ้าง

……

……

……

13. ให้บอกข้อแตกต่างระหว่างจำนองและจำนำมา 3 ประการ

……

……

……

14. พระราชบัญญัติโรงรับจำนำฯ ห้ามผู้รับจำนำกระทำการอะไรบ้าง (บอกมา 3 ประการ)

……

……

……

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. วิธีการทำสัญญาค้ำประกันกฎหมายกำหนดไว้อย่างไร
   ก. ตกลงเพียงด้วยวาจาก็บังคับกันได้แล้ว
   ข. จะต้องทำหลักฐานการค้ำประกันเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกัน
   ค. จะต้องทำเป็นหนังสือและต้องลงชื่อผู้ค้ำประกันและเจ้าหนี้
   ง. จะต้องทำเป็นหนังสือและต้องลงชื่อผู้ค้ำประกัน เจ้าหนี้ และลูกหนี้
   จ. จะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
2. ก กู้เงิน ข มี ค เป็นผู้ค้ำประกัน เงินต้น 20,000 บาท ดอกเบี้ย 3,000 บาท เมื่อ ก ผิดนัดชำระหนี้ ค จะต้องรับผิดชอบโดยไปหาเงินมาชำระหนี้แทนเสียดอกเบี้ย 2,000 บาท ดังนี้ ค จะไล่เบี้ยจาก ก ได้จำนวนเท่าใด
   ก. 20,000 บาท
   ข. 23,000 บาท
   ค. 25,000 บาท
   ง. 30,000 บาท
   จ. 35,000 บาท
3. ลูกหนี้เงินกู้รายหนึ่งมีผู้ค้ำประกันครบกำหนดชำระหนี้วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2558 แต่เจ้าหนี้ไม่เร่งรัดลูกหนี้ปล่อยเวลาผ่านมาถึง 3 เดือน ดังนี้จะมีผลตามกฎหมายอย่างไร
   ก. ลูกหนี้หลุดพ้นความรับผิด
   ข. ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นความรับผิด
   ค. ลูกหนี้ไม่หลุดพ้นความรับผิด
   ง. ผู้ค้ำประกันไม่หลุดพ้นความรับผิด
   จ. ทั้งลูกหนี้และผู้ค้ำประกันยังไม่หลุดพ้นความรับผิด
4. ข้อใด ไม่ทำ ให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิด
   ก. หนี้ขาดอายุความ
   ข. หนี้ที่ค้ำประกันเป็นโมฆะ
   ค. ทำเป็นหนังสือ
   ง. จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
   จ. ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
5. การทำสัญญาจำนองจะต้องทำอย่างไร
   ก. โมฆะ
   ข. โมฆียะ
   ค. สมบูรณ์
   ง. ไม่บริบูรณ์

จ. ฟ้องร้องบังคับคดีได้

6. ศิริพงษ์กู้เงินศิริพันธ์ โดยมีศิริพักตร์นำโฉนดที่ดินมาให้ศิริพันธ์ยึดถือไว้เป็นการจำนองในวันเดียวกันที่บ้านของศิริพันธ์ ดังนี้สัญญาจำนองมีผลอย่างไร
   ก. โมฆะ
   ข. โมฆียะ
   ค. สมบูรณ์
   ง. ไม่บริบูรณ์
   จ. ฟ้องร้องบังคับคดีได้
7. การบังคับเอาทรัพย์สินจำนองหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับจำนอง ลูกหนี้ต้องขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลานานเท่าใด
   ก. 1 ปี
   ข. 3 ปี
   ค. 5 ปี
   ง. 7 ปี
   จ. 10 ปี
8. การบังคับจำนองแก่ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง ผู้รับจำนองต้องมีจดหมายบอกกล่าวผู้รับโอนล่วงหน้านานเท่าใดจึงจะบังคับจำนองได้
   ก. 15 วัน
   ข. 60 วัน
   ค. 3 เดือน
   ง. 6 เดือน
   จ. กฎหมายไม่ได้กำหนดเวลาแน่นอน
9. ทรัพย์สินในข้อใดทำจำนำได้
   ก. ก้อนเมฆ
   ข. ดวงดาว
   ค. รถราชการ
   ง. บ้านพร้อมที่ดิน
   จ. แจกันโบราณ
10. เมื่อมีหนี้ประธานเกิดขึ้นแล้วจะทำสัญญาจำนำประกันหนี้ สัญญาจำนำจะสมบูรณ์เมื่อทำตามข้อใด
    ก. ทำเป็นหนังสือ
    ข. ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
    ค. ทำหลักฐานเป็นหนังสือ
    ง. ส่งมอบทรัพย์จำนำแก่ผู้รับจำนำ

จ. มีเพียงคำเสนอและคำสนองว่าต้องการทำจำนำ

11. ถ้าผู้จำนำและผู้รับจำนำตกลงกันตั้งแต่แรกก็ดี ตกลงกันในภายหลังก็ดี แต่ก่อนเวลาหนี้ถึงกำหนดชำระให้ผู้รับจำนำเป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำ หรือให้จัดการแก่ทรัพย์สินจำนำเป็นประการอื่นนอกเหนือจากบทบัญญัติการบังคับจำนำ ผลจะเป็นอย่างไร
    ก. ข้อตกลงใช้ได้ สัญญาจำนำใช้ได้
    ข. ข้อตกลงใช้ไม่ได้ สัญญาจำนำใช้ได้
    ค. ข้อตกลงใช้ไม่ได้ สัญญาจำนำใช้ไม่ได้
    ง. ข้อตกลงใช้ได้ สัญญาจำนำใช้ไม่ได้
    จ. ทั้งข้อตกลงและสัญญาจำนำเป็นโมฆะ
12. ในการบังคับจำนำผู้รับจำนำต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้เพื่อให้ชำระหนี้ โดยต้องให้เวลาแก่ลูกหนี้นานเพียงใด
    ก. 7 วัน
    ข. 15 วัน
    ค. 1 เดือน
    ง. 3 เดือน
    จ. ภายในเวลาอันควร

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม……ชั้น……ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1……เลขที่……. 2……เลขที่…….

3……เลขที่……. 4……เลขที่…….

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง

3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์

2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์

1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์

2. รูปแบบการนำเสนอ

3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการ นำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด

2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอที่น่าสน ใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้ วัสดุในท้องถิ่น

1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม

3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. ความสนใจของผู้ฟัง

3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70-90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 6 เรื่อง ค้ำประกัน จำนอง จำนำ

ผลการใช้แผนการเรียนรู้

19. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
20. สามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนได้ครบตามกระบวนการเรียนการสอน
21. สื่อการสอนเหมาะสมดี

ผลการเรียนของนักเรียน

19. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจใฝ่รู้ เข้าใจในบทเรียน อภิปรายตอบคำถามในกลุ่ม และร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
20. ผู้เรียนกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จทันเวลาที่กำหนด
21. ผู้เรียนนำความรู้เรื่องค้ำประกัน จำนอง จำนำไปประยุกต์ใช้

ผลการสอนของครู

19. สอนเนื้อหาได้ครบตามหลักสูตร
20. แผนการสอนและวิธีการสอนครอบคลุมเนื้อหาการสอนทำให้ผู้สอนสอนได้อย่างมั่นใจ
21. สอนได้ทันตามเวลาที่กำหนด

แผนการสอน/แผนการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

	แผนการสอน/การเรียนรู้ภาคทฤษฎี	หน่วยที่ 7
	ชื่อวิชา กฎหมายธุรกิจ	สอนสัปดาห์ที่ 12
	ชื่อหน่วย ตัวแทน นายหน้า	คาบรวม 3
ชื่อเรื่อง ตัวแทน นายหน้า		จำนวนคาบ 3

สมรรถนะอาชีพประจำหน่วย

ทำสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้า

สาระสำคัญ

ตัวแทนมีอำนาจทำการใดๆ ตามที่ตัวการมอบหมายได้ ซึ่งโดยปกติแล้วตัวการต้องทำด้วยตนเอง แต่เพราะเหตุผลใดก็ตามตัวการได้มอบหมายให้ตัวแทนทำแทนให้ แต่กรณีนายหน้านั้นแม้ตัวการจะมอบหมายให้นายหน้ามีบทบาทชี้ช่อง หรือจัดการให้ตัวการกับบุคคลภายนอกได้ทำสัญญากัน แต่นายหน้าก็มิได้กระทำแทนตัวการโดยลงชื่อในสัญญาที่ทำกับบุคคลภายนอกนั้นเหมือนอย่างตัวแทน เว้นแต่จะเซ็นเป็นพยานหรือนายหน้าได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนด้วย สัญญานายหน้ากฎหมายมิได้กำหนดรูปแบบ วิธีการแต่งตั้งไว้เลย ตัวการจึงมอบหมายนายหน้าด้วยวาจาก็ได้ แต่หากจะทำสัญญานายหน้าเป็นหนังสือกันไว้ก็จะเป็นการรอบคอบดีกว่า

เรื่องที่จะศึกษา

1. ความหมายและลักษณะของสัญญาตัวแทน
2. วิธีการตั้งตัวแทน
3. ประเภทของตัวแทน
4. หน้าที่และความรับผิดระหว่างตัวการกับตัวแทน
5. ความรับผิดของตัวการและตัวแทนต่อบุคคลภายนอก
6. ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน
7. ความหมายและลักษณะของสัญญานายหน้า
8. สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของนายหน้า

จุดประสงค์ทั่วไป

22.เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้า *(ด้านพุทธิพิสัย)*

23.เพื่อให้มีทักษะในการทำสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้า *(ด้านทักษะพิสัย)*

24.เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน *(ด้านจิตพิสัย)*

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

10. บอกความหมายและลักษณะของสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้าได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
11. จำแนกประเภทของตัวแทนได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
12. อธิบายหน้าที่และความรับผิดระหว่างตัวการกับตัวแทนได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
13. อธิบายสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของนายหน้าได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
14. วิเคราะห์ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทนได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
15. ทำสัญญาตัวแทนได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
16. ทำสัญญานายหน้าได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
17. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ *(ด้านจิตพิสัย)*
18. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้าในชีวิตประจำวันได้ *(ด้านจิตพิสัย)*

เนื้อหาสาระการสอน/การเรียนรู้

1. ความหมายและลักษณะของสัญญาตัวแทน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 797 บัญญัติว่า “อันว่าสัญญาตัวแทนนั้น คือ สัญญาซึ่งให้บุคคลคนหนึ่งเรียกว่า ตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ตัวการและตกลงจะทำการดั่งนั้น อันความเป็นตัวแทนนั้นจะเป็นโดยตั้งแต่งแสดงออกชัด หรือโดยปริยายก็ย่อมได้”

จากคำนิยามดังกล่าว สัญญาตัวแทนมีลักษณะดังนี้

1. คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ตัวการ และอีกฝ่ายเรียกว่า ตัวแทน
2. ตัวแทนมีอำนาจทำการแทนตัวการตามที่ได้รับมอบหมาย
3. การแต่งตั้งตัวแทนนั้นจะแต่งตั้งโดยชัดแจ้ง หรือโดยปริยายก็ได้

อนึ่ง การทำหน้าที่ของตัวแทนนั้นเป็นการกระทำโดยอาศัยอำนาจของตัวการ ดังนั้น ตัวการจึงต้องมีอำนาจกระทำตามที่ได้รับมอบหมายตัวแทนด้วย ถ้าตัวการเองก็ไม่สามารถทำภารกิจนั้นได้ด้วยตนเองแล้ว ตัวแทนก็ไม่สามารถจัดการแทนได้เช่นกัน เช่น ผู้เยาว์ต้องการซื้อรถยนต์ จึงแต่งตั้งตัวแทนอายุ 25 ปี ไปซื้อให้ ดังนั้นถ้าไม่ได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมตัวแทนที่ได้รับมอบหมายก็ไม่มีอำนาจทำแทนได้

2. วิธีการตั้งตัวแทน

แม้ว่าการตั้งตัวแทนจะเป็นสัญญาระหว่างตัวการกับตัวแทน แต่สัญญาตัวแทนไม่จำต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรเสมอไป อาจตั้งโดยปริยายก็ได้ตามมาตรา 797 วรรคสองดังกล่าวข้างต้น แต่เพื่อให้มีหลักฐานกฎหมายจึงได้วางหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 798 ดังนี้

1. การตั้งตัวแทนต้องทำเป็นหนังสือ ในกรณีตั้งตัวแทนไปทำภารกิจที่กฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนก็ต้องทำเป็นหนังสือ เช่น แก้วตาตั้งดวงใจเป็นตัวแทนไปขายบ้านพร้อมที่ดินของแก้วตา ซึ่งการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์กฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 546 ดังนั้นการตั้งตัวแทนดังกล่าวจึงต้องทำเป็นหนังสือด้วย

2. การตั้งตัวแทนต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ในกรณีการตั้งตัวแทนไปทำภารกิจที่บทบัญญัติว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนนั้นก็ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ เช่น คารพตั้งคมคายเป็นตัวแทนไปทำสัญญาเช่าบ้านแทนตน คารมต้องตั้งคมคายโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือเพราะการเช่าบ้านซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์กฎหมายกำหนดให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือตามมาตรา 538

3. ประเภทของตัวแทน

ตัวแทน อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการ และตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป

1. ตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการ ตามมาตรา 800 เป็นตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจากตัวการให้ทำภารกิจใดให้ลุล่วงไป และมีอำนาจเพียงทำภารกิจนั้นเท่านั้น เช่น ตัวการตั้งตัวแทนไปซื้อข้าวสารจากโรงสี 10 กระสอบ เมื่อตัวแทนได้ซื้อข้าวสารครั้งนี้เสร็จเรียบร้อย ภารกิจของตัวแทนก็จบลง

2. ตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป ตามมาตรา 801 เป็นตัวแทนที่มีอำนาจทำแทนตัวการได้ทุกอย่าง เนื่องจากตัวการได้มอบหมายให้ตัวแทนทำแทนในกิจการใดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น ตัวการตั้งตัวแทนให้ดูแล

กิจการเลี้ยงไก่ไข่เป็นเวลา 1 ปี ดังนี้ภารกิจที่จำเป็นต้องทำเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่ไข่ที่ปกติตัวการต้องทำเอง ตัวแทนย่อมมีอำนาจทำได้ทุกอย่าง แต่ภารกิจต่อไปนี้ตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไปทำไม่ได้เว้นแต่ตัวการจะมอบหมายเป็นการเฉพาะอีก

(1) ขายหรือจำนองอสังหาริมทรัพย์

(2) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กว่าสามปีขึ้นไป

(3) ให้

(4) ประนีประนอมยอมความ

(5) ยื่นฟ้องต่อศาล

(6) มอบข้อพิพาทในอนุญาโตตุลาการพิจารณา

4. หน้าที่และความรับผิดระหว่างตัวการกับตัวแทน

ตัวการและตัวแทน มีหน้าที่ซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. ตัวแทนต้องทำตามคำสั่งของตัวการ (มาตรา 807) และทำด้วยตนเอง เว้นแต่จะมีอำนาจตั้งตัวแทนช่วงได้ (มาตรา 808) ซึ่งตัวแทนจะแต่งตั้งตัวแทนช่วงให้ทำภารกิจแทนตนได้ต่อเมื่อตัวการให้อำนาจไว้

2. หากตัวแทนทำให้ตัวการเสียหายเพราะกระทำการโดยประมาทเลินเล่อ หรือทำนอกเหนืออำนาจ ตัวแทนต้องรับผิดชอบต่อตัวการ (มาตรา 812)

3. ตัวการต้องจ่ายเงินทดรอง ค่าใช้จ่ายตามที่จำเป็น (มาตรา 815) และจ่ายบำเหน็จแก่ตัวแทนตามข้อตกลง (มาตรา 803)

5. ความรับผิดของตัวการและตัวแทนต่อบุคคลภายนอก

ตัวการและตัวแทน มีความรับผิดต่อบุคคลภายนอก ดังนี้

1. ตัวการย่อมผูกพันต่อบุคคลภายนอกในภารกิจที่ตัวแทนได้ทำแทนไป (มาตรา 820) และแม้จะเป็นตัวแทนเชิดตัวการก็ต้องผู้ผูกพัน (มาตรา 821) คำว่า “ตัวแทนเชิด” คือ บุคคลที่ตัวการเชิดให้เป็นตัวแทนของตน หรือยอมให้บุคคลนั้นเชิดตัวเองว่าเป็นตัวแทน โดยที่มิได้มีการแต่งตั้งตัวแทนกันแต่อย่างใด

2. ถ้าตัวแทนทำการเกินอำนาจหรือปราศจากอำนาจ แล้วตัวการให้สัตยาบัน ตัวการก็ต้องผูกพันเช่นกัน (มาตรา 822 และมาตรา 823)

3. จากข้อ 2. ถ้าตัวการมิได้ให้สัตยาบัน ตัวแทนต้องผูกพันเช่นกัน (มาตรา 822 และมาตรา 823)

4. ตัวแทนซึ่งทำสัญญาแทนตัวการที่อยู่ต่างประเทศ และมีภูมิลำเนาในต่างประเทศตัวแทนนั้นต้องรับผิดตามสัญญานั้นแต่ลำพังตนเอง (มาตรา 824)

6. ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน

สัญญาตัวแทนจะระงับสิ้นไปด้วยเหตุดังต่อไปนี้

1. เมื่อการบอกถอนตัวแทน หรือตัวแทนบอกเลิกการเป็นตัวแทน (มาตรา 826 วรรคหนึ่ง) หรือทั้งตัวการและตัวแทนตกลงเลิกสัญญากัน

2. เมื่อตัวการหรือตัวแทนตาย ตกเป็นคนไร้ความสามารถ หรือล้มละลาย (มาตรา 826 วรรคสอง)

3. เมื่อตัวแทนทำกิจการเสร็จตามวัตถุประสงค์ของตัวการแล้ว

7. ความหมายและลักษณะของสัญญานายหน้า

ความหมายและลักษณะของสัญญานายหน้า

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 845 บัญญัติว่า “บุคคลผู้ใดตกลงจะให้ค่าบำเหน็จแก่นายหน้าเพื่อที่ชี้ช่องให้ได้เข้าทำสัญญาก็ดี จัดการให้ได้ทำสัญญากันก็ดี จัดการให้ได้ทำสัญญากันก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดใช้ค่าบำเหน็จก็ต่อเมื่อสัญญานั้นได้ทำกันสำเร็จเนื่องแต่ผลแห่งการที่นายหน้าได้ชี้ช่องหรือจัดการนั้น ถ้าสัญญาที่ได้ทำกันไว้นั้นมีเงื่อนไขเป็นเงื่อนบังคับก่อนไซร้ ท่านว่าจะเรียกร้องบำเหน็จค่านายหน้ายังหาได้ไม่ จนกว่าเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้ว

นายหน้ามีสิทธิจะได้รับชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ได้เสียไปก็ต่อเมื่อได้ตกลงกันไว้เช่นนั้น ความข้อนี้ท่านให้ใช้บังคับแม้ถึงว่าสัญญาจะมิได้ทำกันสำเร็จ”

จากคำนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่านายหน้า คือ บุคคลซึ่งชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคลอื่นได้เข้าทำสัญญากัน นายหน้ามีสิทธิได้ค่านายหน้าเมื่อทำการสำเร็จและได้รับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปหากตกลงกันไว้ สัญญานายหน้ามีลักษณะหรือสาระสำคัญดังนี้

1. นายหน้าเป็นคนกลางชี้ช่องให้บุคคล 2 ฝ่ายได้เข้าทำสัญญากัน หรือจัดการให้บุคคล 2 ฝ่ายได้ทำสัญญากันเสร็จสิ้นไป

2. นายหน้ามีสิทธิได้รับค่าบำเหน็จที่เรียกว่า ค่านายหน้า เมื่อมีการทำสัญญาอันเนื่องมาจากการชี้ช่องหรือการจัดการของนายหน้า

3. นายหน้าจะมีสิทธิได้รับชดใช้ค่าใช้จ่ายที่เสียไปในการชี้ช่องหรือจัดการถ้ามีข้อตกลงกันไว้

8. สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของนายหน้า

นายหน้ามีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิด ดังนี้

1. มีสิทธิได้รับค่าบำเหน็จเมื่อตัวการกับบุคคลภายนอกได้ทำสัญญากันสำเร็จเนื่องจากผลที่นายหน้าได้ชี้ช่องหรือจัดการไป (มาตรา 845 วรรคหนึ่ง)

2. มีสิทธิได้รับชดใช้ค่าใช้จ่ายที่เสียไปหากได้มีการตกลงเช่นนั้น แม้สัญญาระหว่างตัวการกับบุคคลภายนอกจะมิได้กระทำกันสำเร็จก็ตาม (มาตรา 845 วรรคสอง)

3. ค่าบำเหน็จที่เรียกว่าค่านายหน้าแม้มิได้มีข้อตกลงจะให้กัน แต่ถ้าภารกิจที่มอบหมายแก่นายหน้านั้นโดยพฤติการณ์เป็นที่คาดหมายได้ว่าย่อมทำเพื่อจะจ่ายค่าบำเหน็จ ก็ถือว่าตกลงกันโดยปริยายว่ามีค่าบำเหน็จ (มาตรา 846 วรรคหนึ่ง)

4. ค่าบำเหน็จนั้นถ้ามิได้กำหนดจำนวนกันไว้ถือว่าได้ตกลงกันเป็นจำนวนตามธรรมเนียม (มาตรา 846 วรรคสอง) แต่นายหน้าจะไม่มีสิทธิได้รับค่าบำเหน็จ หรือได้รับชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ได้เสียไปใน 2 กรณี คือ

5. นายหน้าควรต้องแสดงตนต่อบุคคลภายนอกว่าตนเป็นนายหน้าของตัวการมิเช่นนั้นอาจต้องรับผิดชำระหนี้ตามสัญญาที่ตนเป็นสื่อ (มาตรา 848) และไม่มีอำนาจรับชำระหนี้จากบุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้รับมอบหมายจากตัวการ (มาตรา 849)

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที) 16. ผู้สอนชี้แจงหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 7 ตัวแทน นายหน้า 17. ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแทน นายหน้า **2. ขั้นให้ความรู้ (110 นาที)** 15. ผู้สอนให้ผู้เรียนเปิดเอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 7 ตัวแทน นายหน้า 16. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในข้อสงสัยเมื่ออธิบายเนื้อหาในหน่วยเรียนจบ	**1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)** 16. ผู้เรียนฟังผู้สอนแจ้งหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 7 ตัวแทน นายหน้า 17. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแทน นายหน้า **2. ขั้นให้ความรู้ (110 นาที)** 15. ผู้เรียนฟังผู้สอนอธิบายและชี้แจงพร้อมเปิดเอกสารวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 7 ตัวแทน นายหน้า 16. ผู้เรียนซักถามผู้สอนหากมีข้อสงสัย

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
3. ขั้นประยุกต์ใช้ (30 นาที) 8. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 15. ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 7 ตัวแทน นายหน้าให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 16. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-9)* *(รวม 180 นาที หรือ 3 คาบเรียน)*	**3. ขั้นประยุกต์ใช้ (30 นาที)** 8. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 15. ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 7 ตัวแทน นายหน้าให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 16. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้หน่วยที่ 7 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-9)*

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล

ก่อนเรียน

8. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแทน นายหน้า

ขณะเรียน

8. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7 ตอนที่ 1

หลังเรียน

8. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

15. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7 ตอนที่ 1
16. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7 ตอนที่ 2

สื่อการเรียนการสอน/การเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

22.เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ (ใช้ประกอบการเรียนการสอนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)

23.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7 ตอนที่ 1 ใช้ขั้นประยุกต์ใช้ข้อ 1

24.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7 ตอนที่ 2 ใช้ขั้นสรุปและประเมินผลข้อ 2

สื่อโสตทัศน์ (ถ้ามี)

1. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์
2. วีดีทัศน์
3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI
4. งานนำเสนอ

สื่อของจริง

-

แหล่งการเรียนรู้

ในสถานศึกษา

15.ห้องสมุด

16.ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

นอกสถานศึกษา

ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ในท้องถิ่น

การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

24. บูรณาการกับวิชาภาษาไทย เรื่อง การบอกความหมายและลักษณะของสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้า การอธิบายหน้าที่และความรับผิดระหว่างตัวการกับตัวแทน และการอธิบายสิทธิ หน้าที่และความรับผิดของนายหน้า
25. บูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน และการจำแนกประเภทของตัวแทน
26. บูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การทำสัญญาตัวแทน การทำสัญญานายหน้า

การประเมินผลการเรียนรู้

- **หลักการประเมินผลการเรียนรู้**

ก่อนเรียน

8. ฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแทน นายหน้า

ขณะเรียน

8. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7 ตอนที่ 1

หลังเรียน

8. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ผลสำเร็จของผู้เรียน

15. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7 ตอนที่ 1
16. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7 ตอนที่ 2

สมรรถนะที่พึงประสงค์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ ตัวแทน นายหน้า

29. วิเคราะห์และตีความหมาย
30. สาธิตพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
31. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
32. ประยุกต์ความรู้สู่งานอาชีพ

สมรรถนะการปฏิบัติงานอาชีพ

ทำสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้า

สมรรถนะการขยายผล

ความสอดคล้อง

จากการเรียนสัปดาห์ที่ 12 เรื่อง ตัวแทน นายหน้าผู้เรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับ ความหมายและลักษณะของสัญญาตัวแทน วิธีการตั้งตัวแทน ประเภทของตัวแทน หน้าที่และความรับผิดระหว่างตัวการกับตัวแทน ความรับผิดของตัวการและตัวแทนต่อบุคคลภายนอก ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน ความหมายและลักษณะของสัญญานายหน้า สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของนายหน้า ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถทำสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้าได้

รายละเอียดการประเมินผลการเรียนรู้

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 1 บอกความหมายและลักษณะของสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้าได้

  22. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  23. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  24. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกความหมายและลักษณะของสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้าได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 2 จำแนกประเภทของตัวแทนได้

  22. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  23. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  24. เกณฑ์การให้คะแนน : จำแนกประเภทของตัวแทนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 3 อธิบายหน้าที่และความรับผิดระหว่างตัวการกับตัวแทนได้

  22. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  23. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  24. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายหน้าที่และความรับผิดระหว่างตัวการกับตัวแทนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 4 อธิบายสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของนายหน้าได้

  22. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  23. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  24. เกณฑ์การให้คะแนน : สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของนายหน้าได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 5 วิเคราะห์ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทนได้

  22. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  23. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  24. เกณฑ์การให้คะแนน : ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 6 ทำสัญญาตัวแทนได้

  22. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  23. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  24. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญาตัวแทนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 7 ทำสัญญานายหน้าได้

  22. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  23. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  24. เกณฑ์การให้คะแนน : ทำสัญญานายหน้าได้ จะได้ 2 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 8 แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้

  19. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  20. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  21. เกณฑ์การให้คะแนน : แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 9 ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้าในชีวิตประจำวันได้

  16. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  17. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  18. เกณฑ์การให้คะแนน : ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้าในชีวิตประจำวันได้ จะได้ 1 คะแนน

แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 7

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. สัญญาตัวแทนคืออะไร

   .....

   .....

   .....

2. ให้อธิบายวิธีการตั้งตัวแทน

   .....

   .....

   .....

3. ตัวการมีหน้าที่ต่อตัวแทนอย่างไรบ้าง

   .....

   .....

   .....

4. ตัวแทนมีความรับผิดต่อตัวการอย่างไรบ้าง

   .....

   .....

   .....

5. ตัวแทนมีความรับผิดต่อบุคคลภายนอกอย่างไรบ้าง

   .....

   .....

   .....

6. สัญญาตัวแทนระงับด้วยเหตุใดบ้าง

   .....

   .....

   .....

7. สัญญานายหน้าคืออะไร

   .....

   .....

   .....

8. กฎหมายกำหนดบำเหน็จนายหน้าไว้อย่างไร

   .....

   .....

……

9. สัญญาตัวแทนกับสัญญานายหน้าแตกต่างกันอย่างไร

……

……

……

10. หนึ่งมอบหมายสองให้หาคนมาซื้อที่ดินของหนึ่ง และหนึ่งได้มอบอำนาจให้สองทำการขายที่ดินของหนึ่งดังกล่าวแทนด้วย ดังนี้ สัญญาระหว่างหนึ่งกับสองเป็นสัญญาอะไร เพราะเหตุใด

……

……

……

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. วิชัยมอบหมายให้วิชาญไปดำเนินการจดทะเบียนขายที่ดินให้กับวิชิต เนื่องจากตนไม่ว่าง ดังนี้ ข้อตกลงของวิชัยกับวิชาญเป็นสัญญาอะไร
   ก. สัญญาตัวการ
   ข. สัญญาตัวแทน
   ค. สัญญานายหน้า
   ง. สัญญานายประกัน
   จ. สัญญาจำเป็น
2. จากข้อ 1. การแต่งตั้งระหว่างวิชัยกับวิชาญต้องทำอย่างไรจึงจะถูกต้องตามกฎหมาย (มาตรา 798)
   ก. ทำด้วยวาจา
   ข. ทำหลักฐานเป็นหนังสือ
   ค. ทำเป็นหนังสือ
   ง. ทำการจดทะเบียน
   จ. ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
3. จากข้อ 1. วิชาญจะมีสิทธิได้รับบำเหน็จหรือไม่เพียงใด
   ก. ไม่สิทธิได้รับแน่นอน
   ข. มีสิทธิได้รับแน่นอน
   ค. มีสิทธิได้รับหากตกลงกันไว้
   ง. ได้แน่แต่ต้องฟ้องศาล
   จ. ถูกทุกข้อ
4. สมปองต้องการขายที่ดิน ได้มอบหมายให้สมชายไปหาผู้ซื้อมาแล้วจะให้ค่าตอบแทน แต่ไม่ได้ระบุจำนวนไว้ ดังนี้ ข้อตกลงระหว่างสมปองและสมชายเป็นสัญญาอะไร
   ก. สัญญาตัวการ
   ข. สัญญาตัวแทน
   ค. สัญญาวัดใจ
   ง. สัญญานายประกัน
   จ. สัญญานายหน้า
5. จากข้อ 4. สัญญาข้อตกลงระหว่างสมปองและสมชายต้องทำอย่างไรจึงจะถูกต้องตามกฎหมาย
   ก. ทำด้วยวาจา
   ข. ทำหลักฐานเป็นหนังสือ
   ค. ทำเป็นหนังสือ
   ง. ถูกทั้งข้อ ก. ข. และ ค.
   จ. ต้องจดทะเบียนที่อำเภอ

6. จากข้อ 4. หากสมชายทำการตามความประสงค์ของสมปองเรียบร้อยแล้ว สมชายจะมีสิทธิได้รับบำเหน็จหรือไม่เพียงใด
   ก. ได้รับแน่นอน 5%
   ข. ได้รับแน่นอน 10%
   ค. ได้รับแน่นอน 15%
   ง. ไม่มีสิทธิได้รับ
   จ. ได้รับแน่นอนตามธรรมเนียม
7. สัญญาตัวแทน คนเป็นตัวแทนจะมอบหมายให้ผู้อื่นทำแทนอีกช่วงหนึ่งได้หรือไม่ เพียงใด
   ก. มอบหมายช่วงได้แน่นอน
   ข. มอบหมายช่วงไม่ได้เด็ดขาด
   ค. มอบหมายช่วงได้ถ้าตัวแทนให้อำนาจไว้
   ง. มอบหมายช่วงได้ถ้าตัวการยินยอม
   จ. มอบหมายช่วงได้ถ้าบุคคลภายนอกยินยอม
8. สัญญานายหน้า คนเป็นนายหน้าจะมอบหมายให้ผู้อื่นทำแทนอีกช่วงหนึ่งได้หรือไม่ เพียงใด
   ก. มอบหมายช่วงได้แน่นอน
   ข. มอบหมายช่วงไม่ได้เด็ดขาด
   ค. มอบหมายช่วงได้ถ้าตัวการให้อำนาจ
   ง. มอบหมายช่วงได้ถ้าบุคคลภายนอกยินยอม
   จ. มอบหมายช่วงได้ไม่เกินหนึ่งเดือน
9. สัญญานายหน้า เมื่อนายหน้าติดต่อหาคนมาทำสัญญากับตัวการเสร็จแล้ว แต่ภายหลังตัวการกับบุคคลภายนอกนั้นเลิกสัญญากันนายหน้าจะมีสิทธิได้รับค่านายหน้าหรือไม่
   ก. ต้องมีคำพิพากษา
   ข. มีสิทธิแน่นอน
   ค. ไม่มีสิทธิแน่นอน
   ง. แล้วแต่ความพอใจของนายหน้า
   จ. แล้วแต่ความพอใจของตัวการ
10. ตามกฎหมายแล้วตัวแทนกับนายหน้าใครมีหน้าที่ความรับผิดชอบมากกว่ากัน
   ก. ตัวแทน
   ข. นายหน้า
   ค. เท่ากัน
   ง. ไม่เท่ากัน
   จ. ยังสรุปไม่ได้

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม……ชั้น……ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1……เลขที่……. 2……เลขที่…….

3……เลขที่……. 4……เลขที่…….

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง
   - 3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์
   - 2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์
   - 1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์
2. รูปแบบการนำเสนอ
   - 3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการ นำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด
   - 2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอที่น่าสน ใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้ วัสดุในท้องถิ่น
   - 1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม
   - 3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม
   - 2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม
   - 1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม
4. ความสนใจของผู้ฟัง
   - 3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ
   - 2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70-90 สนใจ และให้ความร่วมมือ
   - 1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 7 เรื่อง ตัวแทน นายหน้า

ผลการใช้แผนการเรียนรู้

22. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
23. สามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนได้ครบตามกระบวนการเรียนการสอน
24. สื่อการสอนเหมาะสมดี

ผลการเรียนของนักเรียน

22. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจใฝ่รู้ เข้าใจในบทเรียน อภิปรายตอบคำถามในกลุ่ม และร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
23. ผู้เรียนกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จทันเวลาที่กำหนด
24. ผู้เรียนนำความรู้เรื่องตัวแทน นายหน้าไปประยุกต์ใช้

ผลการสอนของครู

22. สอนเนื้อหาได้ครบตามหลักสูตร
23. แผนการสอนและวิธีการสอนครอบคลุมเนื้อหาการสอนทำให้ผู้สอนสอนได้อย่างมั่นใจ
24. สอนได้ทันตามเวลาที่กำหนด

แผนการสอน/แผนการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

	แผนการสอน/การเรียนรู้ภาคทฤษฎี	หน่วยที่ 8
	ชื่อวิชา กฎหมายธุรกิจ	สอนสัปดาห์ที่ 13-14
	ชื่อหน่วย ตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค	คาบรวม 6
ชื่อเรื่อง ตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค		จำนวนคาบ 6

สมรรถนะอาชีพประจำหน่วย

ทำสัญญาตัวแทน และสัญญานายหน้า

สาระสำคัญ

สัญญาตั๋วเงินเป็นสัญญาที่คู่สัญญาตกลงกันยอมรับในการที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะออกตราสารให้มีข้อความต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้ใช้แทนเงินตราได้ ตามปกติการออกตราสารอันมีลักษณะเหมือนกับธนบัตรที่ทางการประกาศใช้เพื่อให้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย หากออกโดยผู้ไม่มีอำนาจแล้วจะถือเป็นความผิดอาญาที่ร้ายแรง แต่ในเรื่องตั๋วเงินกลับกลายเป็นให้อำนาจเอกชนโดยทั่วไปสามารถออกตราสารเพื่อใช้แทนเงินตราได้ เพียงแต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่จะกล่าวไว้ในหน่วยนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกเช็ค ซึ่งมีการใช้อย่างแพร่หลายตามความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและกิจการธนาคารพาณิชย์เนื่องจากผู้จ่ายเงินคือธนาคารจึงย่อมเป็นที่เชื่อถือในระดับหนึ่งแล้ว ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลอกลวงกันฉ้อฉลกัน หรือมีการกระทำที่ไม่ถูกต้องให้น้อยที่สุดจึงได้กำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการออกเช็คเป็นความผิดในทางอาญาด้วย เพื่อสร้างความมั่นใจและส่งเสริมการทำธุรกิจการพาณิชย์ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งๆ ขึ้น

เรื่องที่จะศึกษา

1. ความหมายและประเภทของตั๋วเงิน
2. หลักการในกฎหมายที่ใช้กับตั๋วเงินทั้ง 3 ประเภท
3. ความหมายของตั๋วแลกเงิน
4. ความหมายของตั๋วสัญญาใช้เงิน
5. ความหมายของเช็ค

6. การอาวัลเช็คและการขีดคร่อมเช็ค
7. การยื่นเช็คเพื่อให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็ค
8. ความผิดทางอาญาอันเกิดจากการใช้เช็ค
9. อายุความฟ้องคดีตั๋วเงิน

จุดประสงค์ทั่วไป

25. เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและประเภทของตั๋วเงิน ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และเช็ค *(ด้านพุทธิพิสัย)*

26. เพื่อให้มีทักษะในการทำอาวัลเช็ค ขีดคร่อมเช็ค และยื่นเช็คเพื่อให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็ค *(ด้านทักษะพิสัย)*

27. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน *(ด้านจิตพิสัย)*

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

10. บอกความหมายของตั๋วเงิน ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และเช็คได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
11. จำแนกประเภทของตั๋วเงินได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
12. วิเคราะห์ความผิดทางอาญาอันเกิดจากการใช้เช็คได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
13. อธิบายอายุความฟ้องคดีตั๋วเงินได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
14. อาวัลเช็คและขีดคร่อมเช็คได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
15. ยื่นเช็คเพื่อให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็คได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
16. ปฏิบัติตามหลักการในกฎหมายที่ใช้กับตั๋วเงินทั้ง 3 ประเภท *(ด้านจิตพิสัย)*
17. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ *(ด้านจิตพิสัย)*
18. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คในชีวิตประจำวันได้ *(ด้านจิตพิสัย)*

เนื้อหาสาระการสอน/การเรียนรู้

1. ความหมายและประเภทของตั๋วเงิน

ตั๋วเงิน หมายถึง หนังสือตราสารที่มีเนื้อความตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อใช้ชำระหนี้ได้และเปลี่ยนมือได้ แต่เนื่องจากตั๋วเงินมิใช่เงินตราโดยแท้จริง การชำระหนี้ด้วยตั๋วเงินจึงสมบูรณ์ต่อเมื่อได้มีการใช้เงินตราตามตั๋วเงินนั้นแล้ว (ตามนับตาม 321 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.)

ตั๋วเงินตามกฎหมาย มี 3 ประเภท ได้แก่ ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และเช็ค

2. หลักการในกฎหมายที่ใช้กับตั๋วเงินทั้ง 3 ประเภท

1. ผู้ใดลงลายมือของตนในตั๋วเงินผู้นั้นต้องรับผิดชอบตามเนื้อความในตั๋วเงินนั้น (มาตรา 900) ไม่ว่าจะลงชื่อในฐานะผู้สั่งจ่ายหรือผู้ออกตั๋วเงิน ในฐานะผู้สลักหลัง ผู้รับรอง ผู้รับอาวัล เป็นต้น

การลงลายมือชื่อดังกล่าวจะเป็นลายเซ็นหรือเขียนตัวบรรจงก็ได้ แต่จะใช้วิธีลงแกงไดหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ แม้มีพยานลงลายมือชื่อรับรองก็ไม่มีผลเป็นการลงลายมือชื่อ (มาตรา 900 วรรคสอง)

2. ตั๋วเงินย่อมสามารถโอนกันได้ ลักษณะพิเศษของตั๋วเงินที่ต่างจากสัญญาอื่นๆ ก็คือคู่สัญญาในตั๋วเงินนั้นอาจมีได้เป็นจำนวนมากๆ เพราะตั๋วเงินนั้นเป็นเอกสารที่เปลี่ยนมือได้ ผู้ใดเป็นผู้ทรงตั๋วเงินก็จะมีสิทธิต่างๆ ตามเนื้อความที่ปรากฏในตั๋วเงินนั้น รวมทั้งสิทธิที่จะโอนตั๋วเงินไปให้บุคคลอื่นก็ได้

3. ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา 905)

ผู้ทรง คือ เจ้าหนี้ในตั๋วเงิน มีสิทธิฟ้องไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ตามตั๋วเงิน ลักษณะหรือองค์ประกอบของผู้ที่จะเป็นผู้ทรงทั้งในตั๋วระบุชื่อ (ระบุให้จ่ายเงินแก่ผู้ใดโดยเฉพาะ) และตั๋วผู้ถือต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ประการ

3.1 เป็นผู้ที่มีตั๋วเงินในความครอบครอง การครอบครองอาจจะครอบครองด้วยตนเองหรือให้บุคคลอื่นครอบครองไว้แทนก็ได้ การครอบครองแทนไม่ทำให้บุคคลผู้นั้นเป็นผู้ทรง

3.2 การครอบครองนั้นจะต้องครอบครองในฐานะผู้รับเงินหรือในฐานะเป็นผู้รับสลักหลัง และเป็นการได้มาโดยการชำระหนี้ หมายความว่า ต้องมีมูลหนี้ระหว่างผู้ที่โอนตั๋วเงินให้กับผู้ทรงและเป็นมูลหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมาย หากผู้ครอบครองตั๋วเงินได้รับตั๋วมาโดยไม่มีมูลหนี้ระหว่างผู้โอนตั๋วให้กับผู้รับโอน บุคคลดังกล่าวย่อมไม่ใช่ผู้ทรงตามกฎหมาย

3. ความหมายของตั๋วแลกเงิน

“ตั๋วแลกเงิน” คือ หนังสือตราสาร ซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า ผู้สั่งจ่าย สั่งบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลหนึ่งหรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลคนหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ผู้รับเงิน (มาตรา 908) ตั๋วแลกเงินจะต้องมีข้อความบอกว่าเป็น “ตั๋วแลกเงิน” ซึ่งอาจจะใช้ภาษาใดก็ได้ มีคำสั่งอันปราศจากเงื่อนไข ระบุชื่อผู้จ่ายเงินให้จ่ายเงินแก่ผู้รับเงิน หรือ “ผู้ถือ” เป็นจำนวนเงินอันแน่นอน ตามวันและสถานที่ที่ระบุ พร้อมทั้งลงวัน เดือน ปี สถานที่ออกตั๋วเงิน และลงลายมือชื่อผู้สั่งจ่ายด้วย หากขาดรายการหนึ่งรายการใดย่อมไม่ใช่ตั๋วแลกเงินตามกฎหมาย

4. ความหมายของตั๋วสัญญาใช้เงิน

“ตั๋วสัญญาใช้เงิน” คือ หนังสือตราสารซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้ออกตั๋วให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินจำนวน

หนึ่งให้แก่บุคคลคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับเงิน (มาตรา 982)

ตั๋วสัญญาใช้เงินจะต้องมีข้อความบอกว่าเป็น “ตั๋วสัญญาใช้เงิน” มีคำมั่นอันปราศจากเงื่อนไขว่าจะใช้เงินจำนวนแน่นอน มีวันถึงกำหนดใช้เงิน (ถ้าไม่มีถือว่าใช้เงินเมื่อได้เห็น) มีสถานที่ใช้เงิน (ถ้าไม่มีถือเอาภูมิลำเนาของผู้ออกตั๋ว) มีชื่อหรือยี่ห้อผู้รับเงิน วันและสถานที่ออกตั๋ว (ถ้าไม่ระบุวันออกตั๋ว ผู้ทรงตั๋วโดยชอบด้วยกฎหมายและโดยสุจริต จะจดวันถูกต้องแท้จริงลงก็ได้ ถ้าไม่ได้ระบุสถานที่ออกตั๋วว่าออก ณ ภูมิลำเนาของผู้ออกตั๋ว) และที่สำคัญคือต้องลงลายมือชื่อผู้ออกตั๋ว อนึ่ง ตั๋วสัญญาใช้เงินต้องระบุชื่อผู้รับเงินเสมอ จะเป็นตั๋วผู้ถือไม่ได้

5. ความหมายของเช็ค

“เช็ค” คือ หนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้สั่งจ่าย สั่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งเมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่งนี้เรียกว่า ผู้รับเงิน (มาตรา 987)

เช็คมีลักษณะที่สำคัญต่างจากตั๋วเงินประเภทอื่น คือ ผู้จ่ายเงินตามเช็คต้องเป็นธนาคาร

ข้อความในเช็คจะต้องมีคำบอกว่าเป็นเช็ค มีคำสั่งอื่นปราศจากเงื่อนไขให้ให้เงินเป็นจำนวนแน่นอน มีชื่อหรือยี่ห้องของธนาคาร มีชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับเงิน หรือให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ มีสถานที่ใช้เงิน วันและสถานที่ออกเช็คและลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย ถ้าตราสารใดมีข้อความครบถ้วนตามนี้ก็ถือว่า ได้มีการออกเช็ค แม้จะไม่ได้ใช้แบบพิมพ์ของธนาคาร หรือผู้ที่มิได้มีเงินฝากในธนาคาร แต่เอาแบบพิมพ์เช็คธนาคารของผู้อื่นไปใช้ แล้วธนาคารปฏิเสธการใช้เงิน ผู้สั่งจ่าย ผู้สลักหลังหรือผู้อาวัลก็ต้องรับผิดตามเนื้อความในเช็คนั้น เพราะเอกสารดังกล่าวมีข้อความครบถ้วนเป็นเช็คแล้ว

ถ้าเช็คมีข้อความนอกเหนือไปจากที่กฎหมายระบุ (มาตรา 988) ย่อมเป็นเช็คที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ข้อความที่เพิ่มเติมดังกล่าวไม่มีผลอย่างหนึ่งอย่างใดในตั๋วเงินนั้นเลย (มาตรา 899)

6. การอาวัลเช็คและการขีดคร่อมเช็ค

ในบรรดาตั๋วเงินทั้ง 3 ประเภท เช็คจะเป็นตั๋วเงินที่ใช้กันแพร่หลายมากที่สุด เนื่องจากเหตุผลที่ผู้สั่งจ่ายเช็คไม่ต้องพกเงินสดไว้เป็นจำนวนมาก ในกรณีออกเช็คลงวันที่ล่วงหน้าก็จะเป็นการขยายเวลาการชำระหนี้ไปในตัว และผู้จ่ายเงินตามเช็คต้องเป็นธนาคารเมื่อสั่งจ่ายเช็คบ่อยๆ โดยที่ไม่เคยมีปัญหาให้ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค ก็จะเป็นการสร้างความเชื่อถือหากมีการขอสินเชื่อจากธนาคารก็จะมีโอกาสได้รับความไว้วางใจจากธนาคารนั้นๆ มาขยายกิจการต่อไปได้

เนื่องจากเช็คใช้กันแพร่หลายมากดังกล่าวแล้ว ดังนั้นจะได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์และผลในทางกฎหมายเกี่ยวกับเช็คเพิ่มเติมจากหลักการในกฎหมายที่ใช้กับตั๋วเงินทั้ง 3 ประเภท คือ การอาวัลเช็ค และการขีดคร่อม

การอาวัลเช็ค

อาวัล (aval) คือ การค้ำประกันความรับผิดชอบตามตั๋วเงิน ผู้รับอาวัลนั้นจะเป็นบุคคลภายนอกหรือเป็นคู่สัญญาคนใดคนหนึ่งในเช็คนั้นก็ได้ (มาตรา 938) เมื่อเป็นผู้รับอาวัลก็จะมีความรับผิดชอบตามเนื้อความแห่งตั๋วเงินนั้น

แบบของการรับอาวัล

มีได้ 3 กรณี คือ

1. เขียนด้วยถ้อยคำสำนวน “ใช้ได้เป็นอาวัล” หรือสำนวนอื่นใดที่มีความหมายทำนองเดียวกันไว้ด้านหน้าหรือหลังของเช็คก็ได้ และลงลายมือชื่อผู้รับอาวัล ในกรณีที่คำรับอาวัลไม่ได้ระบุว่าประกันผู้ใดนั้น กฎหมายให้ถือว่าเป็นการประกันผู้สั่งจ่าย (มาตรา 939 วรรคท้าย)

2. เพียงแต่ลงลายมือชื่อของผู้รับอาวัลไว้ในด้านหน้าของเช็ค โดยไม่ต้องเขียนข้อความใดๆ เลย ก็มีผลเป็นการรับอาวัลแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่เป็นลายมือชื่อของผู้จ่ายหรือผู้สั่งจ่าย (มาตรา 939 วรรคสาม)

3. การสลักหลังเช็คซึ่งเป็นเช็คที่ออกให้แก่ผู้ถือ ย่อมเท่ากับเป็นการอาวัลผู้สั่งจ่ายแล้ว (มาตรา 939 วรรคสี่)

เช็คขีดคร่อม

เช็คขีดคร่อม คือ เช็คที่มีเส้นขนานคู่ขีดขวางไว้ด้านหน้า ซึ่งในระหว่างเส้นขนานนั้นอาจมีข้อความอยู่ในระหว่างเส้นคู่ขนานนั้นหรือไม่ก็ได้ ซึ่งแยกได้เป็น 2 กรณี คือ

1. เช็คขีดคร่อมทั่วไป

เช็คขีดคร่อมทั่วไป คือ เช็คที่ในระหว่างเส้นคู่ขนานนั้นไม่มีข้อความใดๆ เขียนไว้เลย หรือมีข้อความคำว่า “และ บริษัท” หรือ “AND CO.” หรือ “& CO.” หรือคำย่ออื่นๆ (มาตรา 994 วรรคหนึ่ง)

2. เช็คขีดคร่อมเฉพาะ

เช็คขีดคร่อมเฉพาะ คือ เช็คที่ในระหว่างเส้นคู่ขนานจะมีชื่อธนาคารใดธนาคารหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจงลงไป (มาตรา 994 วรรคสอง) เช่น ระบุชื่อธนาคารกรุงไทย สาขาสี่กั๊กพระยาศรีในระหว่างเส้นคู่ขนาน เป็นต้น

7. การยื่นเช็คเพื่อให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็ค

มีบัญญัติไว้ในมาตรา 990-992 ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) ผู้มีสิทธิยื่นเช็คเพื่อให้ธนาคารใช้เงิน คือผู้ทรงเช็ค ซึ่งอาจเป็นผู้ที่มีชื่อระบุในเช็ค หรือผู้ถือเช็คไว้ในครอบครองกรณีเป็นเช็คผู้ถือ รวมทั้งผู้สลักหลังและผู้มีสิทธิยื่น เช่น ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ทรง เป็นต้น

2) ระยะเวลาในการยื่นเช็คแก่ธนาคาร

(1) ถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินในเมืองเดียวกันกับที่ออกเช็ค ต้องยื่นภายใน 1 เดือนนับแต่วันที่ออกเช็คนั้น คำว่าเมืองหมายถึงจังหวัด

(2) ถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินที่อื่นต้องยื่นภายใน 3 เดือน (มาตรา 990 วรรคหนึ่ง)

8. ความผิดทางอาญาอันเกิดจากการใช้เช็ค

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 เกิดขึ้นจากเหตุผลที่ว่าธุรกิจการค้าในปัจจุบันได้เจริญมากขึ้น จึงสมควรต้องมีวิธีการสนับสนุนให้การใช้เช็คแพร่หลาย โดยมีกฎหมายกำหนดโทษแก่ผู้ทุจริตใช้เช็คโดยไม่มีเงินที่จะชำระตามเช็คที่ตนสั่งจ่าย อันจะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ซึ่งได้รับเช็คไว้ในความครอบครองว่าจะได้รับเงินตามจำนวนที่ระบุไว้ในเช็คที่ได้รับนั้น

หลักเกณฑ์ในการกำหนดความรับผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มีดังนี้

1. ผู้กระทำผิดต้องเป็นผู้ลงชื่อในฐานะเป็นผู้สั่งจ่ายส่วนผู้ที่ลงชื่อในเช็คฐานะเป็นผู้สลักหลังหรือผู้อาวัลเช็ค ไม่มีความผิดตามกฎหมายนี้ เว้นแต่จะเป็นตัวการด้วยกัน หรือเป็นผู้สมคบกันตั้งแต่แรก

2. เช็คนั้นสั่งจ่ายเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงและเป็นหนี้ที่บังคับได้ตามกฎหมาย หมายความว่า ถ้าไม่มีหนี้กันอยู่จริงก่อนออกเช็ค เช่น ดำออกเช็คแล้วนำไปขายลดให้แดง ดำไม่มีความผิดตามกฎหมายนี้ เพราะเป็นการออกเช็คเพื่อก่อหนี้ มิใช่เพื่อชำระหนี้ถ้ามีหนี้กันอยู่จริง แต่เป็นหนี้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น หนี้จากการเล่นการพนันก็ดี หนี้ที่เป็นโมฆะก็ดี หรือหนี้ที่บังคับตามกฎหมายไม่ได้ก็ดี เช่น หนี้เงินกู้เกินกว่า 2,000 บาท โดยไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ผู้ออกเช็คเพื่อชำระหนี้ดังกล่าว ไม่มีความผิดตาม พ.ร.บ. นี้

3. ธนาคารได้ปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค ถือว่าความผิดได้เกิดขึ้นในวันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินนั้น อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันนั้น

4. ผู้กระทำความผิด มีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ออกเช็คโดยมีเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น เช่น เอาเช็คของคนอื่นมาเซ็นชื่อสั่งจ่าย เซ็นเช็คไม่ตรงตามตัวอย่างลายมือชื่อที่ให้ไว้กับธนาคาร หรือปิดบัญชีเช็คนั้นไปแล้ว เป็นต้น

(2) ในขณะออกเช็คนั้นไม่มีเงินอยู่ในบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินได้ เช่น ออกเช็คโดยรู้ว่าตนเองจะปิดบัญชีก่อนที่เช็คจะถึงกำหนดหรือไม่มีเงินในบัญชีที่จะจ่ายได้

(3) ออกเช็คให้ใช้เงินในจำนวนที่สูงกว่าจำนวนเงินที่มีอยู่ในบัญชีนั้น อันจะพึงให้ใช้เงินได้ในขณะที่ออกเช็คนั้น กล่าวคือขณะออกเช็คมีเงินในบัญชีแต่ไม่พอจ่ายนั่นเอง

(4) ถอนเงินทั้งหมดหรือแต่บางส่วนออกจากบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินตามเช็คจนจำนวนเงินเหลือไม่เพียงพอที่จะใช้เงินตามเช็คนั้นได้ หมายความว่า ผู้ออกเช็คมีเงินอยู่ในบัญชีของธนาคารพอที่จะจ่ายได้ตามเช็คที่ตนได้ออกไปนั้น แต่หลังจากที่ได้ออกเช็คไปแล้วผู้ออกเช็คกลับถอนเงินของตนที่มีอยู่ในบัญชีของธนาคารเสียทั้งหมด หรือถอนออกบางส่วนจนเหลือเงินในบัญชีไม่เพียงพอที่จะใช้เงินตามเช็คที่ตนสั่งจ่ายไว้

(5) ห้ามธนาคารมิให้ใช้เงินตามเช็คโดยทุจริต หมายความว่า หลังจากที่ผู้ออกเช็คได้ออกเช็คสั่งจ่ายเงินแล้วก็กลับห้ามมิให้ธนาคารใช้เงินตามเช็คนั้นโดยเจตนาทุจริต แต่ถ้าการสั่งห้ามมิให้ธนาคารจ่ายเงินนั้นมิใช่เพราะมีเจตนาทุจริต หากเป็นเพราะตนมีสิทธิที่จะบอกปัดได้โดยชอบด้วยเหตุผล ย่อมไม่มีความผิดแต่อย่างใด เช่น สินค้าที่ส่งมาไม่ตรงตามสัญญา จึงระงับการจ่ายราคาของตามเช็คไว้ก่อน

การกระทำด้วยประการใดๆ ตามข้อ 1-4 ดังกล่าวนี้ จะถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 ก็ต่อเมื่อธนาคารได้ปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้น ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

ผู้เสียหายหรือบุคคลซึ่งจะมีอำนาจร้องทุกข์หรือฟ้องร้องผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 นี้ได้แก่ ผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วยกฎหมายในขณะที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ผู้ที่ได้รับโอนเช็คมาภายหลังจากธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินแล้วไม่ถือว่าเป็นผู้เสียหาย จึงไม่มีอำนาจฟ้องร้องให้ดำเนินคดีเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ได้ ผู้รับโอนเช็คภายหลังธนาคาร

ปฏิเสธการจ่ายเงินจะมีสิทธิเพียงเรียกร้องเงินตามเช็คในทางแพ่งเท่านั้น

9. อายุความฟ้องคดีตั๋วเงิน

1) อายุความฟ้องร้องผู้รับรองตั๋วแลกเงิน หรือผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินฟ้องภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ตั๋วถึงกำหนดใช้เงิน (มาตรา 1001)

2) ผู้ทรงตั๋วเงินจะฟ้องผู้สลักหลังและผู้สั่งจ่ายต้องฟ้องภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ตั๋วเงินถึงกำหนด

3) ผู้สลักหลังฟ้องไล่เบี้ยกันเอง หรือไล่เบี้ยเอาจากผู้สั่งจ่ายตั๋วเงิน ต้องฟ้องภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ผู้สลักหลังเข้าถือเอาตั๋วเงินและใช้เงิน หรือนับแต่วันที่ผู้สลักหลังนั้นเองถูกฟ้อง (มาตรา 1003)

4) เมื่ออายุความฟ้องคดีตั๋วเงินสิ้นสุดลง ให้ฟ้องคดีตามอายุความในมูลหนี้เดิมต่อไปได้ (มาตรา 1005) เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น หรือเท่าที่ลูกหนี้ไม่เสียหาย

5) ผู้เสียหานในคดีความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คนี้จะต้องร้องทุกข์หรือฟ้องคดีในกำหนด มิฉะนั้นคดีย่อมขาดอายุความ ดังนี้

(1) ร้องทุกข์ภายในกำหนดเวลา 3 เดือน นับแต่วันที่ความผิดเกิด (ถือวันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค) และเมื่อได้ร้องทุกข์ภายในกำหนดดังกล่าวแล้ว ก็สามารถฟ้องคดีได้ภายใน 5 ปี นับแต่วันที่ความผิดเกิด

(2) ถ้าจะไม่ร้องทุกข์ภายในกำหนดเวลาตามข้อ (1) ก็จะต้องฟ้องคดีภายในกำหนดเวลา 3 เดือน นับแต่วันที่ความผิดเกิด มิเช่นนั้นถือว่าคดีขาดอายุความ

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที) 18.ผู้สอนชี้แจงหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 8 ตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค 19.ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค **2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที)** 17.ผู้สอนให้ผู้เรียนเปิดเอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 8 ตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค 18.ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในข้อสงสัยเมื่ออธิบายเนื้อหาในหน่วยเรียนจบ	**1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)** 18.ผู้เรียนฟังผู้สอนแจ้งหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 8 ตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค 19.ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค **2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที)** 17.ผู้เรียนฟังผู้สอนอธิบายและชี้แจงพร้อมเปิดเอกสารวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 8 ตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค 18.ผู้เรียนซักถามผู้สอนหากมีข้อสงสัย

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที) 9. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 17. ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 8 ตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 18. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-9)* *(รวม 360 นาที หรือ 6 คาบเรียน)*	**3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที)** 9. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 17. ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 8 ตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 18. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้หน่วยที่ 8 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-9)*

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล

ก่อนเรียน

9. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ขณะเรียน

9. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8 ตอนที่ 1

หลังเรียน

9. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

17. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8 ตอนที่ 1
18. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8 ตอนที่ 2

สื่อการเรียนการสอน/การเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

25.เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ (ใช้ประกอบการเรียนการสอนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)

26.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8 ตอนที่ 1 ใช้ขั้นประยุกต์ใช้ข้อ 1

27.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8 ตอนที่ 2 ใช้ขั้นสรุปและประเมินผลข้อ 2

สื่อโสตทัศน์ (ถ้ามี)

1. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์
2. วีดีทัศน์
3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI
4. งานนำเสนอ

สื่อของจริง

-

แหล่งการเรียนรู้

ในสถานศึกษา

17.ห้องสมุด

18.ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

นอกสถานศึกษา

ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ในท้องถิ่น

การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

27. บูรณาการกับวิชาภาษาไทย เรื่อง การบอกความหมายของตั๋วเงิน ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และเช็ค และการอธิบายอายุความฟ้องคดีตั๋วเงิน
28. บูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การจำแนกประเภทของตั๋วเงิน และการวิเคราะห์ความผิดทางอาญาอันเกิดจากการใช้เช็ค
29. บูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การอาวัลเช็คและขีดคร่อมเช็ค และการยื่นเช็คเพื่อให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็ค

การประเมินผลการเรียนรู้

- **หลักการประเมินผลการเรียนรู้**

ก่อนเรียน

9. ฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ขณะเรียน

9. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8 ตอนที่ 1

หลังเรียน

9. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ผลสำเร็จของผู้เรียน

17. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8 ตอนที่ 1
18. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8 ตอนที่ 2

สมรรถนะที่พึงประสงค์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ ตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

33. วิเคราะห์และตีความหมาย
34. สาธิตพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
35. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
36. ประยุกต์ความรู้สู่งานอาชีพ

สมรรถนะการปฏิบัติงานอาชีพ

แสดงความรู้เกี่ยวกับตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

สมรรถนะการขยายผล

ความสอดคล้อง

จากการเรียนสัปดาห์ที่ 13-14 เรื่อง ตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ผู้เรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับ ความหมายและประเภทของตั๋วเงิน หลักการในกฎหมายที่ใช้กับตั๋วเงินทั้ง 3 ประเภท ความหมายของตั๋วแลกเงิน ความหมายของตั๋วสัญญาใช้เงิน ความหมายของเช็ค การอาวัลเช็คและการขีดคร่อมเช็ค การยื่นเช็คเพื่อให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็ค ความผิดทางอาญาอันเกิดจากการใช้เช็ค อายุความฟ้องคดีตั๋วเงิน ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถอาวัลเช็คและขีดคร่อมเช็คได้ สามารถยื่นเช็คเพื่อให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็คได้

รายละเอียดการประเมินผลการเรียนรู้

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 1 บอกความหมายของตั๋วเงิน ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และเช็คได้

  25. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  26. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  27. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกความหมายของตั๋วเงิน ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และเช็คได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 2 จำแนกประเภทของตั๋วเงินได้

  25. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  26. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  27. เกณฑ์การให้คะแนน : จำแนกประเภทของตั๋วเงินได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 3 วิเคราะห์ความผิดทางอาญาอันเกิดจากการใช้เช็คได้

  25. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  26. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  27. เกณฑ์การให้คะแนน : วิเคราะห์ความผิดทางอาญาอันเกิดจากการใช้เช็คได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 4 อธิบายอายุความฟ้องคดีตั๋วเงินได้

  25. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  26. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  27. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายอายุความฟ้องคดีตั๋วเงินได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 5 อาวัลเช็คและขีดคร่อมเช็คได้

  25. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  26. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  27. เกณฑ์การให้คะแนน : อาวัลเช็คและขีดคร่อมเช็คได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 6 ยื่นเช็คเพื่อให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็คได้

  25. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  26. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  27. เกณฑ์การให้คะแนน : ยื่นเช็คเพื่อให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็คได้ จะได้ 2 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 7 ปฏิบัติตามหลักการในกฎหมายที่ใช้กับตั๋วเงินทั้ง 3 ประเภท

1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

3. เกณฑ์การให้คะแนน : ปฏิบัติตามหลักการในกฎหมายที่ใช้กับตั๋วเงินทั้ง 3 ประเภท จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 8 แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้

22. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

23. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

24. เกณฑ์การให้คะแนน : แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 9 ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คในชีวิตประจำวันได้

19. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

20. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

21. เกณฑ์การให้คะแนน : ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คในชีวิตประจำวันได้ จะได้ 1 คะแนน

แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 8

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ตั๋วเงินคืออะไร

   ……

   ……

   ……

2. ตั๋วเงินมีกี่ประเภท อะไรบ้าง

   ……

   ……

   ……

3. ตั๋วเงินชนิดใดที่ปัจจุบันใช้น้อยที่สุด เพราะเหตุใด

   ……

   ……

   ……

4. ตั๋วเงินชนิดใดที่ปัจจุบันใช้มากที่สุด เพราะเหตุใด

   ……

   ……

   ……

5. เหตุใดจึงมีการโอนตั๋วและวิธีการโอนทำอย่างไร

   ……

   ……

   ……

   ……

6. ผู้ทรงเช็คคือใคร

   ……

   ……

7. การอาวัลเช็คคืออะไร ทำอย่างไร และมีผลอย่างไร

   ……

   ……

   ……

8. การขีดคร่อมเช็คทำอย่างไร และมีผลอย่างไร

   ……

   ……

……..

9. ให้อธิบายหลักเกณฑ์ความผิดทางอาญาอันเกิดจากการใช้เช็ค

……..

……..

……..

10. ให้อธิบายอายุความฟ้องร้องคดีตั๋วเงิน

……..

……..

……..

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ตั๋วเงินมีกี่ประเภท
   ก. 1
   ข. 2
   ค. 3
   ง. 4
   จ. 5
2. ข้อใด ไม่ใช่ ตั๋วเงิน
   ก. บัตร ATM
   ข. บัตรวีซ่า
   ค. สมาร์ทการ์ด
   ง. บัตรเครดิต
   จ. ถูกทุกข้อ
3. ในตั๋วเงิน 3 ประเภท ประเภทใดมีบุคคลเกี่ยวข้องในเบื้องต้นน้อยที่สุด
   ก. ตั๋วแลกเงิน
   ข. ตั๋วสัญญาใช้เงิน
   ค. เช็ค
   ง. เท่ากันหมด
   จ. ถูกทุกข้อ
4. ตั๋วเงินชนิดใดที่ปัจจุบันประชาชนนิยมใช้กันมากที่สุด
   ก. ตั๋วแลกเงิน
   ข. ตั๋วสัญญาใช้เงิน
   ค. เช็ค
   ง. เท่ากันหมด
   จ. ถูกทุกข้อ
5. บุคคลตามข้อใดต้องรับผิดชอบตามเนื้อความในตั๋วเงิน
   ก. บุคคลผู้ลงลายมือชื่อในตั๋วเงิน
   ข. บุคคลผู้ลงเครื่องหมายแกงได และมีพยานรับรอง 2 คน
   ค. บุคคลผู้พิมพ์ลายนิ้วมือลงในตั๋ว
   ง. บุคคลผู้พิมพ์ลายนิ้วมือลงในตั๋วและมีพยานรับรอง 2 คน
   จ. ข้อ ก.-ง. มีความรับผิดทุกคน
6. ตั๋วแลกเงินชนิดตั๋วผู้ถือ โอนกันได้ตามวิธีข้อใด
   ก. ส่งมอบโดยไม่ต้องสลักหลัง

ข. สลักหลังแล้วส่งมอบ

ค. สลักหลังลอยแล้วส่งมอบ

ง. ทำตามข้อ ก. ข. หรือ ค. ก็ได้

จ. เฉพาะข้อ ก. และ ข. ถูกต้อง

7. ข้อใดกล่าว ไม่ ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเช็ค

ก. ผู้จ่ายต้องเป็นธนาคารเท่านั้น

ข. ผู้สั่งจ่ายต้องเปิดบัญชีกระแสรายวันกับธนาคาร

ค. ธนาคารจ่ายเงินแก่ผู้ทรงเมื่อทวงถาม

ง. เช็คมี 2 ประเภท คือเช็คระบุชื่อผู้รับเงินและเช็คผู้ถือ

จ. เช็คเป็นตั๋วเงินที่ใกล้สูญพันธุ์

8. สมสุข ผู้สลักหลังตั๋วเงินถูกผู้ทรงฟ้องให้รับผิดชดใช้เงินตามตั๋ว อยากทราบว่าหากสมสุขจะฟ้องไล่เบี้ยเอาจากผู้สลักหลังขึ้นไปจะต้องฟ้องภายในกำหนดอายุความเท่าใด นับแต่วันที่สมสุขถูกฟ้องคดี

ก. 6 เดือน

ข. 1 ปี

ค. 2 ปี

ง. 3 ปี

จ. 5 ปี

9. กานต์เป็นผู้ทรงเช็คขณะที่ถูกธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ถามว่า กานต์จะต้องร้องทุกข์ภายในกำหนดตามข้อใดจึงจะดำเนินคดีอาญาต่อไปได้

ก. 1 เดือน นับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

ข. 3 เดือน นับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

ค. 6 เดือน นับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

ง. 12 เดือน นับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

จ. 2 ปี นับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

10. จากข้อ 9. หากกานต์จะฟ้องคดีอาญาโดยมิได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนก่อนจะต้องฟ้องคดีภายในกำหนดในข้อใด

ก. 3 เดือน นับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

ข. 6 เดือน นับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

ค. 2 ปี นับแต่ความผิดเกิด

ง. 5 ปี นับแต่ความผิดเกิด

จ. 10 ปี นับแต่ความผิดเกิด

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม……ชั้น……ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1……เลขที่……. 2……เลขที่…….

3……เลขที่……. 4……เลขที่…….

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง

3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์

2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์

1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์

2. รูปแบบการนำเสนอ

3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการ นำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด

2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอที่น่าสน ใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้ วัสดุในท้องถิ่น

1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม

3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. ความสนใจของผู้ฟัง

3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70-90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 8 เรื่อง ตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ผลการใช้แผนการเรียนรู้

25. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
26. สามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนได้ครบตามกระบวนการเรียนการสอน
27. สื่อการสอนเหมาะสมดี

ผลการเรียนของนักเรียน

25. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจใฝ่รู้ เข้าใจในบทเรียน อภิปรายตอบคำถามในกลุ่ม และร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
26. ผู้เรียนกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จทันเวลาที่กำหนด
27. ผู้เรียนนำความรู้เรื่องตั๋วเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คไปประยุกต์ใช้

ผลการสอนของครู

25. สอนเนื้อหาได้ครบตามหลักสูตร
26. แผนการสอนและวิธีการสอนครอบคลุมเนื้อหาการสอนทำให้ผู้สอนสอนได้อย่างมั่นใจ
27. สอนได้ทันตามเวลาที่กำหนด

แผนการสอน/แผนการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

	แผนการสอน/การเรียนรู้ภาคทฤษฎี	หน่วยที่ 9
	ชื่อวิชา กฎหมายธุรกิจ	สอนสัปดาห์ที่ 15-16
	ชื่อหน่วย ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด	คาบรวม 6
ชื่อเรื่อง ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด		จำนวนคาบ 6

สมรรถนะอาชีพประจำหน่วย

แสดงความรู้เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด

สาระสำคัญ

จากการศึกษาในหน่วยนี้จะเห็นได้ว่าในการดำเนินกิจการแต่ละรูปแบบล้วนมีทั้งความเด่น ความด้อย หรือมีทั้งข้อดี ข้อเสีย ผู้ประกอบการจึงต้องเลือกให้เหมาะสมกับกำลังศักยภาพและวัตถุประสงค์ และพิจารณาถึงความเสี่ยงด้วย เช่น การประกอบการแบบเจ้าของคนเดียวก็เสี่ยงขาดทุนคนเดียว แต่กำไรก็คนเดียว และโอกาสถูกโกงก็แต่เฉพาะคู่สัญญา แต่ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วน ถ้าขาดทุนก็มีคนช่วยขาดทุน แต่กำไรก็ช่วยกันกำไร และเสี่ยงต่อการถูกหุ้นส่วนด้วยกันโกง ยักยอกปิดบังซ่อนเร้นอีกด้วย ในรูปแบบบริษัทก็เช่นกัน จึงไม่มีข้อสรุปเป็นหลักการอย่างชัดเจนว่าเราจะดำเนินรูปแบบใดจึงจะดีที่สุด ตลอดจนจะต้องศึกษาเกี่ยวกับระบบบัญชีและการภาษีอากรควบคู่กันไปด้วย

เรื่องที่จะศึกษา

1. ความหมายและลักษณะของห้างหุ้นส่วน
2. ประเภทของห้างหุ้นส่วน
3. ห้างหุ้นส่วนสามัญ การจัดตั้งและการจัดการห้างหุ้นส่วนสามัญ
4. สิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน
5. ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก
6. การเลิกและการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญ
7. ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ผลของการจดทะเบียน การเลิกห้างฯ และการชำระบัญชี
8. ห้างหุ้นส่วนจำกัด สิทธิ ข้อจำกัด และความรับผิดของหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด
9. หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด
10. การเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด
11. เปรียบเทียบหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด และหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด
12. เปรียบเทียบห้างหุ้นส่วนสามัญ และห้างหุ้นส่วนจำกัด
13. ข้อดีและข้อเสียในการประกอบธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วน
14. ความหมายและลักษณะของบริษัทจำกัด
15. ขั้นตอนการจัดตั้งบริษัทจำกัด
16. การจัดการบริษัทจำกัด
17. การประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น
18. หุ้นของบริษัทจำกัด ประเภทของหุ้น การโอนหุ้น
19. การเลิกบริษัทจำกัด
20. ข้อได้เปรียบ เสียเปรียบ ของการจัดตั้งบริษัทจำกัด
21. บริษัทมหาชน จำกัด การจัดตั้ง การเลิกบริษัทมหาชน จำกัด
22. ข้อแตกต่างระหว่างบริษัทจำกัด และบริษัทมหาชน จำกัด
23. การจัดทำบัญชีตามกฎหมายของผู้ประกอบการ
24. ภาษีอากรสำหรับธุรกิจ

จุดประสงค์ทั่วไป

28.เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด *(ด้านพุทธิพิสัย)*

29.เพื่อให้มีทักษะในการทำตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด ชำระบัญชีหุ้นส่วนสามัญ และจัดทำบัญชีตามกฎหมายของผู้ประกอบการ *(ด้านทักษะพิสัย)*

30.เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน *(ด้านจิตพิสัย)*

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

11. บอกความหมายลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัดได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
12. บอกข้อดีข้อเสียในการประกอบธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วนได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
13. จำแนกประเภทของห้างหุ้นส่วนได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
14. อธิบายสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
15. เปรียบเทียบห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด และหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
16. จัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
17. ชำระบัญชีหุ้นส่วนสามัญได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
18. จัดทำบัญชีตามกฎหมายของผู้ประกอบการได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
19. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ *(ด้านจิตพิสัย)*
20. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัดในชีวิตประจำวันได้*(ด้านจิตพิสัย)*

เนื้อหาสาระการสอน/การเรียนรู้

1. ความหมายและลักษณะของห้างหุ้นส่วน

ห้างหุ้นส่วน คือ การรวมตัวกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยได้ตกลงทำสัญญานำทุนมาเข้ากันเพื่อทำกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้จากกิจการที่ทำนั้น (ตามนัย มาตรา 1012 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.))

การเกิดขึ้นของห้างหุ้นส่วนจึงเกิดขึ้นจากสัญญาซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. เป็นสัญญาระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แม้ว่าสัญญาโดยทั่วไปจะเกิดขึ้นจากข้อตกลงของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเช่นกัน แต่ถ้าเป็นการจัดตั้งบริษัทจำกัด กฎหมายกำหนดให้มีคู่สัญญาเริ่มต้นตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป และหากจัดตั้งบริษัทมหาชน จำกัด ตามกฎหมายกำหนดให้มีคู่สัญญาตั้งแต่ 15 คนขึ้นไป

2. ตกลงนำทุนมาเข้ากัน ทุนที่จะนำมาเข้ากันนั้นอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

(1) เงินสด ซึ่งหมายรวมถึงสิ่งที่มีค่าเทียบเท่าเงินสดด้วย เช่น เช็คเงินสด

(2) ทรัพย์สินอื่น ซึ่งหมายรวมทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน โรงเรือน อาคาร รถยนต์ เครื่องจักร และทรัพย์สินทางปัญญา

(3) แรงงาน ซึ่งหมายถึง แรงกาย กำลังความคิด ความชำนาญพิเศษในด้านต่างๆ ก็ได้ (มาตรา 1026)

3. เพื่อทำกิจการร่วมกัน โดยจะเป็นกิจการอะไรก็ได้ที่ทำร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ได้เสียร่วมกัน เช่น เข้าหุ้นกันสร้างภาพยนตร์ ทำการค้าขาย ทำหอพัก แม้แต่เข้าหุ้นกันซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อเก็งกำไร เป็นต้น

4. โดยประสงค์จะแบ่งปันกำไรที่ได้จากกิจการที่ทำนั้น ในกรณีที่กิจการมีกำไรหุ้นส่วนก็จะได้รับส่วนแบ่งกำไรตามสัดส่วนการลงทุนของตน แต่ถ้ากิจการขาดทุนก็จะต้องเฉลี่ยกันขาดทุนด้วยเช่นกัน

2. ประเภทของห้างหุ้นส่วน

ประเภทของห้างหุ้นส่วน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) ห้างหุ้นส่วนสามัญ

2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด

3. ห้างหุ้นส่วนสามัญ การจัดตั้งและการจัดการห้างหุ้นส่วนสามัญ

ผู้ที่เข้าร่วมทำสัญญาจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนต้องรับผิดร่วมกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด (มาตรา 1025) กล่าวคือ

1) ผู้เป็นหุ้นส่วนสามัญทุกคนต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกอย่าง “ลูกหนี้ร่วม” ในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนไม่ว่าจะโดยสัญญาหรือละเมิดที่ทำไปในกิจการของห้าง

2) ผู้เป็นหุ้นส่วนสามัญทุกคนต้องรับผิดในหนี้สินของห้างโดย ไม่จำกัดจำนวน

ด้วยเหตุหนี้ คุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วนสามัญจึงเป็นสาระสำคัญ คือต้องมีความเชื่อใจและซื่อสัตย์ต่อกัน เพราะถ้าคนหนึ่งคนใดไปทำสัญญาหรือได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนย่อมต้องผูกพันในการนั้นๆ ด้วย และร้องรับผิดในหนี้ร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวน (มาตรา 1050)

การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญ

การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นทำได้โดยง่ายโดยการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาตกลงกัน เพื่อเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ เพียงเท่านี้ก็เกิดห้างหุ้นส่วนขึ้นแล้วเพียงแต่เป็นห้างที่ไม่จดทะเบียนหากต้องการจดทะเบียนก็ดำเนินการจดทะเบียนต่อไป และจะเปลี่ยนเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

4. สิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน

เมื่อได้ร่วมสัญญาเป็นหุ้นส่วนกันแล้วต้องไม่เอาเปรียบกัน ต้องมีความจริงใจและซื่อสัตย์ต่อกัน กฎหมายจึงกำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนสามัญด้วยกันไว้ดังนี้

1) ห้ามประกอบกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดที่มีสภาพเดียวกันและเป็นการแข่งขันกับห้างหุ้นส่วน (มาตรา 1038) โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ถ้าฝ่าฝืน ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ มีสิทธิเรียกเอาผลกำไรที่ผู้ฝ่าฝืนมาหาได้ทั้งหมดหรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนที่ทำให้ห้างหุ้นส่วนได้รับความเสียหายเพราะเหตุนั้นก็ได้

2) ห้ามนำบุคคลอื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดทุกคน (มาตรา 1040) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งตาย หุ้นส่วนสามัญต้องเลิกกัน เว้นแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นยอมให้มีคนรับโอนหุ้นนั้นต่อมาได้ก็ยังคงเป็นหุ้นส่วนกันต่อไปได้ แต่จะต้องกระทำโดยความยินยอมของหุ้นส่วนทุกคน

3) ขอให้งดใช้ชื่อ ถ้ามีการใช้ชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดมาตั้งเป็นชื่อห้างหุ้นส่วน เมื่อผู้นั้นออกจากห้างหุ้นส่วนไปแล้ว อาจขอให้งดใช้ชื่อของตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนต่อไปได้ (มาตรา 1047) มิฉะนั้นอาจต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกเสมือนว่าตนยังเป็นหุ้นส่วนอยู่ (มาตรา 1054) และรับผิดโดยไม่จำกัดจำนวนด้วย

4) ความเกี่ยวกันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการกับผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น ให้ใช้กฎหมายเรื่องตัวแทนมาบังคับ (มาตรา 1042) เว้นแต่กรณีที่กฎหมายเกี่ยวกับหุ้นส่วนได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว เช่น หุ้นส่วนผู้จัดการไปลงนามแทนห้าง ห้างต้องรับผิดด้วย

5. ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

1. สิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนต่อบุคคลภายนอก

ผู้เป็นหุ้นส่วนสามัญที่ไม่ได้จดทะเบียนจะถือเอาสิทธิใดๆ กับบุคคลภายนอกในกิจการค้าขาย ซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นไม่ได้ (มาตรา 1049) เช่น ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งไปทำสัญญากับบุคคลภายนอกไว้ ต่อมาบุคคลภายนอกนั้นไม่ยอมชำระหนี้ เฉพาะหุ้นส่วนที่เป็นคู่สัญญากับบุคคลภายนอกเท่านั้นที่มีสิทธิฟ้องบุคคลภายนอกให้ชำระหนี้ ผู้ที่เป็นหุ้นส่วนคนอื่นที่ไม่ใช่คู่สัญญาไม่มีอำนาจฟ้อง

2. ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนต่อบุคคลภายนอก

ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกในการใดๆ อันผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้น (มาตรา 1050) แม้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ จะมิได้รู้เห็นในกิจการที่ทำไปนั้นเลยก็ตาม ก็ต้องรับผิดร่วมกัน นอกจากนี้ความรับผิดต่อบุคคลภายนอกนี้รวมถึงความรับผิดในการละเมิดด้วย (มาตรา 1051,1052)

นอกจากนี้สำหรับผู้ที่เป็นหุ้นส่วนสามัญ ต้องรับผิดในหนี้ของห้างที่ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วน และแม้ผู้เป็นหุ้นส่วนจะออกไปแล้วก็ยังคงต้องรับผิดในหนี้ซึ่งห้างได้ก่อให้เกิดขึ้น ก่อนที่ตนจะได้ออกจากห้างหุ้นส่วนไป (มาตรา 1051, 1052) ส่วนหนี้ใดๆ ที่เกิดหลังจากหุ้นส่วนออกไปแล้วหุ้นส่วนคนนั้นจึงจะไม่

ต้องรับผิดชอบ

6. การเลิกและการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญ

1. การเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญ

ห้างหุ้นส่วนสามัญอาจเลิกกันได้ 3 ทาง คือ

1.1 การเลิกโดยผลของกฎหมาย (มาตรา 1055) ได้แก่ กรณีต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้าในสัญญาได้กำหนดกรณีที่จะเลิกกันไว้เมื่อเกิดกรณีนั้นขึ้นแล้ว ห้างหุ้นส่วนสามัญก็เป็นอันเลิกกัน เช่น ตกลงกันว่าถ้าโรงงานที่สร้างขึ้นถูกไฟไหม้หมดทั้งหลังเป็นอันเลิกกัน ถ้าเกิดเหตุดังกล่าวขึ้นเป็นผลให้ห้างเลิกเกิน

(2) เมื่อถึงกำหนดเวลาที่สัญญาเป็นหุ้นส่วนกันได้กำหนดเวลาสิ้นสุดไว้ เว้นแต่ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายยังคงดำเนินกิจการกันต่อไปโดยไม่มีการชำระบัญชีกัน ก็ถือว่าหุ้นส่วนทั้งหลายตกลงเป็นหุ้นส่วนกันต่อไปโดยไม่มีกำหนดเวลา (มาตรา 1059)

(3) ถ้าสัญญาทำไว้เฉพาะเพื่อทำกิจการใดเมื่อเสร็จกิจการนั้นแล้วก็เป็นอันเลิกกันได้ เช่น จัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญเพื่อจัดสรรที่ดินแปลงใดแปลงหนึ่ง เมื่อจัดการที่ดินนั้นเสร็จแล้วย่อมเลิกกัน

(4) ในกรณีที่การเป็นหุ้นส่วนไม่ได้กำหนดเวลาไว้ เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดบอกเลิกสัญญาการเป็นหุ้นส่วนล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนสิ้นรอบปีในทางบัญชีของห้างหุ้นส่วน (มาตรา 1056) ถ้าหุ้นส่วนคนอื่นๆ ยังไม่อยากเลิกโดยรับซื้อหุ้นของผู้ประสงค์จะออกไว้ห้างหุ้นส่วนก็ไม่เลิกกัน (มาตรา 1060)

(5) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดตาย ล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถห้างหุ้นส่วนต้องเลิกกัน เว้นแต่หุ้นส่วนคนอื่นจะรับซื้อหุ้นนั้นไว้ แล้วตกลงดำเนินกิจการต่อไป (มาตรา 1060)

1.2 การเลิกโดยความประสงค์ของผู้เป็นหุ้นส่วน

ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดสามารถตกลงเลิกห้างหุ้นส่วนก่อนถึงกำหนดเวลาได้ เมื่อตกลงเลิกกันแล้วความเป็นหุ้นส่วนก็สิ้นสุดลงทันที

1.3 การเลิกโดยคำสั่งศาล (มาตรา 1057)

เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนร้องของต่อศาล ศาลอาจสั่งให้ห้างส่วนเลิกกันได้ เมื่อมีเหตุต่อไปนี้คือ

(1) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งนอกจากผู้ร้องนั้น ล่วงละเมิดบทบังคับใดๆ อันเป็นข้อสาระสำคัญ ซึ่งสัญญาหุ้นส่วนกำหนดไว้แก่ตน โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(2) เมื่อกิจการของห้างหุ้นส่วนมีแต่จะขาดทุนและไม่มีหวังที่จะฟื้นตัวได้อีก

(3) เมื่อมีเหตุอื่นใดที่ทำให้ห้างหุ้นส่วนนั้นเหลือวิสัยที่จะดำรงอยู่ต่อไปได้ เช่น ผู้เป็นหุ้นส่วนต่างกล่าวหาซึ่งกันและกัน เป็นคดีอาญา จนต่างถูกพนักงานอัยการฟ้อง แสดงว่าผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ปรองดองกัน ไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นเหตุให้เหลือวิสัยที่ห้างหุ้นส่วนจะดำรงอยู่ต่อไปได้

2. การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญ

เมื่อห้างหุ้นส่วนสามัญเลิกกันแล้ว ผลคือต้องมีการรวบรวมบรรดาทรัพย์สินทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายของห้าง ถ้ามีเหลือก็ให้คืนทุนแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนและถ้ายังเหลืออีกก็นำมาแบ่งผลกำไรกัน ซึ่งเรียกว่า “การชำระบัญชี” (มาตรา 1062) แต่ถ้าได้ชำระหนี้แก่บุคคลภายนอกและค่าใช้จ่ายอื่นๆ

แล้ว สินทรัพย์ที่เหลืออยู่ยังไม่พอจะคืนแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ครบจำนวนที่ลงทุน เรียกว่า “ขาดทุน” ต้องเฉลี่ยการขาดทุนในระหว่างหุ้นส่วนด้วยกัน (มาตรา 1063) อนึ่ง การชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนนี้สามารถตกลงจัดการทรัพย์สินโดยวิธีอื่นได้ (มาตรา 1061)

7. ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ผลของการจดทะเบียน การเลิกห้างฯ และการชำระบัญชี

ห้างหุ้นส่วนสามัญ กฎหมายไม่บังคับว่าต้องจดทะเบียนแต่ถ้าประสงค์จะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก็ย่อมทำได้ การขดจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญเป็นไปตามแบบที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 1604) เมื่อจดทะเบียนแล้วต้องใช้คำว่า “ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล” ประกอบด้วยเสมอ มิฉะนั้นจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนฯ พ.ศ. 2499 มาตรา 3

ผลของการจดทะเบียน

1. ห้างหุ้นส่วนมีสภาพเป็นนิติบุคคล

การเป็นนิติบุคคลทำให้มีสิทธิและหน้าที่แยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน (มาตรา 1015) มีชื่อ สัญชาติ และภูมิลำเนาเป็นของตนเอง และมีสิทธิดำเนินคดีในศาลในนามของห้างเองด้วยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา 66, 67) เช่น ลูกจ้างของห้างหุ้นส่วนซึ่งเป็นนิติบุคคลไปทำละเมิดผู้อื่น ผู้ที่ถูกทำละเมิดจะฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนให้รับผิดในฐานะนายจ้างไม่ได้ต้องฟ้องห้างหุ้นส่วน

2. การถือเอาประโยชน์ต่อบุคคลภายนอก

การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนต้องมีชื่อ วัตถุประสงค์ ชื่อผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้จัดการตลอดจนอำนาจหน้าที่และข้อจำกัดต่างๆ ซึ่งต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 1021) และถือว่าบุคคลทั่วไปได้รู้แล้ว (มาตรา 1022) ดังนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจถือเอาประโยชน์ต่อบุคคลภายนอกอันห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้นได้มาแม้ในกิจการที่ปรากฏชื่อของตนได้ (มาตรา 1065)

3. การค้าขายแข่งขันกับกิจการของห้าง

ถ้าหุ้นส่วนคนใดโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นทั้งหมด ประกอบกิจการอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าจะทำเพื่อประโยชน์ของตนหรือผู้อื่นหรือไปเข้าหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนอื่น ซึ่งประกอบกิจการอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนนั้น ห้างสามารถเรียกเอาผลกำไรที่ผู้นั้นหาได้ทั้งหมด หรือเรียกเอาสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหาย ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้รับเพราะเหตุนั้นหรืออาจเรียกร้องให้เลิกห้างหุ้นส่วนด้วยก็ได้ (มาตรา 1066, 1067)

4. ความรับผิดในหนี้ของห้าง

ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดในหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน แต่เนื่องจากการที่ห้างหุ้นส่วนเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนจึงรับผิดเสมือนเป็นลูกหนี้ชั้นที่ 2 กล่าวคือ เจ้าหนี้ของห้างต้องเรียกร้องให้ห้างหุ้นส่วนเป็นผู้ชำระหนี้เสียก่อน ถ้าห้างหุ้นส่วนที่เป็นนิติบุคคลนั้นผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้จึงจะสามารถเรียกร้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนชำระหนี้ได้ (มาตรา 1070) อย่างไรก็ตาม ผู้เป็นหุ้นส่วนเมื่อถูกฟ้องก็อาจขอให้บังคับเอาจากทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนได้ก่อนที่จะบังคับเอาแก่ตน (มาตรา 1071)

สำหรับผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างหุ้นส่วนนั้นไปแล้วยังคงต้องรับผิดในหนี้ที่ห้างหุ้นส่วนได้ก่อขึ้น

ภายในของวัตถุประสงค์ของห้าง และเกิดขึ้นก่อนที่ตนจะออกจากการเป็นหุ้นส่วน แต่กฎหมายจำกัดให้รับผิดชอบเพียง 2 ปี นับแต่เมื่อออกจากหุ้นส่วน (มาตรา 1068) ดังนั้น ถ้าจะฟ้องให้หุ้นส่วนที่ออกไปนั้นรับผิดในหนี้สินของห้างต้องฟ้องภายใน 2 ปี แต่ถ้าเป็นหนี้ที่เกิดหลังจากออกจากการเป็นหุ้นส่วน หุ้นส่วนคนนั้นก็ไม่ต้องรับผิดชอบ แม้ยังไม่เกิน 2 ปี นับแต่เมื่อออกจากหุ้นส่วนก็ตาม

การเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลและการชำระบัญชี

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลนี้อาจเลิกได้ด้วยเหตุเดียวกันกับการเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่ได้จดทะเบียน คืออาจเลิกโดยผลของกฎหมาย (มาตรา 1055) เช่น ห้างหุ้นส่วนล้มละลาย (มาตรา 1069) เป็นต้น หรือโดยการตกลงของผู้เป็นหุ้นส่วนหรือโดยคำสั่งศาล

เมื่อห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลเลิกกันแล้วต้องมีการชำระบัญชีเสมอไป จะใช้วิธีตกลงกันเองไม่ได้ และผู้ชำระบัญชีต้องนำไปจดทะเบียนภายใน 14 วัน นับแต่วันที่เลิกกัน (มาตรา 1254, 1270)

8. ห้างหุ้นส่วนจำกัด สิทธิ ข้อจำกัด และความรับผิดของหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด

ห้างหุ้นส่วนจำกัดจะต้องประกอบด้วยผู้เป็นหุ้นส่วน 2 ประเภท (มาตรา 1077) คือ

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งจำกัดความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้นจำพวกหนึ่ง และ

2. ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดอีกพวกหนึ่ง

ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น กฎหมายบังคับให้ต้องจดทะเบียนเสมอ (มาตรา 1078) และระหว่างขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดก็จะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญไปก่อน เมื่อจดทะเบียนเสร็จเรียบร้อยจึงจะเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดตามความประสงค์ต่อไป

หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด

ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้มีความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนตกลงจะลงหุ้น คุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้จึงไม่ใช่สาระสำคัญเหมือนกับการเป็นหุ้นส่วนสามัญ จึงอาจโอนหุ้นของตนให้แก่บุคคลอื่นได้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนอื่นๆ (มาตรา 1091) และแม้หุ้นส่วนประเภทนี้ตาย ทายาทย่อมเข้าแทนที่ได้ (มาตรา 1093) หรือล้มละลาย ก็ไม่เป็นเหตุให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเลิกกัน (มาตรา 1092)

หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนี้มีสิทธิและข้อจำกัด ดังนี้

สิทธิ

1. มีสิทธิออกความเห็น แนะนำ ออกเสียง ลงคะแนน ในการแต่งตั้งถอดถอนผู้จัดการ (มาตรา 1088) ตลอดจนตรวจสอบบัญชีและเอกสารของห้างได้ตามสมควร

2. เป็นผู้ชำระบัญชีของห้างได้ (มาตรา 1089)

3. มีสิทธิค้าขายแข่งขันกับห้างได้ (มาตรา 1090)

ข้อจำกัด

1. ห้ามเอาชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมาเรียกขานระคนกับชื่อห้าง (มาตรา 1081) เช่น นายเงิน นายทอง นายมั่น นายคง ร่วมกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยนายเงิน นายทอง นายมั่น จำกัดความรับผิด

แล้วตั้งชื่อว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด “สินมั่งคง” ดังนี้ไม่ได้ เพราะนายมั่นเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด (คำว่าชื่อนี้รวมถึง “ชื่อสกุล” ด้วย) ถ้ามีการนำมาใช้ระคนกับชื่อห้างเช่นตามตัวอย่าง นายมั่นผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกเสมือนเป็นประเภทไม่จำกัดความรับผิด

2. หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจะลงหุ้นด้วยแรงงานไม่ได้ ต้องลงเป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น (มาตรา 1083) และถ้าแสดงตนว่าลงหุ้นมากกว่าเป็นจริงจะมีความรับผิดตามที่แสดงนั้น (มาตรา 1085)

3. ไม่มีสิทธิจัดการงานของห้าง (มาตรา 1087) ถ้าสอดเข้าจัดการงานของห้าง เช่น ลงชื่อให้นำส่งสินค้าแทนผู้จัดการห้างฯ ก็จะต้องรับผิดร่วมกับห้างหุ้นส่วนจำกัดเช่นเดียวกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด (มาตรา 1088) และไม่มีอำนาจร้องทุกข์ หรือฟ้องคดีของห้าง

4. ไม่มีสิทธิได้รับเงินปันผลหรือดอกเบี้ยถ้าห้างไม่มีผลกำไร (มาตรา 1084)

ความรับผิด (มาตรา 1095)

ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจะรับผิดในหนี้ที่ห้างมีต่อบุคคลภายนอกก็ต่อเมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เลิกกัน ตราบใดที่ห้างยังไม่เลิกเจ้าหนี้จะฟ้องให้รับผิดไม่ได้ และเมื่อห้างเลกกันแล้ว ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดคงมีความรับผิดเพียง

1. จำนวนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่าที่ยังค้างส่งแก่ห้างหุ้นส่วน
2. จำนวนลงหุ้นเท่าที่เป็นหุ้นส่วนได้ถอนไปจากสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน
3. จำนวนเงินปันผลและดอกเบี้ยซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับไปแล้วโดยทุจริตและผิดกฎหมาย

9. หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด

ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดสามารถเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนได้ ใช้ชื่อตนเองเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ ลงทุนด้วยแรงงานก็ได้ ความเกี่ยวพันอื่นๆ ก็ให้ใช้บทบัญญัติสำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับ

ส่วนความรับผิดต่อบุคคลภายนอก ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดต้องร่วมรับผิดในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน แม้จะมากกว่าเงินที่ลงหุ้นไว้เพียงใดก็ตาม

10. การเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด

หลักการเป็นเช่นเดียวกับการเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญ

11. เปรียบเทียบหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด และหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด	หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด
1. ทรัพย์สินที่นำมาลงทุน ลงทุนด้วยเงินสด และทรัพย์สินเท่านั้นจะลงด้วยแรงงานไม่ได้ (มาตรา 1083)	สามารถลงทุนด้วยเงินสด ทรัพย์สิน หรือแรงงานก็ได้ (มาตรา 1080 ประกอบมาตรา 1026)
2. การนำชื่อมาตั้งเป็นชื่อห้าง ห้ามนำชื่อมาระคนปนเป็นชื่อห้าง (มาตรา 1081)	ไม่มีข้อห้าม

3. การจ่ายดอกเบี้ยหรือเงินปันผล จะต้องจ่ายจากกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการเท่านั้น ถ้าได้รับไปโดยสุจริตไม่ต้องคืน (มาตรา 1084)	ไม่มีข้อห้าม อาจตกลงกันจ่ายดอกเบี้ยในเงินที่ลงทุนได้แม้ห่างไม่มีกำไร แต่เงินปันผลต้องจ่ายจากกำไรเท่านั้น
4. การจัดการงานของห้าง ไม่มีอำนาจจัดการงานของห้าง (มาตรา 1087)	มีอำนาจจัดการงานของห้าง (มาตรา 1087)
5. การค้าขายแข่งขันกับห้าง สามารถค้าขายแข่งขับกับห้างได้ (มาตรา 1090)	จะค้าขายแข่งขันกับห้างไม่ได้ (มาตรา 1080 ประกอบมาตรา 1066, 1067)
6. การโอนหุ้น โอนหุ้นได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนอื่น (มาตรา 1091)	การโอนหุ้นต้องได้รับความยินยอมด้วยเสียงเอกฉันท์หรือเสียงข้างมากจากหุ้นส่วนอื่นแล้วแต่จะตกลงกัน (มาตรา 1080, 1040)
7. เหตุที่ทำให้ห้างเลิก การถอนหุ้นหรือออกจากหุ้นส่วนการตาย ล้มละลาย หรือเป็นคนไร้ความสามารถไม่เป็นเหตุทำให้ห้างต้องเลิกกัน เว้นแต่มีข้อสัญญาไว้เป็นอย่างอื่น (มาตรา 1092)	การถอนหรือการออกจากหุ้นส่วนการตาย ล้มละลาย หรือไร้ความสามารถเป็นเหตุให้ห้างเลก (มาตรา 1080, 1055(5))
8. การเข้าเป็นหุ้นส่วนแทนที่ผู้ตาย หากตาย ทายาทของหุ้นส่วนย่อมเข้ามาแทนที่ผู้ตายได้ เว้นแต่มีข้อสัญญาไว้เป็นอย่างอื่น (มาตรา 1093)	ทายาทของหุ้นส่วนไม่อาจเข้าเป็นหุ้นส่วนแทนที่ผู้ตายได้ ยกเว้นหุ้นส่วนอื่นยินยอมโดยเอกฉันท์หรือเสียงข้างมากตามแต่ที่ตกลงกัน (มาตรา 1080, 1040)
9. อำนาจฟ้องของเจ้าหนี้ของห้าง เจ้าหนี้ของห้างไม่มีสิทธิฟ้องหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดหากห้างยังไม่เลิก แต่เมื่อห้างเลิกแล้วก็ฟ้องได้	เจ้าหนี้อาจฟ้องให้รับผิดได้แม้ห่างยังไม่เลิก เพราะเมื่อห้างผิดนัดแล้ว เจ้าหนี้ของห้างสามารถฟ้องหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดคนหนึ่งคนใด หรือทุกคนให้รับผิดได้ทันที (มาตรา 1080 ประกอบมาตรา 1070, 1071)

12. เปรียบเทียบห้างหุ้นส่วนสามัญ และห้างหุ้นส่วนจำกัด

หุ้นส่วนสามัญ	หุ้นส่วนจำกัด
1. ไม่ต้องจดทะเบียน ถ้าจดทะเบียนจะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	1. ต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเสมอ
2. หุ้นส่วนทุกคนรับผิดชอบโดยไม่จำกัด	2. หุ้นส่วนมี 2 ประเภท รับผิดชอบไม่จำกัดและรับผิดชอบจำกัด
3. หุ้นส่วนทุกคนเข้ามาจัดการงานของธุรกิจ	3. หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบจึงจะเข้าบริหารธุรกิจได้

13. ข้อดีและข้อเสียในการประกอบธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วน

ข้อดี	ข้อเสีย
1. สามารถระดมเงินทุนจากแหล่งอื่นมาดำเนินงานทำให้มั่นคงและเป็นที่เชื่อถือและเครดิตดีกว่าเจ้าของคนเดียว	1. มีข้อจำกัดในการโอนหุ้น หากผู้เป็นหุ้นส่วนต้องการจะเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลผู้ร่วมทุน
2. ระดมความรู้ความสามารถของหุ้นส่วนแต่ละคนที่มีความชำนาญแตกต่างกันมาช่วยในการบริหารงาน	2. ถอนเงินทุนออกได้ยาก นอกจากผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันจะรับโอนเสียเอง
3. การจัดตั้งไม่ยุ่งยากจะจดทะเบียนหรือไม่ก็ได้ การลงหุ้นมีสัญญาต่อกัน ไม่จำเป็นต้องเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้	3. อายุของธุรกิจถูกจำกัดด้วยชีวิตของผู้เป็นหุ้นส่วน
4. หุ้นส่วนที่รับผิดชอบไม่จำกัดจึงต้องเอาใจใส่ในการดำเนินงานคล้ายเป็นกิจการของตน	4. หุ้นส่วนก่อหนี้ได้ไม่จำกัด
	5. อาจเกิดปัญหาของความไม่ซื่อสัตย์ของหุ้นส่วนในการบริหารงาน หรือยัดแย้งระหว่างหุ้นส่วน
	6. ไม่จำกัดความรับผิดชอบของหุ้นส่วนทำให้ไม่กล้าเสี่ยงที่จะขยายกิจการ

14. ความหมายและลักษณะของบริษัทจำกัด

บริษัทจำกัด คือ องค์กรธุรกิจประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่าๆ กัน โดยผู้ถือหุ้นต่างรับผิดจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ (ตามนัยมาตรา 1096 ป.พ.พ.)

การจัดตั้งบริษัทจำกัดเป็นรูปแบบหนึ่งของการประกอบธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรมาแบ่งปันกันในระหว่างผู้ร่วมลงทุน โดยปกติจะมีการใช้เงินลงทุนจำนวนมาก จึงมีการระดมทุนจากบุคคลอื่น ด้วยวิธีการแบ่งทุนออกเป็นหุ้นที่มีมูลค่าเท่าๆ กัน และผู้ถือหุ้นต่างรับผิดจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบตามมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ สำหรับจำนวนคนที่จะเริ่มจัดตั้งบริษัทจำกัดได้กำหนดไว้ในมาตรา 1097 ว่า เริ่มตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป แต่มิได้กำหนดว่าห้ามเกินกี่คน ซึ่งส่วนใหญ่จำนวนผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดจะมีไม่มาก ไม่เหมือนบริษัทมหาชน จำกัด ที่มีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 15 คนขึ้นไป และถ้าบริษัทมหาชน จำกัด แห่งนั้นเป็นบริษัทจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยด้วยแล้ว ก็อาจมีผู้ถือหุ้นเป็นร้อยคนหรือหลายพันคนก็ได้

อนึ่ง แม้ว่าบุคคลธรรมดาที่จะเป็นผู้เริ่มก่อการจัดตั้งบริษัทจำกัดโดยปกติต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถตามกฎหมายลักษณะสัญญาเพราะการทำหนังสือบริคณห์สนธิเพื่อจัดตั้งบริษัทจำกัดก็เป็นการทำสัญญาอย่างหนึ่ง แต่ในปัจจุบันได้มีระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วน บริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท พ.ศ. 2549 ข้อ 49 ได้กำหนดในเรื่องอายุของผู้เริ่มก่อการว่าต้องไม่ต่ำกว่า 12 ปี และผู้เยาว์ต้องลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนด้วยตนเอง

15. ขั้นตอนการจัดตั้งบริษัทจำกัด

1. ผู้เริ่มก่อการอย่างน้อย 3 คน ร่วมตกลงโดยเข้าชื่อกันทำ “หนังสือบริคณห์สนธิ” (มาตรา 1097) ซึ่งได้แก่ เอกสารที่มีข้อความตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 1098) เช่น ชื่อบริษัท ที่ตั้ง วัตถุประสงค์ของบริษัท จำนวนหุ้น ชื่อ ที่อยู่ อาชีพของผู้เริ่มก่อการ เป็นต้น

2. นำหนังสือบริคณห์สนธิที่ลงลายมือชื่อผู้เริ่มก่อการทั้งหมด และลายมือชื่อพยานรับรอง 2 คน ไปจดทะเบียนที่สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท ในเขตที่บริษัทตั้งอยู่

3. นำหุ้นออกให้จองหรือให้เข้าชื่อซื้อหุ้นจนครบ โดยออกหุ้นในราคาไม่ต่ำไปกว่ามูลค่าหุ้นที่ตั้งไว้ และห้ามชี้ชวนประชาชนให้ซื้อหุ้น (มาตรา 1102, 1105) กล่าวคือ จะโฆษณาหรือประกาศให้ซื้อหุ้นไม่ได้ ผู้เริ่มก่อการทุกคนต้องซื้อหุ้นๆ หนึ่งเป็นอย่างน้อย (มาตรา 1100)

4. เมื่อหุ้นที่จะต้องลงเงินนั้นได้มีผู้เข้าชื่อซื้อหมดแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องนัดบรรดาผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นมาประชุมกัน ซึ่งเรียกว่า “ประชุมตั้งบริษัท” (มาตรา 1107) เพื่อให้มีการตกลงในเรื่องต่างๆ เช่น ข้อบังคับของบริษัท ตั้งกรรมการบริษัท และพนักงานตรวจสอบบัญชี รวมทั้งอำนาจของคนเหล่านี้ด้วย เป็นต้น (มาตรา 1108)

5. กรรมการบริษัทจะเรียกให้ผู้เข้าซื้อหุ้นทั้งหลายชำระค่าหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของมูลค่าหุ้นที่จอง (มาตรา 1105)

6. เมื่อมีการชำระค่าหุ้นตามกำหนดแล้ว กรรมการบริษัทต้องไปขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทโดยระบุรายการตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 1111) เช่น จำนวนหุ้นที่ชำระแล้ว ชื่อของกรรมการทุกคน ที่ตั้งสำนักงานใหญ่และสาขาทั้งปวง เป็นต้น ในการจัดตั้งบริษัท ถ้าได้ดำเนินการครบทุกขั้นตอนดังกล่าวมานี้ภายในวันเดียวกับวันที่ผู้เริ่มก่อการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ กรรมการบริษัทจะขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและ

จดทะเบียนบริษัทไปพร้อมกันเลยในวันเดียวกันก็ได้ (มาตรา 1111/1)

เมื่อได้จดทะเบียนบริษัทเรียบร้อยแล้ว กรรมการทั้งหลายก็สามารถบริหารบริษัทไปตามวัตถุประสงค์ และบริษัทก็มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแยกออกจากตัวของผู้จัดตั้งหรือกรรมการบริษัท การฟ้องเกี่ยวกับหนี้ของบริษัทต้องฟ้องบริษัทโดยตรง ไม่ใช่ฟ้องผู้ก่อตั้งในฐานะส่วนตัว

7. ถ้ากรรมการบริษัทไม่ดำเนินการจดทะเบียนภายใน 3 เดือน นับแต่มีการประชุมจัดตั้งบริษัท ถือว่าบริษัทนั้นไม่มีการตั้งขึ้น ต้องคืนเงินค่าหุ้นที่ได้รับไว้เต็มจำนวน (มาตรา 1112)

16. การจัดการบริษัทจำกัด

บริษัทจำกัดเป็นนิติบุคคล จึงต้องอาศัยบุคคลธรรมดากระทำการและแสดงความประสงค์แทนนิติบุคคล เรียกว่า กรรมการของบริษัท (มาตรา 1114) กรรมการได้รับการแต่งตั้งโดยที่ประชุมใหญ่และต้องมีอย่างน้อยหนึ่งคน มีหลายคนก็ได้

17. การประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น

แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การประชุมสามัญ มี 2 กรณี คือ

(1) การประชุมสามัญครั้งแรก เป็นการประชุมภายใน 6 เดือน นับแต่วันจดทะเบียนบริษัท ตามมาตรา 1171 วรรคแรก

(2) การประชุมสามัญครั้งต่อๆ ไป หลังจากประชุมสามัญครั้งแรกกฎหมายกำหนดให้มีการประชุมอย่างน้อย 1 ครั้ง ทุกระยะ 12 เดือน

2. การประชุมวิสามัญ จะเกิดขึ้นเฉพาะกรณีที่มีเรื่องรีบด่วนใน 4 กรณีด้วยกัน คือ

(1) เมื่อกรรมการเห็นสมควรให้มีการประชุมวิสามัญ (มาตรา 1172 วรรคแรก)

(2) เมื่อบริษัทขาดทุนถึงกึ่งจำนวนต้นทุน กรรมการต้องเรียกประชุมวิสามัญทันที เพื่อแจ้งให้ที่ประชุมทราบ (มาตรา 1172 วรรคสอง)

(3) เมื่อผู้ถือหุ้นมีจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ร้องขอให้เรียกประชุม (มาตรา 1173)

(4) เมื่อผู้สอบบัญชีว่างลงตามมาตรา 1211 ให้กรรมการนัดเรียกประชุมวิสามัญ เพื่อเลือกตั้งขึ้นใหม่ให้ครบจำนวน

18. หุ้นของบริษัทจำกัด ประเภทของหุ้น การโอนหุ้น

เนื่องจากบริษัทที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายแบ่งทุนออกเป็นหุ้น หุ้นแต่ละหุ้นมีมูลค่าเท่ากัน ปัจจุบันต้องไม่ต่ำกว่า 5 บาท (มาตรา 1117) ซึ่งหุ้นของบริษัททั้งหมดก็คือทุนของบริษัทที่ใช้ในการดำเนินกิจการ เราสามารถพิจารณาถึงลักษณะของหุ้นได้ดังต่อไปนี้

1) มูลค่าหุ้นต้องไม่ต่ำกว่า 5 บาท การกำหนดมูลค่าไว้ต่ำก็เพื่อให้ประชาชนทั่วไปมีโอกาสซื้อหุ้นได้

2) หุ้นของบริษัทเป็นทรัพย์ที่แบ่งไม่ได้ หุ้นถือว่าเป็นทรัพย์ที่แบ่งไม่ได้ตามกฎหมายโดยจะแบ่งหุ้นออกเป็นส่วนๆ ให้แต่ละคนถือแยกกันไม่ได้ แต่บุคคลหลายคนอาจถือหุ้นเดียวรวมกันได้ ในกรณีเช่นนี้ต้องตั้งให้คนใดคนหนึ่งเป็นผู้ใช้สิทธิในฐานะผู้ถือหุ้นคนเดียว แต่เวลาชำระค่าหุ้นผู้ถือหุ้นทุกคนต้องรับผิดร่วมกัน

3) หุ้นทุกหุ้นของบริษัทต้องใช้เงินครบมูลค่าของหุ้นและการใช้เงินค่าหุ้นผู้ถือหุ้นจะขอหักหนี้กับบริษัท

ไม่ได้ เพราะบริษัทจะดำรงอยู่ได้ต้องใช้ทุนคือหุ้นทั้งหลาย หากยอมให้มีการหักหนี้ที่บริษัทค้างชำระแก่ผู้ถือหุ้น บริษัทก็จะดำเนินกิจการต่อไปไม่ได้

ประเภทของหุ้น

แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1) หุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ คือ หุ้นที่ไม่ระบุชื่อผู้เป็นเจ้าของหุ้นลงไว้ในใบหุ้น โดยเขียนแต่คำว่าผู้ถือในใบหุ้น ดังนั้นหุ้นชนิดนี้ถ้าอยู่ในความครอบครองของใครก็จะถือเสมือนหนึ่งว่าผู้นั้นเป็นเจ้าของหุ้นนั้น

2) หุ้นชนิดระบุชื่อ คือ หุ้นที่ระบุชื่อบุคคลผู้เป็นเจ้าของหุ้นลงไว้ในใบหุ้น

การโอนหุ้น

การโอนหุ้น หมายถึง การที่หุ้นเปลี่ยนมือโดยเจตนาของผู้ถือหุ้นและผู้รับโอนหุ้น มิใช่กรณีที่หุ้นตกไปยังบุคคลอื่นโดยบทบัญญัติของกฎหมาย หรือกรณีที่บริษัทออกหุ้นใหม่ให้แก่ผู้ถือหุ้น เนื่องจากหุ้นมีลักษณะเป็นทรัพย์สินและสิทธิเรียกร้อง หุ้นจึงสามารถโอนกันได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายห้ามโอนหรือมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการโอนโดยข้อบังคับหรือโดยสัญญา

19. การเลิกบริษัทจำกัด

การเลิกบริษัทจำกัด

การเลิกบริษัทจำกัดมีได้ 2 กรณี คือ

1) การเลิกโดยผลของกฎหมาย (มาตรา 1236) ได้แก่

(1) ในข้อบังคับของบริษัทได้กำหนดกรณีที่จะเลิกกันไว้ และมีกรณีนั้นเกิดขึ้นแล้ว เช่น กำหนดไว้ว่าหากค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับสกุลดอลลาร์สหรัฐเป็น 50 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์ ให้บริษัทเลิกกัน เป็นต้น

(2) ถึงกำหนดเวลาที่ระบุไว้ เช่น เมื่อดำเนินงานบริษัทครบ 5 ปี ให้เลิกบริษัท เป็นต้น

(3) ถ้าบริษัทตั้งขึ้นเฉพาะเพื่อทำกิจการใด และทำกิจการนั้นเสร็จแล้ว

(4) เมื่อมีมติพิเศษให้เลิกบริษัท มติพิเศษนั้นต้องปฏิบัติตามความในมาตรา 1194 คือ มีการลงมติในการประชุมเป็นลำดับ 2 ครั้ง ครั้งแรกมีมติไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมด และครั้งที่ 2 มีมติยืนยันตามเดิมด้วยเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสาม

(5) เมื่อบริษัทล้มละลาย

2) การเลิกโดยคำสั่งศาล (มาตรา 1237) ได้แก่

(1) ถ้าทำผิดในการยื่นรายงานการประชุมตั้งบริษัทหรือทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท

(2) ถ้าบริษัทไม่เริ่มทำการภายใน 1 ปี นับแต่วันจดทะเบียนหรือหยุดทำการ 1 ปีเต็ม

(3) เมื่อการค้าของบริษัททำไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียว และไม่มีหวังฟื้นตัวได้

(4) ถ้าจำนวนผู้ถือหุ้นลดลงจนเหลือไม่ถึง 3 คน

เมื่อบริษัทเลิกแล้วต้องมีการชำระบัญชีและนำความไปจดทะเบียนภายใน 14 วัน นับแต่วันที่เลิกบริษัท เมื่อชำระบัญชีเสร็จแล้ว ผู้ชำระบัญชีต้องทำรายงานแล้วเรียกประชุมใหญ่เพื่อให้ที่ประชุมอนุมัติ เมื่อที่ประชุมอนุมัติแล้ว ผู้ชำระบัญชีต้องนำข้อความนั้นไปจดทะเบียนภายใน 14 วัน นับแต่วันประชุม เป็นอันเสร็จสิ้นการชำระบัญชี

20. ข้อได้เปรียบ เสียเปรียบ ของการจัดตั้งบริษัทจำกัด

ข้อได้เปรียบของการตั้งองค์กรธุรกิจประเภทบริษัทจำกัด

1) บริษัทจำกัดมีสภาพเป็นนิติบุคคลเป็นบุคคลตามกฎหมาย แยกตัวออกจากผู้ถือหุ้น มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือผูกพันหนี้สิน มีสิทธิดำเนินคดีหรือถูกฟ้องในนามบริษัท

2) เมื่อแบ่งทุนออกเป็นหุ้นย่อมทำให้บริษัทหาทุนเพิ่มโดยการขายหุ้น

3) ผู้ถือหุ้นบริษัทจำกัดรับผิดชอบเพียงเท่ามูลค่าที่ตนยังค้างชำระ (ชำระครบแล้วไม่ต้องรับผิดชอบ)

4) ผู้ถือหุ้นไม่ปรารถนาจะถือหุ้นต่อไป อาจโอนหรือขายหุ้นของตนให้กับคนอื่นก็ได้ ผู้ที่ได้รับหุ้นจะมีกรรมสิทธิ์ และเข้ามารับช่วงเป็นผู้ถือหุ้นต่อไป

5) กรณีผู้ถือหุ้นตาย ล้มละลาย ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือออกจากผู้ถือหุ้นไม่มีผลให้บริษัทต้องเลิกกิจการ

6) การจัดตั้งธุรกิจในรูปบริษัทจำกัด เป็นที่น่าเชื่อถือมากกว่าจัดตั้งในรูปเจ้าของคนเดียวหรือห้างหุ้นส่วน การขยายงานและต้องการเงินทุนเพิ่ม สามารถทำได้ง่ายด้วยการจดทะเบียนเพิ่มทุนและออกหุ้นขาย

ข้อเสียเปรียบของการจัดตั้งองค์กรธุรกิจในรูปบริษัทจำกัด

1) มีขั้นตอนในการจัดตั้งยุ่งยาก และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก็ดูแลเข้มงวด

2) เสียค่าใช้จ่ายในการบริหารงานสูง ต้องมีผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาต และบางครั้งต้องมีที่ปรึกษาด้านต่างๆ

3) ต้องมีผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 3 คนขึ้นไป

4) ความลับของบริษัทถูกเปิดเผยได้ง่าย เนื่องจากมีคนเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินงานทั้งทางตรงและทางอ้อม ต้องชี้แจงให้พนักงานปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง ในเวลาเดียวกันก็ต้องเปิดเผยข้อมูลให้ผู้ถือหุ้น ดังนั้นความลับของกิจการอาจถูกเปิดเผยไปยังคู่แข่งขันภายนอกได้

5) การบริหารงานของบริษัทจำกัด สามารถใช้มืออาชีพที่จ้างจากภายนอกได้ ซึ่งอาจจะขาดความตั้งใจ ความซื่อสัตย์ จงรักภักดีและเสียสละ ซึ่งต่างกับบุคคลคนเดียว หรือห้างหุ้นส่วนซึ่งบริหารเองมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินและทุ่มทุกอย่างให้ธุรกิจ

21. บริษัทมหาชน จำกัด การจัดตั้ง การเลิกบริษัทมหาชน จำกัด

บริษัทมหาชนจำกัด เป็นการจัดตั้งบริษัทตาม “พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535” แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 หมายถึง บริษัทที่ตั้งขึ้นเพื่อเสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดยมีผู้ถือหุ้นมีความรับผิดจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ

การจัดตั้งบริษัทมหาชน จำกัด

ขั้นตอนโดยสังเขปมีดังนี้

1) เริ่มต้นโดยบุคคลธรรมดาตั้งแต่ 15 คนขึ้นไป เรียกว่า “ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัท” ร่วมกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ แล้วนำไปจดทะเบียนที่สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

2) เสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดยขออนุญาตต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) แล้วรายงานผลการขายหุ้นต่อ ก.ล.ต. ด้วย

3) เมื่อมีการจองหุ้นครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ในหนังสือชี้ชวนหรือเอกสารเกี่ยวกับการเสนอขายหุ้นต่อประชาชน ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหุ้นกำหนดไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิแล้ว ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทจะต้องเรียกประชุมผู้จองหุ้นทั้งหลายภายใน 2 เดือน นับแต่วันที่มีการจองหุ้นครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ แต่ต้องไม่เกิน 6 เดือน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ

4) ในการประชุมให้พิจารณาข้อบังคับของบริษัทให้สัตยาบันแก่กิจการที่ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทได้ทำไว้ และอนุมัติค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายไปเนื่องในการจัดตั้งบริษัท เลือกตั้งกรรมการ ผู้สอบบัญชี เป็นต้น

5) เมื่อได้รับมอบกิจการและเอกสารแล้วให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้ผู้จองหุ้นชำระค่าหุ้นเต็มจำนวนภายในเวลาที่กำหนด

6) เมื่อผู้จองหุ้นชำระค่าหุ้นครบแล้ว กรรมการบริษัทต้องไปดำเนินการจดทะเบียนบริษัทที่สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนจำกัด ภายใน 3 เดือน นับแต่วันประชุมตั้งบริษัทเสร็จ

การเลิกบริษัทมหาชน จำกัด

บริษัทมหาชน จำกัด เลิกได้เมื่อมีเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติให้เลิกด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

2) บริษัทล้มละลาย

3) เมื่อศาลมีคำสั่งถึงที่สุดแล้วให้เลิกบริษัท

เมื่อมีมติแล้วต้องนำไปจดทะเบียนเลิกบริษัทแล้วให้จัดการชำระบัญชี เว้นแต่กรณีบริษัทล้มละลาย ซึ่งจะต้องดำเนินการตามกฎหมายล้มละลายอยู่แล้ว

22. ข้อแตกต่างระหว่างบริษัทจำกัด และบริษัทมหาชน จำกัด

ในการจัดตั้งเป็นบริษัทมหาชน จำกัด ย่อมมีทั้งข้อได้เปรียบ เสียเปรียบ เมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทจำกัด หากจะกล่าวเป็นข้อแตกต่างพอสังเขปได้ดังนี้

1) บริษัทจำกัดโฆษณาชี้ชวนในการขายหุ้นไม่ได้ แต่บริษัทมหาชน จำกัด โฆษณาได้

2) บริษัทจำกัดไม่อาจจะเป็นบริษัทจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ได้ แต่บริษัทมหาชน จำกัด สามารถขอจดทะเบียนได้

3) ผู้เริ่มก่อการก่อตั้งบริษัทจำกัดเริ่มด้วยอย่างน้อย 3 คน แต่บริษัทมหาชน จำกัด ต้องเริ่มด้วยอย่างน้อย 15 คน

23. การจัดทำบัญชีตามกฎหมายของผู้ประกอบการ

ธุรกิจเจ้าของคนเดียว (บุคคลธรรมดา) และห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน

ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กำหนดให้บุคคลธรรมดา คณะบุคคลและห้างหุ้นส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียน ไม่ต้องจัดทำบัญชี เว้นแต่รัฐมนตรีจะออกประกาศให้จัดทำบัญชี เช่น ประกาศให้บุคคลธรรมดาที่มีเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 6 7 และ 8 ต้องทำบัญชีรายรับ และรายจ่าย เป็นต้น

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและบริษัทจำกัด

ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กำหนดให้ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและบรัทจำกัดมีหน้าที่จัดทำ

บัญชี ดังนี้

- วันเริ่มทำบัญชีจะต้องเริ่มทำบัญชีนับแต่วันที่ได้รับจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล
- กฎหมายได้กำหนดความรับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของธุรกิจให้กับผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ซึ่งต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาทางด้านบัญชี โดยคุณสมบัติของผู้ทำบัญชีอาจแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้คือ

1) บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มิได้จดทะเบียน ซึ่งรัฐมนตรีได้กำหนดให้จัดทำบัญชี (ตาม ม.8 (10)) จะต้องจบการศึกษาทางด้านบัญชีโดยมีคุณวุฒิ ปวส. (บัญชี) หรือปริญญาตรี (บัญชี)

2) ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด ทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท มีสินทรัพย์ไม่เกิน 30 ล้านบาท และมีรายได้ไม่เกิน 30 ล้านบาทต่อปี ผู้ทำบัญชีจะต้องมีคุณวุฒิ ปวส. (บัญชี) ถ้าทุนจดทะเบียนมากกว่า 5 ล้านบาท มีสินทรัพย์มากกว่า 30 ล้านบาท และมีรายได้มากกว่า 30 ล้านบาท ผู้ทำบัญชีจะต้องมีคุณวุฒิปริญญาตรี (บัญชี)

3) บริษัทมหาชน นิติบุคคลต่างประเทศ กิจการร่วมค้า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์บริษัทที่ได้รับส่งเสริมลงทุน ผู้จัดทำบัญชีจะต้องมีวุมิการศึกษาระดับปริญญาตรี (บัญชี)

24. ภาษีอากรสำหรับธุรกิจ

ภาษีอากรสำหรับธุรกิจ (ตามประมวลรัษฎากร)

การประกอบกิจการมีรายได้ก็จะต้องเสียภาษีอากร ภาษีเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งในการประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจควรจะต้องเอาใจใส่เรื่องภาษีอากร มีภาษีหลายประเภทที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ฯลฯ ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจไม่เพียงแต่ต้องรู้รายละเอียดของภาษีแต่ละประเภทเท่านั้นยังควรต้องรู้วิธีการวางแผนภาษีอากรด้วย เมื่อผู้ประกอบการผ่านขั้นตอนการจดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ คือ ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบการตามกฎหมายแล้ว หลังจากนั้นจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร ซึ่งแยกคร่าวๆ ได้ดังนี้

ธุรกิจเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน

1) ขอมีเลขและบัตรประจำตัวผู้เสียภาษี ต้องขอมีเลขและบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีภายใน 60 วัน นับแต่วันที่มีเงินได้ ยื่นขอ ณ ที่ทำการท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่ พร้อมหลักฐานคือสำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน แต่ปัจจุบันเฉพาะบุคคลธรรมดาใช้เลขประจำตัวประชาชนเป็นเลขประจำตัวผู้เสียภาษีแล้ว

2) การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นหน้าที่ของทุกคนที่มีเงินได้พึงประเมินต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

- การยื่นแบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากำหนดให้ยื่นปีละ 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกยื่นภาษีครึ่งปี โดยใช้แบบฟอร์ม ภ.ง.ด. 94 ยื่นได้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ถึงวันที่ 30 กันยายนของทุกปี ครั้งที่สองยื่นตอนสิ้นปี โดยใช้แบบฟอร์ม ภ.ง.ด. 90 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 มีนาคมของทุกปี

3) ภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ประกอบการซึ่งจะเริ่มประกอบกิจการตามที่กฎหมายกำหนดให้มีสิทธิยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มก่อนวันเริ่มประกอบการ หรือผู้ประกอบการที่มีรายได้ตั้งแต่ 1,800,000 บาทต่อปี จะต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ยื่นขอจดทะเบียน ณ ที่ทำการท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่ โดยใช้แบบฟอร์ม ภ.พ.

01

- ยื่นชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ประกอบการซึ่งจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มแล้วจะต้องเสียภาษีโดยคำนวณจากภาษีขายหักด้วยภาษีซื้อในแต่ละเดือน และนำยื่นภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป

4) ภาษีธุรกิจเฉพาะ การประกอบการดังต่อไปนี้จะต้องจดทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะ คือ การธนาคาร ธุรกิจการเงิน การประกันชีวิต การรับจำนำ การประกอบกิจการเยี่ยงธนาคารพาณิชย์ การขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางการค้าหรือหากำไร การขายหลักทรัพย์ และการประกอบกิจการอื่นตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยทั่วไปกิจการที่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมจะดำเนินการได้ คงจะเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์ การยื่นขอจดทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะยื่นขอจดทะเบียน ณ ที่ทำการท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่โดยใช้แบบฟอร์ม ภ.ธ. 01 ภายใน 30 วัน นับจากวันเริ่มประกอบกิจการ

- ยื่นชำระภาษีธุรกิจเฉพาะ ผู้ประกอบการซึ่งจดทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะจะต้องเสียภาษีโดยคำนวณจากยอดขาย เช่น การขายอสังหาริมทรัพย์เสียในอัตราร้อยละ 3.3 ในแต่ละเดือน และนำยื่นภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป โดยใช้แบบฟอร์ม ภ.ธ. 40

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด

1) ขอมีเลขและบัตรประจำตัวผู้เสียภาษี ต้องขอมีเลขและบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีภายใน 60 วัน นับจากวันจดทะเบียนนิติบุคคล (ถ้าเกินกำหนดปรับ 500 บาท)

2) การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 20 ของยอดกำไรสุทธิ

3) ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด พึงปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะเช่นเดียวกับธุรกิจเจ้าของคนเดียว (ตามที่กล่าวมาแล้ว)

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที) 20.ผู้สอนชี้แจงหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 9 ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด 21.ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด	**1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)** 20. ผู้เรียนฟังผู้สอนแจ้งหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 9 ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด 21. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด
2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที) 19.ผู้สอนให้ผู้เรียนเปิดเอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 9 ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด 20.ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในข้อสงสัยเมื่ออธิบายเนื้อหาในหน่วยเรียนจบ	**2. ขั้นให้ความรู้ (275 นาที)** 19.ผู้เรียนฟังผู้สอนอธิบายและชี้แจงพร้อมเปิดเอกสารวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 9 ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด 20.ผู้เรียนซักถามผู้สอนหากมีข้อสงสัย

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที) 10. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 19. ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 9 ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 20. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)* *(รวม 360 นาที หรือ 6 คาบเรียน)*	**3. ขั้นประยุกต์ใช้ (45 นาที)** 10. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 19. ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 9 ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 20. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้หน่วยที่ 9 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)*

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล

ก่อนเรียน

10. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด

ขณะเรียน

10. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9 ตอนที่ 1

หลังเรียน

10. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

19. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9 ตอนที่ 1
20. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9 ตอนที่ 2

สื่อการเรียนการสอน/การเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

28.เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ (ใช้ประกอบการเรียนการสอนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)

29.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9 ตอนที่ 1 ใช้ขั้นประยุกต์ใช้ข้อ 1

30.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9 ตอนที่ 2 ใช้ขั้นสรุปและประเมินผลข้อ 2

สื่อโสตทัศน์ (ถ้ามี)

1. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์
2. วีดีทัศน์
3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI
4. งานนำเสนอ

สื่อของจริง

-

แหล่งการเรียนรู้

ในสถานศึกษา

19. ห้องสมุด
20. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

นอกสถานศึกษา

ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ในท้องถิ่น

การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

30. บูรณาการกับวิชาภาษาไทย เรื่อง การบอกความหมายลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด การบอกข้อดีข้อเสียในการประกอบธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วน และการอธิบายสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน
31. บูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การเปรียบเทียบห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด และหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด และการจำแนกประเภทของห้างหุ้นส่วน
32. บูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด การชำระบัญชีหุ้นส่วนสามัญ และการจัดทำบัญชีตามกฎหมายของผู้ประกอบการ

การประเมินผลการเรียนรู้

- **หลักการประเมินผลการเรียนรู้**

ก่อนเรียน

10. ฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด

ขณะเรียน

10. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9 ตอนที่ 1

หลังเรียน

10. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ผลสำเร็จของผู้เรียน

19. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9 ตอนที่ 1
20. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9 ตอนที่ 2

สมรรถนะที่พึงประสงค์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด

37. วิเคราะห์และตีความหมาย
38. สาธิตพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
39. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
40. ประยุกต์ความรู้สู่งานอาชีพ

สมรรถนะการปฏิบัติงานอาชีพ

แสดงความรู้เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด

สมรรถนะการขยายผล

ความสอดคล้อง

จากการเรียนสัปดาห์ที่ 15-16 เรื่อง ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดผู้เรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับ ความหมายและลักษณะของห้างหุ้นส่วน ประเภทของห้างหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนสามัญ การจัดตั้งและการจัดการห้างหุ้นส่วนสามัญ สิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก การเลิกและการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ผลของการจดทะเบียน การเลิกห้างฯ และการชำระบัญชี ห้างหุ้นส่วนจำกัด สิทธิ ข้อจำกัด และความรับผิดของหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด การเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด เปรียบเทียบหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด และหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด เปรียบเทียบห้างหุ้นส่วนสามัญ และห้างหุ้นส่วนจำกัด ข้อดีและข้อเสียในการประกอบธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วน ความหมายและลักษณะของบริษัทจำกัด ขั้นตอนการจัดตั้งบริษัทจำกัด การจัดการบริษัทจำกัด การประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น หุ้นของบริษัทจำกัด ประเภทของหุ้น การโอนหุ้น การเลิกบริษัทจำกัด ข้อได้เปรียบ เสียเปรียบ ของการจัดตั้งบริษัทจำกัด บริษัทมหาชน จำกัด การจัดตั้ง การเลิกบริษัทมหาชน จำกัด ข้อแตกต่างระหว่างบริษัทจำกัด และบริษัทมหาชน จำกัด การจัดทำบัญชีตามกฎหมายของผู้ประกอบการ ภาษีอากรสำหรับธุรกิจ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดได้ ชำระบัญชีหุ้นส่วนสามัญได้ และจัดทำบัญชีตามกฎหมายของผู้ประกอบการได้

รายละเอียดการประเมินผลการเรียนรู้

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 1 บอกความหมายลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัดได้

  28. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  29. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  30. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกความหมายลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัดได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 2 บอกข้อดีข้อเสียในการประกอบธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วนได้

  28. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  29. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  30. เกณฑ์การให้คะแนน : ข้อดีข้อเสียในการประกอบธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 3 จำแนกประเภทของห้างหุ้นส่วนได้

  28. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  29. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  30. เกณฑ์การให้คะแนน : จำแนกประเภทของห้างหุ้นส่วนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 4 อธิบายสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันได้

  28. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  29. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  30. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 5 เปรียบเทียบห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด และหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดได้

  28. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  29. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  30. เกณฑ์การให้คะแนน : เปรียบเทียบห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด และหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 6 จัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดได้

  28. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  29. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  30. เกณฑ์การให้คะแนน : จัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 7 ชำระบัญชีหุ้นส่วนสามัญได้

  4. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  5. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  6. เกณฑ์การให้คะแนน : ชำระบัญชีหุ้นส่วนสามัญได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 8 จัดทำบัญชีตามกฎหมายของผู้ประกอบการได้

  1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  3. เกณฑ์การให้คะแนน : จัดทำบัญชีตามกฎหมายของผู้ประกอบการได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 9 แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้

  25. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  26. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  27. เกณฑ์การให้คะแนน : แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 10 ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัดในชีวิตประจำวันได้

  22. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  23. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  24. เกณฑ์การให้คะแนน : ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัดในชีวิตประจำวันได้ จะได้ 1 คะแนน

แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 9

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. อธิบายข้อแตกต่างระหว่างห้างหุ้นส่วนสามัญ และห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน

   ……

   ……

   ……

   ……

2. อธิบายข้อแตกต่างระหว่างห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนและห้างหุ้นส่วนจำกัด

   ……

   ……

   ……

   ……

3. ในการประกอบธุรกิจส่วนใหญ่จะประกอบการแบบเจ้าของคนเดียวก็ได้ จะตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทก็ได้ ถามว่าได้ประโยชน์อะไรบ้างจากการทำธุรกิจในรูปแบบห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

   ……

   ……

   ……

   ……

4. อธิบายขั้นตอนการจัดตั้งบริษัทจำกัด

   ……

   ……

   ……

   ……

5. ในการดำเนินงานของบริษัทจำกัดจะต้องมีการประชุมใหญ่เมื่อใดบ้าง

   ……

   ……

   ……

   ……

6. หุ้นมีกี่ประเภท และมีกี่ชนิด อะไรบ้าง

   ……

   ……

   ……

7. การเลิกบริษัทจำกัด มีกี่กรณี อย่างไรบ้าง

……

……

……

……

8. อธิบายการโอนหุ้นชนิดระบุชื่อในกรณีไม่มีข้อกำหนดห้ามโอน

……

……

……

……

9. อธิบายขั้นตอนการจัดตั้งบริษัทมหาชน จำกัด

……

……

……

……

10. เขียว ขาว กับพวกรวม 15 มาปรึกษานักศึกษาว่าจะต้องสถานประกอบการทำธุรกิจถาวว่าจะแนะนำให้ตั้งรูปแบบใดได้บ้าง

……

……

……

……

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใด ไม่ใช่ ลักษณะของสัญญาหุ้นส่วนหรือบริษัท
   ก. มีวัตถุประสงค์แบ่งผลกำไร
   ข. ทำกิจการร่วมกัน
   ค. หากขาดทุนไม่ต้องเฉลี่ยกันขาดทุน
   ง. มีการร่วมทุนกัน
   จ. มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป
2. ความเกี่ยวพันระหว่างผู้จัดการกับผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนเป็นไปตามกฎหมายในลักษณะใด
   ก. จ้างแรงงาน
   ข. จ้างทำของ
   ค. จัดการงานนอกสั่ง
   ง. ตัวแทน
   จ. นายหน้า
3. กฎหมายกำหนดให้ห้างหุ้นส่วนต้องประกอบด้วยบุคคลมาเข้าหุ้นกันอย่างน้อยกี่คน
   ก. 1 คน
   ข. 2 คน
   ค. 3 คน
   ง. 4 คน
   จ. 5 คน
4. หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดลงหุ้นด้วยสิ่งใดได้บ้าง
   ก. เงินสด
   ข. ทรัพย์สิน
   ค. แรงงาน
   ง. ความสามารถ
   จ. ทุกข้อเป็นคำตอบ
5. หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ลงหุ้นด้วยสิ่งใดไม่ได้
   ก. เงินสด
   ข. ทรัพย์สิน
   ค. แรงงาน
   ง. ถูกทั้งข้อ ก. และข้อ ข.
   จ. ทุกข้อเป็นคำตอบ
6. กิจการตามข้อใดที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
   ก. ห้างหุ้นส่วนสามัญ

ข. ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

ค. ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ง. บริษัทจำกัด

จ. บริษัทมหาชน จำกัด

7. กิจการตามข้อใดที่เมื่อเลิกกิจการจะไม่ต้องชำระบัญชีก็ได้

ก. ห้างหุ้นส่วนสามัญ

ข. ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

ค. ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ง. บริษัทจำกัด

จ. บริษัทมหาชน จำกัด

8. สมบัติ สมชาติ และสมชัย ตกลงตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยให้ 2 คนแรกเป็นหุ้นประเภทไม่จำกัดความรับผิด ถามว่าใครที่ไม่มีสิทธิจัดการห้าง

ก. สมบัติ

ข. สมชาติ

ค. สมชัย ทุกข้อเป็นคำตอบ

ง. ทุกคนมีสิทธิจัดการห้างได้

9. ดำ แดง เขียว และพรรคพวกอีก 6 คน มีความประสงค์จะประกอบธุรกิจ ถามว่ารูปแบบธุรกิจข้อใดที่ดำกับพวกตัดตั้ง ไม่ได้

ก. ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

ข. ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ค. บริษัทจำกัด

ง. บริษัทมหาชน จำกัด

จ. ถูกทุกข้อ

10. รูปแบบการประกอบธุรกิจรูปแบบใดมีทุนทรัพย์จดทะเบียนมากที่สุด

ก. ห้างหุ้นส่วนสามัญ

ข. ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ค. บริษัทจำกัด

ง. บริษัทมหาชน จำกัด

จ. ยังตอบไม่ได้

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม……ชั้น……ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1……เลขที่……. 2……เลขที่…….

3……เลขที่……. 4……เลขที่…….

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง

3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์

2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์

1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์

2. รูปแบบการนำเสนอ

3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการ นำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด

2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอที่น่าสน ใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้ วัสดุในท้องถิ่น

1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม

3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. ความสนใจของผู้ฟัง

3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70-90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด

ผลการใช้แผนการเรียนรู้

28. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
29. สามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนได้ครบตามกระบวนการเรียนการสอน
30. สื่อการสอนเหมาะสมดี

ผลการเรียนของนักเรียน

28. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจใฝ่รู้ เข้าใจในบทเรียน อภิปรายตอบคำถามในกลุ่ม และร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
29. ผู้เรียนกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จทันเวลาที่กำหนด
30. ผู้เรียนนำความรู้เรื่องห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดไปประยุกต์ใช้

ผลการสอนของครู

28. สอนเนื้อหาได้ครบตามหลักสูตร
29. แผนการสอนและวิธีการสอนครอบคลุมเนื้อหาการสอนทำให้ผู้สอนสอนได้อย่างมั่นใจ
30. สอนได้ทันตามเวลาที่กำหนด

แผนการสอน/แผนการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

	แผนการสอน/การเรียนรู้ภาคทฤษฎี	หน่วยที่ 10
	ชื่อวิชา กฎหมายธุรกิจ	สอนสัปดาห์ที่ 17
	ชื่อหน่วย พระราชบัญญัติล้มละลาย	คาบรวม 3
ชื่อเรื่อง พระราชบัญญัติล้มละลาย		จำนวนคาบ 3

สมรรถนะอาชีพประจำหน่วย

แสดงความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลาย

สาระสำคัญ

การดำเนินคดีล้มละลายเป็นวิธีการหนึ่งของเจ้าหนี้ในการใช้สิทธิบังคับให้ลูกหนี้ชำระนอกเหนือไปจากการดำเนินคดีแพ่งทั่วไป การฟ้องคดีล้มละลายเป็นการดำเนินคดีเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย โดยมีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้ช่วยเหลือดำเนินการเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ส่วนลูกหนี้เนื่องจากได้มีหนี้สินล้นพ้นตัวจึงต้องตัดสิทธิในการดำเนินการเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของตนจนกว่าจะมีการปลดจากการล้มละลายหรือยกเลิกการล้มละลายลูกหนี้จะจะมีสิทธิดำเนินการเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของตนจนกว่าจะมีการปลดจากการล้มละลายหรือยกเลิกการล้มละลายลูกหนี้

เรื่องที่จะศึกษา

1. มูลเหตุการณ์ฟ้องคดีล้มละลาย
2. ลูกหนี้ที่อาจถูกฟ้องคดีล้มละลาย
3. เจ้าหนี้ที่มีสิทธิฟ้องคดีล้มละลาย
4. การขอให้ล้มละลายในกรณีอื่น
5. กระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย
6. การดำเนินการหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์
7. การประนอมหนี้
8. คำพิพากษาให้ล้มละลาย
9. การปลดจากล้มละลาย
10. การปิดคดี และการยกเลิกการล้มละลาย

จุดประสงค์ทั่วไป

21.เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมูลเหตุการณ์ฟ้องคดีล้มละลาย และกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย *(ด้านพุทธิพิสัย)*

22.เพื่อให้มีทักษะในการปิดคดี ยกเลิกการล้มละลาย และประนอมหนี้ *(ด้านทักษะพิสัย)*

23.เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน *(ด้านจิตพิสัย)*

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกมูลเหตุการณ์ฟ้องคดีล้มละลายได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
2. อธิบายกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
3. พิจารณาคำพิพากษาให้ล้มละลายได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
4. วิเคราะห์ลูกหนี้ที่อาจถูกฟ้องคดีล้มละลายได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
5. วิเคราะห์เจ้าหนี้ที่มีสิทธิฟ้องคดีล้มละลายได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
6. ปิดคดีและยกเลิกการล้มละลายได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
7. ดำเนินการหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
8. ประนอมหนี้ได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
9. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ *(ด้านจิตพิสัย)*
10. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลายในชีวิตประจำวันได้ *(ด้านจิตพิสัย)*

เนื้อหาสาระการสอน/การเรียนรู้

1. มูลเหตุการณ์ฟ้องคดีล้มละลาย

หนี้ คือ ความผูกพันตามกฎหมายระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ ซึ่งลูกหนี้มีหน้าที่ต้องชำระแก่เจ้าหนี้ให้ครบถ้วนและถูกต้องตามมูลหนี้นั้น

สิ่งที่ลูกหนี้ต้องชำระแก่เจ้าหนี้เรียกว่า วัตถุแห่งหนี้ ได้แก่

1) การกระทำการ เช่น ลูกจ้างต้องทำงานให้นายจ้าง เป็นต้น

2) งดเว้นกระทำการ เช่น สัญญาว่าจะไม่มาประกอบกิจการแข่งขันกันในรัศมี 5 กิโลเมตร เป็นต้น

3) ส่งมอบทรัพย์สิน เช่น ลูกหนี้ต้องชำระหนี้เงินกู้ยืมแก่เจ้าหนี้ เป็นต้น

หากลูกหนี้ที่มีพันธะหรือภาระจะต้องชำระหนี้ด้วยเงินแก่เจ้าหนี้แต่ไม่ชำระหนี้ หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้องครบถ้วน เจ้าหนี้ก็มีสิทธิจะฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเพื่อบังคับชำระหนี้อีกทางเลือกหนึ่ง คือ การฟ้องศาลให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายได้

2. ลูกหนี้ที่อาจถูกฟ้องคดีล้มละลาย

หลักเกณฑ์ของลูกหนี้ที่อาจถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลายได้ บัญญัติไว้ในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ดังนี้

1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว คือ มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน ถ้าลูกหนี้มีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สินหรือมีความสามารถที่จะชำระหนี้ได้ครบถ้วน เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายไม่ได้

2) ลูกหนี้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร หรือประกอบธุรกิจในราชอาณาจักร ไม่ว่าด้วยตนเองหรือตัวแทนในขณะที่ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลาย หรือภายในกำหนด 1 ปีก่อนนั้น ถ้าจำเลยมิได้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร หรือมิได้ประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรขณะที่โจทย์ยื่นฟ้องหรือภายในกำหนด 1 ปีก่อนนั้น โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเช่นกัน

ในส่วนของหลักเกณฑ์ว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ซึ่งศาลจะพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายต่อไปจะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ฟังยุติได้ตามนั้น แต่ตอนที่เจ้าหนี้จะเริ่มฟ้องคดีเป็นเพียงกรณีที่เจ้าหนี้มั่นใจว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ด้วยเหตุนี้กฎหมายจึงได้บัญญัติข้อสันนิษฐานไว้ว่า หากลูกหนี้กระทำการบางอย่างต่อไปนี้ ให้สันนิษฐานว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวแล้ว ดังนี้

1) โอนทรัพย์สินหรือสิทธิจัดการทรัพย์สินของตนให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แห่งเจ้าหนี้ทั้งหลายแห่งตน ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

2) โอนหรือส่งมอบทรัพย์สินของตนไปโดยการแสดงเจตนาลวง หรือโดยการฉ้อฉลไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

3) โอนทรัพย์สินของตนหรือก่อให้เกิดทรัพยสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นเหนือทรัพย์สินนั้น ซึ่งถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้วจะต้องถือว่าเป็นการให้เปรียบ ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

4) กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เพื่อประวิงการชำระหนี้หรือมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

(1) ออกไปเสียนอกราชอาณาจักร หรือได้ออกไปก่อนแล้วและคงอยู่นอกราชอาณาจักร

(2) ไปเสียจากเคหสถานที่เคยอยู่ หรือซ่อนตัวอยู่ในเคหาสถาน หรือหลบไป หรือวิธีอื่น หรือปิด

สถานที่ประกอบธุรกิจ

(3) ยักย้ายทรัพย์ไปให้พ้นอำนาจศาล

(4) ยอมตนให้ต้องคำพิพากษาซึ่งบังคับให้ชำระเงินซึ่งตนไม่ควรต้องชำระ

5) ถ้าลูกหนี้ถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดี หรือไม่มีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้

6) ลูกหนี้แถลงต่อศาลในคดีใดๆ ว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้

7) ลูกหนี้แจ้งให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดของตนทราบว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้

8) ลูกหนี้เสนอคำขอประนอมหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่สองคนขึ้นไป

9) ลูกหนี้ได้รับหนังสือทวงถามจากเจ้าหนี้ให้ชำระหนี้แล้วไม่น้อยกว่าสองครั้ง ซึ่งมีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่า 30 วัน และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

การพิจารณาถึงฐานะหรือข้อเท็จจริงอันเป็นข้อสันนิษฐานว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัว ตามมาตรา 8 จะต้องเป็นข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มีอยู่แล้วในเวลาที่โจทก์ฟ้องคดีล้มละลาย

3. เจ้าหนี้ที่มีสิทธิฟ้องคดีล้มละลาย

ในการฟ้องคดีล้มละลาย สามารถแยกการฟ้องตามประเภทของเจ้าหนี้ได้เป็น 2 กรณี คือ เจ้าหนี้ธรรมดากับเจ้าหนี้มีประกัน ดังนี้

1) การฟ้องคดีล้มละลายของเจ้าหนี้ธรรมดา บัญญัติไว้ในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ดังนี้

มาตรา 9 เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

(1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท และ

(3) หนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

ตามมาตรา 9 (1) การที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว หมายความว่าอย่างไรนั้น ได้กล่าวในหัวข้อลูกหนี้ที่อาจถูกฟ้องคดีล้มละลายแล้ว

กรณีเป็นลูกหนี้ร่วม การพิจารณาว่าลูกหนี้ร่วมคนใดมีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือไม่ เป็นเรื่องเฉพาะตัวของลูกหนี้ร่วมแต่ละคน

2) การฟ้องคดีล้มละลายของเจ้าหนี้มีประกัน บัญญัติไว้ในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ดังนี้

มาตรา 10 ภายใต้บังคับมาตรา 9 เจ้าหนี้มีประกันจะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

(1) มิได้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน และ

(2) กล่าวในฟ้องว่า ถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้ว จะยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้องซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้ว เงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

กฎหมายล้มละลายแบ่งเจ้าหนี้เป็น 2 ประเภท คือ เจ้าหนี้ไม่มีประกันกับเจ้าหนี้มีประกันในขณะที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แบ่งเจ้าหนี้ออกเป็นเจ้าหนี้สามัญและเจ้าหนี้บุริมสิทธิ คำนิยามของคำว่าเจ้าหนี้มีประกันบัญญัติไว้ในมาตรา 6 กล่าวคือ

เจ้าหนี้มีประกัน หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำนำ หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ

ในขณะที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 251 บัญญัติว่า ผู้ทรงบุริมสิทธิย่อมทางไว้ซึ่งสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในการที่จะได้รับชำระหนี้อันค้างชำระแก่ตนจากทรัพย์สินนั้นก่อนเจ้าหนี้อื่นๆ

ดังนั้น พอที่จะกล่าวได้ว่าเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลายก็เป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งด้วย เช่นเดียวกันเจ้าหนี้ไม่มีประกันกับเจ้าหนี้สามัญ

4. การขอให้ล้มละลายในกรณีอื่น

1) ในกรณีลูกหนี้ตาย

ในบางกรณีลูกหนี้ได้ถึงแก่ความตายก่อนที่เจ้าหนี้จะยื่นฟ้องคดีล้มละลาย บางกรณีลูกหนี้เมื่อตกเป็นจำเลยในคดีล้มละลายแล้วได้ถึงแก่ความตายก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา จึงมีปัญหาว่า เจ้าหนี้จะฟ้องคดีได้หรือไม่ หรือโจทก์จะดำเนินคดีต่อไปได้หรือไม่ กรณีนี้กฎหมายล้มละลายได้วางหลักกฎหมายว่าในกรณีลูกหนี้ตายก่อนฟ้อง หากปรากฏว่าถ้าลูกหนี้ยังมีชีวิตอยู่เจ้าหนี้อาจฟ้องให้ล้มละลายได้แล้ว เจ้าหนี้ก็อาจฟ้องขอให้จัดการทรัพย์มรดกของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละเลยได้ แต่ต้องยื่นฟ้องต่อศาลภายในกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่ลูกหนี้ตาย ในการฟ้องนี้เจ้าหนี้ต้องขอให้เรียกทายาทหรือผู้จัดการมรดก หรือผู้ปกครองทรัพย์เข้ามาแก้คดีแทนลูกหนี้ที่ตาย (มาตรา 82, 83 วรรคหนึ่ง)

2) ในกรณีลูกหนี้เป็นนิติบุคคล

กระบวนการพิจารณาในกรณีลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัดหรือนิติบุคคลอื่น มีหนี้สินล้นพ้นตัว นอกจากอาจถูกฟ้องเป็นคดีล้มละลายตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีกรณีร้องขอแบบพิเศษอีก ดังนี้

(1) ผู้ชำระบัญชีร้องขอให้นิติบุคคลล้มละลาย ถ้าปรากฏว่าเงินลงทุนหรือเงินค่าหุ้นได้ใช้หมดแล้ว สินทรัพย์ยังไม่พอกับหนี้สิน (มาตรา 88 วรรคหนึ่ง) ผู้ที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอ กฎหมายให้สิทธิเฉพาะผู้ชำระบัญชีและเสียค่าขึ้นศาลเพียง 500 บาท (มาตรา 179(1)) และที่ว่าสินทรัพย์ไม่พอกับหนี้สินกฎหมายไม่ได้กำหนดจำนวนไว้ แสดงว่าแม้สินทรัพย์ไม่พอกับหนี้สินเพียงจำนวนเล็กน้อย ผู้ชำระบัญชีก็ร้องขอให้นิติบุคคลนั้นล้มละลายได้

(2) การขอให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดล้มละลายตามห้าง

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งได้จดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว

เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอโดยทำเป็นคำร้องให้บุคคลซึ่งนำสืบได้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดล้มละลายได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีขึ้นใหม่ (มาตรา 89) เพราะหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดนั้นจะต้องรับผิดในหนี้ของห้างโดยไม่จำกัดจำนวนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1077 และผู้ร้องขอจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นเพียงว่าบุคคลที่ถูกขอให้ล้มละลายตามห้างนั้นเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดของห้าง ขณะที่มีการฟ้องขอให้ล้มละลายก็พอแล้ว ไม่ต้องพิสูจน์ว่าบุคคลดังกล่าวนั้นมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่ เมื่อปรากฏว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ศาลย่อมมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและพิพากษาให้ล้มละลายตามมาตรา 89 ต่อไปได้ โดยผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดไม่มีอำนาจต่อสู้คดีและนำสืบว่าตนมีทรัพย์สินพอที่จะชำระหนี้ของห้างหรือมิใช่ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

5. กระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย

เมื่อเจ้าหนี้เป็นโจทก์ฟ้องลูกหนี้เป็นจำเลยในคดีล้มละลาย มีข้อพิจารณาตั้งแต่เริ่มฟ้องคดี ดังนี้

1) ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 7 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ศาลล้มละลายมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย

ศาลล้มละลาย หมายถึง ศาลล้มละลายกลาง หรือศาลล้มละลายภาค โดยศาลล้มละลายกลางมีเขตอำนาจศาลตลอดพื้นที่กรุงเทพมหานคร แต่เนื่องจากขณะนี้ยังไม่มีการจัดตั้งศาลล้มละลายภาค ศาลล้มละลายกลางจึงมีเขตอำนาจทั่วราชอาณาจักรไทย

2) ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการขอให้ล้มละลาย ผู้ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลายต้องเสียค่าขึ้นศาล 500 บาท และต้องวางเงินประกันค่าใช้จ่ายต่อศาลเป็นจำนวน 5,000 บาท ในขณะยื่นฟ้องหรือคำร้องขอ นอกจากนี้ยังต้องเสียค่าธรรมเนียมในการส่งสำเนาคำฟ้องหรือคำร้องขอตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอีกด้วย

3) การกำหนดวันนั่งพิจารณาและการยื่นคำให้การของจำเลย เมื่อศาลสั่งรับคำฟ้องคดีล้มละลายไว้แล้ว ให้กำหนดวันนั่งพิจารณาเป็นการด่วน และให้ออกหมายเรียกและส่งสำนาคำฟ้องไปยังลูกหนี้ให้ทราบก่อนวันนั่งพิจารณาไม่น้อยกว่า 7 วัน (มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ)

4) การพิจารณาและคำวินิจฉัยชี้ขาดคดีล้มละลาย ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 หรือมาตรา 10 โดยศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดต่อไป แต่ถ้าไม่ได้ความจริงหรือลูกหนี้นำสืบไว้ว่าอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลายให้ศาลยกฟ้อง (มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ) ซึ่ง หมายถึง โจทก์แพ้คดีนั่นเอง

5) การให้โอกาสจำเลยในการต่อสู้คดี ในคดีล้มละลายศาลจะไม่เคร่งครัดในการสืบพยานหลักฐานของฝ่ายลูกหนี้หรือจำเลย เช่น จำเลยมิได้ยื่นบัญชีระบุพยานไว้ หรือจำเลยยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมล่วงเลยระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ศาลก็มีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานเช่นว่านั้นได้

6) การถอนฟ้องคดีล้มละลาย เมื่อโจทก์ฟ้องคดีล้มละลายแล้วจะถอนคำฟ้องไม่ได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต (มาตรา 11 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ)

6. การดำเนินการหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ที่เป็นจำเลยแล้ว มีข้อพิจารณาดังนี้

1) การประกาศโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวหรือพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือในที่สุดเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้ศาลแจ้งคำสั่งหรือคำพิพากษาให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบ และให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่ต้องประกาศโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์รายวันต่อไป

กรณีโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งกำหนดเวลา เพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายมายื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลา 2 เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์

2) การดำเนินการเกี่ยวกับลูกหนี้ กิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้วกฎหมายห้ามมิให้ลูกหนี้กระทำการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจการของตน โดยให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปจัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ กระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไป เก็บรวบรวมและรับเงินหรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้ซึ่งลูกหนี้มีทรัพย์สินหรือกิจการใดบ้าง

3) การขอรับชำระหนี้ ในคดีล้มละลายจะมีขั้นตอนการยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 27 บัญญัติว่า เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้ได้ก็แต่โดยปฏิบัติตามวิธีการที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้ แม้จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือเป็นเจ้าหนี้ที่ได้ฟ้องคดีแพ่งไว้แล้ว แต่คดียังอยู่ระหว่างพิจารณาก็ตาม

7. การประนอมหนี้

เนื่องจากการเป็นบุคคลล้มละลายมีมูลเหตุมาจากการมีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินที่มีและมีการถูกจำกัดสิทธิบางประการในการจัดการทรัพย์สินหรือกิจการของตนเอง กฎหมายล้มละลายจึงมีวิธีการที่จะให้ลูกหนี้มีโอกาสเริ่มต้นประกอบอาชีพต่อไป การประนอมหนี้จึงเป็นวิธีการหรือเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ให้ลูกหนี้ขอชำระหนี้แต่เพียงบางส่วน ซึ่งขอประนอมหนี้ได้ทั้งก่อนศาลพิพากษาให้ล้มละลาย และภายหลังศาลพิพากษาให้ล้มละลายแล้ว ดังนี้

1) การขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย

การประนอมหนี้ คือ การที่ลูกหนี้ขอชำระหนี้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยขอชำระหนี้แต่เพียงบางส่วน หรือโดยวิธีอื่น เช่น ขอโอนทรัพย์สินตีใช้หนี้ ขอยืดหรือขยายกำหนดเวลาชำระหนี้ เป็นต้น

2) การขอประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย

มาตรา 63 เมื่อศาลพิพากษาให้ล้มละลายแล้วลูกหนี้จะเสนอคำขอประนอมหนี้ก็ได้ ในกรณีนี้ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้าลูกหนี้ได้เคยขอประนอมหนี้ไม่เป็นผลมาแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้ขอประนอมหนี้ภายในกำหนดเวลาสามเดือนนับแต่วันที่การขอประนอมหนี้ครั้งสุดท้ายไม่เป็นผล

8. คำพิพากษาให้ล้มละลาย

กฎหมายล้มละลายมีเจตนารมณ์ที่จะดูแลและช่วยเหลือทั้งฝ่ายเจ้าหนี้และฝ่ายลูกหนี้ ในการดูแลเจ้าหนี้กฎหมายได้กำหนดให้มีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มาเป็นผู้ช่วยเหลือเพื่อให้บรรดาเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ใน

สัดส่วนที่เหมาะสมและเป็นธรรม สำหรับในส่วนของการดูแลลูกหนี้ก็จะมีกระบวนการที่จะช่วยให้ลูกหนี้เสร็จสิ้นจากคดีล้มละลาย หรือเสร็จสิ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายโดยเร็ว ซึ่งการประนอมหนี้ในหัวข้อที่ผ่านมาก็เป็นกระบวนการพิจารณาที่จะช่วยเหลือลูกหนี้ ด้วยเหตุนี้เมื่อคดีมีมูลที่จะให้ลูกหนี้ที่เป็นจำเลยในคดีล้มละลายตกเป็นบุคคลล้มละลายแต่ศาลจะยังไม่พิพากษาให้ล้มละลายในทันที แต่จะมีคำพิพากษาให้ล้มละลายต่อเมื่อผ่านขั้นตอนตามที่กฎหมายล้มละลายกำหนดไว้แล้ว

พระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายไว้ 2 กรณี กล่าวคือ

1) กรณีลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามข้อตกลงในการประนอมหนี้

2) กรณีลูกหนี้ไม่ได้ขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายหรือการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละเลยไม่เป็นผลสำเร็จ

9. การปลดจากล้มละลาย

การปลดจากล้มละลายเป็นวิธีการหรือเครื่องมืออีกชนิดหนึ่งที่พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 บัญญัติขึ้นเพื่อให้ลูกหนี้ซึ่งมีหนี้สินล้นพ้นตัวและถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายแล้วได้มีโอกาสหลุดพ้นจากหนี้สินโดยไม่ต้องชำระหนี้ครบถ้วน ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินหรือกิจการของตนซึ่งได้มานับแต่วันที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย

มาตรา 67/1 เมื่อศาลได้พิพากษาให้ล้มละลายแล้ว บุคคลล้มละลายอาจได้รับการปลดจากล้มละลายเมื่อศาลได้มีคำสั่งปลดจากล้มละลายตามมาตรา 71 หรือเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 81/1

จากบทบัญญัติมาตรา 67/1 ทำให้เห็นว่าการปลดจากล้มละลายเป็นกระบวนพิจารณาหลังจากศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ต่างจากการประนอมหนี้ซึ่งเป็นกระบวนพิจารณาที่มีทั้งการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายและการประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย บุคคลล้มละลายอาจได้รับการปลดจากล้มละลาย 2 วิธี กล่าวคือ

1) เมื่อศาลได้มีคำสั่งปลดจากล้มละลายตามมาตรา 71 และ

2) เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 81/1

10. การปิดคดี และการยกเลิกการล้มละลาย

การปิดคดี คือ คำสั่งศาลที่มีผลให้ระงับการจัดการต่างๆ เกี่ยวกับคดีล้มละลายไว้ชั่วคราว ซึ่งไม่ทำให้คดีล้มละลายสิ้นสุด และไม่ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หลุดพ้นจากหน้าที่ของตน เช่น หน้าที่ตรวจบัญชีรับจ่ายของบุคคลล้มละลาย เป็นต้น

ศาลอาจมีคำสั่งปิดคดีล้มละลายหรือไม่ก็ได้ (มาตรา 133) ในกรณีต่อไปนี้

1) เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้งที่สุด หรือ

2) เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้หยุดกระทำตามข้อตกลงในการประนอมหนี้ หรือ

3) เมื่อลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินจะให้แบ่ง

การยกเลิกการล้มละลาย คือ คำสั่งศาลที่ให้ยกเลิกการดำเนินคดีล้มละลาย ทำให้คดีล้มละลายสิ้นสุดลงและจำเลยพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ส่งผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีอำนาจรวบรวมทรัพย์สินของจำเลยเพื่อแบ่งให้แก่เจ้าหนี้อีกต่อไป

เหตุต่างๆ ตามที่มาตรา 135 บัญญัติไว้ มีดังนี้

1) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจดำเนินการให้ได้ผลประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายเพราะเจ้าหนี้ทั้งหลายเพราะเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ไม่ช่วยเหลือยอมเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายหรือวางเงินประกันตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกร้องและไม่มีเจ้าหนี้อื่นสามารถและเต็มใจกระทำการดังกล่าวแล้วภายในกำหนดเวลา 1 เดือน นับแต่วันที่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ได้ขัดขืนหรือละเลยนั้น

2) ลูกหนี้ไม่ควรถูกพิพากษาให้ล้มละลาย

3) หนี้สินของบุคคลล้มละลายได้ชำระเต็มจำนวนแล้ว ซึ่งเป็นการชำระหนี้หลังพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดก็ได้ หลังจากศาลพิพากษาให้ล้มละลายแล้วก็ได้ แต่ชำระเฉพาะเจ้าหนี้ที่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ไว้และศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้แล้วเท่านั้น

4) เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แบ่งทรัพย์ครั้งที่สุดหรือไม่มีทรัพย์สินจะให้แบ่งแก่เจ้าหนี้แล้ว ต่อแต่นั้นมาอีก 10 ปี เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจรวบรวมทรัพย์สินได้อีกเลยก็เป็นเหตุที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานศาลให้ยกเลิกการล้มละลายได้

ผลของคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย

มาตรา 136 บัญญัติว่า คำสั่งยกเลิกการล้มละลายตามมาตรา 135 (1) หรือ (2) นั้น ไม่ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นหนี้สินแต่อย่างใด

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที) 22.ผู้สอนชี้แจงหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 10 พระราชบัญญัติล้มละลาย 23.ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลาย	**1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)** 22. ผู้เรียนฟังผู้สอนแจ้งหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 10 พระราชบัญญัติล้มละลาย 23. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลาย
2. ขั้นให้ความรู้ (110 นาที) 21.ผู้สอนให้ผู้เรียนเปิดเอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 10 พระราชบัญญัติล้มละลาย 22.ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในข้อสงสัยเมื่ออธิบายเนื้อหาในหน่วยเรียนจบ	**2. ขั้นให้ความรู้ (110 นาที)** 21.ผู้เรียนฟังผู้สอนอธิบายและชี้แจงพร้อมเปิดเอกสารวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 10 พระราชบัญญัติล้มละลาย 22.ผู้เรียนซักถามผู้สอนหากมีข้อสงสัย

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
3. ขั้นประยุกต์ใช้ (30 นาที) 11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 21. ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 10 พระราชบัญญัติล้มละลายให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 22. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)* *(รวม 180 นาที หรือ 3 คาบเรียน)*	**3. ขั้นประยุกต์ใช้ (30 นาที)** 11. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 21. ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 10 พระราชบัญญัติล้มละลายให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 22. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้หน่วยที่ 10 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)*

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล

ก่อนเรียน

11. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลาย

ขณะเรียน

11. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10 ตอนที่ 1

หลังเรียน

11. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

21. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10 ตอนที่ 1
22. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10 ตอนที่ 2

สื่อการเรียนการสอน/การเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

31.เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ (ใช้ประกอบการเรียนการสอนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)

32.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10 ตอนที่ 1 ใช้ขั้นประยุกต์ใช้ข้อ 1

33.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10 ตอนที่ 2 ใช้ขั้นสรุปและประเมินผลข้อ 2

สื่อโสตทัศน์ (ถ้ามี)

1. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์
2. วีดีทัศน์
3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI
4. งานนำเสนอ

สื่อของจริง

-

แหล่งการเรียนรู้

ในสถานศึกษา

21.ห้องสมุด

22.ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

นอกสถานศึกษา

ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ในท้องถิ่น

การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

33. บูรณาการกับวิชาภาษาไทย เรื่อง การบอกมูลเหตุการณ์ฟ้องคดีล้มละลาย การอธิบายกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย และการพิจารณาคำพิพากษาให้ล้มละลาย
34. บูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์ลูกหนี้ที่อาจถูกฟ้องคดีล้มละลาย การวิเคราะห์เจ้าหนี้ที่มีสิทธิฟ้องคดีล้มละลาย
35. บูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การปิดคดีและยกเลิกการล้มละลาย การดำเนินการหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ การประนอมหนี้

การประเมินผลการเรียนรู้

- **หลักการประเมินผลการเรียนรู้**

ก่อนเรียน

11. ฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลาย

ขณะเรียน

11. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10 ตอนที่ 1

หลังเรียน

11. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ผลสำเร็จของผู้เรียน

21. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10 ตอนที่ 1
22. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10 ตอนที่ 2

สมรรถนะที่พึงประสงค์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติล้มละลาย

41. วิเคราะห์และตีความหมาย
42. สาธิตพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
43. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
44. ประยุกต์ความรู้สู่งานอาชีพ

สมรรถนะการปฏิบัติงานอาชีพ

แสดงความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลาย

สมรรถนะการขยายผล

ความสอดคล้อง

จากการเรียนสัปดาห์ที่ 17 เรื่อง พระราชบัญญัติล้มละลายผู้เรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับ มูลเหตุการณ์ฟ้องคดีล้มละลาย ลูกหนี้ที่อาจถูกฟ้องคดีล้มละลาย เจ้าหนี้ที่มีสิทธิฟ้องคดีล้มละลาย การขอให้ล้มละลายในกรณีอื่น กระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย การดำเนินการหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ การประนอมหนี้ คำพิพากษาให้ล้มละลาย การปลดจากล้มละลาย การปิดคดี และการยกเลิกการล้มละลาย ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถปิดคดีและยกเลิกการล้มละลายได้ ดำเนินการหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ได้ ประนอมหนี้ได้

รายละเอียดการประเมินผลการเรียนรู้

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 1 มูลเหตุการณ์ฟ้องคดีล้มละลายได้

  31. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  32. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  33. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกมูลเหตุการณ์ฟ้องคดีล้มละลายได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 2 อธิบายกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายได้

  31. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  32. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  33. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 3 พิจารณาคำพิพากษาให้ล้มละลายได้

  31. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  32. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  33. เกณฑ์การให้คะแนน : พิจารณาคำพิพากษาให้ล้มละลายได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 4 วิเคราะห์ลูกหนี้ที่อาจถูกฟ้องคดีล้มละลายได้

  31. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  32. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  33. เกณฑ์การให้คะแนน : วิเคราะห์ลูกหนี้ที่อาจถูกฟ้องคดีล้มละลายได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 5 วิเคราะห์เจ้าหนี้ที่มีสิทธิฟ้องคดีล้มละลายได้

  31. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  32. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  33. เกณฑ์การให้คะแนน : วิเคราะห์เจ้าหนี้ที่มีสิทธิฟ้องคดีล้มละลายได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 6 ปิดคดีและยกเลิกการล้มละลายได้

  31. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  32. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  33. เกณฑ์การให้คะแนน : ปิดคดีและยกเลิกการล้มละลายได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 7 ดำเนินการหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ได้

  7. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

8. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

9. เกณฑ์การให้คะแนน : ดำเนินการหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 8 ประนอมหนี้ได้

4. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

5. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

6. เกณฑ์การให้คะแนน : ประนอมหนี้ได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 9 แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้

28. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

29. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

30. เกณฑ์การให้คะแนน : แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 10 ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลายในชีวิตประจำวันได้

25. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

26. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

27. เกณฑ์การให้คะแนน : ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลายในชีวิตประจำวันได้ จะได้ 1 คะแนน

แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 10

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. การฟ้องคดีล้มละลาย จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้อย่างไรบ้าง

   ……

   ……

   ……

2. ลูกหนี้ที่อาจถูกฟ้องคดีล้มละลายได้ มีหลักเกณฑ์อย่างไรบ้าง

   ……

   ……

   ……

3. ให้บอกถึงการกระทำของลูกหนี้ที่เข้าข้อสันนิษฐานว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัวมา 4 ประการ

   ……

   ……

   ……

4. เจ้าหนี้ที่มีสิทธิฟ้องคดีล้มละลาย มีหลักเกณฑ์อย่างไรบ้าง

   ……

   ……

   ……

5. ในกรณีลูกหนี้ตายจะมีการฟ้องร้องให้ล้มละลายได้หรือไม่ เพียงใด

   ……

   ……

   ……

6. เมื่อเจ้าหนี้เป็นโจทก์ฟ้องคดีล้มละลายแล้วจะมีการถอนฟ้องได้หรือไม่ เพียงใด

   ……

   ……

   ……

7. การประนอมหนี้คืออะไร ลูกหนี้ซึ่งเป็นจำเลยในคดีล้มละลายจะขอประนอมหนี้ได้เมื่อใดบ้าง

   ……

   ……

   ……

8. การปลดจากล้มละลาย มีกี่วิธี อะไรบ้าง

……..…

……..……

……..

9. การปิดคดีล้มละลาย คืออะไร ทำได้เมื่อใด

……..…

……..……

……..

10. การยกเลิกการล้มละลาย คืออะไร ทำได้เมื่อใด

……..…

……..……

……..

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. มูลหนี้ที่เจ้าหนี้อาจฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายได้ ต้องมีวัตถุแห่งหนี้ตามข้อใด
   ก. ให้กระทำการ
   ข. ให้งดเว้นกระทำการ
   ค. ให้ส่งมอบทรัพย์สินทั่วไป
   ง. ให้ชำระหนี้ด้วยเงิน
   จ. ถูกทุกข้อ
2. การที่ลูกหนี้ได้รับหนังสือทวงจากเจ้าหนี้ให้ชำระหนี้ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง แล้วลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ซึ่งจะเข้าข้อสันนิษฐานว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวนั้น หนังสือทวงถามหนี้ 2 ฉบับ ดังกล่าวต้องมีระยะเวลาห่างกันกี่วัน
   ก. ไม่น้อยกว่า 60 วัน
   ข. ไม่น้อยกว่า 2 เดือน
   ค. ไม่น้อยกว่า 30 วัน
   ง. ไม่น้อยกว่า 15 วัน
   จ. ห่างกันกี่วันก็ได้
3. เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาให้ล้มละลายได้ จะต้องเป็นหนี้กันในจำนวนเงินตามข้อใด
   ก. ไม่น้อยกว่า 5 แสนบาท
   ข. ไม่น้อยกว่า 1 ล้านบาท
   ค. ไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท
   ง. ไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาท
   จ. จะต้องมากกว่า 5 ล้านบาท
4. จากข้อ 3. หากลูกหนี้เป็นนิติบุคคล จะต้องเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ในจำนวนเงินตามข้อใด
   ก. ไม่น้อยกว่า 5 แสนบาท
   ข. ไม่น้อยกว่า 1 ล้านบาท
   ค. ไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท
   ง. ไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาท
   จ. จะต้องมากกว่า 5 ล้านบาท
5. กรณีลูกหนี้ตายแต่อยู่ในเงื่อนไขที่เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ เจ้าหนี้ต้องยื่นฟ้องต่อศาลภายในกำหนดเวลาตามข้อใด
   ก. 2 ปี นับแต่วันที่เจ้าหนี้รู้ว่าลูกหนี้ตาย
   ข. 1 ปี นับแต่วันที่เจ้าหนี้รู้ว่าลูกหนี้ตาย
   ค. 3 เดือน นับแต่วันที่ลูกหนี้ตาย
   ง. 6 เดือน นับแต่วันที่ลูกหนี้ตาย

จ. 1 ปี นับแต่วันที่ลูกหนี้ตาย

6. ผู้ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย ต้องเสียค่าขึ้นศาลเท่าใด

ก. 500 บาท

ข. 1,000 บาท

ค. 2,000 บาท

ง. 4,000 บาท

จ. 5,000 บาท

7. จากข้อ 3. ผู้ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอ ต้องวางเงินประกันค่าใช้จ่ายใด

ก. 500 บาท

ข. 1,000 บาท

ค. 2,000 บาท

ง. 4,000 บาท

จ. 5,000 บาท

8. ในการโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งกำหนดเวลาเพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายมายื่นคำขอรับชำระหนี้ ภายในกำหนดเวลาตามข้อใด

ก. 15 วัน

ข. 1 เดือน

ค. 45 วัน

ง. 5 เดือน

จ. 3 เดือน

9. บุคคลล้มละลายอาจได้รับการปลดจากล้มละลายได้กี่วิธี

ก. 1 วิธี

ข. 2 วิธี

ค. 3 วิธี

ง. 4 วิธี

จ. 5 วิธี

10. ในกรณีปกติพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ได้กำหนดไว้ว่าปลดจากล้มละลายทันทีที่พ้นกำหนดระยะเวลากี่ปี นับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลาย

ก. 1 ปี

ข. 2 ปี

ค. 3 ปี

ง. 4 ปี

จ. 5 ปี

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม……ชั้น……ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1……เลขที่……. 2……เลขที่…….

3……เลขที่……. 4……เลขที่…….

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง

3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์

2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์

1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์

2. รูปแบบการนำเสนอ

3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการ นำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด

2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอที่น่าสน ใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้ วัสดุในท้องถิ่น

1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม

3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. ความสนใจของผู้ฟัง

3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70-90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 10 เรื่อง พระราชบัญญัติล้มละลาย

ผลการใช้แผนการเรียนรู้

31. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
32. สามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนได้ครบตามกระบวนการเรียนการสอน
33. สื่อการสอนเหมาะสมดี

ผลการเรียนของนักเรียน

31. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจใฝ่รู้ เข้าใจในบทเรียน อภิปรายตอบคำถามในกลุ่ม และร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
32. ผู้เรียนกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จทันเวลาที่กำหนด
33. ผู้เรียนนำความรู้เรื่องพระราชบัญญัติล้มละลายไปประยุกต์ใช้

ผลการสอนของครู

31. สอนเนื้อหาได้ครบตามหลักสูตร
32. แผนการสอนและวิธีการสอนครอบคลุมเนื้อหาการสอนทำให้ผู้สอนสอนได้อย่างมั่นใจ
33. สอนได้ทันตามเวลาที่กำหนด

แผนการสอน/แผนการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

	แผนการสอน/การเรียนรู้ภาคทฤษฎี	หน่วยที่ 11
	ชื่อวิชา กฎหมายธุรกิจ	สอนสัปดาห์ที่ 18
	ชื่อหน่วย พระราชบัญญัติโรงงาน	คาบรวม 3
ชื่อเรื่อง พระราชบัญญัติโรงงาน		จำนวนคาบ 3

สมรรถนะอาชีพประจำหน่วย

แสดงความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงาน

สาระสำคัญ

ประเทศไทยของเราเป็นประเทศเกษตรกรรมมาแต่กาลก่อน เน้นการเพาะปลูก ทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งก็มิได้ทำในรูปแบบเกษตรอุตสาหกรรม คือทำในระดับครอบครัวเท่านั้น แต่ปัจจุบันนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง และนับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก เมื่อปี พ.ศ. 2504 ประเทศไทยได้พัฒนาด้านอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งหลังปี พ.ศ. 2520 ประเทศไทยมีการส่งเสริมการลงทุน ในด้านอุตสาหกรรมจึงได้มีการพัฒนาอย่างเต็มที่ และเกิดความหลากหลายในด้านการผลิตเพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมและดูแลโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งในกลุ่มผู้ประกอบการเองและต่อชุมชนสภาพแวดล้อมด้วย

เรื่องที่จะศึกษา

1. ความหมายของโรงงานและถ้อยคำที่เกี่ยวข้อง
2. ประเภทของโรงงานและการขออนุญาตจัดตั้งโรงงาน
3. การจดทะเบียนเครื่องจักร
4. ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคารและลักษณะภายในโรงงาน
5. การโอนการประกอบกิจการ
6. กรณีมีอุบัติเหตุในโรงงาน
7. การกำกับดูแล
8. บทกำหนดโทษ

จุดประสงค์ทั่วไป

24.เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงาน *(ด้านพุทธิพิสัย)*

25.เพื่อให้มีทักษะในการจดทะเบียนเครื่องจักร และโอนการประกอบกิจการ *(ด้านทักษะพิสัย)*

26.เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน *(ด้านจิตพิสัย)*

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

9. บอกความหมายของโรงงานและถ้อยคำที่เกี่ยวข้องได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
10. จำแนกประเภทของโรงงานและการขออนุญาตจัดตั้งโรงงานได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
11. อธิบายที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคารและลักษณะภายในโรงงานได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
12. วิเคราะห์บทกำหนดโทษได้ *(ด้านพุทธิพิสัย)*
13. จดทะเบียนเครื่องจักรได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
14. โอนการประกอบกิจการได้ *(ด้านทักษะพิสัย)*
15. แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ *(ด้านจิตพิสัย)*
16. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงานในชีวิตประจำวันได้ *(ด้านจิตพิสัย)*

เนื้อหาสาระการสอน/การเรียนรู้

1. ความหมายของโรงงานและถ้อยคำที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของโรงงานและถ้อยคำที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 8 กรกฎาคม 2535 ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

1) โรงงาน หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักร มีกำลังรวมตั้งแต่ห้าแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไป โดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม เพื่อใช้สำหรับทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ลำเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใดๆ ทั้งนี้ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง

2) ตั้งโรงงาน หมายความว่า การก่อสร้างอาคารเพื่อติดตั้งเครื่องจักรสำหรับประกอบกิจการโรงงาน หรือนำเครื่องจักรสำหรับประกอบกิจการโรงงานมาติดตั้งในอาคารสถานที่หรือยานพาหนะที่จะประกอบกิจการ

3) ประกอบกิจการโรงงาน หมายความว่า การกระทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ลำเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใดๆ ตามลักษณะกิจการของโรงงาน แต่ไม่รวมถึงการทดลองเดินเครื่องจักร

4) เครื่องจักร หมายความว่า สิ่งประกอบด้วยชิ้นส่วนหลายชิ้น สำหรับใช้ก่อกำเนิดพลังงานเปลี่ยนหรือแปลงสภาพพลังงานหรือส่งพลังงาน ทั้งนี้ด้วยกำลังน้ำ ไอน้ำ ลม ก๊าซ ไฟฟ้า หรือพลังงานอื่น อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน และหมายความรวมถึงเครื่องอุปกรณ์ไฟลวีล ปุลเล สายพาน เพลา เกียร์ หรือสิ่งอื่นที่ทำงานสนองกัน

2. ประเภทของโรงงานและการขออนุญาตจัดตั้งโรงงาน

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ได้จำแนกโรงงานออกเป็น 3 จำพวก ดังนี้

โรงงานจำพวกที่ 1 ได้แก่ โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่สามารถประกอบกิจการโรงงานได้ทันทีตามความประสงค์ของผู้ประกอบกิจการโรงงาน

โรงงานจำพวกที่ 2 ได้แก่ โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่เมื่อจะประกอบกิจการโรงงานต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบก่อน

โรงงานจำพวกที่ 3 ได้แก่ โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่การตั้งโรงงาน จะต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจึงจะดำเนินการได้

การขออนุญาตจัดตั้งโรงงาน

โรงงานจำพวกที่ 1 เป็นโรงงานที่ไม่ต้องขออนุญาต เจ้าของโรงงานสามารถตั้งขึ้นได้ทันที ตามความประสงค์ แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงด้วย โรงงานประเภทนี้โดยมากจะเป็นโรงงานที่มีขนาดเล็ก มีเครื่องจักรไม่เกิน 20 แรงม้า หรือมีคนงานไม่เกิน 20 คน

โรงงานจำพวกที่ 2 เป็นโรงงานที่ไม่ต้องขออนุญาต แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโรงงานประเภทนี้มักจะเป็นโรงงานขนาดกลาง มีเครื่องจักรเกิน 20 แรงม้า แต่ไม่เกิน 50 แรงม้า หรือมีคนงานเกิน 20 คน แต่ไม่เกิน 50 คน และเมื่อประกอบกิจการต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ทราบก่อน โดยการขอรับและยื่นใบแจ้งประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 2 หรือโรงงานจำพวกที่ 1 และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งแล้วก็จะออก

ใบรับแจ้งให้กับผู้ประกอบกิจการเพื่อเป็นหลักฐานตามแบบ ร.ง.2 และโรงงานจำพวกที่ 2 นี้ ต้องเสียค่าธรรมเนียมรายปี โดยเริ่มตั้งแต่วันแรกของการประกอบกิจการและทุกๆ ปีในวันครบรอบวันเริ่มประกอบกิจการหากถึงกำหนดยังไม่จ่ายค่าธรรมเนียม ก็จะต้องเสียเงินค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นอีก ร้อยละ 5 ต่อเดือน โรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ ให้ยื่นใบแจ้งการประกอบกิจการ และชำระค่าธรรมเนียมที่กรมโรงงานอุตสาหกรรม หากอยู่ต่างจังหวัดให้ยื่นที่อุตสาหกรรมจังหวัดที่โรงงานตั้งอยู่

โรงงานจำพวกที่ 3 โรงงานจำพวกนี้เป็นโรงงานขนาดใหญ่ หรือเป็นโรงงานที่กฎกระทรวงกำหนดให้เป็นโรงงานประเภทที่ 3 เพียงอย่างเดียว เพราะโรงงานประเภทนี้อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญให้กับชุมชนได้ หรือเป็นโรงงานที่ต้องมีความปลอดภัยค่อนข้างมาก จึงต้องมีการควบคุมดูแลให้เป็นไปตามความถูกต้อง ฉะนั้น โรงงานประเภทนี้จึงต้องขออนุญาตก่อนจึงจะประกอบกิจการได้ โดยผ่านขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบอย่างละเอียด

3. การจดทะเบียนเครื่องจักร

ผู้ประกอบการโรงงานไม่ว่าจะเป็นโรงงานประเภทที่ 1 ที่ 2 หรือที่ 3 หากต้องการจะจดทะเบียนเครื่องจักรสามารถทำได้ เพื่อเป็นการแสดงกรรมสิทธิ์ หรือจะไม่จดก็ได้ ไม่มีความผิด แต่ถ้าหากจดทะเบียนก็จะมีผลทางนิติกรรม โดยสามารถนำเครื่องจักรที่จดทะเบียนไปจำนอง หรือขายฝากได้ และเป็นการแสดงกรรมสิทธิ์ในเครื่องจักรนั้นด้วย

4. ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคารและลักษณะภายในโรงงาน

ได้มีกฎกระทรวงฉบับที่ 2 ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคาร และลักษณะภายในโรงงาน ดังนี้

1) ห้ามตั้งโรงงานจำพวกที่ 1 และโรงงานจำพวกที่ 2 ในบริเวณดังต่อไปนี้

บ้านจัดสรรเพื่อการพักอาศัย อาคารชุดพักอาศัย และบ้านแถวเพื่อการพักอาศัย ภายในระยะ 50 เมตรจากเขตติดต่อสารธารณสถาน ได้แก่ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา วัด หรือศาสนสถาน โรงพยาบาล โบราณสถานที่ทำการงานของหน่วยงานของรัฐ และให้หมายความรวมถึงแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามที่รัฐมนตรีกำหนด

2) ห้ามตั้งโรงงานจำพวกที่ 3 ในบริเวณดังต่อไปนี้

บ้านจัดสรรเพื่อการพักอาศัย อาคารชุดพักอาศัย และบ้านแถวเพื่อการพักอาศัย ภายในระยะ 100 เมตรจากเขตติดต่อสาธารณสถาน ได้แก่ โรงเรียน หรือสถาบันการศึกษา วัด หรือศาสนสถาน โรงพยาบาล โบราณสถาน และสถานที่ทำการงานของหน่วยงานของรัฐ และให้หมายความรวมถึงแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามที่รัฐมนตรีกำหนด

3) สถานที่ทำการของหน่วยของรัฐตามข้อ 1) และข้อ 2) ไม่หมายความรวมถึงสถานที่ทำการงานโดยเฉพาะเพื่อการควบคุม กำกับ ดูแล และอำนวยความสะดวก หรือให้บริการแก่การประกอบกิจการของโรงงานแห่งนั้นๆ

ในกรณีมีเหตุอันสมควร รัฐมนตรีจะกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ร่นหรือขยายระยะทางที่กำหนดก็ได้

4) โรงงานจำพวกที่ 3 นอกจากห้ามตั้งในบริเวณตามข้อ 2) แล้ว ต้องอยู่ในทำเลและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีบริเวณเพียงพอที่จะประกอบกิจการอุตสาหกรรมตามขนาดหรือประเภท ชนิดของโรงงานโดยไม่ก่อให้เกิดอันตราย หรือความรำคาญ หรือความเสียหายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นด้วย

5) อาคารโรงงานต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- มั่นคง แข็งแรง เหมาะสมและมีบริเวณเพียงพอที่จะประกอบกิจการอุตสาหกรรมนั้นๆ โดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม หรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- มีการระบายอากาศที่เหมาะสม โดยให้มีพื้นที่ ประตู หน้าต่าง และช่องลมรวมกัน โดยไม่นับที่ติดต่อระหว่างห้องไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ส่วนของพื้นที่ห้อง หรือมีการระบายอากาศไม่น้อยกว่า 0.5 ลูกบาศก์เมตรต่อนาที ต่อคนงาน 1 คน
- มีประตูทางออกให้พอกับจำนวนคนงานในโรงงานที่จะหลับหนีภัยออกไปได้ทันท่วงทีเมื่อมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้นอย่างน้อย 2 แห่ง อยู่ห่างกันพอสมควร บานประตูเปิดออกได้ง่าย มีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 110 เซนติเมตร และสูงไม่น้อยกว่า 200 เซนติเมตร แต่ถ้ามีคนงานออกตามนี้มากกว่า 50 คน ต้องมีขนาดกว้างเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 2 เซนติเมตรต่อ 1 คน และมีบันไดระหว่างชั้นอย่างน้อย 2 แห่ง อยู่ห่างกันพอสมควร
- บันไดต้องมั่นคงแข็งแรง มีลักษณะ ขนาด และจำนวนที่เหมาะสมกับอาคารโรงงานและการประกอบกิจการอุตสาหกรรมนั้นๆ ขั้นบันได้ต้องไม่ลื่นและมีช่องระยะเท่ากันโดยตลอดบันไดและพื้นทางเดินอยู่สูงจากระดับพื้นตั้งแต่ 1.50 เมตรขึ้นไป อย่างน้อยต้องมีราวที่มั่นคง แข็งแรง และเหมาะสม ทั้งนี้รัฐมนตรีอาจกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีส่วนประกอบอื่นเพื่อป้องกันอันตรายหรือยกเว้นการจัดให้มีราวดังกล่าวได้
- ระยะดิ่งระหว่างพื้นถึงเพดานโดยเฉลี่ยต้องไม่น้อยกว่า 3.00 เมตร เว้นแต่จะมีการจัดระบบปรับอากาศหรือระบายอากาศที่เหมาะสม แต่ระยะดิ่งดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่า 2.30 เมตร
- พื้นต้องมั่นคง แข็งแรง ไม่มีน้ำขังหรือลื่น อันอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย
- บริเวณหรือห้องทำงานต้องมีพื้นที่ปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 3 ตารางเมตร ต่อคนงาน 1 คน โดยการคำนวณพื้นที่ที่ใช้วางโต๊ะปฏิบัติงาน เครื่องจักร ผลิตภัณฑ์ หรือวัสดุที่เคลื่อนไปตามกระบวนการผลิต
- จัดให้มีที่เก็บรักษาวัตถุหรือสิ่งของที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรืออัคคีภัยได้ง่ายไว้ในที่ปลอดภัย ในกรณีมีลิฟต์ ลิฟต์ต้องมีส่วนปลอดภัยไม่น้อยกว่าสี่เท่าของน้ำหนักที่กำหนดให้ใช้ ทั้งนี้โดยถือว่าคนที่บรรจุมีน้ำหนัก 70 กิโลกรัมต่อหนึ่งคน และต้องเป็นแบบที่จะเคลื่อนที่ได้ก็ต่อเมื่อประตูได้ปิดแล้ว รวมทั้งต้องมีระบบส่งสัญญาณเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินด้วย ลิฟต์ต้องมีป้ายระบุจำนวนคนหรือน้ำหนักที่จะบรรทุกได้ให้เห็นได้ง่ายและชัดเจน
- มีห้องสุข ที่ปัสสาวะ และสถานที่ทำความสะอาดร่างกาย

5. การโอนการประกอบกิจการ

การโอนการประกอบกิจการ ให้เช่า หรือให้เช่าซื้อ หรือขายโรงงาน ถือเป็นการเลิกประกอบกิจการ ผู้รับโอนต้องยื่นขอรับใบอนุญาตภายใน 7 วัน (มาตรา 21)

ในกรณีผู้รับใบอนุญาตตาย ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นคำขอรับโอนใบอนุญาตภายใน 90 วัน (มาตรา 22)

6. กรณีมีอุบัติเหตุในโรงงาน

ในกรณีมีอุบัติเหตุในโรงงานเนื่องจากโรงงานหรือเครื่องจักร ถ้า

1) มีคนตาย คนเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บหลัง 72 ชั่วโมงแล้วยังทำงานไม่ได้ต้องแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน 3 วัน

2) โรงงานต้องหยุดดำเนินงานเกิน 7 วัน ต้องแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน 10 วัน (มาตรา 34)

7. การกำกับดูแล

1) พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานแก้ไขหรือปรับปรุงโรงงาน หรือปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายได้ และมีอำนาจผูกมัดประทับตราเครื่องจักรเพื่อมิให้เครื่องจักรทำงานระหว่างปฏิบัติตามคำสั่งได้ (มาตรา 37)

2) ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการโรงงานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือการประกอบกิจการโรงงานใดจะก่อให้เกิดอันตรายความเสียหาย หรือความเดือดร้อนอย่างร้ายแรงแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือใกล้เคียงโรงงาน ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจสั่งให้หยุดการประกอบกิจการโรงงานนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อปรับปรุงแก้ไขได้ ถ้าผู้ประกอบกิจการโรงงานไม่ปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายสั่งปิดโรงงานได้ (มาตรา 39)

3) คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือคำสั่งของปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายดังกล่าวให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ใน 30 วัน คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด (มาตรา 41)

8. บทกำหนดโทษ

ผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามกฎหมายโรงงานมีโทษจำคุก (ไม่เกิน 4 ปี และปรับไม่เกิน 400,000 บาท) ตามลักษณะความผิดแต่ละเรื่อง (มาตรา 45-60)

ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 200,000 บาท เป็นความผิดที่เปรียบเทียบ (ปรับ) ได้ (มาตรา 65)

บุคคลผู้ที่อาศัยใกล้ชิดหรือติดต่อกับโรงงานที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น และบุคคลซึ่งความเป็นอยู่ถูกกระทบกระเทือน เนื่องจากการกระทำความผิดถือเป็นผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา 64)

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที) 24.ผู้สอนชี้แจงหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 11 พระราชบัญญัติโรงงาน 25.ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงาน	**1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)** 24.ผู้เรียนฟังผู้สอนแจ้งหัวข้อการเรียนและจุดประสงค์การเรียนประจำหน่วยที่ 11 พระราชบัญญัติโรงงาน 25.ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงาน
2. ขั้นให้ความรู้ (110 นาที) 23.ผู้สอนให้ผู้เรียนเปิดเอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 11 พระราชบัญญัติโรงงาน 24.ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในข้อสงสัยเมื่ออธิบายเนื้อหาในหน่วยเรียนจบ	**2. ขั้นให้ความรู้ (110 นาที)** 23.ผู้เรียนฟังผู้สอนอธิบายและชี้แจงพร้อมเปิดเอกสารวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 11 พระราชบัญญัติโรงงาน 24.ผู้เรียนซักถามผู้สอนหากมีข้อสงสัย

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	**ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน**
3. ขั้นประยุกต์ใช้ (30 นาที) 12. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 23. ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 11 พระราชบัญญัติโรงงานให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 24. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-8)* *(รวม 180 นาที หรือ 3 คาบเรียน)*	**3. ขั้นประยุกต์ใช้ (30 นาที)** 12. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11 ตอนที่ 1 **4. ขั้นสรุปและประเมินผล (30 นาที)** 23. ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนทบทวนความเข้าใจและสรุปเนื้อหาในหน่วยที่ 11 พระราชบัญญัติโรงงานให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 24. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้หน่วยที่ 11 ตอนที่ 2 *(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-8)*

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล

ก่อนเรียน

12. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงาน

ขณะเรียน

12. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11 ตอนที่ 1

หลังเรียน

12. ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

23. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11 ตอนที่ 1
24. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11 ตอนที่ 2

สื่อการเรียนการสอน/การเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

34.เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ (ใช้ประกอบการเรียนการสอนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-10)

35.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11 ตอนที่ 1 ใช้ขั้นประยุกต์ใช้ข้อ 1

36.แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11 ตอนที่ 2 ใช้ขั้นสรุปและประเมินผลข้อ 2

สื่อโสตทัศน์ (ถ้ามี)

1. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์
2. วีดีทัศน์
3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI
4. งานนำเสนอ

สื่อของจริง

-

แหล่งการเรียนรู้

ในสถานศึกษา

23.ห้องสมุด

24.ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

นอกสถานศึกษา

ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ในท้องถิ่น

การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

36. บูรณาการกับวิชาภาษาไทย เรื่อง การบอกความหมายของโรงงานและถ้อยคำที่เกี่ยวข้อง และการอธิบายที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคารและลักษณะภายในโรงงาน
37. บูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การจำแนกประเภทของโรงงานและการขออนุญาตจัดตั้งโรงงาน และการวิเคราะห์บทกำหนดโทษ
38. บูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การจดทะเบียนเครื่องจักร และการโอนการประกอบกิจการ

การประเมินผลการเรียนรู้

- **หลักการประเมินผลการเรียนรู้**

ก่อนเรียน

12. ฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงาน

ขณะเรียน

12. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11 ตอนที่ 1

หลังเรียน

12. ตรวจแบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11 ตอนที่ 2

ผลงาน/ชิ้นงาน/ผลสำเร็จของผู้เรียน

23. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11 ตอนที่ 1
24. แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11 ตอนที่ 2

สมรรถนะที่พึงประสงค์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติโรงงาน

45. วิเคราะห์และตีความหมาย
46. สาธิตพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
47. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
48. ประยุกต์ความรู้สู่งานอาชีพ

สมรรถนะการปฏิบัติงานอาชีพ

แสดงความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงาน

สมรรถนะการขยายผล

ความสอดคล้อง

จากการเรียนสัปดาห์ที่ 18 เรื่อง พระราชบัญญัติโรงงานผู้เรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับ ความหมายของโรงงานและถ้อยคำที่เกี่ยวข้อง ประเภทของโรงงานและการขออนุญาตจัดตั้งโรงงาน การจดทะเบียนเครื่องจักรที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคารและลักษณะภายในโรงงาน การโอนการประกอบกิจการ กรณีมีอุบัติเหตุในโรงงาน การกำกับดูแล บทกำหนดโทษ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถจดทะเบียนเครื่องจักรได้ โอนการประกอบกิจการได้

รายละเอียดการประเมินผลการเรียนรู้

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 1 บอกความหมายของโรงงานและถ้อยคำที่เกี่ยวข้องได้

  34. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  35. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  36. เกณฑ์การให้คะแนน : ความหมายของโรงงานและถ้อยคำที่เกี่ยวข้องได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 2 จำแนกประเภทของโรงงานและการขออนุญาตจัดตั้งโรงงานได้

  34. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  35. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  36. เกณฑ์การให้คะแนน : จำแนกประเภทของโรงงานและการขออนุญาตจัดตั้งโรงงานได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 3 อธิบายที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคารและลักษณะภายในโรงงานได้

  34. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  35. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  36. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคารและลักษณะภายในโรงงานได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 4 วิเคราะห์บทกำหนดโทษได้

  34. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  35. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  36. เกณฑ์การให้คะแนน : วิเคราะห์บทกำหนดโทษได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 5 จดทะเบียนเครื่องจักรได้

  34. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

  35. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

  36. เกณฑ์การให้คะแนน : ทะเบียนเครื่องจักรได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 6 โอนการประกอบกิจการได้

34. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

35. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

36. เกณฑ์การให้คะแนน : โอนการประกอบกิจการได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 7 แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้

31. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

32. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

33. เกณฑ์การให้คะแนน : แสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนได้ จะได้ 1 คะแนน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 8 ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงานในชีวิตประจำวันได้

10. วิธีการประเมิน : ทดสอบ

11. เครื่องมือ : แบบทดสอบ

12. เกณฑ์การให้คะแนน : ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงานในชีวิตประจำวันได้ จะได้ 1 คะแนน

แบบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 11

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. โรงงาน หมายความว่า

   .....

   .....

2. โรงงานมีกี่จำพวก มีขนาดเครื่องจักรหรือจำนวนคนงานเท่าใด และต้องขออนุญาตก่อนหรือไม่ อย่างไร

   .....

   .....

   .....

3. การจดทะเบียนเครื่องจักรโรงงานต้องกระทำหรือไม่ เพียงใด และมีประโยชน์อย่างไร

   .....

   .....

   .....

4. ไพศาลต้องการประกอบกิจการโรงงานที่ติดตั้งเครื่องจักร 15 แรงม้า และมีคนงานอีก 10 คน เพื่อรับจ้างสีข้าว ถามว่า เป็นโรงงานจำพวกใด และไพศาลต้องดำเนินการอย่างไร จึงจะประกอบกิจการได้ถูกต้อง

   .....

   .....

   .....

   .....

5. ให้อธิบายขั้นตอนการประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 3

   .....

   .....

   .....

   .....

6. ให้อธิบายการโอนการประกอบกิจการ ว่าต้องดำเนินการอย่างไร

   .....

   .....

   .....

   .....

7. กรณีมีอุบัติเหตุในโรงงาน ผู้ประกอบการต้องดำเนินการอย่างไร

   .....

   .....

   .....

8. ให้อธิบายการกำกับดูแลการประกอบกิจการโรงงาน มา 2 กรณี

……

……

……

……

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดเป็นโรงงานตามความหมายของพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
   ก. การก่อสร้างอาคารเพื่อทำเป็นโรงงาน
   ข. อาคาร สถานที่หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ 5 แรงม้า หรือเทียบเท่าเพื่อการทำผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อมบำรุง เก็บรักษาสิ่งใดๆ
   ค. การขนส่งเครื่องจักรเพื่อไปใช้ในโรงงาน
   ง. ข้อ ก. และ ข. ถูกต้อง
   จ. ถูกทุกข้อ
2. โรงงานจำพวกใดที่ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานก่อน จึงจะดำเนินการตั้งโรงงานได้
   ก. จำพวกที่ 1
   ข. จำพวกที่ 2
   ค. จำพวกที่ 3
   ง. จำพวกที่ 4
   จ. จำพวกที่ 5
3. จากข้อ 2. ผู้อนุญาตคือใคร
   ก. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
   ข. ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
   ค. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
   ง. รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
   จ. อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม
4. หน่วยงานที่พิจารณาอนุญาตต้องพิจารณาให้เสร็จภายในกี่วัน
   ก. 30 วัน
   ข. 40 วัน
   ค. 50 วัน
   ง. 60 วัน
   จ. 90 วัน

5. จากข้อ 4. หากไม่ได้รับอนุญาต ผู้ขอมีสิทธิดำเนินการอย่างไร
   ก. ยื่นเรื่องอีกภายใน 30 วัน
   ข. อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
   ค. อุทธรณ์ต่อศาลยุติธรรม
   ง. ฟ้องศาลปกครอง
   จ. ฟ้องศาลยุติธรรม
6. ใบอนุญาตจัดตั้งโรงงานมีอายุกี่ปี
   ก. 3 ปี
   ข. 4 ปี
   ค. 5 ปี
   ง. 6 ปี
   จ. 8 ปี
7. พระราชบัญญัติโรงงานฉบับปัจจุบันเป็นฉบับปี พ.ศ. ใด
   ก. พ.ศ. 2482
   ข. พ.ศ. 2512
   ค. พ.ศ. 2535
   ง. พ.ศ. 2546
   จ. พ.ศ. 2558
8. ในกรณีเป็นโรงงานโดยใช้เครื่องจักรเป็นหลักมีคนงานเพียง 2-3 คน จะต้องใช้เครื่องจักรมีแรงม้ากี่แรงม้าขึ้นไปจึงจะเป็นโรงงานตามความหมายในพระราชบัญญัติโรงงานได้
   ก. 2 แรงม้า
   ข. 3 แรงม้า
   ค. 4 แรงม้า
   ง. 5 แรงม้า
   จ. 10 แรงม้า
9. โรงงานจำพวกที่ 1 และจำพวกที่ 2 ต้องห่างจากสาธารณสถานเกินกว่ากี่เมตรขึ้นไป
   ก. 50 เมตร
   ข. 100 เมตร
   ค. 150 เมตร
   ง. 200 เมตร
   จ. 300 เมตร

10. จากข้อ 9. ถ้าเป็นโรงงานจำพวกที่ 3 ต้องห่างจากสาธารณสถานเกินกี่เมตรขึ้นไป

ก. 50 เมตร

ข. 100 เมตร

ค. 150 เมตร

ง. 200 เมตร

จ. 300 เมตร

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม……ชั้น……ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1……เลขที่……. 2……เลขที่…….

3……เลขที่……. 4……เลขที่…….

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง

3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์

2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์

1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์

2. รูปแบบการนำเสนอ

3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการ นำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด

2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอที่น่าสน ใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้ วัสดุในท้องถิ่น

1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม

3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. ความสนใจของผู้ฟัง

3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70-90 สนใจ และให้ความร่วมมือ

1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 11 เรื่อง พระราชบัญญัติโรงงาน

ผลการใช้แผนการเรียนรู้

34. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
35. สามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนได้ครบตามกระบวนการเรียนการสอน
36. สื่อการสอนเหมาะสมดี

ผลการเรียนของนักเรียน

34. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจใฝ่รู้ เข้าใจในบทเรียน อภิปรายตอบคำถามในกลุ่ม และร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
35. ผู้เรียนกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จทันเวลาที่กำหนด
36. ผู้เรียนนำความรู้เรื่องพระราชบัญญัติโรงงานไปประยุกต์ใช้

ผลการสอนของครู

34. สอนเนื้อหาได้ครบตามหลักสูตร
35. แผนการสอนและวิธีการสอนครอบคลุมเนื้อหาการสอนทำให้ผู้สอนสอนได้อย่างมั่นใจ
36. สอนได้ทันตามเวลาที่กำหนด